การเตรียมความพร้อมของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

นาวาตรีหญิงโสภิดา ล่อใจ

ดุษฎีนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
สิงหาคม 2559
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมดุษฎีนิพนธ์และคณะกรรมการสอบดุษฎีนิพนธ์ ได้พิจารณาดุษฎีนิพนธ์ของ โสภิดา ล่อใจ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมดุษฎีนิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศรีวรรณ ยอดนิล)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย แจ่มกระจ่าง)

คณะกรรมการสอบดุษฎีนิพนธ์

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.มรว.สมพร สุทัศนีย์

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศรีวรรณ ยอดนิล)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย แจ่มกระจ่าง)

.....กรรมการ
(ดร.ดลดาว ปูรณานนท์)

คณะศึกษาศาสตร์ อนุมัติให้รับดุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิชิต สุรัตน์เรืองชัย)
วันที่ 28 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2559

กิตติกรรมประกาศ

ดุษฎีนิพนธ์นี้ สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจากรองศาสตราจารย์ ดร. ศรีวรรณ ยอดนิล อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และรองศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย แจ่มกระจ่าง อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่า ให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไข และแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ตรวจสอบเครื่องมือและให้ข้อเสนอแนะการทำงานให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความเรียบร้อย ในการศึกษาการเตรียมความพร้อมของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในครั้งนี้

ขอบพระคุณ คณะอาจารย์ทุกท่านที่ได้จุดประกายการศึกษานี้ เพื่อจะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมมากที่สุด และขอขอบคุณข้าราชการกองทัพเรือ หน่วยบัญชาการนาวิกโยธินกองทัพเรือ ที่ได้ให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ในการศึกษานี้

ขอบพระคุณ คุณแม่ คุณพงษ์สุดา ล่อใจ และคุณพ่อ คุณสำรอง ล่อใจ และพี่น้องกัลยาณมิตรทุกท่านที่ให้กำลังใจและช่วยเหลือตลอดมา

คุณค่าและประโยชน์ของดุษฎีนิพนธ์นี้ ผู้วิจัยขอมอบให้แด่บุพการี บูรพาจารย์และท่านผู้มีพระคุณทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่มีส่วนร่วมให้ข้าพเจ้าประสบความสำเร็จมาตราบจนทุกวันนี้

นาวาตรีหญิงโสภิดา ล่อใจ

41811186: สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม; ปร.ด. (การศึกษาและการพัฒนาสังคม)
คำสำคัญ: การเตรียมความพร้อม/ ทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

โสภิดา ล่อใจ: การเตรียมความพร้อมของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ROYAL THAI NAVY PERSONNEL PREPARATION FOR MISSION IN THE SOUTHERN BORDER PROVINCES) คณะกรรมการควบคุมดุษฎีนิพนธ์: ศรีวรรณ ยอดนิล, Ph.D., สมหมาย แจ่มกระจ่าง, Ph.D. 224 หน้า. ปีพ.ศ. 2559.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติหน้าที่ของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลกระทบการปรับตัวและแนวทางการเตรียมความพร้อมของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนกุมภาพันธ์-พฤษภาคม พ.ศ. 2559 โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพการปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้แบ่งได้เป็น 5 ประเด็น ดังนี้ คือ 1) สภาพวิถีชีวิตความเป็นอยู่ 2) สภาพการปฏิบัติงาน 3) สภาพพื้นที่ที่ปฏิบัติงาน 4) อันตรายจากการปฏิบัติงาน และ 5) อุปกรณ์สำหรับการปฏิบัติหน้าที่

2. ผลกระทบของทหารเรือปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ผลกระทบต่อทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มี 3 ประเด็นหลัก 1) ด้านทางสุขภาพ ประกอบด้วย สุขภาพกาย คือ ได้รับบาดเจ็บและมีความเจ็บป่วย สุขภาพจิต คือ เกิดความกดดันความเครียด ความวิตกกังวล และรู้สึกเสียใจที่เพื่อนร่วมงานได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิต 2) ด้านเศรษฐกิจผลทางบวก คือ ได้รับค่าตอบแทนพิเศษ และได้รับสวัสดิการ ผลกระทบทางลบ คือ การเดินทางกลับภูมิลำเนามีค่าใช้จ่ายสูง 3) ด้านสังคม ผลทางบวก คือ ได้รับประสบการณ์ตรงและทักษะการทำงาน ครอบครัวได้รับการดูแล มีโอกาสเลื่อนขั้น และมีช่วงเวลาที่ได้กลับไปดูแลครอบครัว ผลทางลบ คือ ห่างไกลครอบครัว มีอุปสรรคในการทำงาน ความแตกต่างทางภาษาและวัฒนธรรมในพื้นที่ที่ปฏิบัติงาน และอุปกรณ์ชำรุดหรือไม่เพียงพอ การปรับตัวของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ สามารถปรับตัวได้ โดยมีการปรับตัวทั้ง 4 ด้าน คือ การปรับตัวทางด้านสรีระ ด้านอัตมโนทัศน์ ด้านบทบาทหน้าที่ และด้านการพึ่งพาระหว่างกัน

3. แนวทางการเตรียมความพร้อมของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มี 3 ประเด็นหลัก คือ 1) การเตรียมความพร้อมทางการทหาร ประกอบด้วย ความรู้วัฒนธรรมในพื้นที่และความรู้เฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการทางทหาร 2) การเตรียมความพร้อมส่วนบุคคล ประกอบด้วย ด้านร่างกาย จิตใจ และสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ ด้านความรู้และอุปกรณ์หรือใช้ส่วนบุคคล ด้านทัศนคติในการทำงาน และ 3) การเตรียมความพร้อมของครอบครัว มีการวางแผนด้านเศรษฐกิจและการมอบหมายหน้าที่ของตนเองให้ผู้อื่นทำแทน

41811186: MAJOR OF EDUCATIONAND SOCIAL DEVELOPMENT; Ph.D. (EDUCATION AND SOCIAL DEVELOPMENT)
KEYWORD: PERSONNEL PREPARATION/ ROYAL THAI NAVY FOR MISSION IN THE BORDER SOUTHERN PROVINCES.

SOPIDA LORJAI: ROYAL THAI NAVY PERSONNEL PREPARATION FOR MISSION IN THE SOUTHERN BORDER PROVINCES. ADVISORY COMMITTEE: SRIWAN YODNIL, Ph.D., SOMMAI JAMKRAJANG, Ph.D. 224 P. 2016.

Objective of this research is to study impact, adaptation and guidance about Royal Thai Navy personnel preparation for mission in the Southern province. This study conducted to collect data during February-May in 2016 by in-depth interview and focus group discussion. Analysis results were below.

The results were as follows:

1. Conditions of working in the southern province can be divided into 5 issues i.e. 1) livelihood 2) characteristics of duty 3) characteristics of working place 4) danger from mission and 5) equipment for working

2. Impact on Royal Thai Navy working in the Southern border provinces found that there were 3 main issues i.e. 1) health impact as negative impacts consisting of physical that means pain and illness and mental impact that means stress, anxiety and regret in pain and illness of colleagues, 2) economic impact consisting of positive impacts from compensation and welfare and a negative impact from high expense from transportation to home town and 3) social impact consisting of positive impacts that are from direct working experiences and skill, family care, probability from promotion and having time to return to their families and a negative impact from being far from their families, difference of language and local culture and broken or insufficient equipments. Adaptation of Royal Thai Navy working in the Southern border provinces found that they can adapt. There were 4 sides of adaptation i.e. physiological needs, self concept, role function and interdependence relations.

3. There were 3 main issues of guidance about Royal Thai Navy personnel preparation for mission in the Southern province i.e. 1) Royal Thai Navy preparation; consisting of perception in local culture and specialized operating military knowledge, 2) physical and mental personnel preparation consisting of body, heart and mental restraints in sided of knowledge and personnel devices and 3) family preparation, economic plan and job assignment to others.

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย..... ง

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ..... จ

สารบัญ..... ฉ

สารบัญตาราง..... ซ

สารบัญภาพ..... ฌ

บทที่

1 บทนำ 1

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา..... 1

วัตถุประสงค์ของการวิจัย..... 5

คำถามการวิจัย..... 5

ขอบเขตของการศึกษา..... 5

กรอบแนวคิดการวิจัย..... 7

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย..... 8

นิยามศัพท์เฉพาะ..... 9

2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 11

แนวคิด และทฤษฎีการปรับตัว..... 11

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปรับตัวในการทำงาน..... 31

แนวคิดผลกระทบจากการปฏิบัติงาน..... 43

สุขภาพจิตทหาร..... 52

ข้อมูลหน่วยงานและนโยบายของกองทัพเรือ..... 58

แนวคิดการเรียนรู้ของผู้ใหญ่..... 76

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 80

3 วิธีดำเนินการวิจัย..... 95

ตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการปฏิบัติหน้าที่และผลกระทบของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย..... 95

พื้นที่ศึกษา..... 95

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
	ผู้ให้ข้อมูล	96
	วิธีการเก็บข้อมูล	96
	เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	97
	การดำเนินการในการเก็บข้อมูล	98
	ตอนที่ 2 การปรับตัว และแนวทางการเตรียมความพร้อมของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย	98
	การวิเคราะห์ข้อมูลและตรวจสอบข้อมูล	99
	การตรวจสอบข้อมูล	100
	การพิทักษ์สิทธิ์และจริยธรรมการวิจัย	100
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	101
	สภาพการปฏิบัติหน้าที่ของทหารเรือในจังหวัดชายแดนภาคใต้	101
	ผลกระทบต่อทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้	105
	การปรับตัวของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้	117
	แนวทางการเตรียมความพร้อมของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้	145
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	154
	สรุปผลการวิจัย	154
	อภิปรายผล	162
	ข้อเสนอแนะ	173
บรรณานุกรม		174
ภาคผนวก		185
	ภาคผนวก ก	186
	ภาคผนวก ข	204
	ภาคผนวก ค	215
ประวัติย่อของผู้วิจัย		224

สารบัญตาราง

ตารางที่ หน้า

1 การเปรียบเทียบลักษณะของคนที่มีความสุขและลักษณะคนที่มีความทุกข์..... 15

2 แสดงรายละเอียดผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1-13 ประกอบด้วยข้อมูลส่วนบุคคล และการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย..... 187

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดการวิจัย	8
2	ระบบการปรับตัวของบุคคล (Introduction to nursing: An adaptation model)	23
3	ทฤษฎีการปรับตัวของรอย (Roy) กลไกควบคุมของการรับรู้ที่เกิดขึ้นอัตโนมัติ	24
4	ทฤษฎีการปรับตัวของรอย (Roy) กลไกควบคุมของการรับรู้	25
5	กรอบแนวคิดทฤษฎีการปรับตัวในการทำงาน (The basic TWA model)	31
6	แบบแผนความเครียดจากการทำงาน	39
7	แผนภูมิโครงสร้างความเครียดของรอบบินส์	41
8	Relationship between stress and job-related behavior	42
9	แสดงพื้นที่ชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	61
10	แสดงพื้นที่ชายแดนภาคตะวันออกและภาคใต้	62
11	แสดงพื้นที่ชายแดนภาคใต้	62

บทที่ 1
บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ทหารเป็นผู้ที่มีเกียรติและเป็นที่ยอมรับจากสังคมว่าจะต้องเป็นบุคคลที่มีความเสียสละและรับผิดชอบต่อสังคม หน้าที่หนึ่งที่สำคัญของทหารคือการป้องกันรักษาประเทศและพร้อมที่จะเสียสละชีวิตในการปฏิบัติหน้าที่ อย่างไรก็ตาม ภารกิจของทหารนั้นยังมีอีกมากมาย ครอบคลุมหลายมิติหลายด้านเพื่อความสงบสุขของสังคมและประเทศชาติ ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในพิธีถวายสัตย์ปฏิญาณตนและสวนสนามของทหารรักษาพระองค์ เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม พ.ศ. 2538 (สำนักราชเลขาธิการ, 2539, หน้า 534) ความตอนหนึ่งว่า "ทหารมีหน้าที่หลักอยู่ที่การป้องกันประเทศและการธำรงรักษาเอกราชอธิปไตยของชาติไว้ด้วยแสนยานุภาพ นอกจากนั้นยังมีหน้าที่ด้านอื่นอีกซึ่งมีความสำคัญเท่าเทียมกัน คือ การบำบัดบรรเทาความทุกข์ยากและการปฏิบัติพัฒนาให้บังเกิดความเจริญร่มเย็นแก่บ้านเมืองและประชาชน หน้าที่นี้ดูกันอย่างผิวเผินจะเห็นว่าไม่จำเป็นนัก แต่ถ้าพิจารณาดูให้กระจ่างชัดแล้ว จะเห็นตามความเป็นจริงว่าความมั่นคงปลอดภัยของประเทศนั้นนอกจากจะมีกำลังรบและอาวุธยุทโธปกรณ์ที่เข้มแข็งพร้อมมูลแล้วยังจำเป็นที่ประชาชนจะต้องมีชีวิตอยู่ ด้วยความร่มเย็นเป็นปรกติสุขปลอดจากภยันตรายและความเดือดร้อนยากเข็ญต่าง ๆ ด้วย เมื่อความสำคัญและจำเป็นมีอยู่ดังนี้ ทหารจะต้องเตรียมตัว เตรียมใจและเตรียมการให้พร้อมทุกเมื่อเพื่อให้สามารถปฏิบัติภารกิจได้พร้อมเพรียงคล่องตัวมีประสิทธิภาพ" สอดคล้องกับ บทบาทและความรับผิดชอบหลักตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 หมวด 5 มาตรา 77 รัฐต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย และบูรณภาพแห่งเขตอำนาจรัฐ ต้องจัดให้มีกำลังทหาร อาวุธยุทโธปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัย จำเป็นและเพียงพอเพื่อพิทักษ์รักษาเอกราช อธิปไตย ความมั่นคงของรัฐ สถาบันพระมหากษัตริย์ ผลประโยชน์แห่งชาติ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและเพื่อการพัฒนาประเทศ การช่วยเหลือประชาชน รวมถึงการปฏิบัติการทางทหารอื่นๆ นอกเหนือจากการสงคราม จากภารกิจและหน้าที่ของทหารดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า หน้าที่สำคัญหน้าที่หนึ่งของทหาร คือ การรักษาเอกราช อธิปไตย มีหน้าที่รักษาผืนแผ่นดินไทยให้เป็นเอกราช มีอิสระไม่เป็นเมืองขึ้นของชาติใด

กองทัพเรือเป็นหนึ่งใน 3 เหล่าทัพ ที่มีบทบาทสำคัญในการป้องกันประเทศและความมั่นคงของรัฐ โดยเฉพาะความมั่นคงด้านเกาะแก่งและชายฝั่งทะเล การปฏิบัติงานของ

กองทัพเรือนั้นมีการจัดวางกำลังดูแลทั้งทางทะเลด้านอ่าวไทยและทะเลอันดามันรวมถึงพื้นที่ทางบก มีการปฏิบัติการตลอด 24 ชั่วโมง เพื่อรักษาผลประโยชน์ของชาติ รักษากฎหมาย มีกำลังรบของกองทัพเรือดูแลรับผิดชอบตั้งแต่เหนือสุดถึงใต้สุด รวมทั้งด้านตะวันออกและด้านตะวันตกของประเทศ ทั้งพื้นที่ทางทะเลและพื้นที่ทางบก (กองทัพเรือ, 2552) นั่นหมายถึง ขอบเขตของรับผิดชอบของกองทัพเรือครอบคลุมไปถึงพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วย โดยพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยง พื้นที่ชายแดนนับว่าเป็นพื้นที่ที่เข้าถึงได้ยากเนื่องจากเป็นพื้นที่เป็นที่อำนาจรัฐอ่อนแอหรือบางพื้นที่เป็นเขตปลอดอำนาจรัฐ ทั้งยังเป็นพื้นที่ล่อแหลมและอันตราย เป็นแหล่งรวมของปัญหาภัยคุกคามรูปแบบต่างๆ ทั้งจากภายนอกประเทศหรือภายในประเทศเอง ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อความปกติสุขของประชานชน ดังเช่น เหตุการณ์รุนแรงในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ที่มีผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก นับว่าเป็นพื้นที่ชายแดนที่รัฐบาลทุกรัฐบาลที่ผ่านมาให้ความสำคัญเร่งแก้ปัญหา ที่เรื้อรังมานานและรุนแรงขึ้น นับตั้งแต่ปีพ.ศ. 2547 จากเหตุการณ์ปล้นปืนที่อำเภอเจาะไอร้อง จังหวัดนราธิวาส เป็นต้นมา กลุ่มคนบางกลุ่มมีความเกี่ยวโยงกับกลุ่มผู้ก่อการร้ายนำไปสู่ความรุนแรงจนทำให้ประชาชนผู้บริสุทธิ์ได้รับความเดือดร้อนอย่างหนักและนำความแตกต่างทางศาสนา วัฒนธรรม และทำเลทางภูมิศาสตร์ที่ห่างไกลเป็นตัวแบ่งแยกให้เกิดความไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (สุทิน สนองผัน, 2555, หน้า 32) ความไม่สงบที่เกิดขึ้น มีทั้งการลอบทำร้าย ลอบวางระเบิด ซุ่มยิงทั้ง เกิดความสูญเสียแก่ชีวิตและทรัพย์สินทั้งประชาชนชาวไทยพุทธและมุสลิม ทั้งเจ้าหน้าที่ฝ่ายตำรวจทหารและพลเรือน จากรายงานเหตุการณ์ความรุนแรงและความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์เฝ้าระวังภาคใต้ (Deep South Watch) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต ปัตตานี พบว่า มีเหตุการณ์ความไม่สงบสะสมตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2547 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2557 ในพื้นที่จังหวัด ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสงขลา มีเหตุการณ์ทั้งสิ้น 14,688 เหตุการณ์ มีผู้เสียชีวิตทั้งสิ้น 6,286 ราย และมีผู้ได้รับบาดเจ็บทั้งสิ้น11,366 ราย เฉลี่ยปีละ 1,033 ราย โดยเหยื่อผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บมีทั้งราษฎร, ตำรวจและทหาร ข้าราชการและลูกจ้าง พระภิกษุ สามเณร บุคลากรทางการศึกษาและนักเรียน เป็นต้น

จากสถานการณ์ความรุนแรงดังกล่าว กองทัพเรือได้มีการปฏิบัติการทางทหารและจัดกำลังพลหมุนเวียนเพื่อปฏิบัติราชการในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีทั้งที่อยู่ในส่วนรบ คือ พื้นที่ที่มีการต่อสู้ใช้อาวุธ มีการปฏิบัติการทางทหารที่มีความกดดันสูง และในส่วนสนับสนุนหรือภารกิจที่มิใช่การรบ ซึ่งในการจัดกำลังพลหมุนเวียนปฏิบัติราชการในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น กองทัพเรือได้มีการฝึกกำลังพลก่อนลงไปปฏิบัติหน้าที่ใน 3 จังหวัดชายแดภาคใต้ โดยฝึกทักษะเพื่อเตรียมความพร้อมต่อสถานการณ์ความสงบให้มีประสิทธิภาพ เพื่อลดการสูญเสียของกำลังพล โดยการฝึกแบ่งเป็น 4 ตอน ได้แก่ ขั้นเตรียมการ ขั้นตอนการฝึกอบรมก่อนการฝึก

ขั้นการฝึกในที่ตั้ง และขั้นการฝึกในภาคสนาม รวมถึงกระบวนการยุติธรรมและงานนิติเวชในเรื่องของการเก็บหลักฐานและวัตถุพยานด้วย

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่า กองทัพเรือได้ให้ความสำคัญในการเตรียมความพร้อมด้านการฝึกกำลังพล ก่อนส่งไปปฏิบัติราชการในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้อย่างเป็นระบบและมีความสม่ำเสมอในด้านการเตรียมความพร้อมให้กับข้าราชการกองทัพเรือนั้นครอบคลุมหลายมิติ เพื่อให้กำลังพลมีความรู้ ความชำนาญในการปฏิบัติงาน มีทักษะในการจัดการความไม่สงบอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อลดการสูญเสีย แต่อย่างไรก็ตาม ด้วยสถานการณ์ความไม่สงบที่มีอยู่อย่างต่อเนื่อง ขบวนการโจรก่อการร้ายมีการปรับเปลี่ยนยุทธวิธีในสร้างสถานการณ์ในการเข้าจู่โจมประชาชน สถานที่ราชการ และกองทัพตลอดเวลา ดังจะเห็นได้จากภาพข่าวและสื่อต่าง ๆ ที่ผ่านมา กองทัพเรือยังประสบกับความสูญเสีย ถูกซุ่มโจมตี และถูกตีฐานปฏิบัติการหลายครั้ง สถานการณ์การถูกซุ่มทำร้าย การถูกวางระเบิด การทำงานในพื้นที่เสี่ยงดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อร่างกายและสภาพจิตใจของทหารที่ถูกส่งไปปฏิบัติงานชายแดนภาคใต้ ดังที่ วีระ เชื่องศิริ (2554) กล่าวว่า ความเครียดจากการรบมีหลายมิติ ได้แก่ การบาดเจ็บ การเจ็บป่วย การอ่อนล้าทางกายและจิตใจ ความกลัวต่อความตาย ความพิการ ความกลัวที่จะแสดงความขี้ขลาดและแนวโน้มที่จะปลดปล่อยความก้าวร้าวของตนเอง แรงกดดันภายใต้สภาวะสงครามและการพบศพ ชิ้นส่วนอวัยวะ การคุกคามต่อชีวิต การสูญเสียคนที่รักและการบาดเจ็บทางร่างกาย หรือถูกทรมาน จะเพิ่มความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาทางสุขภาพจิตในภายหลัง และจากรายงานด้านสุขภาพจิต กรมแพทย์ทหารเรือ ระหว่างวันที่ 18-21 มีนาคม พ.ศ. 2556 ได้สัมภาษณ์ทหารเกณฑ์สังกัดกองทัพเรือผู้ปฏิบัติงานกำลังพลเฉพาะกิจ นาวิกโยธิน ของกองทัพเรือ/ ภาคใต้ (ฉก.นย.ทร./ ภต.) จำนวน 103 นาย พบว่า มีทหารเกณฑ์ที่มีภาวะผิดปกติทางจิตใจหลังเผชิญภัยพิบัติ (PTSD) ร้อยละ 6.8 ในจำนวนนั้นมีผู้ที่ได้รับการประเมินว่ามีภาวะซึมเศร้า ร้อยละ1.94 และผลการประเมินความสุขมีผู้ที่ไม่มีความสุขเลย/ไม่มีความสุขอย่างยิ่ง ร้อยละ 4.85 สอดคล้องกับการศึกษาของพรหมพิทักษ์ ไหว้พรหม และคณะ (2557) ศึกษาภาวะเครียดหลังเกิดเหตุการณ์สะเทือนขวัญและภาวะซึมเศร้าในกำลังพลกองทัพเรือที่ปฏิบัติภารกิจในพื้นที่ชายแดนใต้ ซึ่งได้ทำการศึกษากำลังพลกองทัพเรือที่ปฏิบัติราชการชายแดนใต้ จำนวน 665 คน ผลการศึกษาพบการบาดเจ็บทางสมองเล็กน้อย ร้อยละ 9.3 ภาวะเครียดจากเหตุการณ์สะเทือนขวัญ ร้อยละ 10.3 และภาวะซึมเศร้าในกำลังพล ร้อยละ 8.4 นอกจากนี้ ยังมีการศึกษาของแพดเดน (Padden, 2006) และอุบลพรรณ ธีรศิลป์ (2549) กล่าวถึงพฤติกรรมการเผชิญความเครียด และการรับรู้ความเครียดมีผลกระทบต่อคู่สมรสที่สามีไปราชการทางทหารในส่วนด้านร่างกายมีความเสื่อมทางกาย และเกิดความอ่อนเพลียจากการปฏิบัติหน้าที่ นอกจากนั้นความไม่พร้อมทางด้านต่าง ๆ เป็นส่วนทำให้เกิดความเครียดได้ เช่น

ความไม่พร้อมด้านยุทธโธปกรณ์ การสื่อสารและการติดต่อประสานงาน ปัญหาด้านภาษาและวัฒนธรรม มีความไม่เข้าใจของประชาชน ปัญหาการทำโทษในหมู่ทหาร และด้านสวัสดิการเงินเดือนและที่พักไม่เหมาะสม (พจนา เปลี่ยนเกิด, 2552; กฤษฎา บุญประกอบ, 2551; McAndrew et.al., 2013)

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้นจะเห็นว่า แม้ทางกองทัพเรือได้จัดเตรียมความพร้อม มีการฝึกกำลังพลก่อนลงไปปฏิบัติหน้าที่ ในจังหวัดชายแดนใต้ อย่างสม่ำเสมอ ประสบความสำเร็จทางด้านยุทธวิธี และประสิทธิภาพในการทำงานอย่างสูงดังเป็นที่ประจักษ์แก่ประชาชนและกองทัพ แต่อย่างไรก็ตาม ผลกระทบต่อตัวผู้ปฏิบัติหน้าที่นั้นมีหลายมิติดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการศึกษานำร่องโดยการสัมภาษณ์ข้าราชการทหารเรือที่ได้รับมอบหมายให้ลงไปปฏิบัติงานชายแดนภาคใต้ จำนวน 5 คน ในวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559 พบประเด็นในด้านการเตรียมความพร้อม ดังนี้ 1) ด้านร่างกาย ต้องเตรียมให้ร่างกายมีความพร้อม มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง ในด้านการใช้อาวุธอย่างมีทักษะและความชำนาญ นอกจากนี้ เมื่ออยู่ในพื้นที่ก็ต้องทำให้ร่างกายมีความพร้อมตลอดเวลา มีการฝึกทบทวนทักษะต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ เช่น การฝึกยิงปืน การฝึกทำงานเป็นทีมกับหน่วยต่าง ๆ เพื่อพร้อมจัดการกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นทุกรูปแบบ 2) ด้านจิตใจ มีทัศนะคติที่ดีในการทำงาน และต้องรู้เป้าหมายและหน้าที่ในการลงไปปฏิบัติหน้าที่ มีกำลังใจเข้มแข็ง สิ่งนี้จะทำให้ทหารมีสมาธิและมีพลังที่จะปฏิบัติภารกิจให้สำเร็จลุล่วง และมีความปลอดภัยในการทำงาน 3) ครอบครัวต้องรับรู้และเข้าใจ เนื่องจากครอบครัวจะมีความห่วงใยและวิตกกังวลต่อชีวิตความเป็นอยู่ และโดยเฉพาะความปลอดภัยของทหารเหล่านั้น ทหารส่วนใหญ่เป็นผู้นำและที่พึ่งของครอบครัว การที่ต้องมาปฏิบัติหน้าที่ห่างไกลบ้าน ดังนั้นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งจึงต้องมีการเตรียมครอบครัวให้พร้อม และมีการพูดคุยอธิบายถึงความจำเป็นที่ต้องมาปฏิบัติหน้าที่ 4) ด้านสังคมและวัฒนธรรม พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม และพูดภาษาท้องถิ่น รวมทั้งมีวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างและมีความเคร่งครัดด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน เกิดความไม่เข้าใจกันด้านการสื่อสารกับประชาชนในพื้นที่ นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลยังเล่าถึงลักษณะงานและสภาพงานที่ทำว่ามีความเสี่ยงต่อชีวิตและการสูญเสียต่าง ๆ

จากการศึกษานำร่องโดยการสัมภาษณ์ดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงข้อเท็จจริง สภาพความเป็นอยู่ ลักษณะงานและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับทหารเรือที่ถูกส่งไปปฏิบัติหน้าที่ชายแดนภาคใต้อย่างแท้จริง ข้อเท็จจริงดังกล่าวจำเป็นต้องได้จากผู้ปฏิบัติหน้าที่จริงในพื้นที่โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่มีประสบการณ์ตรง ข้อเท็จจริงที่ได้รับจึงเป็นข้อค้นพบที่มีประโยชน์อย่างมาก แก่กองทัพเรือ และข้าราชการทหารเรือที่จะไปปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

เนื่องจากเป็นการเรียนรู้จากผู้มีประสบการณ์ตรง ผู้วิจัยในฐานะข้าราชการสังกัดกองทัพเรือปฏิบัติราชการกองบัญชาการ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการกองทัพไทย จึงเห็นความสำคัญที่จำเป็นต้องศึกษาเรื่องการเตรียมความพร้อมของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ชายแดนภาคใต้ เพื่อแสวงหาข้อมูลเชิงลึก ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการวิจัยนี้ สามารถนำมาพัฒนาเป็นแนวทางในการเตรียมความพร้อมของทหารเรือที่ไปปฏิบัติหน้าที่ชายแดนภาคใต้ เพื่อให้บุคคลเหล่านี้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และครอบครัว ซึ่งส่งผลดีทั้งด้านสุขภาพกาย และสุขภาพจิตของทหารเอง นำมาซึ่งความสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่ต่อตนเอง สังคม และกองทัพ ผลลัพธ์ดังกล่าวจะส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญก้าวหน้าของกองทัพและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติหน้าที่ของทหารเรือในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาผลกระทบจากการปฏิบัติหน้าที่ของทหารเรือที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาการปรับตัวและแนวทางการเตรียมความพร้อมของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย

คำถามการวิจัย

1. สภาพการปฏิบัติหน้าที่ของทหารเรือในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยเป็นอย่างไร
2. ผลกระทบต่อทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยเป็นอย่างไร
3. การปรับตัวและแนวทางการเตรียมความพร้อมของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยที่เหมาะสมเป็นอย่างไร

ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลและผู้ร่วมสนทนากลุ่ม

1. ผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์เชิงลึก

1.1 ข้าราชการทหารชั้นสัญญาบัตร ชั้นยศ เรือตรีถึงชั้นยศนาวาเอก โดยเป็นผู้ที่กำลังปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่มาแล้วไม่น้อยกว่า 6 เดือน หรือเคยปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่มาแล้วไม่น้อยกว่า 6 เดือน จำนวน 5 คน

1.2 ข้าราชการทหารชั้นประทวนชั้นยศจ่าตรีถึงพันจ่าเอก โดยเป็นผู้ที่กำลังปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่มาแล้วไม่น้อยกว่า 6 เดือนหรือเคยปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่มาแล้วไม่น้อยกว่า 6 เดือน จำนวน 8 คน

2. ผู้เกี่ยวข้องกับผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์เชิงลึก

2.1 ครอบครัวของข้าราชการทหารสังกัดกองทัพเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่พักอาศัยตามภูมิลำเนาของตนเอง จำนวน 13 คน

2.2 ผู้ร่วมงานของข้าราชการทหารสังกัดกองทัพเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 4 คน

2.3 ผู้บังคับบัญชาของข้าราชการทหารสังกัดกองทัพเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 2 คน

3. ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน 10 คน ประกอบด้วย

3.1 จิตแพทย์ผู้ปฏิบัติงาน ในการดูแลทหารที่ปฏิบัติราชการในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ จำนวน 1 คน

3.2 พยาบาลที่ได้รับการอบรมเฉพาะทางสาขาจิตเวชศาสตร์ จำนวน 1 คน

3.3 พยาบาลวิชาชีพประจำการผู้ปฏิบัติงานในการดูแลทหารที่ปฏิบัติราชการในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ จำนวน 2 คน

3.4 นักจิตวิทยาคลินิกผู้ปฏิบัติงานในการดูแลทหารที่ปฏิบัติราชการในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ จำนวน 1 คน

3.5 เจ้าหน้าที่ฝึกกำลังพลหลักสูตรนาวิกโยธิน จำนวน 1 คน

3.6 ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มาแล้วไม่น้อยกว่า 6 เดือน จำนวน 4 คน

ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่เขตชายแดนจังหวัดในภาคใต้ในความรับผิดชอบของกองทัพเรือ หน่วยเฉพาะกิจนาวิกโยธิน (ฉก.นย.ทร/ ฉก.นย.ภต.) รับผิดชอบพื้นที่ จังหวัดปัตตานี ประกอบด้วย อำเภอไม้แก่น อำเภอสายบุรี และจังหวัดนราธิวาส ประกอบด้วย อำเภอเมือง อำเภอยี่งอ และอำเภอบาเจาะ เนื่องจากหน่วยบัญชาการนาวิกโยธินมีหน้าที่อำนวยการบังคับบัญชากำลังพลให้มีสมรรถภาพและพร้อมที่จะทำการรบได้ เพื่อดำรงขีดความสามารถในการปฏิบัติการรบทางบก ปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบก ปฏิบัติการรบพิเศษและรักษาความปลอดภัย ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาสภาพการปฏิบัติหน้าที่ ผลกระทบการปรับตัวและการเตรียมความพร้อมของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาการเตรียมความพร้อมของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น ศึกษาตามแนวคิดการปรับตัวของรอย (Roy, 1984) ซึ่งอธิบายการปรับตัวในด้านต่าง ๆ ดังนี้ การปรับตัวทางด้านการปรับตัวตามความต้องการด้านสรีระ การปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์ การปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่และการปรับตัวด้านการพึ่งพา โดยเน้นที่บุคคลจำเป็นต้องมีการปรับตัวเพื่อต้องการให้เกิดความมั่นคง ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ เศรษฐกิจและสังคม และแนวความคิด การปรับตัวในการทำงานของเดวิส และลอฟควิสท์ (Dawis & Lofquist, 1984) ประกอบด้วย การปรับตัวให้เข้ากับความต้องการขององค์การ และการปรับตัวให้เข้ากับความต้องการส่วนบุคคล เพื่ออธิบายการทำงานโดยมีการพิจารณาปัจจัยทั้งด้าน สภาพแวดล้อมในงาน ปัจจัยด้านบุคคล รวมทั้งผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นได้แก่ ความพึงพอใจในงานและความคงอยู่ในงาน แนวคิดการปรับตัวในการทำงานของเคมเมเยอร์-มูลเลอร์ และแวนเบิร์ก (Kammeyer-Mueller & Wanberg, 2003) อธิบายแนวคิดการปรับตัวของผู้เข้ามาใหม่ในองค์กร เพื่อเปลี่ยนผ่านไปสู่การเป็นสมาชิก ด้านความเครียดจากการปฏิบัติงานศึกษาตามแนวคิดของลาซารัส และโฟลคแมน (Lazarus & Folkman, 1984) ประกอบด้วย การใช้สติปัญญา ความรู้ประสบการณ์ที่มีมา และการตัดสินจากเหตุการณ์เพื่อเลือกการเผชิญปัญหาอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาผลกระทบจากการปฏิบัติหน้าที่ในประเด็นผลกระทบด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจและสังคม สรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

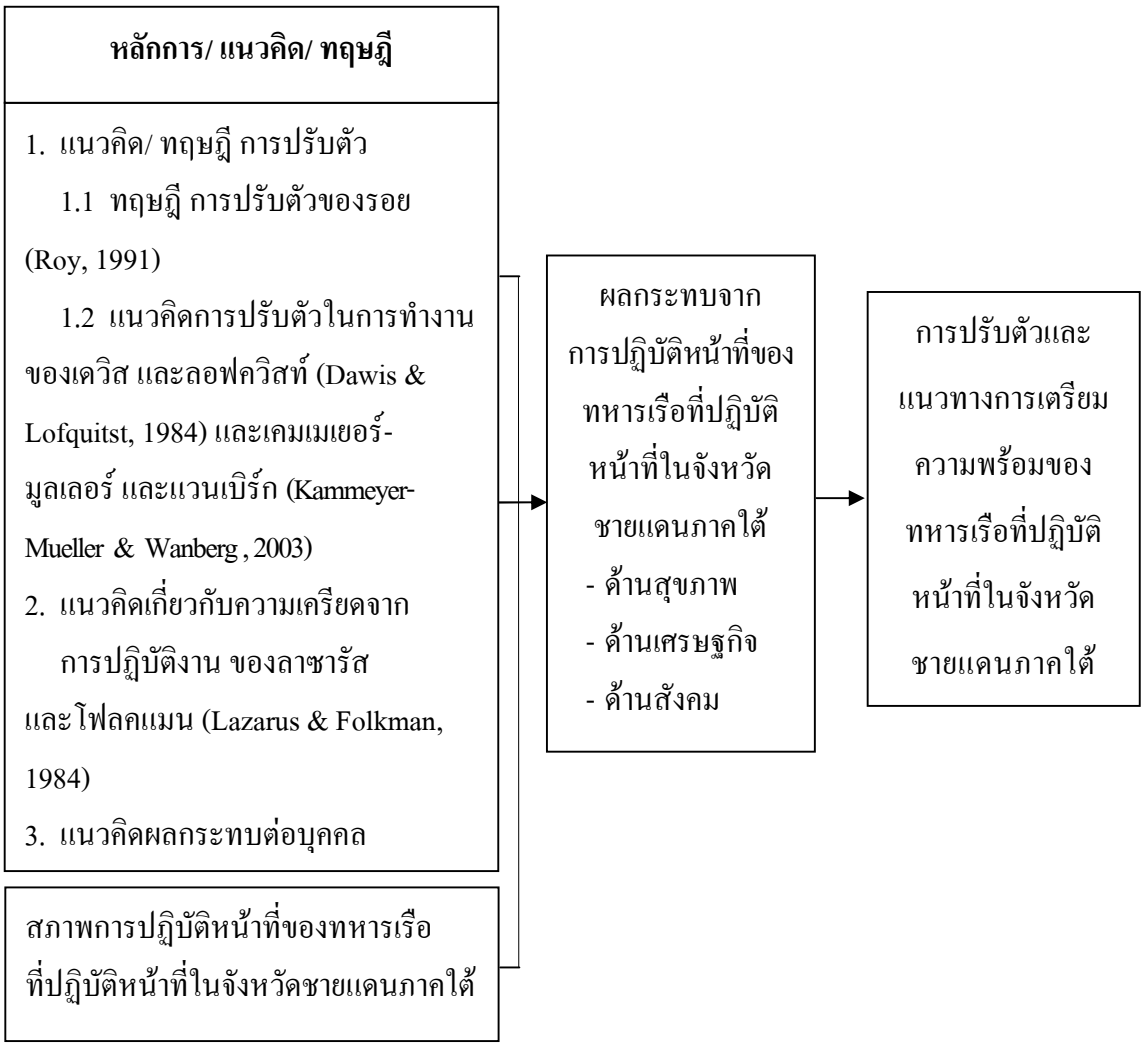

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. นำผลการวิจัยไปปรับปรุงเพื่อให้เกิดการปรับตัวและเป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

2. ได้วิธีการปรับตัวและแนวทางการปฏิบัติหน้าที่เพื่อการเตรียมความพร้อมของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

3. หน่วยงานของกองทัพเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการเตรียมความพร้อม มีการให้ความรู้ ปรับทัศนคติของทหาร และการดูแลกำลังพลที่เหมาะสม จากการปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ทหารเรือ หมายถึง บุคคลที่รับราชการทหารสังกัดกองทัพเรือที่กำลังปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ โดยปฏิบัติหน้าที่มาแล้วไม่น้อยกว่า 6 เดือน หรือเคยปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่มาแล้วไม่น้อยกว่า 6 เดือน ได้แก่

1.1 ข้าราชการทหารชั้นสัญญาบัตร หมายถึง บุคคลที่รับราชการทหารชั้นยศเรือตรีถึงนาวาเอกที่กำลังปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ชายแดนภาคใต้โดยปฏิบัติหน้าที่มาแล้วไม่น้อยกว่า 6 เดือน หรือเคยปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่มาแล้วไม่น้อยกว่า 6 เดือน

1.2 ข้าราชการทหารชั้นประทวน หมายถึง บุคคลที่รับราชการทหารชั้นยศจ่าตรีถึงพันจ่าเอกที่กำลังปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ชายแดนภาคใต้โดยปฏิบัติหน้าที่มาแล้วไม่น้อยกว่า 6 เดือนหรือเคยปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่มาแล้วไม่น้อยกว่า 6 เดือน

2. ครอบครัว หมายถึง บิดา มารดา ภรรยา บุตร ญาติ หรือบุคคลอื่นที่อยู่ร่วมกันของข้าราชการทหารสังกัดกองทัพเรือ ที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

3. ผู้บังคับบัญชา หมายถึง บุคคลผู้มีอำนาจในการสั่งการหรือบังคับบัญชาในการปฏิบัติหน้าที่ ของข้าราชการทหารสังกัดกองทัพเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

4. ผู้ร่วมงาน หมายถึง บุคคลผู้ที่ปฏิบัติงานร่วมกันของข้าราชการทหารสังกัดกองทัพเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

5. การปฏิบัติหน้าที่ หมายถึง ภารกิจหน้าที่ที่ถูกกำหนดขึ้นโดยได้รับมอบหมายตามหน้าที่และความรับผิดชอบ ในพื้นที่ตามแนวชายแดนภาคใต้ ประเทศไทย

6. จังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายถึง พื้นที่เขตชายแดนจังหวัดในภาคใต้ในความรับผิดชอบของกองทัพเรือ หน่วยเฉพาะกิจนาวิกโยธิน (ฉก.นย.ทร/ ฉก.นย.ภต.) รับผิดชอบพื้นที่ จังหวัดปัตตานี ประกอบด้วย อำเภอไม้แก่น อำเภอสายบุรี และจังหวัดนราธิวาส ประกอบด้วย อำเภอเมือง อำเภอยี่งอ และอำเภอบาเจาะ

7. การปรับตัว หมายถึง ความสามารถในการดำรงไว้ซึ่งความมั่นคงของชีวิตของทหารที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ชายแดนภาคใต้

7.1 การปรับตัวทางด้านสรีระ หมายถึง การทำให้เกิดความมั่นคงทางด้านร่างกายโดยคลอบคลุมพื้นฐาน 5 อย่าง คือ การหายใจ อาหารและโภชนาการ การขับถ่าย การออกกำลังกาย การพักผ่อน และระบบการสร้างภูมิคุ้มกันของร่างกาย

7.2 การปรับตัวทางด้านอัตมโนทัศน์ หมายถึง การทำให้เกิดความมั่นคงทางความเชื่อหรือความรู้สึกที่บุคคลมีต่อตนเอง

7.3 การปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่ หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติงานตามความเหมาะสม และบรรลุวัตถุประสงค์ตามความคาดหวังของหน่วยงาน

7.4 การปรับตัวด้านการพึ่งพาระหว่างกัน หมายถึง การให้ความเคารพ ให้เกียรติและการช่วยเหลือเกื้อกูลกันโดยเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ

8. การปรับตัวในการทำงาน หมายถึง ทหารที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ชายแดนภาคใต้มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถในการแก้ไขปัญหาหรือตอบสนองต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามแนวชายแดนเพื่อคงไว้ซึ่งความมั่นคงของชีวิต

9. สภาพการปฏิบัติหน้าที่ หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นและส่งผลต่อการปฏิบัติงานของทหารที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ ในปัจจุบัน

10. ความเครียดในการทำงาน หมายถึง ความรู้สึกวิตกกังวลหรือความรู้สึกที่ไม่พึงประสงค์โดยเกิดขึ้นเมื่อต้องเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ จากการปฏิบัติหน้าที่ตามแนวชายแดน

11. ผลกระทบ หมายถึง ผลประโยชน์หรือผลเสียหายอันเกิดจากการปฏิบัติงานของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ แบ่งออกเป็น

11.1 ผลกระทบด้านสุขภาพ หมายถึง ผลที่เกิดกับบุคคลทั้งทางร่างกายและจิตใจ

11.2 ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ หมายถึง ผลที่มีต่อบุคคลในด้านรายได้และรายจ่ายที่สามารถประเมินมูลค่าออกมาได้

11.3 ผลกระทบด้านสังคม หมายถึง เป็นผลอันเกิดจาก การติดต่อสัมพันธ์กัน การประพฤติปฏิบัติต่อกัน

12. ครูฝึก หมายถึง ข้าราชการสังกัดกองทัพเรือที่มีหน้าที่ในการฝึกกำลังพลในหลักสูตรต่าง ๆ ของหน่วยนาวิกโยธิน

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาการเตรียมความพร้อมของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ตามแนวชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา รวบรวมแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำเสนอสาระสำคัญตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. แนวคิด และทฤษฎีการปรับตัว
2. แนวคิดและทฤษฎีการปรับตัวในการทำงาน
3. แนวคิดผลกระทบจากการปฏิบัติงาน
4. สุขภาพจิตทหาร
5. ข้อมูลหน่วยงานและนโยบายและการปฏิบัติงานของกองทัพเรือตามแนวชายแดน
6. แนวคิดการเรียนรู้ของผู้ใหญ่
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด และทฤษฎีการปรับตัว

นักจิตวิทยามีแนวทัศนะเรื่องการปรับตัวแตกต่างกัน ดังนี้

กันยา สุวรรณแสง (2533) ได้กล่าวว่า สิ่งมีชีวิตต้องอาศัยการปรับตัวอยู่ตลอดเวลา จึงสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ คนเราจึงต้องปรับตัวอยู่เสมอ มิฉะนั้นจะไม่สามารถดำรงชาติพันธุ์อยู่ได้ การดำเนินชีวิตอยู่ในสังคม ตลอดเวลา ชีวิตของคนทุกคนย่อมเต็มไปด้วยความต้องการ จึงจำเป็นต้องได้รับการบำบัดอยู่เสมอ ความต้องการที่สำคัญ เช่น ความต้องการทางกาย ได้แก่ เสื้อผ้า อาหาร สิ่งจำเป็นทั่วไป ความต้องการทางใจ ได้แก่ ความรัก ความปลอดภัย ความสำเร็จในชีวิต เป็นต้น ความต้องการทางสังคมได้แก่ การยกย่อง เป็นที่ยอมรับ ฯลฯ การหาทางตอบสนองความต้องการนั้นบางครั้งก็มีอุปสรรคมาขัดขวางไม่ให้สนองความต้องการได้ เมื่อเผชิญปัญหาย่อมต้องเกิดความกดดันทางอารมณ์ เกิดความคับข้องใจ ทำให้เกิดความวิตกกังวล มีความทุกข์ จึงเป็นเหตุให้บุคคลต้องหาวิธีการต่าง ๆ ขจัดความไม่สบายใจให้หมดไปด้วยการปรับตัว

ฉวีวรรณ สัตยธรรม (2541, หน้า 38) กล่าวว่า การปรับตัว คือ การที่บุคคลประพฤติเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์ การปรับตัวของบุคคลเกี่ยวข้องกับการตัดสินของสังคมด้วย บุคคลที่ประพฤติได้เป็นผลสำเร็จโดยส่วนใหญ่ คือ เข้าสังคมได้ดี สังคมก็ตัดสินว่าคนนี้ปกติหรือถ้ามีความล้มเหลวบ่อย ๆ สังคมอาจจะถือว่าแปลก ล้มเหลวมากขึ้น เป็นประสาท

ไม่ปกติ ล้มเหลวถึงขั้นพ่ายแพ้ต้องใช้กลวิธีแก้ทุกข์ ที่ห่างไกลความจริงมากเกินไปเป็นโรคประสาท หรือโรคจิต (Mental break down) ล้มเหลวถึงขั้นพ่ายแพ้โดยสิ้นเชิง จนไม่อาจแก้ทุกข์โดยวิธีใด ๆ เพื่อชีวิตอีกต่อไปแล้ว จะมีผลโดยการจบชีวิต (Death)

วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์ (2548, หน้า 3) กล่าวว่า การปรับตัว (Adjustment) หมายถึง กระบวนการที่บุคคลใช้ความพยายามในการปรับตนเองเมื่อต้องเผชิญกับสภาพปัญหา ความอึดอัดใจ ความคับข้องใจ ความเครียด ความทุกข์ใจ ความวิตกกังวลต่าง ๆ จนเป็นสภาพการณ์ที่บุคคลนั้นๆสามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสภาพปัญหานั้น ๆ ได้ ถ้าบุคคลปรับตัวแล้วสามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมได้อย่างมีความสุขได้นั้น แสดงว่าบุคคลนั้นมีสุขภาพจิตดี แต่หากว่าบุคคลปรับตัวแล้วยังมีความทุกข์ใจ ว้าวุ่นใจ ไม่สบายใจอยู่ ความรู้สึกดังกล่าวย่อมจะทำให้บุคคลนั้นกลายเป็นบุคคลที่มีสุขภาพจิตไม่ดี และหากเรื้อรังรุนแรงมากขึ้น อาจจะเจ็บป่วยเป็นโรคประสาทหรือโรคจิตได้

บาร์นาร์ด (Bernard, 1960, p. 64) ให้ความหมายว่า การปรับตัว หมายถึง การที่บุคคลสามารถปรับตัวให้เข้ากับตนเองและโลกภายนอกได้อย่างดี มีพฤติกรรมเหมาะสมกับ และเผชิญความจริงของชีวิตได้

อาร์คออฟ (Arkoff, 1968) ให้ความหมายของการปรับตัว คือ การที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม กล่าวคือ การที่แต่ละบุคคลพยามที่จะให้บรรลุวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้มาซึ่งความต้องการของตนในขณะเดียวกับบุคคลก็อยู่ภายใต้ความกดดันจากสิ่งแวดล้อม พฤติกรรมนั้นจึงทำให้มนุษย์สามารถปรับตัวสู่ความสมดุลได้

ลาซารัส (Lasarus, 1969) กล่าวถึงการปรับตัวว่า มีต้นกำเนิดจากวิชาชีววิทยา โดยดาร์วิน (Darwin) เป็นผู้เริ่มใช้ “การปรับตัว” ทฤษฎีว่าด้วยการวิวัฒนาการ สรุปได้ว่า การที่สิ่งมีชีวิตสามารถอยู่ในสิ่งแวดล้อมของโลกที่เต็มไปด้วยอันตราย และสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ หลังจากนั้นนักจิตวิทยานำคำว่า “การปรับตัว” มาใช้ในความหมายทางจิตวิทยา ได้แก่ การปรับตัวตามความต้องการของร่างกาย การปรับตัวตามความต้องการของจิตใจ และการปรับตัวตามสภาวะที่เป็นอยู่

โคล์แมน และแฮมแมน (Coleman & Hammen, 1981, p. 69) กล่าวว่า การปรับตัว หมายถึง ผลของความพยายามของบุคคลที่จะพยายามปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ตนเอง ไม่ว่าปัญหานั้นจะเป็นปัญหาด้านบุคลิกภาพ ด้านความต้องการ หรือด้านอารมณ์ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม จนกระทั่งบุคคลนั้นสามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้น ๆ และถ้าบุคคลนั้นปรับตัวได้บุคคลนั้นก็จะอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้น ๆ อย่างมีความสุข

วอร์เชล และโกทาโล (Worchel & Goethalo, 1985, p. 3) กล่าวว่า การปรับตัวเป็นงานประจำที่บุคคลจะต้องแก้ปัญหาซึ่งอาจเกิดจากตัวเอง สิ่งแวดล้อมรอบตัวหรือคนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง บุคคลที่ปรับตัวได้ดี คือ บุคคลที่ประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการรู้จักและยอมรับตนเองเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการปรับตัวและกระบวนการปรับตัวเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน เกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การเรียนรู้และเข้าใจตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม
2. การใช้ความเข้าใจตนเองเพื่อกำหนดเป้าหมายที่แท้จริงให้กับตนเอง
3. การใช้ความสามารถของตนเองเพื่อควบคุมสิ่งแวดล้อมและโชคชะตาของตัวเอง
4. ความไวต่อการรับรู้ ความต้องการและความไม่สบายใจของผู้อื่น เพื่อสามารถให้ความช่วยเหลือ และใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

แอนดริว และรอย (Andrews & Roy, 1991, p. 1) กล่าวว่า คนเป็นระบบชีวิตแบบระบบเปิด ที่จะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา จึงทำให้บุคคลต้องปรับตัวเพื่อตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป การที่บุคคลจะปรับตัวได้หรือไม่ได้นั้นขึ้นอยู่กับระดับการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมหรือความรุนแรงของสิ่งเร้า และระดับความสามารถในการปรับตัวของบุคคลเอง ซึ่งแต่ละคนมีลักษณะเฉพาะตัวและมีขอบเขตจำกัด ผลของการปรับตัวอาจจะทำให้บุคคลที่อยู่ในระดับใดระดับหนึ่งของภาวะสุขภาพมีตั้งแต่ภาวะสุขภาพที่ดี จนกระทั่งภาวะสุขภาพทรุดโทรมที่สุดและถึงแก่ความตาย

ฟอร์มม์ (Fromm, 1955, p. 65) กล่าวว่า คนเราจะต้องมีกรอบของการปรับตัวและการอุทิศตัวเอง ซึ่งจะทำให้เราเข้าใจประสบการณ์ต่าง ๆ ของเรา กรอบของการปรับตัวจะค่อย ๆ พัฒนาในวัยเด็กต้น ๆ จนกระทั่งเราเรียนรู้ในการใช้เหตุผลและจินตนาการในการแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ หรือไม่ก็ใช้วิธีแก้ตัวเวลาเรามีพฤติกรรมที่มีปัญหา บุคคลที่สร้างสรรค์จะใช้เหตุผลและความรู้สึกในการปรับตัว โดย ฟอร์มม์ (Fromm) ได้กล่าวถึงการปรับตัว คือ การปรับตัวแบบสร้างสรรค์และการปรับตัวแบบไม่สร้างสรรค์ เชื่อว่า บุคคลที่รักชีวิต (Biophiles) ถ้าไม่ถูกควบคุมและมีอิสรภาพ พวกเขาจะสามารถใช้เหตุผลและจินตนาการในการเจาะลึกเข้าไปที่แก่นแท้ของชีวิตซึ่งกันและกันด้วยความฉลาดและด้วยอารมณ์รัก การปรับตัวแบบรักชีวิตจะมีความยากเพราะว่าจะต้องมีวินัย มีความตั้งใจที่ต้องการเปิดเผยต่อประสบการณ์ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องสามารถโต้ตอบกับสิ่งซึ่งมีชีวิตชีวา และความสร้างสรรค์ของผู้อื่น พ่อแม่และครูที่รักชีวิตจะตอบสนองต่อผลงานที่สร้างสรรค์ของเด็กมากกว่าความล้มเหลว กล่าวคือจะพยายามเข้าใจความล้มเหลวโดยไม่มีปฏิกิริยามาก หมอที่รักชีวิตจะปฏิบัติต่อคนไข้โดยเห็นคนไข้มีอารมณ์และความฉลาดไม่ได้เป็นเครื่องจักร ความรักชีวิตนั้นเกิดจากการที่ได้สัมพันธ์กับคนที่รักชีวิต

พ่อแม่รวมทั้งบุคคลอื่น ๆ แสดงความรักชีวิตต่อลูกด้วยท่าทีและน้ำเสียงเกี่ยวกับความรู้สึกเพื่อชีวิต พวกเขาไม่ต้องนั่งเทศน์เด็ก ตรงกันข้ามพวกเขาเพียงแต่ให้ความอบอุ่น ให้การสนับสนุนและสร้างสิ่งแวดล้อมที่ไม่ข่มขู่เด็กพร้อมกับทำตัวเป็นแบบที่เหมาะสม ส่วนการปรับตัวแบบไม่สร้างสรรค์ Receptive character type คือ บุคคลที่มีความเชื่อว่าสิ่งดี ๆ ทั้งหลายมาจากนอกตัวของพวกเขา บุคคลประเภทนี้ตรงข้ามกับพัฒนาของบุคคลประเภท Oral receptive ของฟรอยด์ และตรงกับ “Moving toward people” ของนีโอ ฟรอยเดี้ยน (Neo-Freudian) เช่น คาเร็น ฮอร์ไน บุคลิกแบบ Receptive หรือคนชอบรับ มักจะมองหา “ผู้ช่วยผู้วิเศษ” พวกเขาโหยหาให้คนรัก แต่ตัวเองรักใครไม่เป็น นอกจากนี้ พวกเขายังชอบพึ่งคนอื่น และพวกเขายังชอบพึ่งคนทั่วไปเพื่อให้คนสนับสนุนทุกอย่าง บ่อยครั้งบุคคลประเภทตอบรับจะมีความเป็นมิตร สดชื่นและมองโลกในแง่ดี แต่เวลามีอะไรมาข่มขู่ พวกเขาจะรู้สึกจิตว้าวุ่นและต้องพึ่งคนอื่นมากกว่าที่จะใช้ปัญญาแก้ไขปัญหาตัวเอง

นพมาศ อุ้งพระ (2551, หน้า 120-122) กล่าวว่า การปรับตัวแบบสร้างสรรค์ The biophilous character หมายถึง บุคคลที่รักชีวิตและเป็นคนที่สัมพันธ์กับผู้อื่นด้วยความรักด้วยเหตุผล ตัวอย่าง คือ พวกเขาไม่ปฏิบัติต่อคนอื่นเหมือนเขาเป็นสิ่งของ บุคคลที่รักชีวิตมีเจตคติที่สร้างสรรค์พร้อมกับมีปฏิกิริยาต่อจิตใจ อารมณ์และโสตประสาทของผู้อื่น รวมทั้งต่อตนเองและต่อสิ่งของ ซึ่งการมีความรู้สึกดังกล่าวทำให้คนเหล่านี้ได้ใช้ศักยภาพได้อย่างเต็มที่

สรุป การปรับตัว คือ การตอบสนองต่อสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว บุคคลจะใช้ประสบการณ์ต่างๆที่ผ่านมาเพื่อจัดสภาพของตนเองให้สามารถเข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ตามที่เป็นอยู่ปัจจุบัน เพื่อให้ตนเองดำรงอยู่ในสภาพที่ปกติ โดยที่การปรับตัวที่เกิดขึ้นสามารถเกิดทั้งในภาวะที่มีการปรับตัวที่สมดุลและการปรับตัวที่ไม่สมดุล

สาเหตุของการปรับตัว

วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์ (2545, หน้า 2-3) ได้กล่าวถึงสาเหตุของการปรับตัวว่า โดยทั่วไปเป็นเรื่องของธรรมชาติของทุกสิ่งมีชีวิต ก็ต้องมีการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของชีวิต สาเหตุของการปรับตัว ได้แก่

1. เพื่อความอยู่รอดของสิ่งมีชีวิต ตลอดชั่วชีวิตของบุคคลหนึ่ง ย่อมผ่านช่วงชีวิตมากมาย พบกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ตั้งแต่ปฏิสนธิจนโต ต้องพบกับการเปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วงชีวิต

2. เพื่อความสุข การปรับตัวช่วยให้เรายอมรับสภาพการณ์และสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว พยายามหาวิธีแก้ไข หรือบรรเทาให้เบาบางลง จึงอาจใช้วิธีแก้ปัญหาด้วยตัวเองหรือแสวงหาบุคคลช่วยแก้ไข เมื่อสุดท้ายปัญหาคลี่คลาย ความคิด ความรู้สึกต่างๆจะดีขึ้น และเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง โดยความสุขเป็นเป้าหมายสูงสุดที่ทุกคนพึงปรารถนา ความสุขจึงเป็นความรู้สึกของบุคคล

ที่รับรู้แตกต่างกัน บางคนอาจเป็นความพอใจที่ตนเองเป็นอยู่ เป็นความสมใจ สมปรารถนา ในสิ่งที่คาดหวัง ความสุขที่แท้จริงอยู่ที่ตัวบุคคลนั้นกำหนดเอง บางคนกำหนดความสุขได้โดยรู้จักการปล่อยวางของชีวิตไม่ยึดมั่นถือมั่น

ลักษณะของบุคคลที่ปรับตัวได้ดี ควรเป็นบุคคลที่มีลักษณะดังนี้

1. รู้จักและเข้าใจตนเองอย่างถ่องแท้ โดยปราศจากอคติ
2. ยอมรับในสิ่งที่ตนเองเป็น กล่าวคือ เป็นผู้ที่มี “ความพอใจในตนเอง”
3. ใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
4. มองโลกในแง่ดี มีความคิดทางบวกมากกว่าความคิดด้านลบ
5. มีความเชื่อมั่นตนเอง ไม่ตกอยู่ใต้ความกดดันจากบุคคล หรือสถานการณ์อื่นใด
6. รู้จักควบคุมอารมณ์และรู้จักจัดการกับอารมณ์อย่างเหมาะสมหรือที่เรียกว่ามีความฉลาดทางอารมณ์ (Emotion quotient)
7. สามารถเผชิญกับปัญหาหรืออุปสรรคใด ๆ ได้ด้วยความมีสติและใช้ปัญญาในการแก้ปัญหาและอุปสรรคในชีวิตได้
8. มักจะประสบความสำเร็จในชีวิตส่วนตัว การงาน และอาชีพ
9. สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

การเปรียบเทียบลักษณะของคนมีความสุขและความทุกข์

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบลักษณะของคนที่มีความสุขและลักษณะคนที่มีความทุกข์

ลักษณะคนที่มีความสุข	ลักษณะคนที่มีความทุกข์
1. พึงพอใจในสิ่งที่ตนเองมี	1. สงสารตนเอง
2. พึงพอใจในความสำเร็จของตนเอง	2. ต้องการความช่วยเหลือ
3. พึงพอใจสุขในสภาพความเป็นอยู่	3. มีข้อเรียกร้องเสมอ ไม่พอใจในสภาพของตนเอง
4. รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	4. ต้องการความเห็นอกเห็นใจ
5. เคารพตนเอง ยอมรับนับถือตนเอง	5. ไม่เห็นคุณค่าในตนเอง
6. มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีเหตุผล	6. อาฆาต ต้องการแก้แค้น
7. ยกย่อง สรรเสริญผู้อื่น	7. ตำหนิติเตียนผู้อื่น
8. พึงพอใจ/ ชื่นชมในความสำเร็จของผู้อื่น	8. โทษผู้อื่น โยนความผิดให้ผู้อื่น คอยจับผิดผู้อื่น
9. ยอมรับนับถือความคิดเห็นของคนผู้อื่น	9. เห็นแก่ตัว ใจแคบ ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็น

สาเหตุของการปรับตัว มีดังนี้

1. แรงขับและความต้องการ

ในชีวิตของบุคคลมีความต้องการเป็นพื้นฐาน เช่น ความต้องการทางกาย (Physical needs) และความต้องการทางจิต (Psychological needs) ความต้องการทั้งสองนี้ทำให้เกิดแรงขับ (Drives) เช่น เกิดความกระหาย (Thirsty) เป็นแรงขับให้มนุษย์ดิ้นรนแสวงหา ร่างกายก็จะแสดงพฤติกรรมออกมาในรูปต่าง ๆ เพื่อคลายความกระวนกระวายอันเนื่องมากจากความอยาก พฤติกรรมที่แสดงออกมาเพื่อคลายความทุรนทุรายนี้เรียกว่า การปรับตัว

2. แรงกระตุ้นทางสังคม

สิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงทำให้คนเกิดการปรับตัว เช่น การปรับตัวตามแฟชั่น ความเจริญทางวัตถุ ฉะนั้นการตกอยู่ใต้อิทธิพลที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาหากสามารถแก้ปัญหาได้ก็จะมีความสุข หากแก้ไม่ได้ก็จะเกิดความคับข้องใจ ไม่มีความสุขจึงหาทางปรับตัวโดยวิธีการต่าง ๆ สาเหตุที่สำคัญประการหนึ่งที่ทำให้คนเราจำเป็นต้องปรับตัว ได้แก่ ความเครียด (Stress) ซึ่งเกิดจากการที่คนเรามีแรงจูงใจหรือมีความต้องการสิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้วเกิดมีอุปสรรค ถ้าคนเรามีความเครียดอยู่ในระดับต่ำก็จะไม่มีปัญหาในการปรับตัว แต่ถ้าเกิดมีความเครียดอยู่ในระดับสูงเท่าไหร่ก็จะเกิดความลำบากในการปรับตัว โอกาสที่คนนั้น ๆ จะมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน (Deviant behavior) หรือพฤติกรรมผิดปกติ (Abnormal behavior) ก็เป็นไปได้สูง ถ้าคนคนนั้นไม่สามารถหาทางออกในการปรับตัวได้ และปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนเราเกิดความเครียด ได้แก่ ความคับข้องใจ (Frustration) ความขัดแย้ง (Conflicts) และความกดดัน (Pressure) (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2533, หน้า 641)

3. เจตคติ ความสนใจและจุดมุ่งหมาย

เมื่อบุคคลเผชิญกับสถานการณ์ที่รับรู้ว่าเป็นปัญหาหรือภัยคุกคาม และไม่สามารถเผชิญและแก้ปัญหาได้เหมาะสม บุคคลจะมีการปรับตัวเพื่อให้ชีวิตอยู่รอดได้ด้วยการปรับกลไกในร่างกายทั้งด้านอารมณ์ จิตใจ และสิ่งแวดล้อม การปรับตัวที่ไม่เหมาะสมจึงเป็นลักษณะแบบไม่สร้างสรรค์ เป็นการแสดงออกในการทำลาย การถอนตัวจากสังคม การไม่ทำอะไร และมักใช้การแก้ปัญหาแบบรุนแรงสู่ผลกระทบต่อตนเอง ด้วยการทำร้ายร่างกายตนเอง ทำร้ายครอบครัว บุคคลใกล้ชิด และต่อต้านสังคม ถอนตัวจากสังคม ไม่ให้ความร่วมมือในการทำงาน ศักยภาพในการทำงานลดลง การปรับตัวเป็นความสามารถในการจัดการกับสภาวะแวดล้อมและสิ่งเร้าที่ไม่เหมาะสมกับมนุษย์ การปรับตัวนี้ดำเนินมาตลอดชีวิตของมนุษย์ นับตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึงวันสิ้นสุดของชีวิต ความสามารถในการปรับตัวทำให้มนุษย์มีความแตกต่างจากสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ยิ่งมีความเจริญเท่าไร การปรับตัวก็ยิ่งมากเท่านั้น ในการปรับตัวของมนุษย์นั้น รวมถึงกลไกทางสังคม ซึ่งเป็นความสามารถของแต่ละ

บุคคลหรือแต่ละกลุ่มที่จะปรับเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมหรือนิสัย วิถีการดำรงชีวิตหรือทั้งสามอย่าง เพื่อให้สามารถมีชีวิตอยู่และได้รับการตอบสนองตามที่แต่ละบุคคลต้องการ

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการปรับตัว

พวงเพ็ญ ชุณหปราณ และสุกัญญา แสงมุกข์ (2543, หน้า 8-10) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัว ไว้ดังนี้

1. ปัจจัยด้านประสบการณ์และการเรียนรู้ คนเราอาจจะเคยเห็นผู้อื่นปรับตัวหรือเรียนรู้จากผู้ใหญ่ เพื่อน ๆ หรือจากการอ่านหนังสือ

2. ปัจจัยด้านสรีรวิทยา ตามปกติอวัยวะต่าง ๆ จะมีขีดความสามารถในการทำงานได้มากกว่าปกติในยามฉุกเฉิน เพราะได้เก็บพลังงานสำรองไว้ ได้แก่ เม็ดเลือดแดงสามารถนำออกซิเจนได้มากกว่าปกติ ตับสามารถเก็บกลูโคสไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน เป็นต้น และธรรมชาติได้สร้างอวัยวะเป็นคู่ ๆ เมื่ออวัยวะข้างใดข้างหนึ่งเสียไป อีกข้างหนึ่งก็สามารถทำแทนได้ เช่น ไตของคน เป็นต้น

3. ความรวดเร็วของสภาวะที่เกิดขึ้น ถ้าสภาวะที่ต้องปรับตัวเกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป คนเราจะสามารถปรับตัวได้ดีกว่า การเกิดสิ่งเร้ารุนแรงทันทีทันใด เช่น การเสียเลือดออกจากร่างกายทีละน้อยทางริดสีดวงทวาร คนเราทนได้มากกว่าการเสียเลือดครั้งเลือดครั้งเดียวจำนวนมาก จากกระดูกหัก

4. กรรมพันธุ์และอายุ การปรับตัวของคนขึ้นอยู่กับกรรมพันธุ์ บางคนจะทนต่อโรคบางอย่างได้ดีกว่าอีกคนหนึ่ง เด็กและผู้สูงอายุจะปรับตัวได้น้อยกว่าวัยรุ่นหรือวัยผู้ใหญ่

5. สภาวะสุขภาพเดิมของคนจะมีผลต่อการปรับตัว ถ้าสุขภาพเดิมดี การปรับตัวก็จะดีด้วย แต่ถ้ามีการเจ็บป่วยอยู่ก่อน การปรับตัวจะใช้เวลานานบุคคลจะอยู่ในภาวะวิกฤตินาน

6. ภาวะโภชนาการ คนที่ขาดอาหารก็จะทำให้การปรับตัวไม่ดี อาหารที่เรารับประทานเข้าไปมีแร่ธาตุต่าง ๆ จำนวนมาก ได้แก่ เกลือแร่ ไขมัน โปรตีน วิตามิน แร่ธาตุเหล่านี้ อาจจะก่อให้เกิดเอ็นไซม์และความต้านทานโรค ทำให้แผลหายเร็ว ส่วนความอ้วนและการติดสุราทำให้การปรับตัวไม่ดี เป็นต้น

7. วงจรชีวภาพของบุคคลเป็นช่วงจังหวะและเวลา วงจรเหล่านี้จะดำเนินไปตามธรรมชาติ ทำให้คนเรานอนหลับ กินอาหาร ทำงาน พักผ่อน ตามเวลาของวงจรชีวภาพ ฮอร์โมนต่าง ๆ จะหลั่งออกจากร่างกายตามกำหนดเวลา และมีมากน้อยตามกิจกรรมที่ทำไปแต่ละวัน เช่น อุณหภูมิคนเราจะขึ้นสูงสุดตอนเย็นและจะต่ำที่สุดตอนที่เราหลับ ระดับคอร์ติโซนจะสูงสุดในเวลา 8-9 โมงเช้า ฮอร์โมนการเติบโตจะหลั่งมากที่สุดเมื่อเริ่มหลับ ถ้าวงจรชีวภาพเปลี่ยนแปลงไปจะทำให้ระบบต่าง ๆ ในร่างกายผิดปกติ การทำงานพลัดกลางคืน การข้ามทวีปที่มีเวลาแตกต่างกัน

8. ปัจจัยด้านจิตสังคม เช่น การศึกษา บุคคลที่มีการศึกษาจะปรับตัวได้ดีกว่า เป็นต้น

สรุป ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการปรับตัว คือ ปัจจัยภายในและภายนอกบุคคลอันจะส่งผลให้เกิดภาวะสมดุลและสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุข

ลักษณะของการปรับตัว

วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์ (2545, หน้า 5) ได้กล่าวว่า ลักษณะของกระบวนการปรับตัวมี 2 ประการ ดังนี้

1. การปรับตัวที่สมบูรณ์ หรือการปรับตัวแบบบูรณาการ (Integrating adjustment) เป็นลักษณะการปรับตัวของบุคคลเมื่อเผชิญกับสภาพปัญหาหรืออุปสรรคแล้ว สามารถแก้ไขปัญหาหรือขจัดอุปสรรคนั้นได้ โดยที่ตนเองเกิดความสุขกายและสบายใจไม่มีข้อขุ่นข้องหมองใจเหลืออยู่เลย การปรับตัวลักษณะนี้ถือเป็นการปรับตัวแบบบูรณการแบบผสมผสานหรือที่เรียกว่าการปรับตัวที่สมบูรณ์ การปรับตัวแบบนี้มิได้หมายถึงว่า การแก้ปัญญาของบุคคลนั้นสามารถแก้ได้บางครั้งปัญญาที่เกิดขึ้นอาจจะไม่ได้รับการแก้ไขจนเสร็จสิ้น หากแต่บุคคลที่เผชิญปัญหานั้นเองสามารถยอมรับสภาพปัญหาที่เขาพยายามแก้ไขแล้วแต่ไม่สำเร็จ และหากว่าเจ้าของปัญหายอมรับทำใจได้ ปรับสภาพความคิดความรู้สึกได้ ก็ถือว่าเป็นการปรับตัวที่สมบูรณ์แบบ เช่นเดียวกัน

2. การปรับตัวแบบไม่สมบูรณ์ หรือ การปรับตัวแบบไม่บูรณาการ (Non-integrative) เป็นการปรับตัวที่บุคคลไม่สามารถเผชิญกับปัญหาได้ รวมทั้งไม่สามารถแก้ปัญหานั้น ๆ ได้ ซึ่งบุคคลพอจะมีวิธีคลายความตึงเครียดลงได้บ้าง รวมทั้งไม่สามารถแก้ปัญหานั้น ๆ ได้ ซึ่งบุคคลพอจะมีวิธีคลายความตึงเครียดลงได้บ้าง แต่ยังคงมีความเครียด ความไม่สบายใจ ความทุกข์ใจเหลืออยู่ การปรับตัวแบบนี้ยังคงมีความทุกข์ค้างคาใจอยู่ จึงเป็นการปรับตัวที่ไม่สมบูรณ์แบบและจำเป็นต้องอาศัยกลไกทางจิต หรือกลไกการป้องกันตนเองมาใช้เพื่อช่วยผ่อนคลายหรือลดความตึงเครียดลงไป

แนวทางในการปรับตัวอย่างมีความสุข สามารถกระทำได้ ดังนี้

1. พึงพอใจในตนเอง รู้สึกถึงความมีคุณค่าในตนเอง รู้จักปล่อยวาง ปรับใจ ปรับความคิดความรู้สึกให้มีสติที่มั่นคงไม่วู่วาม

2. ยอมรับความเป็นจริง ว่าทุกสิ่งทุกอย่างมีเหตุปัจจัย เข้าใจหลักธรรมชาติ เป็นเหตุเป็นผล มองหาแง่ดีจากสถานการณ์ที่เลวร้าย

3. มีความหวังและกำลังใจ มีสติและมองหาความช่วยเหลือไม่วู่วาม สร้างกำลังใจให้ตนเอง

4. มองโลกในแง่ดี เข้าใจสัจธรรมความเป็นจริงของชีวิต เข้าใจผู้อื่น สังคมและสภาพแวดล้อม คิดหาเหตุผลมาอธิบายให้ถูกต้องเหมาะสมเพื่อทำให้ไม่รู้สึกโกรธแค้น ไม่อาฆาตจองเวรผู้อื่น

5. ยอมรับความแตกต่างของบุคคลและดูแลสุขภาพตนเองให้เข้มแข็ง

แนวทางการปรับปรุงตนเองให้มีความสุขในการทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น คือ ต้องเป็นผู้มีบุคลิกภาพดีทั้งการแต่งกาย กิริยา มารยาท การพูด การเดิน การนั่ง และต้องมีศิลปะในการเข้ากับคนโดยการศึกษาผู้ที่เราติดต่อด้วย เช่น ฐานะความเป็นอยู่ สุขภาพร่างกาย อุปนิสัยใจคอหรือความรู้ความสามารถ เป็นต้น และวิธีต่าง ๆ ดังเช่น

6. เรียนรู้วิธีชนะใจคน ได้แก่ มีความจริงใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ยกย่อง ยอมรับผู้อื่น ให้ความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

7. มีความรอบรู้ในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ถ้าทำงานก็ควรมีความรู้ความเข้าใจในงานที่ทำเป็นอย่างดี หรือถ้าในการดำเนินชีวิต ต้องรู้จักชีวิตเป็นอย่างดีและเข้าใจหลักดำเนินชีวิตที่ถูกต้องดีงาม

8. มีคุณสมบัติที่ดี คือ มีความคิด ความประพฤติ การปฏิบัติดีต่อผู้อื่นทั้งต่อหน้าและลับหลัง

9. รู้จักควบคุมอารมณ์ ความรู้สึกได้ดี ตอบสนองต่ออารมณ์ ความรู้สึกได้ถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์ มีศิลปะของการวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่น มีศิลปะในการฟัง

10. มีเจตคติที่ดีต่อตนเอง มองโลกในแง่ดี

11. คำนึงถึงผลประโยชน์ของผู้อื่นบ้าง และรู้จักให้ รู้จักรับ และอดทนรอคอยได้

สรุป สาเหตุที่ทำให้เกิดการปรับตัวนั้นมีได้จากหลายเหตุผล เนื่องจากการปรับตัวทำให้มนุษย์สามารถดำรงอยู่ได้อย่างปกติสุข โดยมีทั้งแรงขับ ความต้องการ แรงกระตุ้นทางสังคมและตามจุดมุ่งหมายของแต่ละคน มีผลทำให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัวที่ทั้งปัจจัยภายนอกและภายใน มิได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งเพียงอย่างเดียว ซึ่งต้องพิจารณาควบคู่กัน และกระบวนการปรับตัวมี 2 ลักษณะ คือ ถ้าบุคคลที่เผชิญกับปัญหาหรืออุปสรรคแล้วสามารถแก้ไขปัญหาหรือขจัดอุปสรรคนั้นได้ โดยที่ตนเองเกิดความสุขกายและสบายใจ การปรับตัวลักษณะนี้เรียกว่า การปรับตัวที่สมบูรณ์ และหากบุคคลไม่สามารถเผชิญกับปัญหาได้ รวมทั้งไม่สามารถแก้ปัญหานั้นๆ ได้ การปรับตัวแบบนี้ยังคงมีความทุกข์ค้างคาใจอยู่ จึงเป็นการปรับตัวที่ไม่สมบูรณ์แบบ และจำเป็นต้องอาศัยกลไกทางจิต หรือกลไกการป้องกันตนเองมาใช้เพื่อช่วยผ่อนคลาย หรือลดความตึงเครียดลงไป

การปรับตัวของวัยผู้ใหญ่ (วีระ ไชยศรีสุข, 2539, หน้า 45-49)

ปฏิกิริยาการปรับตัวของผู้ใหญ่ (Adjustment of adult life reaction) วัยนี้มักพบความยากลำบากในปัญหาต่าง ๆ และเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ คนส่วนมากในวัยนี้สามารถฟันฝ่าอุปสรรคไปได้ แต่บางครั้งความกดดันจากสิ่งแวดล้อมอาจมีมากเกินไปจนไม่สามารถควบคุมความคิด อารมณ์ พฤติกรรม และการทำงานตามปกติ ปัญหาที่พบบ่อย ได้แก่

1. ความตึงเครียดของชีวิตครอบครัว (Strains of family life) ความยุ่งยากซับซ้อนและความตึงเครียดภายในครอบครัวเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงได้ยาก ซึ่งเป็นการที่คนสองคนที่มีนิสัยและพื้นฐานต่างกันหรือพอจะคล้ายคลึงกันมาร่วมสัมพันธ์ ระยะนี้อาจมีความขัดแย้งเกิดขึ้นจนถึงขั้นเลิกรากันไปก็มี ทำให้เกิดความกังวลใจ ความผิดหวังและความเสียใจ แม้จะลงเอยด้วยการแต่งงาน ปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ ก็เกิดขึ้นได้ อาจเป็นปัญหาการปรับตัวในชีวิตประจำวัน เช่น เรื่องค่าใช้จ่ายในครอบครัว ความรู้สึกทางเพศเย็นชาลง ซึ่งนำไปสู่การหย่าร้างหรือการแยกกันอยู่

2. ความตึงเครียดของการเลี้ยงชีพ เช่น รายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่ายทำให้เกิดการกู้หนี้ยืมสิน นอกจากนี้ อาจเกิดจากปัญหาที่มาจากที่ทำงาน เป็นต้นว่าเกิดความขัดแย้งกับเพื่อนร่วมงาน ไม่ได้รับการพิจารณาความดีความชอบอย่างยุติธรรม

3. ปฏิกิริยากดดันอย่างใหญ่หลวง (Gross stress reaction) มีลักษณะเฉพาะ คือ อาจเกิดโดยไม่คาดฝัน ไม่คุ้นเคยกับเหตุการณ์นี้มาก่อน หรือช่วงระยะเวลาที่เกิดนี้ยาวนานมากไม่สามารถแก้ไขได้ ไม่มีโอกาสที่จะหนีหรือไม่มีใครที่จะพึ่งพาอาศัยได้ เช่น พ่อหรือแม่ที่เป็นที่รักถึงแก่กรรมทันทีทันใด ลูกถูกไล่ออกจากโรงเรียนเพราะติดยาเสพติด ไฟไหม้บ้านจนไม่เหลือทรัพย์สินใด ๆ ปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นมีลักษณะแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความรุนแรงของเหตุการณ์และการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสถานการณ์นั้น ๆ อาการที่พบอาจมีได้ตั้งแต่บุคลิกภาพแตกแยกไปเลย การสูญเสียความจำ ความเศร้าใจที่ผิดปกติ มีการร้องไห้ฟูมฟาย ความทุรนทุรายอย่างมาก ควบคุมตนเองไม่ได้

สรุป ในวัยผู้ใหญ่มักเผชิญกับปัญหามากมาย ปัญหาต่าง ๆ จะมีความยากง่ายแตกต่างกันไป หากช่วงใดที่สามารถปรับตัวได้ก็จะทำให้เกิดความสุข หากช่วงใดมีการปรับตัวได้ยากลำบากหรือไม่สามารถปรับตัวได้ก็อาจเกิดผลกระทบทั้งทางร่างกายหรือจิตใจได้

แนวทางในการปรับตัวอย่างมีความสุข สามารถกระทำได้ดังนี้

1. พึงพอใจในตนเอง รู้สึกถึงความมีคุณค่าในตนเอง รู้จักปล่อยวาง ปรับใจปรับความคิด ความรู้สึก ให้มีสติที่มั่นคงไม่วู่วาม

2. ยอมรับความเป็นจริง ว่าทุกสิ่งทุกอย่างมีเหตุปัจจัย เข้าใจหลักธรรมชาติ เป็นเหตุเป็นผล มองหาแง่ดีจากสถานการณ์ที่เลวร้าย

3. มีความหวังและกำลังใจ มีสติและมองหาความช่วยเหลือไม่วู่วาม สร้างกำลังใจให้ตนเอง

4. มองโลกในแง่ดี เข้าใจสัจธรรมความเป็นจริงของชีวิต เข้าใจผู้อื่น สังคมและสภาพแวดล้อม

5. ยอมรับความแตกต่างของบุคคลและดูแลสุขภาพตนเองให้เข้มแข็งหาเหตุผลมาอธิบายให้ถูกต้องเหมาะสมเพื่อทำให้ไม่รู้สึกโกรธแค้น ไม่อาฆาตจองเวรผู้อื่น

ทฤษฎีและมโนทัศน์ต่าง ๆ ภายใต้ทฤษฎีการปรับตัวของรอย (Theories and concepts of Roy's adaptation model) (สุจิตรา เหลืองอมรเลิศ, 2537)

ทฤษฎีการปรับตัวของรอย (Roy) โดยยึดมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลและกระบวนการปรับตัว ดังนี้

1. บุคคล ประกอบด้วย องค์ประกอบด้านชีวภาพ จิตใจและสังคม ธรรมชาติของบุคคลจะรวมองค์ประกอบทางชีวภาพ เช่น กายภาพ และสรีระภาพของเขา ในเวลาเดียวกันบุคคลประกอบขึ้นด้วยองค์ประกอบทางจิตใจ และสังคม พฤติกรรมของบุคคลสัมพันธ์กับพฤติกรรมของบุคคลอื่นในระดับกลุ่ม เหตุนี้วิธีการวิเคราะห์บุคคลต้องมาจากชีวภาพ จิตใจและสังคมวิทยาและบุคคลเป็นหน่วยเดียวมิอาจแยกได้ (Unified whole)

2. คนจะมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมตลอดเวลา ในประสบการณ์ประจำวันบุคคลเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย สังคม และจิตใจในสิ่งแวดล้อมของเขาอยู่เสมอ และมีปฏิสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้อย่างต่อเนื่อง

3. การเผชิญกับโลกที่มีการเปลี่ยนแปลง บุคคลจะใช้ทั้งกลไกการปรับตัวโดยกำเนิด (Innate) และกลไกการปรับตัวที่เกิดขึ้นมาภายหลังจากการเรียนรู้ (Acquired) ที่เกิดขึ้นทางด้านชีวภาพ จิตใจ และสังคม

กลไกการปรับตัวที่เกิดขึ้นภายหลังจากการเรียนรู้ได้ถูกใช้เผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของโลก เช่น ในวันที่อากาศหนาวบุคคลต้องใส่เสื้อหนาว เพื่อให้เกิดความอบอุ่น ส่วนกลไกการปรับตัวโดยกำเนิด เช่น บุคคลที่สูญเสียน้ำไปกับเหงื่อมากจะกระหายน้ำ ซึ่งเป็นปฏิกิริยาทางธรรมชาติในการตอบสนองของร่างกาย

4. สุขภาพและการเจ็บป่วย เป็นมิติหนึ่งของชีวิตมนุษย์ที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ บุคคลแต่ละคนนั้นอยู่ภายใต้กฎของสุขภาพและความเจ็บป่วย มิติของชีวิตนี้เป็นประสบการณ์ชีวิตทั้งหมด

5. บุคคลต้องปรับตัวเพื่อตอบสนองในทางบวกต่อการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม ระบบที่ผสมผสานกันอย่างแท้จริง ภายในสิ่งมีชีวิตต้องเป็นระบบที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง

ของสิ่งแวดล้อม รอย (Roy) ได้อธิบายกระบวนการนี้เป็นการปรับตัว ดังนั้น สิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงต้องการการตอบสนองในทางบวกที่เป็นการปรับตัวได้

6. การปรับตัวของบุคคลเป็นการทำหน้าที่ของสิ่งเร้าที่บุคคลได้กระทบ และระดับการปรับตัวของบุคคลได้ถูกกำหนดโดยผลรวมของสิ่งเร้า 3 ชนิด คือ

6.1 สิ่งเร้าโดยตรงหรือสิ่งเร้าที่บุคคลเผชิญอยู่ขณะนั้น

6.2 สิ่งเร้าร่วมหรือสิ่งเร้าอื่น ๆ ที่มีอยู่ขณะนั้นนอกเหนือจากสิ่งเร้าโดยตรง

6.3 สิ่งเร้าแฝง ได้แก่ ความเชื่อ ทัศนคติ หรืออุปนิสัยที่มีผลไม่แน่นอนในสถานการณ์ขณะนั้น

7. ระดับการปรับตัวของบุคคล ประกอบขึ้นด้วยขอบเขตจำกัด (Zone) ที่บ่งชี้ระดับของการกระตุ้นที่จะนำไปสู่การตอบสนองในทางบวก ถ้าสิ่งเร้าอยู่ภายในขอบเขตจำกัด บุคคลจะตอบสนองในทางบวก อย่างไรก็ตาม ถ้าสิ่งเร้าอยู่ภายนอกขอบเขตจำกัด บุคคลไม่สามารถตอบสนองในทางบวกได้

8. บุคคลมีการปรับตัว 4 แบบ คือ การปรับตัวตามความต้องการด้านสรีระ (Physiological needs) ารปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์ (Self concept) การปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่ (Role function) และการปรับตัวด้านการพึ่งพากัน (Interdependence relations)

ทฤษฎีระบบการปรับตัวของบุคคล (Theory of the person as an adaptive system) ตามแนวคิดของรอย (Roy)

ตามแนวคิดของรอย (Roy, 1984) กล่าวถึงบุคคลว่า บุคคลเป็นระบบของการปรับตัว (Adaptive system) บุคคลเป็นระบบของสิ่งมีชีวิต (Living system) บุคคลเป็นระบบเปิด (Open system) ซึ่งมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกบุคคลตลอดเวลา ดังนั้น บุคคลจำเป็นต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ระบบการปรับตัวของบุคคลประกอบด้วย สิ่งนำเข้า (Input) ตัวควบคุมกระบวนการ (Control process) สิ่งนำออก (Out put) และปฏิกิริยาย้อนกลับ (Feedback)

สิ่งนำเข้าสู่ระบบ (Input) ก็คือสิ่งเร้า (Stimuli) ซึ่งประกอบด้วย สิ่งเร้าภายนอก (External stimuli) และสิ่งเร้าภายใน (Internal stimuli) สิ่งเร้าภายนอก ได้แก่ สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่อยู่ล้อมรอบบุคคล สิ่งเร้าภายใน ได้แก่ สิ่งเร้าที่อยู่ภายในตัวบุคคลนั้น สิ่งเร้าที่ผ่านเข้าสู่ระบบจะทำให้มีขบวนการ (Process) ทำหน้าที่ของระบบ ก็คือเกิดกลไกการปรับตัว (Coping mechanism) กลไกการปรับตัวของบุคคล เป็นการทำหน้าที่ของระบบย่อย 2 ระบบ ระบบแรก คือ ระบบกลไกการควบคุม (Regulator mechanism) ซึ่งผลของการทำหน้าที่ของระบบกลไกการควบคุม และระบบกลไกลการรับรู้ (Regulator and cognator mechanism) จะแสดงออกมาให้เห็นในรูปพฤติกรรม

ปรับตัว ใน 4 ด้าน คือ ด้านสรีระ ด้านอัตมโนทัศน์ ด้านบทบาทหน้าที่ และความสัมพันธ์พึ่งพากัน ซึ่งออกมาเป็นผลลัพธ์ของระบบ (Out put) เป็นการแปลความของพฤติกรรมที่แสดงออก ซึ่งถ้าจำแนกพฤติกรรมในทางลบ จะแสดงถึงการปรับตัวอย่างไม่มีประสิทธิภาพของบุคคล ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นนี้จะเป็นสิ่งสะท้อนกลับ (Feedback) ซึ่งเป็นการเข้าสู่ระบบอีกครั้ง ดังแสดงในภาพ

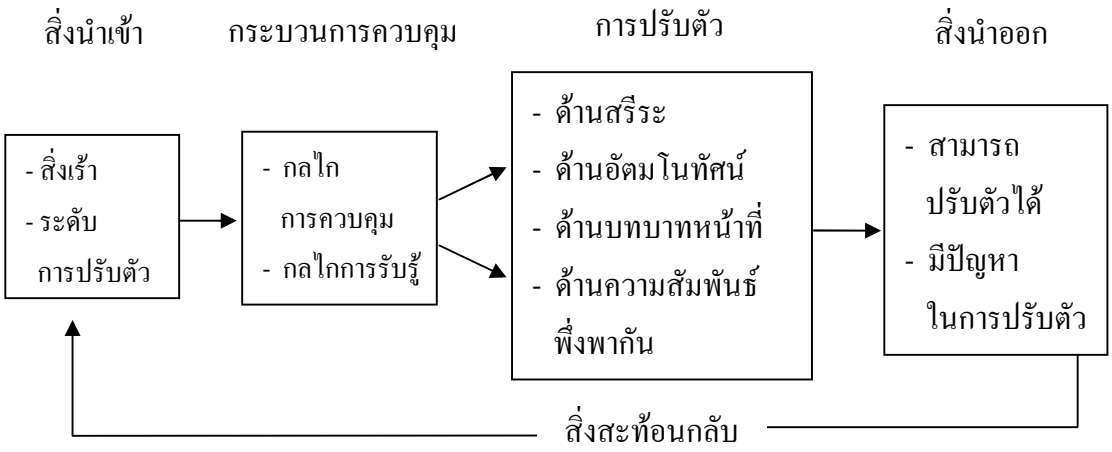

ภาพที่ 2 ระบบการปรับตัวของบุคคล (Introduction to nursing: An adaptation model)

เมื่อสิ่งเร้าผ่านเข้าสู่บุคคล บุคคลจะมีการปรับตัว กลไกที่บุคคลใช้ในการปรับตัว ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

1. กลไกการควบคุม เป็นกลไกการปรับตัวที่เกิดขึ้นอัตโนมัติ โดยที่บุคคลไม่รู้สึกตัว ส่วนใหญ่เป็นการปรับตัวทางด้านสรีระ ทั้งนี้เพื่อควบคุมการทำงานของระบบต่างๆ ภายในร่างกาย ให้เป็นไปตามปกติ กลไกการควบคุมนี้จะเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างระบบประสาท สารเคมีในร่างกายและต่อมไร้ท่อ (Neuro-chemical endocrine channels) ดังภาพประกอบ

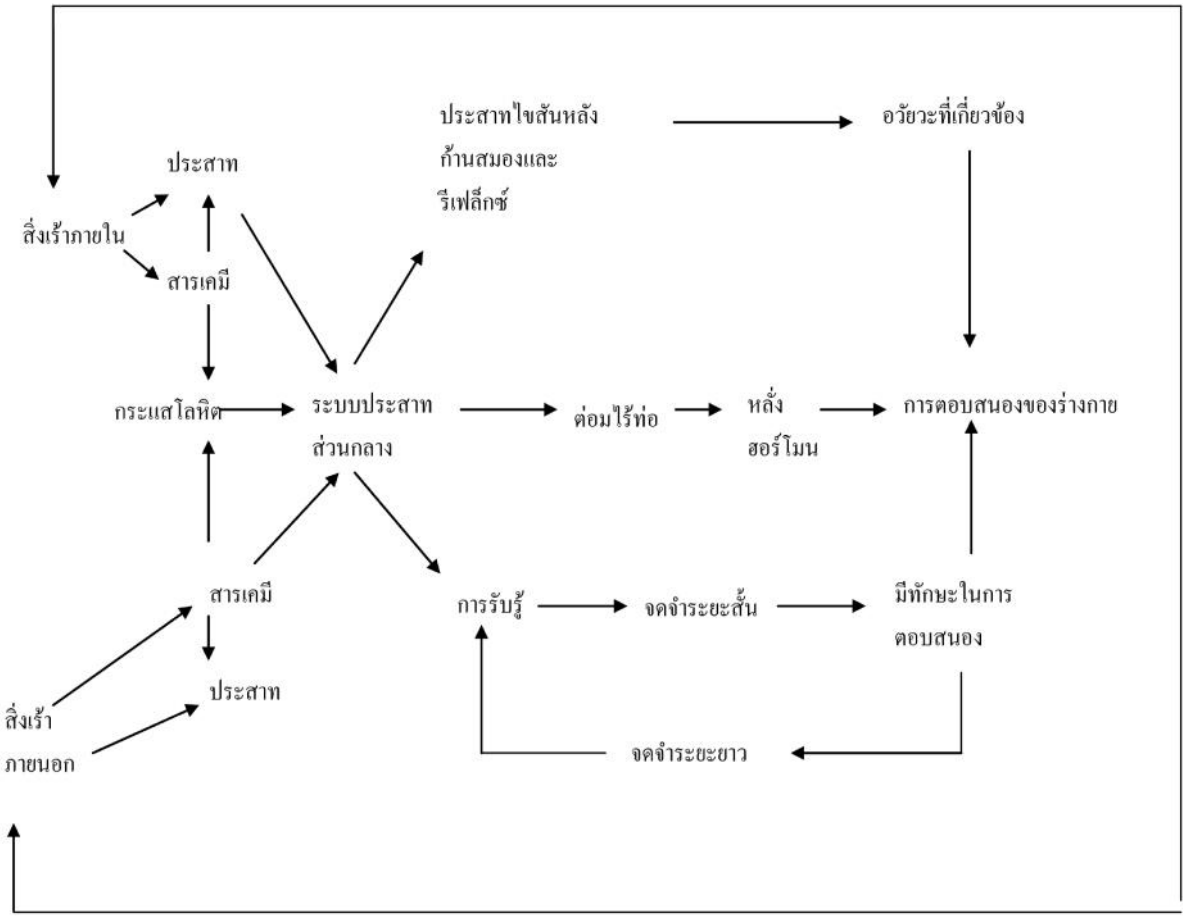

ภาพที่ 3 ทฤษฎีการปรับตัวของรอย (Roy) กลไกควบคุมของการรับรู้ที่เกิดขึ้นอัตโนมัติ (Roy, 1981, p. 64)

2. กลไกการรับรู้ จะทำหน้าที่รับสิ่งเร้าทั้งภายในและภายนอกเช่นเดียวกับกลไกการควบคุม ส่วนใหญ่เป็นการปรับตัวด้านจิตสังคม ส่วนน้อยเป็นการปรับตัวด้านร่างกาย สิ่งเร้าที่นำเข้าสู่ระบบบุคคลจะผ่านกระบวนการเรียนรู้ และการตอบสนองทางอารมณ์ ดังภาพประกอบ

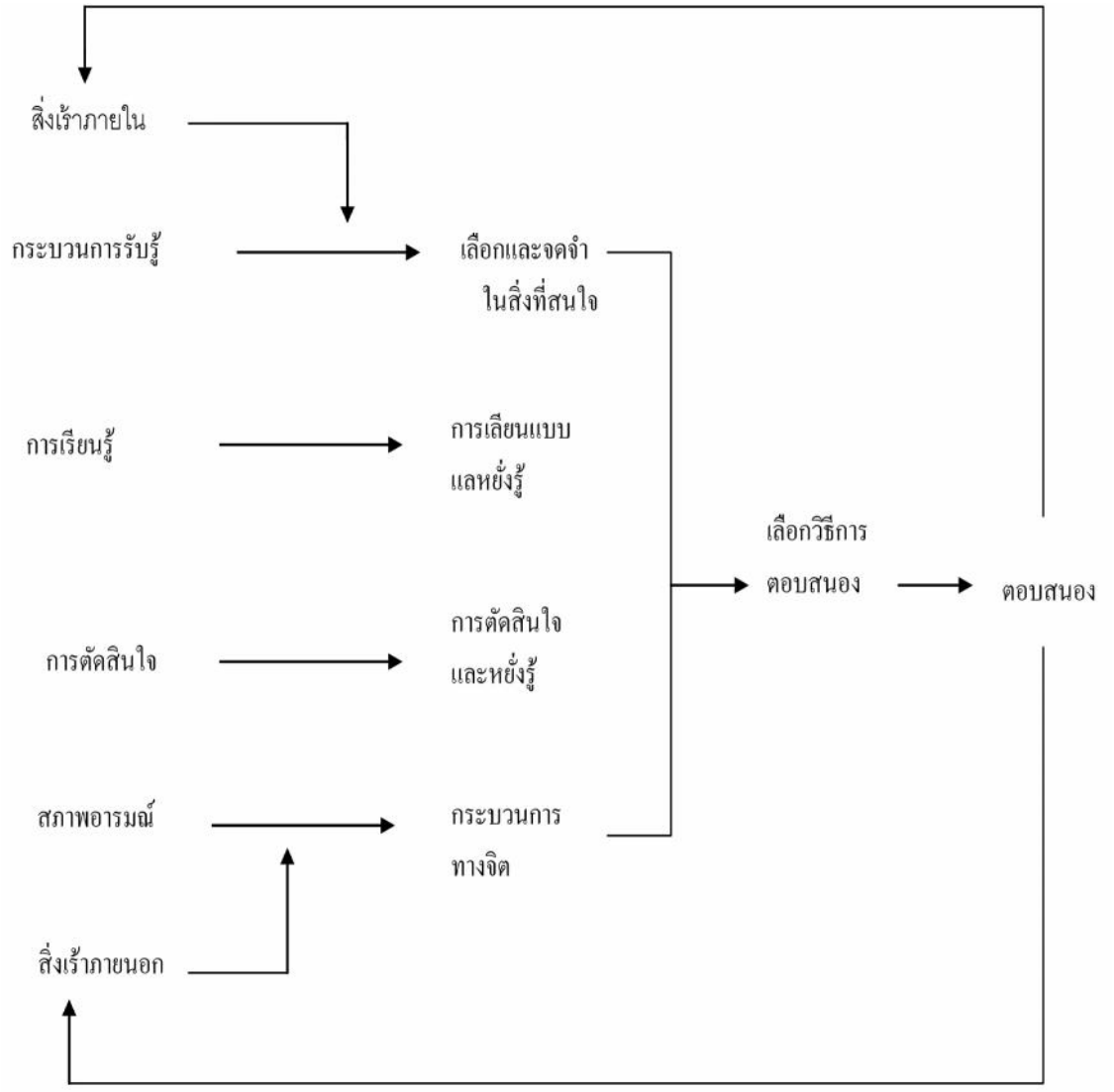

ภาพที่ 4 ทฤษฎีการปรับตัวของรอย (Roy) กลไกควบคุมของการรับรู้ (Roy, 1981, p. 61)

สิ่งเร้าไม่ว่าจะเป็นภายในหรือภายนอก เมื่อเข้าสู่ระบบบุคคลแล้วจะก่อให้เกิดกระบวนการ 4 อย่างด้วยกัน คือ การรับรู้ การเรียนรู้ การตัดสินใจ และการตอบสนองทางอารมณ์ ซึ่งช่วยให้บุคคลเลือกและจดจำเฉพาะสิ่งที่เขาสนใจ และมีการเลียนแบบและเกิดการหยั่งรู้ในเรื่องนั้น มีการตัดสินใจที่จะมองหาวิธีการแก้ปัญหา และใช้กระบวนการทางจิตเพื่อให้เขารู้สึกสบายใจขึ้น กระบวนการทั้งหมดทำให้บุคคลมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าดังกล่าว ทั้งกลไกการควบคุมและกลไกการรับรู้จะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และจะเกิดควบคู่กันเสมอไม่ว่าการปรับตัวในเรื่องนั้นจะเป็นด้านร่างกาย จิตใจ หรือสังคม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าการทำงานในระบบบุคคลเป็นองค์รวม (Holistic)

สรุป มโนทัศน์หลักในทฤษฎีการปรับตัวของบุคคล ประกอบด้วยสิ่งนำเข้า (Input) ซึ่งเปรียบเหมือนสิ่งเร้าที่คอยกระตุ้นให้บุคคลมีการตอบสนองโดยการปรับตัว ซึ่งขบวนการ (Process) นี้อาศัยกลไกการควบคุมและกลไกการรับรู้ซึ่งทำงานสัมพันธ์กัน และจะเกิดการปรับตัวออกมาในรูปพฤติกรรมการแสดงออก 4 ด้าน คือ ความต้องการด้านสรีระ ด้านอัตมโนทัศน์ ด้านบทบาทหน้าที่และด้านความสัมพันธ์พึ่งพากัน ซึ่งจะเป็นสิ่งนำออกจากระบบบุคคล (Output) โดยจะแสดงออกมาในรูปผลของการปรับตัว ซึ่งอาจจะเป็นการปรับตัวที่มีประสิทธิภาพ (Effective) หรือการปรับตัวที่ไม่มีประสิทธิภาพ (Uneffective) ก็ได้ การปรับตัวที่มีประสิทธิภาพจะเป็นตัวส่งเสริมความมั่นคงของบุคคล นั่นคือ การนำไปสู่ความสุขสมบูรณ์และความเป็นเอกภาพ การที่จะบอกว่าบุคคลมีการปรับตัวดีหรือไม่นั้น สามารถพิจารณาได้จากพฤติกรรมการปรับตัวของเขา

พื้นฐานการปรับตัวของบุคคลออกเป็น 4 หมวด คือ (Roy, 1984, pp. 254-255)

1. การปรับตัวตามความต้องการด้านสรีระ (Physiological needs)
2. การปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์ (Self concept)
3. การปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่ (Role function)
4. การปรับตัวด้านความสัมพันธ์ด้านการพึ่งพากัน (Interdependence relations)

จะเห็นได้ว่าการปรับตัวตามความต้องการด้านสรีระ(Physiological needs) นั้นเป็นการปรับตัวเพื่อให้เกิดความมั่นคงทางด้านร่างกาย ส่วนการปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์ ด้านบทบาทหน้าที่และความสัมพันธ์พึ่งพากัน จะเป็นการปรับตัวเพื่อให้เกิดความมั่นคงทางด้านจิตสังคม

1. การปรับตัวตามความต้องการด้านสรีระ (Physiological needs)

เป็นการปรับตัวเพื่อความมั่นคงทางด้านร่างกาย ซึ่งจะคลอบคลุมความต้องการพื้นฐาน 5 อย่าง คือ

1.1 ออกซิเจน (Oxygenation) เพื่อใช้ในขบวนการหายใจ การแลกเปลี่ยนก๊าซและการขนส่งก๊าซในร่างกาย

1.2 อาหารและโภชนาการ (Nutrition) เพื่อใช้ในขบวนการเจริญเติบโตของร่างกายและการซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอของร่างกาย

1.3 การขับถ่าย (Elimination) ซึ่งเกี่ยวข้องกับขบวนการเผาผลาญและขับถ่ายของเสียออก

1.4 การออกกำลังกายและการพักผ่อน (Activity and rest) เพื่อรักษาสมดุลของร่างกายในการรักษาไว้ซึ่งหน้าที่ทางด้านสรีระของส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย

1.5 ระบบป้องกัน (Protection) เป็นกลไกป้องกันในขบวนการสร้างภูมิต้านทานของร่างกายและเกี่ยวข้องกับโครงสร้างของผิวหนัง เช่น ผิวหนัง ผม ขน และเล็บ เป็นต้น ซึ่งจะช่วยป้องกันและต่อต้านเชื้อโรค ตลอดจนควบคุมการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิในร่างกาย

2. การปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์ (Self concept)

อัตมโนทัศน์ หมายถึง ความเชื่อหรือความรู้สึกที่บุคคลมีต่อตนเอง เป็นการประเมินทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวกับตนเอง ทั้งด้านรูปร่าง หน้าตา ความสามารถ เจตคติ ความรู้สึกและภูมิหลังต่างๆ การรับรู้เกี่ยวกับตนเองนี้มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ พฤติกรรมการแสดงออกของบุคคลโดยตรง อัตมโนทัศน์ มิได้มาแต่กำเนิดแต่เป็นผลจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคมหรือสิ่งแวดล้อม สังคมที่อยู่ใกล้ตัวมากที่สุด คือ ครอบครัวในวัยเด็ก การได้รับความรัก ความอบอุ่นและการดูแลเอาใจใส่ด้วยความทะนุถนอมจากบิดามารดามีอิทธิพลอย่างมากต่อการพัฒนาอัตมโนทัศน์ของเด็ก เมื่อเติบโตขึ้นจะมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น การรับรู้ถึงการที่บุคคลอื่นมองตนเองและประสบการณ์ที่ได้รับจากการป้อนกลับจากสังคมจะทำให้บุคคลรู้จักตนเองมากขึ้นเรื่อย ๆ นอกจากนี้ ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม และแบบแผนทางสังคมก็มีอิทธิพลต่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตามระดับวุฒิภาวะและสิ่งแวดล้อมโดยไม่จำกัดเวลาและขอบเขต นอกจากนั้นยังเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานที่ และบทบาทในสังคมของแต่ละบุคคล อัตมโนทัศน์ของแต่ละบุคคลจะมีลักษณะเฉพาะของตนเอง ไม่มีใครที่จะมีอัตมโนทัศน์คงที่ตลอดเวลา อัตมโนทัศน์อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นหรือเลวลงก็ได้ ขึ้นกับว่าบุคคลมองตนเองในสถานการณ์นั้น ๆ อย่างไร เช่น ภาวะที่มีการเปลี่ยนแปลงของร่างกายเนื่องจากการเจริญเติบโต หรือการเจ็บป่วย การเสื่อมอำนาจหรือความสามารถของตนเองเนื่องจากความจำกัดด้านร่างกาย เป็นต้น การรับรู้เกี่ยวกับตนเองในทางที่ดีหรือไม่ดีจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและการแสดงออกของบุคคล ดังแสดงให้เห็นความแตกต่างดังนี้

อัตมโนทัศน์ในทางที่ดี

1. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
2. เป็นคนเปิดเผย
3. เห็นคุณค่าในตนเอง
4. ปรับตัวได้ดีในทุกสถานการณ์

อัตมโนทัศน์ในทางที่ไม่ดี

1. ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง
2. มีปมด้อย
3. เห็นคุณค่าในตนเองต่ำ
4. มีปัญหาในการปรับตัว
5. มีความวิตกกังวลสูง
6. หวั่นไหวง่าย

ทฤษฎีการปรับตัวของรอย (Roy) แบ่งอัตมโนทัศน์ออกเป็น 2 ส่วน คือ

2.1 อัตมโมทัศน์ด้านร่างกาย (Physical self) เป็นความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อสภาพร่างกายของตนเอง ซึ่งได้แก่ ขนาดและรูปร่างของร่างกาย รูปร่างหน้าตา ความสวยงาม สมรรถภาพในการทำหน้าที่ต่าง ๆ ของอวัยวะต่าง ๆ ภาวะสุขภาพและสมรรถภาพทางเพศ การรับรู้เกี่ยวกับสภาพร่างกายเปลี่ยนไปในทางลบ เช่น การเจ็บป่วย การได้รับอุบัติเหตุ การได้รับรังสีรักษา เป็นต้น ทำให้บุคคลนั้นมีการเปลี่ยนแปลงรูปลักษณ์ มีความพิการหรือเสียโฉม ภาวะเหล่านี้อาจทำให้บุคคลไม่สามารถทำใจยอมรับสภาพร่างกายที่เปลี่ยนแปลงไป เกิดความรู้สึกสูญเสีย (Loss) อันจะนำมาซึ่งความเศร้าโศกเสียใจ (Grieving process) ซึ่งประกอบด้วย 4 ระยะ คือ ระยะช็อก (Shock phase) ระยะถอยหนี (Retreat phase) ระยะยอมรับ (Acknowledgement phase) และระยะปรับตัว (Adaptation phase)

พฤติกรรมการตอบสนองต่อความรู้สึกสูญเสียของแต่ละบุคคลจะแตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับค่านิยมของบุคคลที่มีอวัยวะนั้น ๆ ความรู้สึกสูญเสียจะมากถ้าบุคคลรับรู้ว่าอวัยวะนั้นมีความหมายต่อชีวิตของเขา เช่น การบาดเจ็บที่นิ้วมือเป็นเรื่องใหญ่สำหรับนักเปียโน ซึ่งใช้นิ้วในการเล่นดนตรี หรือชายจะให้ความสำคัญกับอวัยวะเพศมาก ในขณะที่หญิงสาวให้ความสำคัญกับใบหน้าและเต้านม ซึ่งแสดงเอกลักษณ์ของความเป็นหญิง ถ้าอวัยวะเหล่านี้มีการเปลี่ยนแปลงจะก่อให้เกิดความรู้สึกสูญเสียได้มากกว่าอวัยวะอื่น ๆ

2.2 อัตมโมทัศน์ด้านส่วนตัว (Personal self) หมายถึง ความรู้สึกทุกอย่างที่ประกอบเข้ากันเป็นบุคลิกภาพของบุคคล ซึ่งแบ่งออกเป็นส่วนย่อย ดังนี้

2.2.1 ความสม่ำเสมอแห่งตน (Self consistency) ตามปกติบุคคลจะแสดงพฤติกรรมหรือการปรับตัวต่อสภาพการณ์ต่าง ๆ ตามที่คิดว่าจะก่อให้เกิดผลดีต่อตนเองในชีวิตประจำวัน บุคคลจะเรียนรู้วิธีการปรับตัวตามประสบการณ์ที่ผ่านเข้ามาในชีวิต พฤติกรรมการแสดงออกของแต่ละบุคคลจะมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความรู้สึกภายในตน ถ้าเกิดความไม่แน่ใจในความปลอดภัยของตนเอง จะก่อให้เกิดปัญหาการปรับตัวหรือความวิตกกังวลขึ้น

2.2.2 ปณิธานแห่งตน (Self-ideal or expectation) ปณิธาน หมายถึง สิ่งที่บุคคลมุ่งหวังที่จะทำหรือมุ่งหวังที่จะเป็น ซึ่งพื้นฐานการแสดงพฤติกรรมให้บรรลุเป้าหมายตามที่หวังไว้ บุคคลใดก็ตามที่ไม่ประสบผลสำเร็จในสิ่งที่มุ่งหวังและไม่สามารถปรับตัวได้จะก่อให้เกิดปัญหาตามมา คือ ความรู้สึกสูญเสียอำนาจ (Powerlessness) ซึ่งเป็นภาวะที่บุคคลรู้สึกว่าสูญเสียความสามารถในการควบคุมชะตาชีวิตของตนเอง อันจะนำมาซึ่งความรู้สึกไร้คุณค่า ท้อแท้ สิ้นหวัง และเบื่อหน่ายชีวิต

2.2.3 คุณธรรม-จริยธรรมแห่งตน (Moral-ethical self) บุคคลมีการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของตน เมื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาหรือตัดสินความคิดหรือการกระทำของบุคคลว่าเป็นสิ่งดีเลว ถูกหรือผิด ยุติธรรมหรืออยุติธรรม การเรียนรู้คุณธรรม-จรรยาในส่วนนี้ได้รับอิทธิพลจากการเลี้ยงดู ขนบธรรมเนียมวัฒนธรรม ค่านิยมในสังคมและความเชื่อในศาสนา สาเหตุใดก็ตามที่ทำให้บุคคลรู้สึกว่าละเมิดกฎเกณฑ์หรือบรรทัดฐานทางคุณธรรมและจรรยาที่บุคคลกำหนดไว้ จะเกิดความรู้สึกผิด (Guilty) เป็นบาป ติเตียนตนเอง หรือลงโทษผู้อื่น เช่น มารดาของผู้ป่วยที่ประสบอุบัติเหตุรถชนลงโทษตนเองว่าเป็นสาเหตุที่ทำให้ลูกถูกรถชน เนื่องจากเธอใช้ให้ไปซื้อของนอกบ้านซึ่งต้องเดินข้ามถนน หรือผู้ป่วยหญิงสูงอายุรายหนึ่งป่วยด้วยโรคมะเร็ง ริมฝีปากโทษตัวเองว่าเป็นเพราะบาปกรรมที่เคยตกปลามาก่อน เป็นต้น

2.2.4 ความมีคุณค่าในตน (Self-esteem) อัตมโนทัศน์ทั้ง 4 ส่วนย่อยดังกล่าวข้างต้น คือ อัตมโนทัศน์ ด้านร่างกาย ความสม่ำเสมอแห่งตน ปฏิฐานแห่งตน คุณธรรม จรรยาแห่งตน จะมีความเกี่ยวพันรับรู้คุณค่าในตน บุคคลที่มีการพัฒนาอัตมโนทัศน์ในส่วนย่อยดังกล่าวดีจะมีการรับรู้คุณค่าในตนเองดีด้วย ในทางตรงกันข้ามบุคคลที่มีความวิตกกังวลสูง จะรับรู้ว่ามีสิ่งคุกคามเกิดขึ้นจะนำมาซึ่งความระแวงสงสัย มีขวัญและกำลังใจต่ำ มักจะรู้คุณค่าตนเองต่ำด้วย ในทำนองเดียวกัน บุคคลที่มีความรู้สึกสูญเสียอำนาจ มักส่งผลให้บุคคลรับรู้ต่อคุณค่าของตนเองต่ำด้วย (Low self-esteem) ภาวะที่บุคคลรับรู้คุณค่าในตนเองต่ำจะกลายเป็นคนมีปมด้อย ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง มองโลกในแง่ร้าย ไม่ไว้วางใจผู้อื่น มีพฤติกรรมเรียกร้อง หงุดหงิดโมโหง่าย เอาแต่ใจตนเองและอาจถึงกับแยกตัวเองได้

3. การปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่ (Role function) บุคคลต้องมีการปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่เพื่อให้เกิดความมั่นคงทางสังคม บุคคลจะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ขึ้นอยู่กับปฏิสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับผู้อื่น จึงขึ้นอยู่กับว่าบุคคลนั้นมีบทบาทหรือตำแหน่งอะไรในสังคม และสามารถแสดงบทบาทของตนเองได้ดีมากน้อยเพียงไร เป็นที่ยอมรับของสังคมหรือผู้ที่เกี่ยวข้องหรือไม่ ซึ่งบทบาทของแต่ละบุคคลในสังคมจะแตกต่างกันออกไป ทฤษฎีนี้แบ่งบทบาทออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ บทบาทปฐมภูมิ บทบาททุติยภูมิ และบทบาทตติยภูมิ ทฤษฎีนี้จึงเน้นให้เห็นว่าการแสดงบทบาทของบุคคลที่ถือว่าเหมาะสมนั้นจะต้องประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

3.1 พฤติกรรมการแสดงออกตามบทบาท (Instrumental behavior) จะต้องเป็นไปตามความคาดหวังของสังคม

3.2 เจตคติของบุคคลต่อบทบาทที่ดำรงอยู่จะต้องดี (Expressive behavior) ซึ่งมีผลต่อการแสดงอารมณ์ต่อคู่บทบาท เช่น บุคคลที่เจ็บป่วยและเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลบทบาทของเขาในสถานการณ์นี้คือการเป็นผู้ป่วย ดังนั้น พฤติกรรมที่เหมาะสม (Instrumental behavior) คือ

ให้ความร่วมมือในการรักษาพยาบาล ซักถามเมื่อมีข้อสงสัยเกี่ยวกับการปฏิบัติตัว และกล่าวขอบคุณเมื่อได้รับการช่วยเหลือ เป็นต้น

ปัญหาที่เกิดจากการปรับตัวตามบทบาทหน้าที่แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. การที่บุคคลไม่สามารถดำรงบทบาทใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Ineffective role transition) หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้สึกและเจตคติที่ดีต่อบทบาทแต่ไม่สามารถมีพฤติกรรมตามบทบาทได้อย่างสมบูรณ์เนื่องจากไม่มีแบบอย่าง (Role model) และ/ หรือ ขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทนั้น

2. การที่บุคคลแสดงบทบาทไม่ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง (Role distance) หมายถึง ภาวะที่บุคคลแสดงบทบาทได้เหมาะสมทั้งด้านพฤติกรรมการแสดงออก และแสดงถึงการมีเจตคติที่ดี แต่การแสดงออกนั้นขัดกับความรู้สึกที่แท้จริง

3. การที่บุคคลมีความขัดแย้งในบทบาท (Role conflict) สาเหตุใดก็ตามที่ทำให้บุคคลไม่สามารถแสดงบทบาทหลายบทบาทได้สมบูรณ์ในขณะเดียวกัน จะเกิดความรู้สึกขัดแย้งภายในจิตใจ (Intra-role conflict) หรือเกิดไม่ลงรอยกันระหว่างคู่บทบาทจะเกิดความขัดแย้งระหว่างบุคคลขึ้น

4. การที่บุคคลมีความล้มเหลวในบทบาท (Role failure) เป็นภาวะที่บุคคลไม่สามารถดำรงบทบาทเดิมได้

4. การปรับตัวด้านความสัมพันธ์พึ่งพากัน (Interdependence relation mode)

เป็นการปรับตัวเพื่อความมั่นคงทางสังคม โดยธรรมชาติของการอยู่ร่วมกันบุคคลจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ดังนั้น บุคคลจึงต้องการผู้ที่รู้ใจหรือสนิทสนมเป็นพิเศษเพื่อให้การช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน การช่วยเหลือเกื้อกูลนี้ หมายถึง การให้ความรัก ความเคารพ การยกย่องให้เกียรติซึ่งกันและกัน โดยทั้ง 2 ฝ่ายจะต้องเป็นผู้ให้และผู้รับพร้อม ๆ กัน ด้วยความ เต็มใจ ถ้าความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นไปอย่างสมดุลดังกล่าว การอยู่ร่วมกันในสังคมจะเป็นไปอย่างราบรื่น บุคคลใกล้ชิดนี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

4.1 บุคคลสำคัญ (Signification other) หมายถึง ผู้ที่บุคคลรับรู้ว่ามีความสำคัญหรือมีความหมายต่อชีวิตของพวกเขามากที่สุด ส่วนใหญ่จะเป็นคนในครอบครัว ซึ่งมีความผูกพันกันอย่างแน่นแฟ้นและลึกซึ้งทั้ง 2 ฝ่าย ต่างมีความรัก ความห่วงใย ความปรารถนาดี และเอื้ออาทรต่อกัน ร่วมทุกข์ร่วมสุขด้วยกัน เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อ-แม่-ลูก, สามี-ภรรยา เป็นต้น

4.2 ระบบเกื้อหนุน (Supporting system) หมายถึง สิ่งที่มีความผูกพันกับชีวิตของบุคคลคล้ายคลึงกันกับเป็นบุคคลสำคัญ แต่ระดับความผูกพันน้อยกว่า ซึ่งอาจจะเป็นความผูกพัน

ระหว่างเครือญาติ เพื่อนร่วมงาน ชมรม สมาคม หรือองค์กรต่าง ๆ ความศรัทธาในศาสนา และสัตว์เลี้ยงที่โปรดปราน เป็นต้น

สรุป การปรับตัวในแนวคิดของรอย (Roy) ประกอบด้วย การปรับตัวทั้ง 4 ด้าน เป็นการปรับตัวเพื่อให้เกิดความมั่นคงทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เพื่อให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข

แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการปรับตัวในการทำงาน

ทฤษฎีการปรับตัวในการทำงาน

1. ทฤษฎีการปรับตัวในการทำงาน (Theory of work adjustment) (Dawis & Lofquitst, 1984 cited in Doering & Rhodes, 1989; Rounds, Dawis & Lofquist, 1987) กล่าวถึงความต้องการของบุคคลที่สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมของงาน ที่จะนำไปสู่ความพึงพอใจในงาน ความสอดคล้องนี้เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของงาน (Work personality) กับสิ่งแวดล้อมของงาน (Work environment) ปัจจัยทั้งสองนี้มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โดยบุคคลมีการตอบสนองความต้องการของงานและงานตอบสนองความต้องการของบุคคล กระบวนการจะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและไม่หยุดนิ่ง เนื่องจากบุคคลจะปรับตัวให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมตลอดเวลา การเพิ่มความสอดคล้องจึงเป็นการเพิ่มความพึงพอใจ หากลดความสอดคล้องเป็นการก่อให้เกิดความไม่พึงพอใจในงานได้

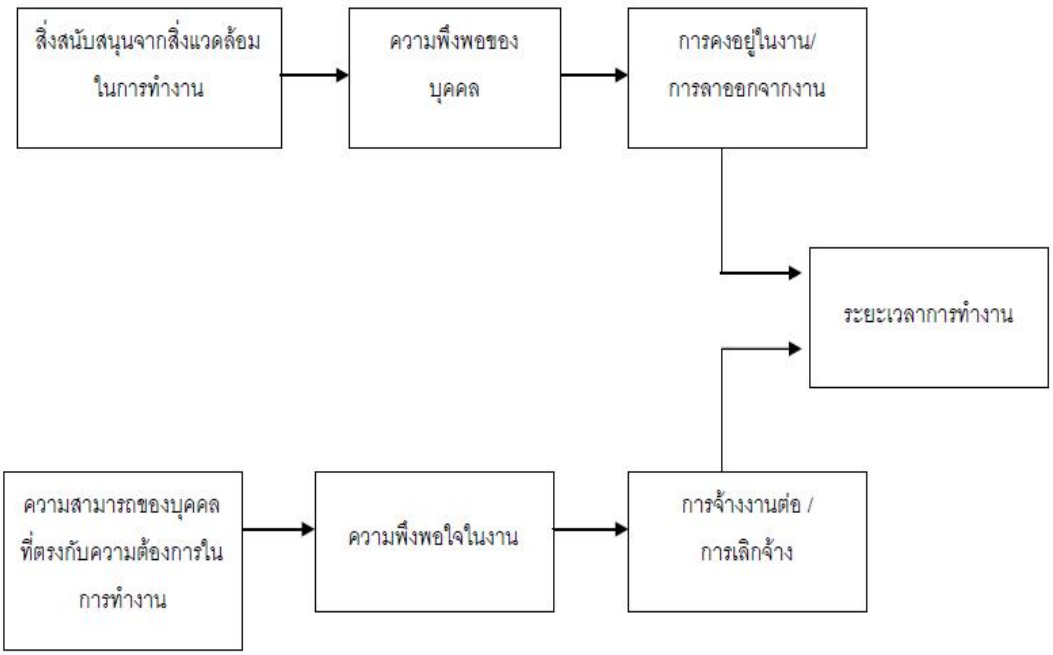

ภาพที่ 5 กรอบแนวคิดทฤษฎีการปรับตัวในการทำงาน (The basic TWA model) (Dawis, 1994).

นอกจากนั้น ยังมีความพึงพอใจที่หลากหลายอื่น ๆ เช่น ความสำเร็จส่งเสริมให้เกิดกระบวนการทำงานที่สมบูรณ์ ความสะดวกสบายในการทำงานทำให้ไม่เกิดความเครียด สถานะทำให้เกิดการยอมรับในการทำงาน ความอ่อนน้อมถ่อมตน ความปลอดภัยก่อให้เกิดความมั่นใจในการทำงานและความเป็นอิสระในการทำงานจะเพิ่มความสามารถในการควบคุมดูแลและการตัดสินใจในงานได้

สรุป เดวิส และลอฟควิสท์ (Dawis & Lofquitst, 1984) ได้กำหนดทฤษฎีการปรับตัวในการทำงาน ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 2 ประการ คือ

1. การปรับตัวให้เข้ากับความต้องการขององค์การ หมายถึง ความสามารถในการปรับตัวในการทำงานโดยพิจารณาจากความรู้ความสามารถ ทักษะในการทำงาน และบุคลิกภาพที่เหมาะสมได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการ และความคาดหวังขององค์การ

2. การปรับตัวให้เข้ากับความต้องการส่วนบุคคล หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่จะปฏิบัติงานอย่างมีความมุ่งหวังและให้ความใส่ใจในความสำเร็จของงาน และมีโอกาสได้ใช้ความเป็นตัวของตัวเองเข้าไปเสริมการทำงาน ต้องการที่จะได้รับความพอเพียงตามความจำเป็นด้านสรีระการมีความมั่นคงปลอดภัย การเป็นส่วนหนึ่งของสังคม การมีเกียรติและศักดิ์ศรี การมีความเข้าใจและรู้จักตนเอง

3. การปรับตัวในการทำงานของเคมเมเยอร์-มูเลอร์ และแวนเบิร์ก (Kammeyer-Mueller & Wanberg, 2003) อธิบายการปรับตัวของผู้เข้าใหม่ในองค์กร ประกอบด้วยปัจจัย ดังนี้

3.1 ปัจจัยเชิงเหตุนำของการปรับตัว (Antecedents of newcomer adjustment) เพื่อให้ผู้ที่เข้ามาใหม่เปลี่ยนผ่านไปสู่การเป็นสมาชิกขององค์กร ประกอบด้วย ความรู้ก่อนเข้าสู่องค์กร (Pre–entry knowledge) บุคลิกภาพเชิงรุก (Proactive personality) อิทธิพลของผู้นำที่ถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน (Influence for socializing) และ ทางเลือกต่าง ๆ ตามการรับรู้ (Perceived alternatives)

3.2 ผลกการปรับตัวระยะใกล้ (Proximal adjustment outcomes) ได้แก่ ความเชี่ยวชาญในงาน (Task mastery) ความชัดเจนในบทบาท (Role clarity) การบูรณาการในกลุ่มงาน (Work group integration) และความรู้เกี่ยวกับการเมืองในองค์กร (Role clarity)

3.3 ผลลัพธ์การปรับตัวระยะไกล (Distal adjustment outcome) ได้แก่ ความผูกพันในองค์กร (Organization commitment) การถอยหนีงาน (Work withdrawal) และการออกจากงาน (Turnover)

โดยแนวคิดนี้มีความเชื่อว่า ผลลัพธ์เหล่านี้จะช่วยให้เกิดการปรับตัวที่ดี เช่น เกิดความผูกพันต่อองค์กรสูง การหนีงานต่ำและแนวโน้มการลาออกจากงานต่ำ

การเตรียมความพร้อม

ความพร้อม หมายถึง บุคคลที่มีลักษณะความคล่องตัว กระตือรือร้นในการทำงาน มีความสามารถในการดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ ให้บรรลุผลสำเร็จในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง โดยอาศัยปัจจัยหลายประการ ได้แก่ วุฒิทางร่างกาย จิตใจ ปัจจัยแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ และประสบการณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ ประกอบกัน (เอมอร เสียงใหญ่, 2541, หน้า 12; รวีนาฏ โพธิ์ทอง, 2547, หน้า 20; รัตยา พัฒนารักษ์, 2549, หน้า36-37)

องค์ประกอบของความพร้อม (วิมล ฉวีวงศ์พงษ์เดช, 2545, หน้า 31; พงษ์ศรี นวลสาร, 2550, หน้า 14) ได้แก่

1. ความพร้อมทางร่างกาย ได้แก่ การบรรลุนิติภาวะทางด้านร่างกาย รวมถึง ความคล่องแคล่วว่องไว และอวัยวะที่ทำให้เกิดการปฏิบัติได้ดี
2. ความพร้อมทางสติปัญญา ได้แก่ ความสามารถในการรับรู้ ความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุมีผล
3. ความพร้อมทางจิตใจ อารมณ์ แรงจูงใจ และบุคลิกภาพ ได้แก่ ความมั่นคงทางอารมณ์ ความสนใจที่จะเรียนรู้ และความกระตือรือร้น
4. ความพร้อมทางด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การได้รับการอบรม การได้รับประสบการณ์ทางสังคม

การเตรียมการพร้อมรบ

ความพร้อมรบ นอกจากการมีอาวุธยุทโธปกรณ์ที่พร้อม และมีกำลังรบที่มีความเชี่ยวชาญชำนาญศึกแล้วยังมีองค์ประกอบที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ การเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพของกำลังรบ การบริการสุขภาพเพื่อความพร้อมของกองทัพเรือ มีเป้าหมายหลักคือ การดำรงรักษาพลังกายและพลังใจของกำลังรบให้สามารถปฏิบัติภารกิจได้จนบรรลุวัตถุประสงค์ ตามยุทธศาสตร์ของกองทัพเรือซึ่งมีแนวทางในการดำเนินการ ดังนี้ (เอกสารอ้างอิงกองทัพเรือทางด้านการแพทย์ อทร. 9301, 2556, หน้า 1-3)

1. เตรียมกำลังรบให้มีสุขภาพดีและมีสมรรถนะเหมาะสมกับหน้าที่
2. ป้องกันกำลังรบไม่ให้เกิดการเจ็บป่วยจากปฏิบัติการทางทหาร
3. ดูแลรักษากำลังรบอย่างเหมาะสมเมื่อเกิดการเจ็บป่วย ทุกที่ ทุกเวลา

กระบวนการเตรียมความพร้อมของกำลังรบด้านสุขภาพ เป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการตั้งแต่การคัดเลือกบุคคลเข้ามาเป็นกำลังรบ และเมื่อเข้ามาแล้วจะต้องพัฒนากำลังรบให้มีความพร้อมด้านสุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจที่จะปฏิบัติการรบ

1. การคัดเลือกบุคคล เข้ามาเป็นกำลังพลของกองทัพเรือ โดยเฉพาะกำลังรบจำเป็นต้องคัดเลือกอย่างดี โดยกำหนดให้มีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้ คือ มีความสมบูรณ์ครบถ้วนของอวัยวะ มีสัดส่วนของร่างกายที่เหมาะสม มีการได้ยินและการมองเห็นที่ดี มีสภาพจิตปกติ ไม่เป็นโรคร้ายหรือมีความเสี่ยงที่จะเป็นโรคร้ายในอนาคต มีสมรรถภาพทางกายสมบูรณ์พร้อมปฏิบัติภารกิจ

2. การสร้างเสริมสุขภาพ การมีสุขภาพดีทั้ง ทางกาย ทางใจทางเศรษฐกิจ สังคม และทางภูมิปัญญา จะเป็นพื้นฐานที่ทำให้กำลังพลของกองทัพเรือ สามารถพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งด้านอื่น ๆ ได้อย่างดี แต่หากกำลังพลมีปัญหาด้านสุขภาพ มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตที่บั่นทอนสุขภาพ ก็จะทำให้กำลังพลของกองทัพเรืออ่อนแอ เสี่ยงต่อการไม่บรรลุภารกิจและจะทำให้กองทัพต้องเสียค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมากในการรักษาความป่วยเจ็บ ที่เกิดจากพฤติกรรมที่บั่นทอนสุขภาพเหล่านั้น รูปแบบการดำเนินชีวิตที่บั่นทอนสุขภาพที่ยังเป็นปัญหาใหญ่ในกลุ่มทหาร ได้แก่

2.1 การสูบบุหรี่ อันเป็นสาเหตุสำคัญของโรคหลอดเลือดแดงตีบตัน โรคหัวใจขาดเลือด โรคอัมพฤกษ์ อัมพาต โรคถุงลมโป่งพอง ความดันโลหิตสูง อวัยวะเพศไม่แข็งตัว ฯลฯ

2.2 การขาดการออกกำลังกายอย่างเหมาะสมกับเพศ วัย และสภาพร่างกาย

2.3 การดื่มเหล้าอันนำมาซึ่งการเสียชีวิตก่อนวัยอันควรเพราะเป็นโรคตับแข็ง สมองเสื่อม การเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน การทะเลาะเบาะแว้ง

2.4 ปัญหาจากการใช้สารเสพติด

2.5 การติดการพนัน

2.6 การมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย โดยเฉพาะเมื่อปฏิบัติงานในพื้นที่ที่ห่างไกลครอบครัว

2.7 ปัญหาด้านทันตสุขภาพ เป็นต้น

หากผู้บังคับบัญชาให้ความช่วยเหลือด้วยการเอาใจใส่ กวดขันให้กำลังใจ ตลอดจนปฏิบัติตน เป็นตัวอย่างที่ดีให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้เห็น ก็จะมีผลดีต่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ใต้บังคับบัญชา

3. การเสริมสร้างสมรรถภาพของกำลังรบแต่ละประเภท มีความแตกต่างกัน ดังนั้น การเสริมสร้างสมรรถภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจให้เหมาะสมกับการปฏิบัติหน้าที่ จึงเป็นเรื่องที่สำคัญ กองทัพเรือมีบุคลากรหลายพรรค-เหล่า มีการปฏิบัติภารกิจแตกต่างกันไปหลายรูปแบบ มีทั้งการรบทางบก การรบบนเรือ ผิวน้ำการปฏิบัติการใต้น้ำการปฏิบัติงานในอากาศและการปฏิบัติการในเรือดำน้ำ การทำหน้าที่ต่าง ๆ มีความจำเป็นต้องใช้ ความสามารถทางร่างกายและจิตใจที่ไม่เหมือนกัน สมรรถภาพเหล่านี้สามารถวิเคราะห์ด้วยหลักวิทยาศาสตร์การกีฬา เพื่อนำไปคัดเลือกพัฒนาฝึกฝน เสริมสร้างให้กำลังรบให้มีสมรรถภาพที่เหมาะสมกับในการนำไปใช้งาน

ซึ่งความเหมาะสมของสมรรถภาพนี้อาจต้องนำไปเปรียบเทียบกับขีดความสามารถของฝ่ายตรงข้ามหรือภัยคุกคามด้วย การเสริมสร้างสมรรถภาพประกอบด้วย

3.1 การเสริมสร้างสมรรถภาพพื้นฐานที่เอื้ออำนวยต่อสุขภาพ ได้แก่ การเสริมสร้างในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ ความทนทานของร่างกายในการทำงาน เมื่อร่างกายทำงานต้องการใช้สารอาหาร เพื่อให้เกิดพลังงาน เพื่อให้เกิดความทนทานมาก ทำงานได้มาก เหนื่อยน้อย การฟื้นตัวเร็ว ร่างกายจะสดชื่นกระปรี้กระเปร่า นอนหลับได้ดี สภาพจิตใจดี ความเครียดก็จะลดลง

3.2 ความแข็งแรง การมีกล้ามเนื้อที่แข็งแรงจะทำให้การใช้ชีวิตประจำวันเป็นไปได้สะดวกเคลื่อนไหวคล่องแคล่วทำงานหนักได้มาก กล้ามเนื้อที่ผ่านการฝึก จะใช้พลังงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่ากล้ามเนื้อที่ไม่ได้ใช้งาน การที่ข้อต่อมีความสามารถในการเคลื่อนไหวได้เต็มพิสัย จะช่วยลดการบาดเจ็บ การปวดเมื่อยของร่างกาย ทำให้การทรงตัวดีอยู่ในที่ท่าที่สมดุลไม่หกล้มง่าย

3.3 ความสมส่วนของร่างกาย เช่น น้ำหนักตัวเหมาะสม ไม่มีไขมันส่วนเกินสะสมในร่างกายทั้งอวัยวะภายนอกและภายใน เป็นต้น เหล่านี้ล้วนมีผลต่อสุขภาพที่ดี

การเสริมสร้างสมรรถภาพเพื่อการปฏิบัติภารกิจเฉพาะ เป็นการเสริมสร้างสมรรถภาพเฉพาะจำเป็นสำหรับกำลังพลแต่ละประเภท เช่น การปฏิบัติการทางบก การปฏิบัติการใต้น้ำ การปฏิบัติการในอากาศ การปฏิบัติการในเรือ การปฏิบัติการรบพิเศษ พลแม่นปืน เป็นต้น

การป้องกันกำลังรบไม่ให้เกิดการป่วยเจ็บจากปฏิบัติการทางทหาร การปฏิบัติการทางทหาร มีลักษณะสำคัญที่มีผลต่อสุขภาพของกำลังพล คือ

1. การปฏิบัติงานในสิ่งแวดล้อมที่ไม่คุ้นเคยและเสี่ยงต่ออันตราย
2. การอยู่ห่างไกลจากครอบครัว
3. การที่ต้องพร้อมเคลื่อนที่ตลอดเวลา
4. มีโอกาสเผชิญกับภัยคุกคามต่าง ๆ ได้แก่ ภัยคุกคามจากการกระทำของฝ่ายตรงข้าม ภัยจากการใช้อาวุธสู้รบ

4.1 ภัยที่เกิดจากสิ่งแวดล้อม ได้แก่

1) ทางกายภาพ เช่น เสียงดัง อุณหภูมิอากาศที่สูง หรือต่ำเกิน ไปการเปลี่ยนความกดบรรยากาศ ไฟฟ้า แสง การแผ่รังสี คลื่นแม่เหล็ก

2) ภัยจากสารเคมี เช่น สารโลหะหนัก ตัวทำละลาย แก๊สพิษ สารกัดกร่อน

3) ภัยทางชีวภาพ เช่น เชื้อโรค สัตว์มีพิษ พืชมีพิษ

4.2 ภัยคุกคามจากปัญหาทางด้านจิตวิทยา และพฤติกรรม เช่น ความเครียด การแยกจากครอบครัว ความเบื่อหน่าย

4.3 ภัยที่เกิดจากลักษณะการทำงานในการฝึกการปฏิบัติหน้าที่ทางทหาร เช่น การทำงานที่เกี่ยวข้องกับเครื่องจักร การทำงานในที่แคบ ข้อพลิก กระดูกหัก หูตึง รองเท้ากัด ผิวหนังอักเสบ รวมทั้งปัญหาด้านทันตสุขภาพ

อันตรายจากการปฏิบัติงาน

การปฏิบัติงานทางการทหารนับเป็นภารกิจสำคัญและมิสามารถหลีกเลี่ยงได้ แม้ในการปฏิบัติงานจะมีการวางแผน ทบทวนภารกิจต่าง ๆ แล้ว แต่การปฏิบัติงานก็ยังมีความเสี่ยงทั้งทางร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ได้

ความหมายของอันตรายจากการปฏิบัติงาน

สมถวิล เมืองพระ (2537) กล่าวว่า “อันตรายจากการทำงาน” หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะที่กำลังปฏิบัติงาน ทั้งจากตัวบุคคลและสภาวะอื่น ๆ ทำให้เกิดการบาดเจ็บเล็กน้อย จนถึงพิการทุพพลภาพ หรือเสียชีวิต หรือมีผลต่อจิตใจ หรือพฤติกรรม ก่อให้เกิดการหยุดชะงักในกระบวนการทำงาน

สมชัย บวรกิตติและคณะ (2542) กล่าวถึงอันตรายจากการปฏิบัติงานที่มีสาเหตุมาจากความเครียดว่า เป็นสิ่งกระตุ้นที่คุกคามสวัสดิภาพทางกาย ทางใจ ทำให้เกิดความไม่สบายใจเป็นเหตุให้มีพฤติกรรมแปรปรวนในที่สุด ทำให้ความสามารถในการทำงานลดลง เบื่ออาหารหรือบริโภคอาหารมากเกินไป สูบบุหรี่จัด ดื่มเหล้ามาก ใช้สารเสพติด เป็นต้น

วิฑูรย์ สิมะโชคดี และวีรพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์ (2548) กล่าวว่า อุบัติเหตุ คือ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่ได้วางแผนไว้ล่วงหน้า ก่อให้เกิดอันตราย การบาดเจ็บ พิการ หรือตาย และทำให้ทรัพย์สินได้รับความเสียหาย

The Government of Ontario (2002) “อันตราย” หมายถึง ทุกสิ่งที่สามารถคุกคามและทำให้ได้รับความเจ็บป่วยได้ จากความหมายดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาด้านอันตรายจากการปฏิบัติงาน

สรุป อันตรายจากการปฏิบัติงาน คือ เหตุการณ์ที่มีผลต่อร่างกายหรือจิตใจของผู้ที่ได้รับผลนั้นอาจเกิดทำให้เกิดการสูญเสียชีวิต ทรัพย์สินหรือกระทบภาวะทางจิตแก่ผู้ที่ได้รับได้

สภาวะการทำงานที่คุกคามต่อสภาวะสุขภาพของบุคคล ตามปัจจัยการทำงานแบ่งได้เป็น 4 ด้าน คือ (พิมพ์พรรณ ศิลปะสุวรรณ, 2548)

1. สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (Psysical environment) ได้แก่ เสียงดัง ความสั่นสะเทือน ความร้อน ความเย็น รังสี แสงสว่าง ความกดดันบรรยากาศ

2. สิ่งแวดล้อมทางเคมี (Chemical environment) ได้แก่ สารเคมีต่าง ๆ สารเคมีดังกล่าวอาจอยู่ในรูปของก๊าซ ไอระเหย ฝุ่น ควัน ละออง หรือในรูปของเหลว

3. สิ่งแวดล้อมทางชีวภาพ (Biological environment) มีทั้งมีชีวิตและไม่มีชีวิต เช่น ฝุ่นพืชต่าง ๆ ฝุ่นไม้

4. จิตวิทยาสังคม (Psychological environment) ได้แก่ ลักษณะงาน สภาพการทำงาน ผู้ร่วมงาน และการจัดสภาพงาน เป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ของคนที่มีต่อลักษณะงาน กระบวนการทำงาน และสิ่งแวดล้อม เช่น งานที่เร่งรัดทำแข่งกับเวลา การทำงานที่มีชั่วโมงการทำงานยาวนาน การทำงานหนักเกินไป การทำงานที่จำเจซ้ำซาก การทำงานที่ไม่เหมาะสมกับความสามารถของร่างกายและจิตใจ การใช้เครื่องมือที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น

กองทัพเรือมีแนวคิดเกี่ยวกับการบริการเพื่อความพร้อมของกองทัพเรือ มีเป้าหมายเพื่อดำรงกำลังรบให้ปฏิบัติภารกิจบรรลุวัตถุประสงค์ตามยุทธศาสตร์กองทัพเรือ ป้องกันกำลังรบไม่ให้เกิดอันตรายจากการปฏิบัติการทางทหาร โดยการปฏิบัติการทางทหารมีผลต่อสุขภาพของกำลังพล (คณิน ชุมวรฐายี และภิสักก์ ก้อนเมฆ, 2553, หน้า 4-5) ได้แก่

1. ปฏิบัติงานในสิ่งแวดล้อมที่มีอันตราย

2. พื้นที่การรบอาจมีขอบเขตไม่แน่นอนไม่รู้ว่าศัตรูอยู่ที่ใดหรืออาจรบโดยเขตการรบที่ชัดเจน มีศัตรูที่ชัดแจ้งก็ได้ทั้งสองแบบ ก่อให้เกิดความเครียดที่ต่างกัน

3. ห่างไกลจากครอบครัว

4. มีความพร้อมในการเคลื่อนที่สูงไม่อยู่นิ่ง

ภัยคุกตามที่จะมีผลต่อสุขภาพของกำลังพล

1. ภัยคุกคามจากฝ่ายตรงข้าม ภัยคุกคามจากการสู้รบจากฝ่ายตรงข้าม ภัยจากการใช้อาวุธสู้รบ

2. ภัยจากการปฏิบัติหน้าที่ทางทหารต่าง ๆ เช่น การเจ็บป่วยจากความร้อน ข้อพลิก กระดูกหักจากการฝึก หูตึง รองเท้ากัด ผิวหนังอักเสบ โรคจากการดำน้ำ รวมทั้งปัญหาด้านทันตกรรม

3. ภัยที่เกิดจากสิ่งแวดล้อม ซึ่งสามารถแบ่งเป็นอันตรายด้านต่าง ๆ ดังนี้

3.1 ด้านกายภาพ คือ เสียง ความร้อนกดอากาศ ไฟฟ้า แสง การแผ่รังสี

3.2 ด้านเคมี คือ ตะกั่ว สารโลหะหนัก ตัวทำละลาย แก๊สพิษ สารกัดกร่อน

3.3 ด้านชีวภาพ คือ โรคติดต่อ สัตว์มีพิษ แมลง พืชพิษ

3.4 จิตวิทยา คือ ความเบื่อหน่าย ความเครียด การแยกจากครอบครัว

3.5 ด้านการทำงาน คือ ทำงานกับเครื่องจักร การอยู่ในที่แคบ

4. ปัญหาอันเกิดจากรูปแบบการดำเนินชีวิตที่บั่นทอนสุขภาพยังเป็นปัญหาใหญ่ในกลุ่มทหาร เช่น การสูบบุหรี่ การขาดออกกำลังกายอย่างเหมาะสม ดื่มเหล้า สารเสพติด การมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย เป็นต้น

แนวคิดความเครียดจากการทำงาน

ความเครียด เป็นสภาพที่บุคคลไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ในการดำเนินชีวิต Selye เป็นผู้นำค้นคว้าเกี่ยวกับความเครียด ได้กำหนดเกี่ยวกับความหมายของคำว่า ความเครียด ว่าเป็นการตอบสนองของร่างกายที่มีต่อความเครียดเกี่ยวกับระบบประสาท ระบบต่อมไร้ท่อ และระบบการสร้างภูมิต้านทานของร่างกาย ซึ่งระบบต่างๆเหล่านี้จะมีผลไปสู่อวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย ความเครียดเป็นประสบการณ์ร่วมของสิ่งมีชีวิตโดยเฉพาะมนุษย์ เกิดขึ้นตลอดในแต่ละช่วงเวลา เป็นผลทำให้เกิดการทำลายสุขภาพของบุคคลได้ (พิมพ์พรรณ ศิลปะสุวรรณ, 2548)

สิ่งที่ก่อให้เกิดความเครียด ได้แก่ สารหรือสิ่งเร้าใด ๆ ซึ่งมีศักยภาพในการคุกคามให้บุคคลเกิดภาวะขาดสมดุล เป็นสิ่งรบกวนไม่ให้บุคคลใช้ความสามารถของตนเองในการแก้ปัญหาได้อย่างเต็มที่ แม้ความเครียดจะเป็นสิ่งอันตรายแต่ความเครียดซึ่งมีอยู่ในระดับไม่มากจนเกินไปจะกระตุ้นให้บุคคลเพิ่มความเพียรพยายาม และใช้ความสามารถที่มีอยู่แก้ไขปัญหาได้สำเร็จ

ความเครียดเป็นสภาวะภายในของบุคคลเป็นกลไกการตอบสนองต่อสิ่งที่ทำให้เกิดความเครียด โดยมีทั้งเกิดจากภายในตัวบุคคลและปัจจัยภายนอก

ปัจจัยภายในร่างกาย คือ ของเสียในร่างกายจะสะสมในรูปของเมตาบอลิซึมของไขมันจะกลายมาเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความเครียด ก่อให้เกิดภาวะเป็นกรดมาก ยาและจุลชีพที่อยู่ในร่างกาย รวมถึงการเปลี่ยนแปลงฮอร์โมน และขบวนการเผาผลาญสารอาหารในร่างกายก็จะก่อให้เกิดความเครียดได้เช่นกัน

ปัจจัยภายนอกร่างกาย ได้แก่ ความร้อน ความเย็น เสียงและแสงสว่าง และสิ่งกระทบกระเทือนต่าง ๆ ปัจจัยเหล่านี้สามารถจะก่อให้เกิดความเครียดได้ ถ้ามีมากเกินไปอาจเป็นอันตรายต่อมนุษย์ สิ่งอื่น ๆ ได้แก่ ความเครียดจากภายในของบุคคลและสิ่งเร้าที่ก่อให้เกิดความเครียดจากสังคมภายนอก สิ่งเร้าที่ก่อให้เกิดความเครียดภายในจิตใจ เช่น ความรู้สึกนึกคิด ความรู้สึกโดดเดี่ยว เหงา ความเชื่อมั่นในตนเองต่ำ และสิ้นหวัง สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดความเครียด ถึงแม้ว่าความรู้สึกนั้นจะไม่ได้ขึ้นอยู่กับการรับรู้โดยตรง ความเครียดหรือประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดความเครียดสามารถแบ่งออกได้ 2 ลักษณะ

ลักษณะที่ 1 ความเครียดที่ได้รับการพิจารณาว่าเป็นกลไกที่เกิดขึ้นเรื่องจากสภาวะของร่างกาย ในกรณีนี้ความเครียดกลายเป็นสาเหตุ

ลักษณะที่ 2 ความเครียดที่เป็นผล จึงเรียกว่าเป็นการตอบสนองต่อร่างกาย ที่มีต่อสิ่งเร้าการตอบสนองเกิดขึ้นได้เนื่องจากความสัมพันธ์ของสภาวะความสมดุล ทางร่ายกายจากแบบแผนทางชีวภาพและจิตวิทยามีการจัดสภาพขึ้นใหม่

ในความเป็นจริงที่เกิดขึ้นและการดำรงอยู่ทั้งความเครียดและการตอบสนอง ไม่ได้แยกจากกันแต่เป็นผลลัพธ์ซึ่งกันและกัน กลไกการเกิดความเครียดตามแนวคิดของเซลเย่ (Selye, 1976) คือ กลไกการตอบสนองความเครียดสามารถแบ่งได้ 2 ลักษณะ ในส่วนที่ก่อให้เกิดประโยชน์และก่อให้เกิดโทษ ความเครียดที่ก่อให้เกิดประโยชน์ ได้แก่ ส่วนที่เป็นประสบการณ์ที่คนยอมรับได้ อีกทั้งยังช่วยเป็นประสบการณ์ที่ดีของบุคคล ในกรณีเช่นนี้ถ้าความเครียดเพิ่มขึ้นจะทำให้ได้ผลลัพธ์ดีเพิ่มขึ้น สำหรับความเครียดที่ก่อให้เกิดโทษ จะเป็นส่วนที่บุคคลยอมรับไม่ได้อีกทั้งยังก่อให้เกิดความเจ็บป่วย การมีสุขภาพไม่ดี ผลลัพธ์จากการปฏิบัติงานลดลง ฉะนั้น ความเครียดที่มากเกินไปก่อให้เกิดความทุกข์ ดังภาพ

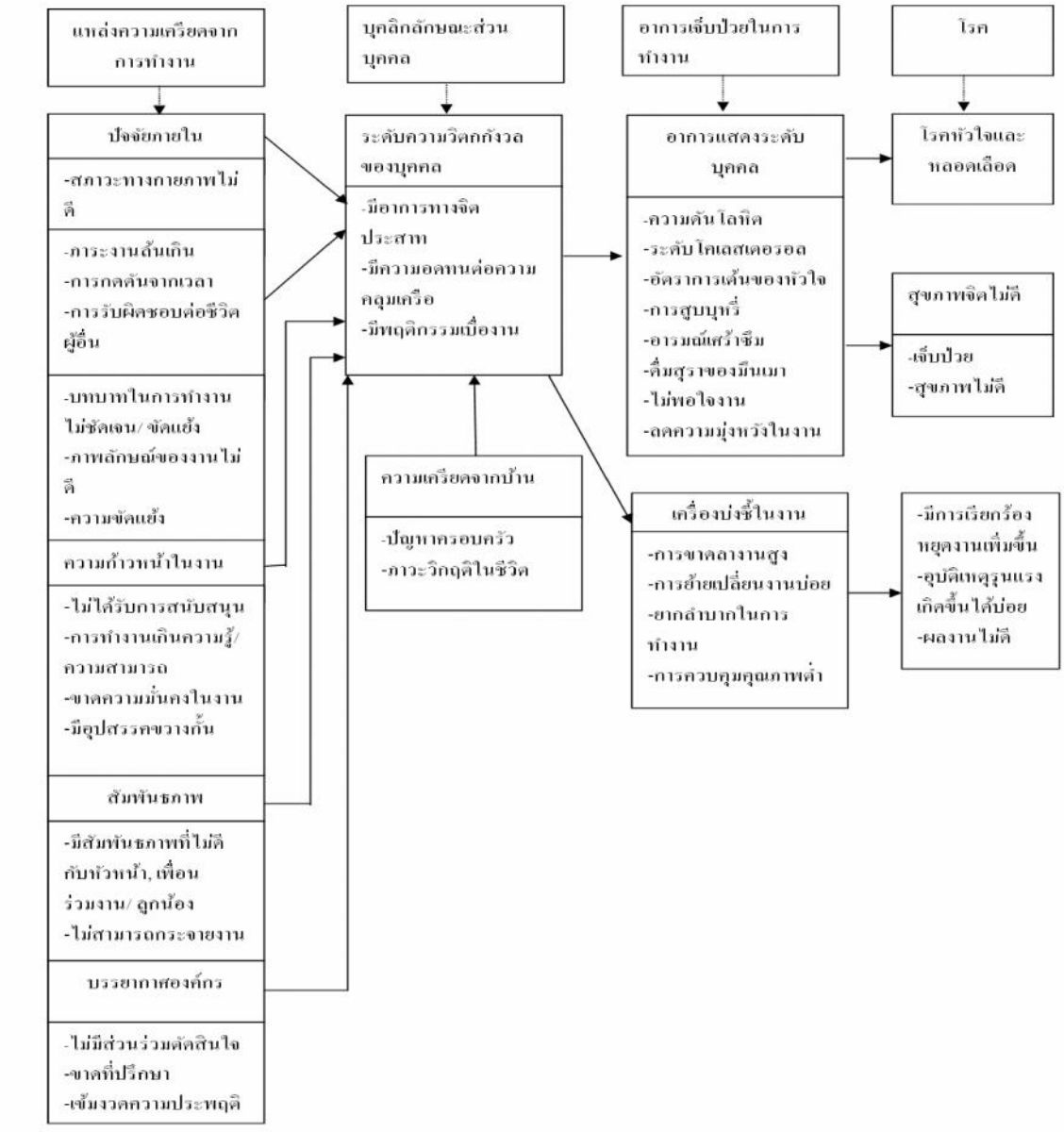

ภาพที่ 6 แบบแผนความเครียดจากการทำงาน (พิมพ์พรรณ ศิลปะสุวรรณ, 2548, หน้า 457)

ลาซารัส และโฟลคแมน (Lazarus & Folkman, 1984) ได้อธิบายความเครียดในแง่เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และสิ่งแวดล้อม เมื่อบุคคลเผชิญกับความเครียดรวมทั้งสาเหตุของความเครียดก็ต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์เพื่อประเมินว่าเหตุการณ์นั้นมีผลต่อสวัสดิภาพของตนหรือไม่ด้วยการรับรู้

สาเหตุความเครียดตามแนวคิดของลาซารัส และโฟลคแมน (Lazarus & Folkman, 1984) แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ

1. ปัจจัยด้านตัวบุคคล มี 2 ลักษณะ

1.1 บุคลิกลักษณะประจำตัว คือ บุคคลที่มักจะเกิดความเครียดต่อตนเองได้ง่าย เช่น บุคคลที่มักจะทำอะไรด้วยความเร่งรีบ

1.2 ลักษณะส่วนบุคคล เช่น อายุ สถานภาพสมรส เพศ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

2. ปัจจัยด้านสภาพเหตุการณ์หรือสิ่งแวดล้อม คือ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับบุคคลนั้นจึงก่อให้เกิดความเครียด

2.1 ความเครียดที่เกิดจากเหตุการณ์ที่มีผลกระทบต่อชีวิต เช่น การหย่าร้าง การเปลี่ยนแปลงสภาพการทำงาน

2.2 เหตุการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน เช่น ความเครียดจากการทำงาน หรือการเจอกับปัญหาในชีวิตประจำวัน

รอบบินส์ (Robbins, 2000, pp. 565-568) ได้อธิบายโครงสร้างของความเครียดจากการทำงาน มีปัจจัย คือ

1. ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม (Environment factor) ประกอบด้วย 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจ, ปัจจัยทางการเมือง และการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่มีส่วนให้ต้องพัฒนาตนเองเพื่อการนำไปใช้หรือเทคโนโลยีสามารถมาแทนผู้ปฏิบัติงาน

2. ปัจจัยทางด้านองค์การ (Organizational factors) สาเหตุของที่มาจากปัจจัยทางด้านองค์การประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ อันได้แก่

2.1 งาน หมายถึง งานที่บุคคลได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบ ซึ่งประกอบรายละเอียดของงาน เงื่อนไขในการปฏิบัติงาน และสิ่งแวดล้อมรอบตัว เช่น ห้องที่แคบ อากาศที่ร้อนเกินไป จะทำให้เกิดความเครียดได้

2.2 บทบาทในการทำงาน การทำงานเกินบทบาทของตนเองหรือขัดแย้งกับบทบาทที่ได้รับทำให้เกิดความเครียดในการทำงาน

2.3 ความสัมพันธ์กับบุคลากรในหน่วยงาน หากความสัมพันธ์กับบุคคลในองค์กรไม่ดีจะก่อให้เกิดความเครียดในการทำงานสูง

2.4 โครงสร้างในองค์กร หากประกอบด้วยโครงสร้างหลายระดับชั้นจะมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

2.5 บุคลิกลักษณะของหัวหน้าแสดงถึงลักษณะการทำงานของบุคคลที่มีผลต่อผู้ร่วมงาน

2.6 การดำเนินงานขององค์กร คือ หากองค์กรมีปัญหาจะก่อให้เกิดความเครียดของบุคคลในองค์กรได้

3. ปัจจัยของแต่ละบุคคล (Individual factors) คือ ปัจจัยของตัวบุคคลที่ปฏิบัติงาน ได้แก่ ปัญหาครอบครัว ปัญหาทางเศรษฐกิจ และบุคลิกภาพ เป็นต้น

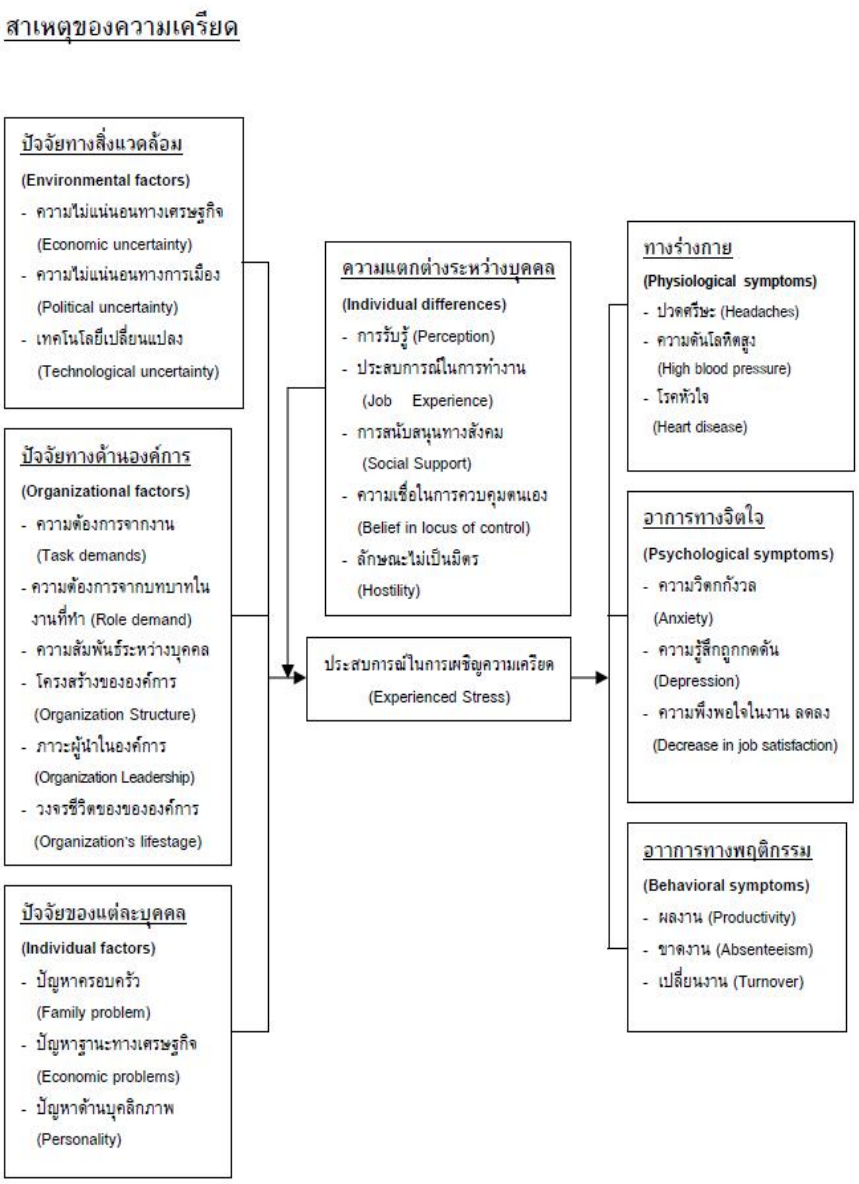

ภาพที 7 แผนภูมิโครงสร้างความเครียดของรอบบินส์ (Robbins, 2000)

ความเครียดกับพฤติกรรรมการทำงาน (Stress and job behavior)

บุคคลส่วนใหญ่มักเกิดความเครียดจากการทำงาน เนื่องจากคนส่วนใหญ่เห็นว่าวิธีป้องกันหรือลดความเครียดให้กับตนเองเป็นสิ่งที่ตนเองไม่ชอบ หรือไม่ต้องการกระทำหรือไม่สะดวกที่จะต้องทำ เซลเย่ (Selye, 1978) เป็นผู้ที่ศึกษาเกี่ยวกับความเครียด สรุปได้ว่ามนุษย์มีความพอใจที่จะตกอยู่ในความเครียดในจุดๆหนึ่งที่ทำให้ตนเองรู้สึกมีคุณค่าในชีวิต โดยเรียกความเครียดที่มนุษย์ต้องการว่า “Eustress” ซึ่งหมายถึง การเกิดความรู้สึกตื่นเต้นและท้าทายกับชีวิตของตนเอง ทั้งนี้ชนิดและปริมาณความเครียดที่ต้องการนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละคน ตามแบบแผนของความเครียดจากการทำงาน

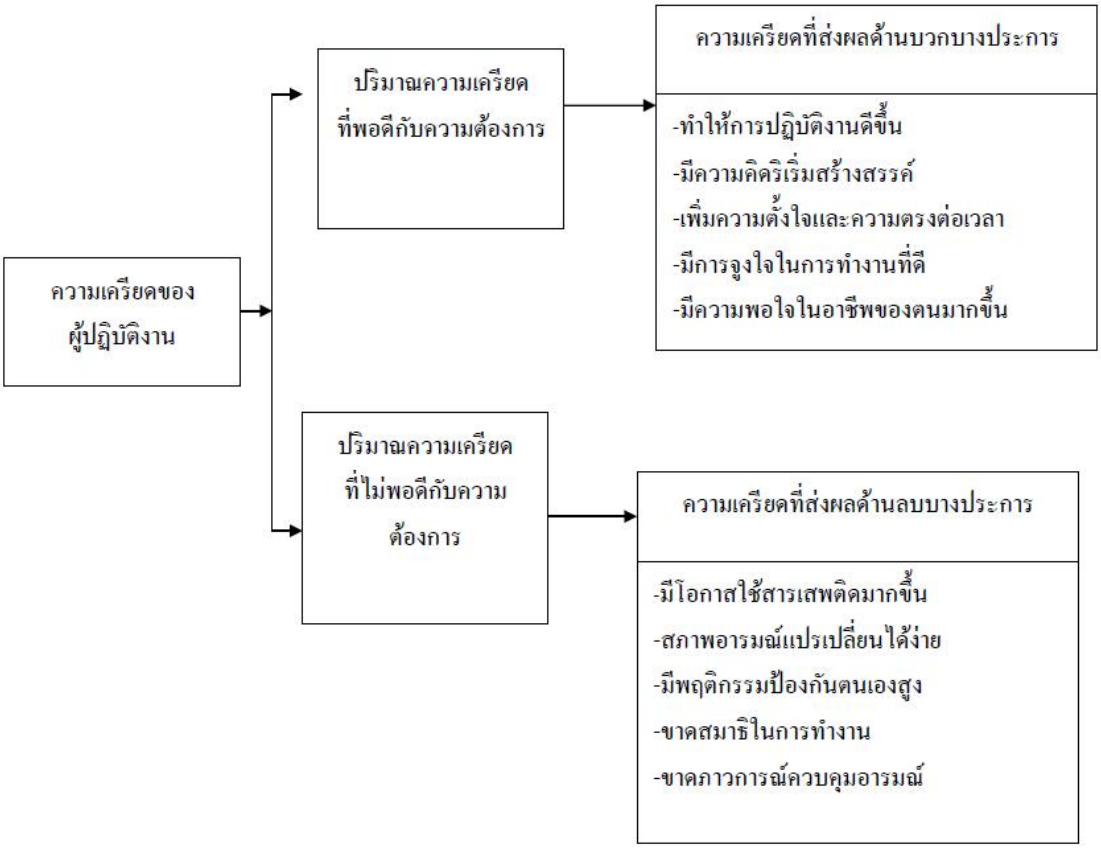

ภาพที่ 8 Relationship between stress and job-related behavior (Dubrin, 1990, p. 163)

ผลของความเครียดในการทำงาน (พิบูล ทีปะปาล, 2550, หน้า 343)

1. อาการทางร่างกาย (Physiological symptoms) ความเครียดเป็นต้นเหตุให้ระบบการเผาผลาญอาหารเปลี่ยนแปลง ทำให้อัตราการเต้นของหัวใจและการหายใจเร็วขึ้น ความดันโลหิตสูงทำให้ปวดศีรษะและอาจนำไปสู่หัวใจวายได้ (Heart attack)

2. อาการทางด้านจิตวิทยา (Psychological symptoms) ความเครียดทำให้เกิดความไม่พอใจในที่ทำงานและอาการทางจิตวิทยาอื่น ๆ เช่น เกิดความตึงเครียด (Tension) ความกังวลใจ (Anxiety) ความเบื่อหน่าย (Boredom)

3. อาการทางด้านพฤติกรรม (Behavioral symptoms) ความเครียดทำให้พฤติกรรมของบุคคลเปลี่ยนไป ประสิทธิภาพการทำงานลดลง ทำให้ขาดงานบ่อย การเข้าออกจากงานสูง รวมทั้งนิสัยการรับประทานอาหารก็เปลี่ยนไป มีการสูบบุหรี่ และดื่มแอลกอฮอล์มากขึ้น หงุดหงิด กระสับกระส่าย อารมณ์เสีย นอนไม่เป็นเวลา

ความสัมพันธ์ของความเครียดในระดับปานกลางจะเป็นระดับที่ช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการทำงานให้มากขึ้นทำให้บุคคลทำงานได้ดีขึ้นเข้มแข็งและรวดเร็วขึ้น แต่หากบุคคลมีความเครียดมากจากการปฏิบัติงานที่ไม่บรรลุผลสำเร็จหรือมีข้อจำกัด ผลการปฏิบัติงานก็จะต่ำ

แนวคิดผลกระทบจากการปฏิบัติงาน

ผลกระทบ (Impact) หมายถึง ผลที่จะเกิดขึ้นหรือคาดว่าจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามทางเลือกต่าง ๆ เป็นสิ่งที่สามารถเกิดขึ้นใหม่โดยที่มนุษย์สร้างเองหรือเกิดเองโดยธรรมชาติหรือจากการบริหารงานขององค์กร เป็นสิ่งที่สามารถเกิดขึ้นได้กับกลุ่มเป้าหมายหรือไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายก็ได้ เกิดได้ทั้งในปัจจุบันและอนาคต มีผลทั้งทางบวกและทางลบ ทางตรงและทางอ้อม มีผลต่อผู้เกี่ยวข้อง และต่อสภาวะเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิต (ประสิทธิ์ ตงยิ่งศิริ, 2542, หน้า10; อำนวย วงษ์พานิช, 2549, หน้า 15; ชวลิต โภชพันธ์, 2543, หน้า 8; ณรงค์ โพธิ์พฤกษานันท์, 2555, หน้า 442)

ดาย (Dye, 1982) กล่าวถึงผลกระทบในแง่ของนโยบายสาธารณะ คือ นโยบายในโลกของความเป็นจริง มีผลต่อสถานการณ์และกลุ่มเป้าหมาย เป็นค่าใช้จ่ายทางตรงและทางอ้อม รวมถึงค่าเสียโอกาสด้วย โดยผลกระทบของนโยบายเป็นการผสมผสานระหว่างผลผลิตและผลลัพธ์

คำว่าผลกระทบนี้ มีความหมายรวมถึงผลกระทบที่ตั้งใจให้เกิดขึ้น (Intended impacts) และผลกระทบที่ไม่ได้ตั้งใจให้เกิดขึ้น (Unintended impacts)

สรุป ผลกระทบ หมายถึง ผลที่จะเกิดขึ้นหรือคาดว่าจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามทางเลือกต่าง ๆ คือ ผลที่เกิดขึ้นได้เองจากสิ่งนำเข้าทั้งที่มนุษย์สร้างขึ้นหรือไม่ได้สร้างขึ้น สามารถมองได้หลายมุมมองโดยมีทั้งผลที่พึงประสงค์และผลที่ไม่พึงประสงค์แก่ผู้ที่ได้รับผลนั้น

ณรงค์ โพธิ์พฤกษานันท์ (2555) ได้กล่าวถึงผลกระทบในแง่ของนโยบายในมิติต่าง ๆ คือ

1. ผลกระทบต่อปัญหาของสาธารณชน โดยที่สาธารณชนหรือประชาชนต้องเข้าไปเกี่ยวข้อง เช่น ผลกระทบต่อประชาชนในกลุ่มที่ยากจน

2. ผลกระทบที่มีต่อสถานการณ์ ต่อกลุ่มต่าง ๆ บางกลุ่มมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ เช่น การตัดถนนสาธารณะมีประโยชน์ต่อกลุ่มผู้ใช้รถยนต์แต่ส่งผลกระทบต่อกลุ่มคนที่ถูกถนนตัดผ่าน เป็นต้น

3. ผลกระทบที่มีในปัจจุบันและส่งผลต่ออนาคต

4. ผลกระทบที่มีในทางบวกแต่อาจมีเงื่อนไขตามมา

5. ผลกระทบของนโยบาย/แผนงาน บางครั้งเป็นผลกระทบทางวัตถุ และบางครั้งเป็นผลกระทบทางด้านสัญลักษณ์ หรือทั้งสองอย่างร่วมกัน

แนวคิดผลกระทบด้านสุขภาพ

สุขภาพ (Health) ตามนิยามขององค์การอนามัยโลก (WHO) มีดังนี้ “Health is a state of complete physical, mental, social and spiritual Well-being” คือ ภาวะที่สุขสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สังคมและจิตวิญญาณ

พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 กำหนดคำนิยามของสุขภาพ (Health) หมายถึง สุขภาวะของมนุษย์ที่สมบูรณ์ทางกาย ทางจิต ทางปัญญา และทางสังคม เชื่อมโยงกันเป็นองค์รวมอย่างสมดุล

สุขภาพมีความหมายโดยรวม คือ สุขภาวะที่สมบูรณ์ทางกาย ทางจิต ทางสังคมและทางจิตวิญญาณ โดยหมายความรวมถึงสุขภาวะทางจิตวิญญาณ หรือ Intellectual Well-being ด้วย โดยมีรายละเอียด ดังนี้ (ประเวศ วะสี, 2543, หน้า 6; อำพล จินดาวัฒนะ, 2547, หน้า 13 และ อนามัย เทศกะทึก, 2555, หน้า 4-6)

สุขภาวะที่สมบูรณ์ทางกาย หมายถึง ร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง คล่องแคล่ว มีกำลัง ไม่เป็นโรคไม่พิการ ไม่ตายก่อนวัยอันควร เมื่อป่วยได้รับการดูแลที่ดีหายเร็ว มีปัจจัย 4 เพียงพอ มีเศรษฐกิจ หรือปัจจัยที่จำเป็นเพียงพอ ไม่มีอันตราย มีสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งรวมถึงด้านกายภาพด้วย

สุขภาวะที่สมบูรณ์ทางจิต หมายถึง จิตใจที่มีความสุข ร่างเริง คล่องแคล่ว ไม่ติดขัด ไม่เครียดไม่เจ็บป่วยทางจิตคลายเครียดได้ ไม่บีบคั้น มีความเมตตา สัมผัสกับความงามของสรรพสิ่ง

มีสติ มีสมาธิ มีปัญญา รวมทั้งลดการเห็นแก่ตัวลงไปด้วยเพราะเมื่อเห็นแก่ตัวจะไม่มีสุขภาวะทางจิต

สุขภาวะที่สมบูรณ์ทางสังคม หมายถึง การอยู่ร่วมกันที่ดี สังคมพึ่งพาช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็งอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข สิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อมดี มีความเสมอภาค มีคุณค่า มีศักดิ์ศรี มีความเป็นประชาสังคม อาชญากรรมและความรุนแรงน้อย มีระบบบริการและนโยบายสาธารณะที่ดี

สุขภาวะที่สมบูรณ์ทางจิตวิญญาณ หมายถึง สุขภาวะที่เกิดขึ้นเมื่อทำความดี เข้าใจสรรพสิ่งอย่างเป็นความจริง จิตสัมผัสกับสิ่งที่มีคุณค่าสูงสุดหรือสิ่งสูงสุด เช่น การเสียสละ หรือความเมตตากรุณา การเข้าถึงพระศาสดาหรือสิ่งดีงามที่ถูกต้องสูงสุด เป็นต้น ความสุขทางจิตวิญญาณเป็นความสุขที่ไม่ขึ้นอยู่กับความเป็นแก่ตัว ความสุขที่มนุษย์หลุดพ้นจากการมีตัวตน มีความผ่อนคลายอย่างยิ่ง

สุขภาวะทางปัญญา หมายถึง ความสุขที่เกิดจากการใช้ชีวิตด้วยสติปัญญา คือ การมีความรู้ ความเชื่อ คิดอย่างมีเหตุผล มีความคิดเป็นที่จะก่อประโยชน์เกื้อกูลกัน หากมีสุขภาวะทางปัญญาทางลบ เช่น ไม่เกื้อกูลใคร ๆ ในสังคมคิดถึงแต่ตนเอง ส่วนสุขภาวะทางบวก เช่น ไม่รอคอยวาสนา มีความปรองดอง สมานฉันท์

โดยสรุปความหมายได้ดังนี้ คำว่า สุขภาพ เป็นภาวะที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิต ใจ สังคม อารมณ์และจิตวิญญาณ โดยทางร่างกาย คือร่างกายแข็งแรง การไม่เจ็บป่วย ไม่มีความพิการ มีปัจจัยในการดำรงชีวิตเพียงพอ ด้านจิตใจคือ ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสภาพภายในและภายนอกของตน มีความสุข ร่าเริง มีสติ มีสมาธิ มีปัญญา ทางสังคม คือ อยู่ร่วมกันในสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี มีความเสมอภาค และทางจิตวิญญาณหรือปัญญา คือ การได้ทำความดี มีสิ่งยึดเหนี่ยวใจอันมีคุณค่าสูงสุดทั้งหมด คือ ผลรวมจากระบบย่อยต่าง ๆ ที่เป็นระบบที่ทับซ้อนกัน มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันทุกคน ทุกส่วนในสังคม (จีระศักดิ์ เจริญพันธ์, 2553, หน้า 6-7; วสุธร ตันวัฒนกุล, 2547, หน้า 4-5; ประเวศ วะสี, 2543, หน้า 6)

ปัจจัยที่มีผลต่อสุขภาพ

ภาวะสุขภาพของบุคคลได้รับอิทธิพลจากปัจจัยทั้งส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างกว้างขวาง ปัจจัยเหล่านี้มักถูกอ้างถึงว่าเป็นปัจจัยที่มีผลต่อสุขภาพ ซึ่งมีหัวข้อหลักดังนี้

1. พันธุกรรม มีผลต่ออายุขัย ความมีสุขภาพดีและความเป็นไปได้ในการเกิดความเจ็บป่วยต่าง ๆ

2. รูปแบบการใช้ชีวิตและพฤติกรรมส่วนบุคคล อาหาร กิจกรรม การสูบบุหรี่ การดื่ม และการรับมือกับความเครียดในชีวิต เหล่านี้ล้วนส่งผลต่อสุขภาพ

3. รายได้และสถานภาพทางสังคม ช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนยังมากเท่าไหร่ ยิ่งมีความแตกต่างของภาวะสุขภาพมากเท่านั้น

4. การจ้างงานและสภาพการทำงาน ผู้ที่ได้รับการจ้างงานมักมีสุขภาพที่ดีกว่าโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่สามารถควบคุมสุขภาพในการทำงานของตนเองได้

5. การศึกษา ระดับการศึกษาตามความเชื่อมโยงกับการมีสุขภาพไม่ดี มีภาวะเครียดมากกว่าและมีความมั่นใจในตนเองต่ำกว่า

6. เครือข่ายการสนับสนุนทางสังคม การได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว เพื่อนและชุมชนมากกว่าเชื่อมโยงกับการมีสุขภาพที่ดีกว่า

7. วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อของครอบครัวและชุมชนล้วนส่งผลต่อสุขภาพ

8. เพศชายและเพศหญิงมีความแตกต่างของโรคในแต่ละช่วงวัย

9. สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ น้ำสะอาดและอากาศบริสุทธิ์ สถานที่ทำงานที่ถูกสุขอนามัย บ้าน ชุมชนและถนนที่ปลอดภัย ล้วนส่งผลต่อการมีสุขภาพดี

สุขภาพทางกาย

สุขภาพทางกาย หมายถึง สภาวะของร่างกายที่มีความสมบูรณ์แข็งแรงและเจริญเติบโตอย่างปกติ อวัยวะต่าง ๆ อยู่ในสภาพสมบูรณ์ มีประสิทธิภาพ มีความสัมพันธ์กันทุกส่วนปราศจากโรคภัยไข้เจ็บและความทุพลภาพ พร้อมทั้งมีภูมิคุ้มกันโรคหรือความต้านทานเป็นอย่างดี (ดวลพงศ์ พงศ์สยาม, 2552, หน้า 41-43)

ลักษณะของผู้มีสุขภาพดี หรืออยู่ในเกณฑ์ปกติ ควรมีลักษณะ คือ

1. ร่างกายสมบูรณ์ ปราศจากโรคภัยหรือความพิการ

2. การเจริญเติบโตเป็นไปอย่างปกติ และอวัยวะเป็นปกติ

3. ร่างกายแข็งแรงไม่เหนื่อยง่าย

4. การนอนหลับพักผ่อนเป็นไปอย่างปกติ

5. ระบบย่อยอาหารและการขับถ่ายเป็นปกติ

6. มีอารมณ์มั่นคงและควบคุมอารมณ์ได้ดี ปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม สังคม และสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดี

7. มีความกระตือรือร้น ไม่เหนื่อยหน่ายท้อแท้กับชีวิต

8. มีความร่าเริง ไม่เคร่งเครียด มีอารมณ์ขัน มองโลกในแง่ดี

9. มีความเป็นตัวของตัวเอง มีเหตุผลและสามารถตัดสินใจได้

สุขภาพจิต ความหมายของสุขภาพจิต (Mental health) ตามการให้ความหมายขององค์การอนามัยโลก (WHO, 2001) ว่าเป็นภาวะผาสุกของบุคคลที่สามารถปรับตัวให้มีความสุขเข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมได้ด้วยดี มีสัมพันธภาพที่ดีงามกับบุคคลอื่น และสามารถดำรงชีวิตด้วยความสมดุล ความสุขสบายใจ รวมทั้งสามารถตอบสนองความต้องการของตนเองในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงโดยไม่มีความขัดแย้งภายในจิตใจ นอกจากนี้ยังรวมถึงเป็นภาวะสุขภาพของบุคคลที่มีศักยภาพในการจัดการความเครียดในชีวิตประจำวัน และสามารถทำงานที่เป็นประโยชน์แก่ตนเอง รวมทั้งช่วยเหลือชุมชนของตนได้อีกด้วย (นุชนาถ แก้วมาตร, 2556, หน้า 3-14)

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะสุขภาพจิต

1. ปัจจัยด้านชีวภาพ (Genetic factors) ได้แก่ พันธุกรรม ระบบประสาทและสารสื่อประสาท ระบบต่อมไร้ท่อ การได้รับสารเคมีบางอย่าง เช่น การดื่มสุรา การใช้สารเสพติดหรือการได้รับสารพิษต่าง ๆ พยาธิสภาพทางกาย เช่น การขาดสารอาหารทำให้ความจำเสื่อม สับสน

2. ปัจจัยด้านจิตใจ (Psychology factors) ได้แก่ การเลี้ยงดูและเหตุการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตที่ส่งผลต่อความรู้สึก อารมณ์และบุคลิกภาพของบุคคล มีความเกี่ยวข้องกับภาวะสุขภาพจิตของบุคคล

3. ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม (Socio -culture factors) ได้แก่ สภาพสังคม สิ่งแวดล้อม ภาวะเศรษฐกิจ สถานการณ์การเมือง ความเชื่อ วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ

ผลกระทบทางสังคม

สังคม หมายถึง กลุ่มคนมากกว่าสองคนขึ้นไปที่มาอยู่รวมกัน การอยู่ร่วมกันเป็นระยะเวลายาวนาน ในขอบเขตหรือพื้นที่ที่กำหนด มีคนทุกเพศ ทุกวัยมาประกอบกัน มีการติดต่อสัมพันธ์กันอันเกิดจากการประพฤติปฏิบัติต่อกัน มีระเบียบแบบแผนมีกฎเกณฑ์และการควบคุมทางสังคม มีการสืบทอดสมาชิกและสามารถเลี้ยงตัวเองได้ (Self sufficient) (พัทยา สายหู, 2526, หน้า 67; อัมพร สุคันธวณิช, ศรีรัฐ โกวงศ์, 2552, หน้า 67; สนธยา พลศรี, 2541, หน้า 41)

สังคมตามลักษณะความสัมพันธ์ของสมาชิกแบ่งโดยนักสังคมวิทยาชาวเยอรมันทอนนี่ (Tonnies) แบ่งเป็น 2 แบบ คือ

1. สังคมแบบปฐมภูมิ (Gemeinschaft) คือ การที่สมาชิกของสังคมอยู่กันแบบง่าย ๆ ทำการเกษตร สมาชิกรู้จักกันอย่างทั่วถึง และมีความสัมพันธ์กันแบบพี่น้อง สมาชิกในสังคม

มีความเป็นอยู่อย่างคล้ายคลึงกัน ยึดถือจารีตประเพณีในการติดต่อสัมพันธ์กัน กล่าวได้ว่าเป็นลักษณะของสังคมชนบท

2. สังคมแบบทุติยภูมิ (Gesellschaft) เป็นสังคมแบบชาวเมือง สมาชิกมีการประกอบอาชีพตามความถนัดของตน มีการติดต่อกันอย่างผิวเผิน ตามตำแหน่งหน้าที่การงาน โดยมีผลประโยชน์เป็นแรงจูงใจ มีการสร้างกฎเกณฑ์หรือข้อบังคับขึ้นมาควบคุมสมาชิกอย่างเป็นทางการ

องค์ประกอบของสังคม (พิชัย ผกาทอง, 2547, หน้า 11; ณรงค์ โพธิ์พฤกษานันท์, 2555, หน้า 80-83) มีดังนี้

1. การมีอาณาบริเวณที่แน่นอน (Territory) หมายถึง การที่คนมาอยู่ร่วมกันจะต้องมีดินแดนหรือขอบเขตที่รู้กันว่าเป็นบริเวณของตน หรือไม่ใช่บริเวณของตน

2. การอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม (Group living) หมายถึง การดำรงอยู่ร่วมกันของมนุษย์เพื่อประโยชน์ในการช่วยเหลือซึ่งกันและอย่างเป็นปึกแผ่น

3. การรู้ว่าใครเป็นพวกของตนหรือไม่ (Discrimination) หมายถึง การที่สมาชิกรู้ถึงการที่ใครใช่หรือไม่ใช่พวกของตน เช่น สังคมชนบทที่มีสมาชิกของสังคมขนาดเล็กจะรู้จักกันเป็นอย่างดี ซึ่งตรงข้ามกับสังคมเมือง

4. การมีความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์กัน (Relation and interaction) หมายถึง การที่บุคคลจะอยู่ร่วมกันจำเป็นต้องมีปฏิสัมพันธ์กัน หากไม่มีปฏิสัมพันธ์กันจะเป็นสังคมไม่ได้ เป็นต้น

5. การแบ่งหน้าที่การทำงานอย่างชัดเจน (Division of labor) หมายถึง การจัดสรรภารกิจให้สมาชิกตามความรู้ ความสามารถ และความถนัด อย่างเป็นระบบและเป็นทีม โดยสมาชิกจะมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

6. มีบรรทัดฐานคล้ายคลึงกัน (Social norm) หมายถึง สมาชิกในสังคมควรมีการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกัน

7. มีสถาบันที่ให้บริการตอบสนองความต้องการของสมาชิกในสังคม (Institutions) โดยที่สมาชิกยอมรับและนับถือปฏิบัติกันมาเพื่อช่วยให้สังคมอยู่รอดและเป็นระเบียบ อาทิเช่น สถาบันครอบครัว สถาบันทางเศรษฐกิจ สถาบันทางการเมืองและการปกครอง สถาบันศาสนา สถาบันการศึกษา สถาบันสันทนาการ สถาบันที่ให้บริการสาธารณสุข และสถาบันอื่น ๆ อีกมากมาย

เหตุที่มนุษย์อยู่รวมกันเป็นสังคม (ณรงค์ โพธิ์พฤกษานันท์, 2555, หน้า 25-33) ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง ดังนี้

1. มีระยะแห่งการเป็นทารกนาน (Prolong period of human infancy) (Green, 1964, p. 391) คือ ระยะเริ่มต้นมนุษย์เกิดมาเป็นทารกไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ต้องสร้างพฤติกรรม

และประสบการณ์ที่เกิดจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง ต้องได้รับการเลี้ยงดูจากผู้ให้กำเนิด จึงให้เกิดความจำเป็นที่มนุษย์ต้องใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน

2. ความต้องการตอบสนองความต้องการพื้นฐานและความสามารถด้านสมอง และโดยความต้องการพื้นฐาน คือ ความต้องการด้านสรีระ ความปลอดภัย ความรัก ความมีเกียรติ การอยู่ร่วมกันทำให้มนุษย์ได้รวมพลัง นอกจากนี้มนุษย์ยังมีสมองที่มีความสลับซับซ้อนมากทำให้สามารถคิดค้นอุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ และยังควบคุมธรรมชาติได้ สิ่งเหล่านี้ทำให้มนุษย์อยู่เป็นกลุ่มก้อนไม่สามารถดำเนินการตามลำพังคนเดียวได้ โดยจัดการให้เป็นไปในรูปแบบต่าง ๆ เช่น มีการแบ่งงานตามหน้าที่รับผิดชอบหรือตามความสามารถ เพื่อให้มนุษย์ต้องคอยช่วยเหลือกันตามแต่กรณี มีนักสังคมศาสตร์แบ่งความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ คือ

2.1 ความต้องการทางกายภาพ หมายถึง วัตถุสิ่งของ เช่น ที่อยู่อาศัย อุปกรณ์เพื่อการดำรงชีวิต

2.2 ความต้องการทางชีวภาพเป็นความต้องการเพื่อการมีชีวิต เช่น อากาศ อาหาร ยารักษาโรค

2.3 ความต้องการทางด้านสังคม คือ การมีเพื่อน มีคู่คิด นั่นคือ มีความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์

2.4 ความต้องการด้านจิตวิทยา คือ ความต้องการที่เกี่ยวกับจิตใจ เช่น ต้องการคนรักคนเข้าอกเข้าใจ เมื่อมีความทุกข์ต้องการคนให้กำลังใจ ความสำเร็จ และการยกย่องชมเชย

3. มีความสามารถสร้างวัฒนธรรมต่าง ๆ ขึ้นมาเพื่อใช้เป็นรูปแบบทางพฤติกรรมสนองประโยชน์ตามความต้องการในสังคมของตน มักปรากฏในรูปแบบของการสร้างที่อยู่อาศัยแบบแผนในการดำรงชีวิต การประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ การสร้างสื่อต่าง ๆ รวมไปถึงการรู้จักติดต่อสื่อสารกับสังคมอื่น ๆ การมีคติความเชื่อทางศาสนาอันเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางสังคม การปลูกฝังค่านิยมเพื่อให้ยอมรับการกระทำต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจกันในรูปของวัฒนธรรม ถือว่าเป็นตัวการสำคัญในการอยู่ร่วมกันในสังคม

ลักษณะของสังคมทั่วไป

1. สังคมเป็นนามธรรม (Abstractness of society) ในสังคมมีระบบความสัมพันธ์ที่มีต่อกันระหว่างคนที่เป็นสมาชิกเป็นสิ่งที่ไม่สามารถมองเห็นได้ แต่เป็นกระบวนการของการมีชีวิตหรือความเป็นอยู่ ดังนั้น สังคมไม่จัดเป็นสิ่งของแต่เป็นกระบวนการรวมกลุ่มกันของคน จึงยอมรับสังคมเป็นนามธรรม

2. สมาชิกสังคมต่างพึ่งพาอาศัยกัน (Independence in society) คือ สมาชิกในสังคมไม่สามารถอยู่โดดเดี่ยวได้ โดยอยู่อย่างถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน

3. สังคมอาจมีทั้งความเหมือนและความแตกต่าง (Society involver likeness and difference) คือ สมาชิกในสังคมอาจแสดงออกบางอย่างที่เหมือนหรือต่างกัน ตามปัจจัยแวดล้อมพื้นฐานของแต่ละคน

4. สังคมมีทั้งความร่วมมือและขัดแย้ง (Society involves both cooperate and flict) โดย Gisbert (กิสเบิร์ท) กล่าวว่า ความร่วมมือกันเป็นกระบวนการขั้นพื้นฐานที่สุดของการมีชีวิตร่วมกันในสังคม ส่วนเรื่องของความขัดแย้งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเมื่อมีความสนใจเฉพาะเรื่องที่ไม่ตรงกัน ซึ่งมักปรากฏในสังคมเสมอ

โดยทั่วไปสังคมประกอบด้วยสถาบันหลัก 5 สถาบัน คือ

1. สถาบันครอบครัว (Family institution) สถาบันครอบครัวนับเป็นสถาบันที่เล็กที่สุดและของมนุษย์ แต่ละสังคมจะกำหนดรูปแบบของครอบครัวแตกต่างกันไป ซึ่งอาจจำแนกได้เป็น 4 ประเภท คือ

1.1 ครอบครัวเดี่ยว (Nuclear family) ประกอบด้วย บุคคลเพียง 2 รุ่น คือ พ่อ-แม่-ลูก มักพบในสังคมเมือง หรือสังคมอุตสาหกรรม

1.2 ครอบครัวขยาย (Extended family) ประกอบด้วย บุคคลมากกว่า 2 รุ่น อาจมีทั้ง ปู่ ย่า ตา ยาย พ่อ แม่ น้า อา และลูก ๆ อยู่ร่วมกันโดยทั่วไปพบในสังคมเกษตรกรรม

1.3 ครอบครัวซ้อน (Compound family) ประกอบด้วย บุคคลมากกว่า 2 ครอบครัว ซ้อนอยู่ภายใต้หัวหน้าครอบครัวเดียวกัน เช่น การที่ผู้ชายนำภรรยาหลายคนมาอยู่ในเรือนหรืออาณาบริเวณเดียวกัน เช่น ครอบครัวขุนนางไทยสมัยโบราณ

1.4 ครอบครัวสาระ (Essential family) เป็นครอบครัวที่พ่อไม่สามารถทำหน้าที่ได้ อาจเป็นเพราะเสียชีวิตหรือทอดทิ้ง แม่จึงเป็นกำลังหลักสำคัญของครอบครัว

นอกจากรูปแบบของครอบครัวดังที่กล่าวมาแล้ว สังคมยังกำหนดรูปแบบการสมรสไว้แตกต่างกัน ซึ่งมีทั้งแบบมีคู่สมรสคนเดียว (Monogamy) และคู่สมรสหลายคน (Polygamy) และยังกำหนดบทบาทหน้าที่ของครอบครัวอีกด้วย

2. สถาบันเศรษฐกิจ (Economic institution) เป็นการจัดระเบียบทรัพยากรอันเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการผลิต (Production) การกระจาย (Distribution) และการบริโภค (Consumption) ความสัมพันธ์ภายในสถาบันเศรษฐกิจ ขึ้นอยู่กับการเมือง การปกครองด้วย ส่วนการพัฒนาเศรษฐกิจ ในแต่ละสังคมขึ้นกับจำนวนทรัพยากรธรรมชาติ เงินทุน การสะสมทุน การประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ ผู้ประกอบการ ประชากร สภาวะทางสังคมและการเมือง ตลอดจนลักษณะของผู้นำประเทศ ระบบเศรษฐกิจของแต่ละสังคมอาจแตกต่างกันไป

3. สถาบันศาสนา (Religion institution) หมายถึง สิ่งที่เป็นระบบความเชื่อและรูปแบบปฏิบัติเกี่ยวกับความเชื่อนั้น ๆ ศาสนา มีหน้าที่ควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ และมีอิทธิพลต่อสถาบันอื่น เช่น สถาบันการเมือง สถาบันเศรษฐกิจ สถาบันครอบครัว ฯลฯ แต่ในบางครั้งศาสนาก็ตกเป็นเครื่องมือของสถาบันเหล่านี้

4. สถาบันการเมืองและการปกครอง (Political and governmental institution) การเมือง หมายถึง กระบวนการแข่งขันกันเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจที่ส่งผลครอบคลุมต่อสังคมทั้งสิ้น ส่วนการปกครอง หมายถึง ระบบการบริหาร การวางกฎระเบียบให้แก่สังคม เพื่อให้สังคมเกิดความสงบเรียบร้อย เพื่อควบคุมบรรทัดฐานของสังคม การเมืองการปกครองจึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอำนาจ (Authority) ที่สามารถกำหนดและบังคับให้เกิดสิทธิและหน้าที่ได้ และความชอบธรรม (Ligiticy) อันหมายถึง สิ่งที่สมาชิกเชื่อว่ายุติธรรมและถูกต้องตามทำนองคลองธรรมแล้ว แต่ละสังคมอาจมีการยอมรับเกี่ยวกับอำนาจและความชอบธรรมไปต่าง ๆ กัน จึงทำให้สถาบันการเมืองการปกครองของแต่ละสังคมแตกต่างกันไป

5. สถาบันการศึกษา (Education institution) เป็นระบบที่สังคมสร้างขึ้นเพื่อทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์แก่สมาชิก (Socialization) ซึ่งจำเป็นต้องมีอยู่อย่างต่อเนื่อง ทั้งสมาชิกใหม่และสมาชิกเก่า หน้าที่ของสถาบันการศึกษา คือ ถ่ายทอดวัฒนธรรม ถ่ายทอดทักษะและความชำนาญ ถ่ายทอดค่านิยมและความเชื่อ เตรียมชีวิตเพื่อการงาน ดูแลผู้เยาว์และส่งเสริมความสัมพันธ์ของกลุ่มสถานภาพแต่ละสังคมก็อาจมีปรัชญาการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน

ผลกระทบทางเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจ (Economy) มาจากรากศัพท์ภาษากรีกว่า “Oikos” แปลว่า บ้าน (House) และ “Nemein” แปลว่า การจัดการ (To manage) หากแปลตามศัพท์จึงแปลว่า การจัดการครอบครัว (Household management) โดยใช้ภาษาอังกฤษ คือ Economic

เศรษฐกิจ หมายถึง เรื่องราวที่เกี่ยวกับการทำมาหากินของมนุษย์ หรือการกระทำใด ๆ ที่ก่อให้เกิดการผลิต การจำหน่าย และการบริโภค และการจัดการทรัพยากรอย่างประหยัด (คณาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, 2555, หน้า 22; ณรงค์ โพธิ์พฤกษานันท์, 2555, หน้า 10) โดยเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมและสังคมของมนุษย์ในการตัดสินใจเลือกทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้สามารถใช้ประโยชน์ได้หลายทางและหาทางแจกจ่ายไปยังบุคคลให้ได้รับความพอใจสูงสุด

ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจและสังคม คือ การที่มนุษย์ที่รวมกันในสังคมตั้งแต่ระดับครอบครัว ประเทศ และทั่วโลก ล้วนมีกิจกรรมเพื่อการประกอบอาชีพ ทุกคนต่างเป็นผู้ผลิตและผู้บริโภค แต่ละสังคมอาจมีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจที่ต่างกันความสัมพันธ์มีการเปลี่ยนแปลง

ไปตลอด โดยการใช้ทรัพยากรมีอยู่อย่างจำกัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยกิจกรรมทางเศรษฐกิจจะแบ่งเป็นกิจกรรมแบบยังชีพหรือเลี้ยงตัวเองมีการแจกจ่ายหรือบริโภคแบบไม่ซับซ้อน เช่น การผลิตโดยการล่าสัตว์หรือเก็บของป่าเพื่อมาบริโภคภายในครัวเรือน ซึ่งเป็นลักษณะของชุมชนในอดีตหรือชุมชนชนบท และกิจกรรมเศรษฐกิจแบบการค้า โดยเป็นกิจกรรมที่มีความซับซ้อน ไม่ได้ผลิตตามความต้องการเองทั้งหมดแต่ผลิตตามความถนัดและมีการแลกเปลี่ยนซื้อขายกัน

เศรษฐกิจมีความสำคัญ 2 ระดับ คือ

1. เศรษฐกิจมีความสำคัญต่อบุคคล เพราะเศรษฐกิจเป็นเรื่องเกี่ยวกับการทำมาหากินของมนุษย์เพื่อการดำรงชีพ ถ้าบุคคลใดมีเศรษฐกิจดี สามารถทำงานมีรายได้เพียงพอที่จะหาซื้อสิ่งที่มีความจำเป็นไม่มีหนี้สิน มีเงินออม และทรัพย์สินการดำเนินชีวิตก็จะมีความสุข แต่ถ้าเศรษฐกิจไม่ดี มีรายได้ไม่เพียงพอ มีหนี้สิน ไม่มีงานทำ การดำเนินชีวิตของบุคคลนั้นจึงไม่มีความสุข

2. เศรษฐกิจมีความสำคัญต่อประเทศ เพราะถ้าหากเศรษฐกิจของประเทศดี ประเทศมีรายได้สูงกว่ารายจ่าย มีสินค้าและบริการเพียงพอและทั่วถึง ประชาชนมีความอยู่ดีกินดี ประเทศนั้นก็จะมีความมั่นคง สังคมมีความสงบเรียบร้อย ไม่มีปัญหาสังคม

ดังนั้น ผลกระทบทางเศรษฐกิจ เป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นมาจากทรัพยากรมีอยู่อย่างจำกัดไม่เพียงพอต่อความต้องการของมนุษย์

สุขภาพจิตทหาร

ทหาร เป็นอาชีพซึ่งมีลักษณะการดำรงอยู่ของสังคมทหารแบบธรรมเนียมทหาร ความมีระเบียบวินัย ความเสียสละ ความเป็นผู้นำ ความพร้อมรบ ความเป็นหมู่คณะ การยึดมั่นในศักดิ์ศรี ความเคารพตามลำดับชั้นยศและอื่น ๆ ซึ่งเป็นลักษณะจำเพาะของอาชีพ นอกจากนี้ยังฝังลึกในจิตใจและความเป็นตัวตนของทหารแต่ละนาย ลักษณะเช่นนี้มีผลต่อสุขภาพจิต ดังนั้นสุขภาพจิตทหาร นอกจากจะมีความหมายดังเช่นความหมายของสุขภาพจิตข้างต้นแล้ว สุขภาพจิตทหารยังรวมถึงความสามารถในการปรับตัวได้ดีในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับการปฏิบัติการทางทหารอีกด้วย

ภาวะกดดันและความเครียด (Stress)

ในชีวิตปกติทุกคนจะต้องเผชิญกับสิ่งเร้าภายนอก (External stimuli) เช่น สภาพภูมิอากาศ ปัญหาจากบุคคลรอบข้าง ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาจากภาวะสงคราม เป็นต้น และสิ่งเร้าภายใน (Internal stimuli) เช่น การเจ็บป่วย ความผิดปกติทางอารมณ์ ความผิดปกติในระบบต่อมไร้ท่อ เป็นต้น ซึ่งจะทำให้เกิดปฏิกิริยาตอบสนองจากร่างกายและจิตใจ สิ่งเร้าต่าง ๆ เหล่านี้มีผลทำให้เกิดความสุข (Eustress) หรือเกิดภาวะกดดัน และความเครียด (Disstress) อย่างไรก็ตาม เมื่อพูดถึงคำว่า Stress คนทั่วไปมักนึกถึงภาวะกดดันและความเครียดเท่านั้น

ภาวะกดดันและความเครียด (Stress) แบ่งตามการตอบสนองของร่างกายได้เป็น 2 ชนิด คือ

1. Physiologic stress คือ การตอบสนองของร่างกายในเชิงสรีรวิทยาซึ่งบรรยายไว้โดย เซลเย่ (Selye) ตัวอย่างเช่น อัตราการเต้นของหัวใจที่เพิ่มขึ้นเมื่อร่างกายอยู่ในภาวะเสียเลือด เพื่อให้ความดันเลือดคงที่ในระดับหนึ่ง การหายใจถี่เร็วขึ้น แต่เป็นการหายใจตื้น ๆ มีการขับอะดรีนาลีน และฮอร์โมนอื่น ๆ เข้าสู่กระแสเลือด ม่านตาขยายเพื่อให้ได้รับแสงมากขึ้น กล้ามเนื้อหดเกร็งเพื่อเตรียมการเคลื่อนไหว เตรียมสู้หรือหนี เส้นเลือดบริเวณอวัยวะย่อยอาหารหดตัว เหงื่อออก เพราะมีการเผาผลาญอาหารมากขึ้น ทำให้อุณหภูมิของร่างกายเพิ่มขึ้น เป็นต้น

2. Psychologic stress คือ การตอบสนองของร่างกายในเชิงจิตวิทยา หรือในแง่ของจิตใจ ผู้ที่กล่าวถึงเรื่องนี้ได้แก่ Sigmund freud, Richard lazarus เป็นต้น ตัวอย่างเช่น ความกังวลที่เกิดขึ้นในช่วงใกล้สอบ ความเศร้าที่เกิดขึ้นเมื่อคู่สมรสเสียชีวิต ความผิดปกติทางจิตเมื่อเกิดภัยพิบัติ เป็นต้น

ภาวะกดดันและความเครียด มีทั้งประโยชน์และโทษ แต่ความเครียดที่เป็นโทษนั้นเป็นความเครียด ชนิดที่เกินความจำเป็น แทนที่จะเป็นประโยชน์กลับกลายเป็นอุปสรรคและอันตรายต่อชีวิต เมื่อคนเราอยู่ในภาวะตึงเครียด ร่างกายก็จะเกิดความเตรียมพร้อมที่จะ “สู้” หรือ “หนี” โดยที่ร่างกายมีการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เมื่อวิกฤตการณ์ผ่านพ้นไปร่างกายจะกลับสู่สภาวะปกติแต่ความเครียดที่เป็นอันตราย ก็คือความเครียดที่เกิดขึ้นมากเกินความจำเป็น เมื่อเกิดแล้วคงอยู่เป็นประจำ ไม่ลดหรือหายไปตามปกติ หรือเกิดขึ้นโดยไม่มีเหตุการณ์ที่เป็นการคุมคามจริง ๆ ตามตำราจิตเวชศาสตร์ได้แบ่ง Psychosocial stressors (ตัวกระตุ้นซึ่งทำให้เกิดความเครียดทางจิตสังคม) ไว้ตามความรุนแรง โดยแบ่งออกเป็นปัญหาต่าง ๆ ดังนี้

1. ปัญหาจากสมาชิกครอบครัว (Problems with primary support group) เช่น การตายของสมาชิกในครอบครัว ปัญหาสุขภาพของคนในครอบครัว การหย่าร้าง การแยกกันอยู่ การย้ายบ้าน การแต่งงานใหม่ของพ่อหรือแม่ การถูกทารุณกรรมทางร่างกายหรือทางเพศ การที่พ่อแม่ปกป้องมากเกินไปหรือถูกทอดทิ้ง การเลี้ยงดูที่ขาดระเบียบวินัย การมีน้องใหม่ หรือการมีข้อขัดแย้งในหมู่พี่น้อง เป็นต้น

2. ปัญหาทางสังคม (Problems related to the social environment) เช่น การตายของเพื่อน การขาดความช่วยเหลือทางสังคม การอยู่คนเดียว ความลำบากในการปรับให้เข้ากับวัฒนธรรม การปรับตัวในช่วงรอยต่อของวงจรชีวิต หรือการปลดเกษียณ เป็นต้น

3. ปัญหาด้านการศึกษา (Educational problems) เช่น การไม่รู้หนังสือ ปัญหาทางด้านการเรียน ทะเลาะกับครูหรือเพื่อนนักเรียน หรือสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่ไม่ดี เป็นต้น

4. ปัญหาจากการประกอบอาชีพ (Occupational problems) เช่น การตกงาน ความว่างงาน งานที่เครียดและหนัก ปัญหาในที่ทำงาน ความไม่พอใจในงาน การเปลี่ยนงาน หรือทะเลาะกับนายจ้างหรือผู้ร่วมงาน เป็นต้น

5. ปัญหาจากความเป็นอยู่ (Housing problems) เช่น การไม่มีที่อยู่อาศัย มีเพื่อนบ้านที่ไม่น่าไว้ใจ ทะเลาะกับเพื่อนบ้านหรือเจ้าของที่ เป็นต้น

6. ปัญหาจากเศรษฐกิจ (Economic problems) เช่น ความยากจน ปัญหาการเงิน เป็นต้น

7. ปัญหาจากการเจ็บป่วย และการบริการทางสาธารณสุข (Problems with access to health case services) เช่น การบริการทางสาธารณสุขที่ไม่เพียงพอ, การขาดการขนส่งเคลื่อนย้ายไปยังสถานบริการทางสาธารณสุขหรือการขาดการประกันสุขภาพ เป็นต้

8. ปัญหาทางกฎหมาย (Problems related to interaction with legal system/ Crime) เช่น ถูกตำรวจจับ ถูกกักขัง เป็นเหยื่ออาชญากรรม การถูกฟ้องเป็นคดีความ เป็นต้น

9. ปัญหาทางจิตสังคมและสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ (Other psychosocial and environmental problems) เช่น เผชิญกับภัยพิบัติ สงคราม การทะเลาะกับบุคคลที่คอยให้ความช่วยเหลือเคยเป็นที่ปรึกษา เป็นต้น

The general adaptation syndrome (G.A.S.)

การปรับตัวเป็นกระบวนการซึ่งร่างกายและจิตใจมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้า ซึ่งมากระทบทั้งภายนอก เช่น ภยันตราย สิ่งเร้าที่ไม่พึงประสงค์ ภาวะกดดันและความเครียด สภาพภูมิอากาศที่ร้อนจัดหรือเย็นจัด เป็นต้น รวมทั้งสิ่งเร้าภายใน เช่น ภาวะจิตใจไม่ปกติ ความเจ็บป่วยทางร่างกาย ร่างกายที่พักผ่อนไม่เพียงพอ เป็นต้น เซลเย่ (Selye, 1907-1982) นักวิทยาศาสตร์ชาวฮังการีได้ศึกษาเกี่ยวกับการตอบสนองของร่างกายต่อสิ่งเร้าภายนอก ซึ่งในปี ค.ศ. 1936 เขาได้เขียนบทความลงในวารสาร the British journal nature เกี่ยวกับการตอบสนองของร่างกายต่อ “Stress” ซึ่งในช่วงแรกเขาใช้คำว่า “Noxious agents” (ซึ่งหมายถึงสิ่งเร้าที่มากระทบต่อร่างกาย) โดยเขานิยามว่าเป็น The general adaptation syndrome (G.A.S.) หรืออาจจะใช้คำว่า “Stress syndrome” และได้แบ่งปฏิกิริยาการตอบสนองเป็น 3 ระยะ คือ

1. Alarm reaction คือ การเผชิญ (Exposure) ต่อสิ่งเร้าที่ร่างกายยังไม่ได้ปรับตัวกับสิ่งเร้า

2. Resistance คือ ขั้นตอนที่ร่างกายกำลังพยายามปรับตัวกับสิ่งเร้า

3. Exhaustion คือ ขั้นตอนที่ร่างกายเกิดความเหนื่อยล้าหลังจากการปรับตัว

จะเห็นได้ว่า ร่างกายของมนุษย์มีการตอบสนองต่อภาวะกดดันและความเครียดโดยอัตโนมัติภัยพิบัติ (Disasters) ถือเป็นเหตุการณ์หรือสภาวะที่เป็นความหายนะ (Catastrophe) ที่ใหญ่หลวง (Massive) อาจแบ่งเป็น

ก. ภัยพิบัติตามธรรมชาติ (Natural disasters) เช่น แผ่นดินไหว น้ำท่วมใหญ่ ภูเขาไฟระเบิด พายุ

ข. ภัยพิบัติที่มนุษย์ทำขึ้น (Men-made disasters) เช่น สงคราม การวางเพลิง รัฐประหาร การก่อวินาศกรรม

การตอบสนองต่อภัยพิบัติตามธรรมชาติ (Natural disasters) ในเชิงพฤติกรรมและเชิงจิตวิทยาอาจแบ่งเป็น Phases ต่าง ๆ ได้ดังนี้

Impact phase คือ ระยะที่มีความกลัว แตกตื่นเกิดขึ้น พยายามที่จะหนี

Heroism phase คือ ระยะที่มีความพยายามที่จะต่อสู้เพื่อเอาตัวรอดหรือปกป้องทรัพย์สมบัติ เป็นช่วงเวลาที่มีความเสียสละหรือตระหนักถึงความสำคัญของตัวเอง ซึ่งอาจจะเกิดความหงุดหงิด หรือความเหนื่อย

Honeymoon phase คือ ระยะที่มีการคาดหวังถึงผลลัพธ์ที่ดี การแบ่งปันประสบการณ์ต่อกัน ก่อให้เกิดความหวัง

Disillusionment phase คือ ระยะที่มีความผิดหวังเกิดขึ้น เพราะความช่วยเหลือไม่ได้มาถึงตามที่คาดหวัง ในช่วงนี้อาจพบว่าบางคนโชคดีกว่าบางคน ความซึมเศร้าเป็นสิ่งที่พบได้บ่อยในช่วงนี้

Reorganization phase คือ ระยะที่มีซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอและตระหนักถึงว่าจะต้องพึ่งพาตัวเองในการกลับคืนภาวะปกติ ซึ่งหากมีความล้มเหลวในช่วงนี้ก็จะมีความขมขื่นติดตามมา การตอบสนองต่อภัยพิบัติที่มนุษย์ทำขึ้น (Man-made disasters) ในเชิงพฤติกรรมและเชิงจิตวิทยาอาจแบ่งเป็น Phases ต่าง ๆ ได้ดังนี้

Impact phase คือ ระยะที่ประสบกับความกลัว

Interaction phase คือ ระยะที่รู้สึกทุกข์ที่ต้องมาประสบเคราะห์กรรม

Acceptance phase คือ ระยะที่ยอมจำนนเพื่อหลีกเลี่ยงการบาดเจ็บและความเจ็บปวด

Acquiescence phase คือ ระยะที่ยอมจำนนเพื่อความอยู่รอดและรู้สึกถึงความอ่อนแอ ความพ่ายแพ้ ความโกรธและความอาย

ผลของความเครียดต่อชีวิต

1. ผลต่อสุขภาพทางกาย ได้แก่ อาการไม่สบายทางกายต่าง ๆ เช่น ปวดหัว ปวดเมื่อยตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ความผิดปกติของหัวใจ ความดันโลหิตสูง โรคกระเพาะ อาการท้องผูก ท้องเสียบ่อย ๆ นอนไม่หลับ หอบหืด เสื่อมสมรรถภาพทางเพศ ฯลฯ

2. ผลต่อสุขภาพจิตใจนำไปสู่ความผิดปกติและโรคทางสุขภาพจิต เช่น โรควิตกกังวล ซึมเศร้า กลัวอย่างไร้เหตุผล อารมณ์ไม่มั่นคง เปลี่ยนแปลงง่ายและโรคจิตจากภาวะกดดัน เป็นต้น

นอกจากนี้ ความเครียดส่งผลต่อร่างกายและจิตใจ ย่อมส่งผลไปถึงประสิทธิภาพในการทำงาน สัมพันธภาพต่อครอบครัวและบุคคลแวดล้อมด้วย

ปฏิกิริยาความกดดันจากการรบ (Combat stress reaction)

คำจำกัดความ คือ ปฏิกิริยาทางจิตใจชนิดต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในทหารที่อยู่ในสนามรบ หรืออยู่ใกล้สนามรบทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่การรบให้สมบูรณ์ได้ และปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นมีความสัมพันธ์กับความกดดัน (Stress) จากสงครามอย่างเห็นได้ชัด เมื่อความกดดันจากสงครามผ่านพ้นไป ส่วนใหญ่จะหายเป็นปกติ ปฏิกิริยาทั้งหมดที่เกิดจากการรบ (Battle fatigue) ถือว่าเป็นปฏิกิริยาที่พบมากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นหน่วยที่ทำหน้าที่รบ สนับสนุนการรบ สนับสนุนการช่วยรบก็ตาม ทหารอาจเกิดการอ่อนล้าจากการปฏิบัติงานได้

ความเครียดจากการปฏิบัติการทางทหาร แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

1. ปรับตัวได้ มีพฤติกรรมทางบวก

มีความผูกพันใน 3 ระดับ เพื่อน/ ผู้บังคับบัญชา/ หน่วย มีความรู้สึกว่าเป็นผู้ที่ถูกคัดเลือกมามีความรับผิดชอบต่อภารกิจ มีความตื่นตัว มีความเข้มแข็ง อดทนและกล้าหาญ รู้สึกชีวิตมีจุดมุ่งหมาย มีศรัทธา พอใจในการกระทำโดยไม่ต้องการสิ่งตอบแทนภายนอก

2. ปรับตัวไม่ได้

2.1 ความอ่อนล้าจากการรบ มักมีอาการต่าง ๆ เช่น ตื่นตัวเกินไปกลัวและวิตกกังวล หงุดหงิด โกรธง่าย ก้าวร้าว เสียใจ ไม่มั่นใจ ไม่มีหวัง หมดศรัทธา นอนไม่หลับ ทำงานผิดพลาด กลัวสุดขีดจำอะไรไม่ได้ อ่อนเพลียหมดแรงโดยสิ้นเชิง ไม่อยากพูดหรือไม่พูด สูญเสียการรับรู้ทางประสาทสัมผัส มีภาพหลอนและมีอาการหลงผิด

2.2 พฤติกรรมนอกแนว มักมีพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น ทรมานหรือฆ่าเชลยศึก ข่มขืน ปฏิเสธที่จะออกปฏิบัติการ ขู่ทำร้ายผู้บังคับบัญชา ทำร้ายพวกเดียวกันเอง ทำร้ายชาวบ้าน ติดเหล้าหรือยาเสพติด แกล้งป่วย หรือทำร้ายตนเองให้บาดเจ็บ หนีทหาร อุบัติเหตุที่ไม่น่าเกิด

ความอ่อนล้าจากการรบ (Battle fatigue) คือ

1. เป็นผลตามธรรมชาติของการทำงานหนัก ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ต้องเผชิญกับภัยอันตรายในสถานการณ์ที่คับขันเหมือนกับร่างกายเกิดความอ่อนล้า ซึ่งขึ้นกับระดับความสมบูรณ์ของร่างกายและประสบการณ์การฝึก อาการสามารถเกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วหรือล่าช้าก็ได้ อาการจะดีขึ้นเมื่อได้พักผ่อนนอนหลับและรับประทานอาหารที่มีประโยชน์อย่างเต็มที่

2. การอดหลับอดนอน ความไม่สบายกาย การรัดแน่นจากการแต่งกายในชุดออกปฏิบัติการรบ มีผลต่อการเกิดความอ่อนล้าจากการรบได้ แต่ไม่จำเป็นต้องเป็นสาเหตุเสมอไป

อาการแสดงที่พบได้บ่อย ๆ ของความอ่อนล้าจากการรบและยังคงจัดอยู่ในเกณฑ์ปกติ มีดังนี้

1. อาการแสดงทางร่างกาย เช่น ปวดศีรษะคล้ายมีเข็มขัดรัดรอบศีรษะ ปวดหลัง ตัวสั่น พูดตะกุกตะกัก สะดุ้ง ตกใจง่าย หัวใจเต้นแรง หายใจลำบาก ปั่นป่วนในกระเพาะอาหาร (อาจถึงขั้นอาเจียน) ท้องร่วง ปัสสาวะบ่อย อ่อนล้า เพลีย เหนื่อยง่าย เหม่อลอย

2. อาการแสดงทางจิตใจและอารมณ์ เช่น วิตกกังวล กลุ้มใจ หงุดหงิด สมาธิบกพร่อง ความจำไม่ดีตกใจตื่นเพราะฝันร้าย เศร้าเสียใจ รู้สึกว่าตนเองทำผิด โกรธและไม่เชื่อมั่นหน่วยของตน ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง

อาการแสดงออกของความอ่อนล้าจากการรบที่มากเกินเกณฑ์ปกติและรุนแรง คือ

อาการทางกาย

1. ไม่สามารถอยู่อย่างสงบได้ ต้องเคลื่อนไหวตลอดเวลา

2. สะดุ้งตกใจหรือก้มหลบในทันทีที่ได้ยินเสียงดังหรือมองเห็นการเคลื่อนไหว

3. แขนขาสั่นหรือสั่นทั้งตัวด้วยความกลัว

4. อวัยวะของร่างกายบางส่วนทำหน้าที่ไม่ได้ทั้ง ๆ ที่อวัยวะนั้นปกติ เช่น ไม่สามารถใช้มือ แขน หรือขาได้ ไม่สามารถมองเห็นหรือได้ยิน หรือรู้สึกได้ (ซึ่งอาจเป็นบางส่วนหรือทั้งหมด)

5. ตัวแข็งเกร็งในขณะถูกระดมยิงจากข้าศึก อาจเป็นมากถึงขั้นเคลื่อนไหวไม่ได้เลย และอาจมีอาการอยู่นานก็ได้

6. ร่างกายหมดแรง ทำอะไรเชื่องช้า หรือทำได้เพียงแต่ยืนหรือนั่งเท่านั้น

7. ตาเหม่อลอยมองไปที่ใดที่หนึ่งโดยไร้จุดหมาย รู้สึกสมองว่างเปล่า ไม่สามารถควบคุมอะไรได้ เดินโซเซ

อาการแสดงทางจิตใจและอารมณ์

1. พูดเร็ว ให้คำแนะนำผู้อื่นตลอดเวลา

2. โต้เถียง ทะเลาะวิวาท เป็นการกระทำที่หุนหันพลันแล่นอย่างมีเจตนา

3. ขาดความสนใจในการดูแลตนเองด้านสุขอนามัย

4. ความจำไม่ดีในด้านต่างๆ คือ เกี่ยวกับระเบียบวินัย ทักษะทางทหาร เกี่ยวกับเวลา สถานที่ เหตุการณ์ที่กำลังเกิดในปัจจุบัน หรือลืมทุกสิ่งทุกอย่าง

5. พูดติดอ่างรุนแรง พูดพึมพำ อาจถึงขั้นไม่พูด

6. กลัวการนอนหลับเพราะกลัวว่าจะฝันร้าย หรือกลัวอันตราย ไม่สามารถนอนหลับได้แม้แต่จะอยู่ในบริเวณที่ปลอดภัย

7. มองเห็นหรือได้ยินสิ่งที่ไม่ปรากฏมีอยู่จริง (ประสาทหลอน)

8. อารมณ์เปลี่ยนกลับไปกลับมารวดเร็ว ร้องไห้เป็นพัก ๆ รู้สึกอยากตาย

9. แยกตนเองจากสังคม ไม่พูดจากับใคร เศร้า เสียใจเป็นระยะเวลายาวนาน

10. เฉยเมย ไม่กินอาหาร ไม่สนใจสิ่งอื่นใด

11. โวยวาย แสดงปฏิกิริยาแปลก ๆ

12. วิ่งอย่างตื่นตระหนกเมื่อถูกระดมยิงจากข้าศึก

สรุป สุขภาพจิตของทหาร คือ การที่ทหารสามารถปฏิบัติภารกิจตามสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวเข้ากับกลุ่มของตนได้ไม่เกิดความวุ่นวายใจ สามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข

ข้อมูลหน่วยงานและนโยบายของกองทัพเรือ

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล (กองทัพเรือ, 2552)

1. เสริมสร้างและพัฒนากำลังทางเรือให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมทันต่อการเปลี่ยนแปลงของดุลกำลังในภูมิภาคและสอดคล้องกับความจำเป็นในการปฏิบัติภารกิจ และหน้าที่ในการป้องกันประเทศ รวมทั้งสนับสนุนการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของชาติให้มีความยั่งยืน ควบคู่ไปกับการดำเนินการทางเมืองระหว่างประเทศที่เหมาะสม

2. ส่งเสริมความสัมพันธ์ ความเข้าใจ ความไว้วางใจและความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งในและนอกภูมิภาค เพื่อลดความขัดแย้งและแรงกดดันต่อการใช้กำลังและขีดความสามารถทางการทหารโดยไม่จำเป็น และใช้การเจรจาทางการเมืองและการทูตเป็นหลักในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น รวมทั้งให้ใช้และแสวงหากลไกการแก้ไขเพิ่มขึ้น

3. เร่งรัดการแก้ไขปัญหาเขตแดนทางทะเลกับประเทศเพื่อนบ้านให้บรรลุผลโดยเร็ว ในกรณีที่ไม่สามารถเจรจาตกลงแบ่งเขตแดนทางทะเลกันได้ทั้งหมดให้เจรจาลดพื้นที่ขัดแย้งให้เหลือน้อยที่สุด โดยพิจารณาความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการจัดทำพื้นที่พัฒนาร่วมหรืออื่น ๆ โดยเฉพาะด้านพม่าให้พิจารณาทางเลือกอื่นๆ เพื่อที่จะสนับสนุนการแก้ไขปัญหาเส้นเขตแดนทางทะเล รวมทั้งมีมาตรการควบคุมการทำประมงให้ถูกต้อง สำหรับด้านกัมพูชาให้เร่งรัดกระบวนการดำเนินการแก้ไขปัญหาให้เกิดและมีผลเป็นรูปธรรมโดยเร็ว

4. ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนากิจการพาณิชย์นาวี รวมทั้งพัฒนากิจการเรือประมง เรือท่องเที่ยวและเรือพาณิชย์ เพื่อให้สามารถสนับสนุนภารกิจด้านความมั่นคงและการรักษาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและทางทะเลของชาติ ทั้งในภาวะปกติและไม่ปกติ โดยกำหนดให้มีกรอบมาตรฐานและการสร้างสิ่งจูงใจ อาทิ การส่งเสริม การลงทุน การลดภาษี ฯลฯ

5. พัฒนาความร่วมมือทางการทหารและความเข้าใจอันดีกับกองทัพเรือประเทศเพื่อนบ้าน มิตรประเทศในทุกระดับ โดยเฉพาะส่งเสริมการลาดตระเวนร่วมระหว่างกองทัพเรือประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อเพิ่มช่องทางการติดต่อและส่งเสริมความสัมพันธ์อันดี รวมทั้งสนับสนุนภารกิจการรักษาสันติภาพในภูมิภาคและของโลกที่เหมาะสมและจำเป็นโดยเฉพาะภายใต้กรอบขององค์การสหประชาชาติ

6. ป้องกันและรักษาระบบการคมนาคมขนส่งทางทะเลที่สำคัญของประเทศ ให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่และต่อเนื่อง ทั้งในภาวะปกติและไม่ปกติ

7. ดำเนินการทางการเมืองระหว่างประเทศให้สามารถลดผลกระทบอันเกิดจากความขัดแย้งทางทะเลที่มีผลต่อการใช้ประโยชน์เส้นทางคมนาคมขนส่งทางทะเล โดยเฉพาะเส้นทางที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ

8. ส่งเสริมและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและท่าเรือในการขนส่งทางทะเลฝั่งอันดามัน เพื่อเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมทางบกฝั่งอ่าวไทย โดยสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาแนวพื้นที่เศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East-West economic corridor)

9. ส่งเสริมความร่วมมือในการสร้างเครือข่ายคมนาคมขนส่งทางทะเลเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน และภูมิภาคบนพื้นฐานของการมีผลประโยชน์ร่วมกัน

10. ให้มีการพิจารณาเร่งรัดกระบวนการให้สัตยาบันรองรับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 และให้มีการพิจารณาเข้าเป็นภาคีสนธิสัญญาและความตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับทะเลอื่น ๆ โดยเร็ว โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติอย่างรอบคอบทุกด้าน รวมทั้งพิจารณาทางเลือกอื่น ๆ ในกรณีที่ยังไม่สามารถให้สัตยาบันได้

11. เร่งรัดการปรับปรุง การจัดให้มีและปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ แผนหรือกฎหมายภายในอื่น ๆ เพื่อรองรับและสนับสนุนสิทธิประโยชน์ของชาติทางทะเล โดยให้สอดคล้องกับหลักกฎหมายและพันธกรณีระหว่างประเทศ รวมทั้งเร่งรัดการผลิตบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับทางทะเลให้พอเพียง

12. ปรับปรุงระบบ แผน กฎ ระเบียบ ตลอดจนจัดให้มีองค์กร กลไก เครื่องมือและระบบข้อมูลให้มีประสิทธิภาพและมาตรฐานสากลยิ่งขึ้นรองรับการเดินเรือ การแจ้งเตือนภัย การป้องกัน และบรรเทาอุบัติภัยและสาธารณภัยตลอดจนค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางทะเล รวมทั้งการร่วมมือกับรัฐชายฝั่งอื่น ๆ ในการป้องกัน และบรรเทาอุบัติภัยและสาธารณภัยที่ได้รับหรืออาจได้รับผลกระทบร่วมกัน

13. เร่งรัดการป้องกันและปราบปรามการก่อการร้ายอาชญากรรมข้ามชาติ โจรสลัด ยาเสพติด การค้าอาวุธสงคราม การค้ามนุษย์ การทำลายทรัพยากรทางทะเลและการกระทำความผิด

อื่น ๆ ในทะเล โดยการสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องระหว่างรัฐและเอกชน องค์กรระหว่างประเทศ รัฐชายฝั่งอื่น ๆ และนานาประเทศ

14. ส่งเสริมและพัฒนาศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล) ให้มีขีดความสามารถและบทบาทเพิ่มขึ้นในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล และให้มีการศึกษาความเป็นไปได้ในการให้มีหน่วยยามฝั่ง (Coast guard) ในรูปแบบที่เหมาะสม

15. ดูแลให้มีการป้องกันและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งจากการใช้ทรัพยากรทางทะเลอย่างสันติวิธี

16. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีศูนย์กลางข้อมูล การวิจัยและค้นคว้าทางวิชาการทางทะเล สมุทรศาสตร์และธรณีวิทยา สำหรับใช้ประโยชน์ร่วมกันในการปกป้องและรักษาความมั่นคงทางทะเล และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลให้เกิดประโยชน์สูงสุด

17. เร่งรัดให้มีการจัดตั้งและสนับสนุนการดำเนินการขององค์กรที่ทำหน้าที่ศึกษาค้นคว้า และเสนอแนะนโยบายและยุทธศาสตร์เกี่ยวกับความมั่นคงทางทะเล รวมทั้งการมีส่วนปกป้องผลประโยชน์ของชาติที่เกี่ยวกับทะเล

18. เสริมสร้างศักยภาพของคน ชุมชน พื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลและในพื้นที่เกาะแก่ง รวมทั้งสนับสนุนให้มีการจัดระบบหมู่บ้านตามแนวทางหมู่บ้านอาสาพัฒนา และป้องกันตนเอง และส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครในเขตทะเล พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายข้อมูลข่าวสารภาคประชาชน เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติของหน่วยราชการในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

การปฏิบัติงานของกองทัพเรือตามแนวชายแดน

กองทัพเรือได้จัดและวางกำลังในตำบลที่ต่าง ๆ ของประเทศ ทั้งในทะเลทางด้านอ่าวไทยและทะเลอันดามัน รวมทั้งพื้นที่บนบก โดยเป็นการปฏิบัติงานตลอด 24 ช.ม. เพื่อให้การคุ้มครองและ รักษาผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล การรักษากฎหมายในทะเล และการช่วยเหลือประชาชนจากสาธารณภัยที่เกิดจากภัยธรรมชาติ ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีรายละเอียด คือ การปฏิบัติการทางเรือตลอด 24 ชม. จะมีเรืออย่างน้อย 10 ลำ ออกลาดตระเวนในทะเลบริเวณพื้นที่สำคัญ ๆ ทางด้าน อ่าวไทย โดยเฉพาะบริเวณชายแดนทางทะเลบริเวณ เกาะกูด และเกาะช้าง จังหวัดตราด บริเวณชายแดนทางทะเล ที่จังหวัดนราธิวาส บริเวณเกาะสมุย และด้านทะเลอันดามัน บริเวณชายแดนทางทะเลที่จังหวัดระนอง และบริเวณชายแดนทางทะเลที่จังหวัดสตูล

หน่วยเรือรักษาความสงบเรียบร้อยตามลำแม่น้ำโขง (นรข.) รับผิดชอบเขตแดนตามลำน้ำโขงระยะทาง ประมาณ 832 กิโลเมตร ตั้งแต่จังหวัดเชียงราย จนถึงจังหวัดอุบลราชธานี โดยมีผลงานที่สำคัญนอกเหนือจากการป้องกันประเทศ ได้แก่ การสกัดกั้นการลักลอบเข้าเมือง การลักลอบนำยาเสพติด และสินค้าหนีภาษีเข้าประเทศ

หน่วยที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ชายแดนด้านจังหวัดจันทบุรีและจังหวัดตราด เรียกชื่อว่า กองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด (กปช.จต.) มีภารกิจในการป้องกันอธิปไตยของชาติและรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่โดยเฉพาะตามแนวชายแดน โดยใช้กำลังทหารนาวิกโยธิน

หน่วยที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ฉก.นย.ทร.) เรียกว่า หน่วยเฉพาะกิจนาวิกโยธินกองทัพเรือมีภารกิจป้องกันและแก้ไขการก่อเหตุรุนแรง ปัญหาภายในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในความรับผิดชอบ

ภาพที่ 9 แสดงพื้นที่ชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ข้อมูลหน่วยงานและนโยบายของกองทัพเรือ)

ภาพที่ 10 แสดงพื้นที่ชายแดนภาคตะวันออกและภาคใต้ (ข้อมูลหน่วยงานและนโยบายของกองทัพเรือ)

ภาพที่ 11 แสดงพื้นที่ชายแดนภาคใต้ (ข้อมูลหน่วยงานและนโยบายของกองทัพเรือ)

การสนับสนุนการปฏิบัติงานพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในส่วนความรับผิดชอบของกองทัพเรือ มีดังนี้

ส่งเสริมความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามระดับทวิภาคี

ใช้การสร้างเสริมความสัมพันธ์ และสร้างกลไกความร่วมมือในการแก้ปัญหาร่วมกันกับประเทศที่มีชายแดนติดต่อกับไทยในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับรัฐบาลจนถึงระดับท้องถิ่นในทุกด้านที่เป็นไปได้ เช่น การแลกเปลี่ยนการเยือน การปฏิบัติการร่วม การแลกเปลี่ยนข่าวสาร เป็นต้น โดยเน้นเชิงป้องปรามเป็นหลัก

เสริมสร้างความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามกับหน่วยงานอื่นในพื้นที่

ในพื้นที่ปฏิบัติการมีหลายหน่วยงานที่ต้องปฏิบัติงานร่วมกัน เช่น กรมศุลกากร และกรมป่าไม้ เป็นต้น จึงต้องมีการสร้างความร่วมมือและระบบการประสานการปฏิบัติเพื่อลดความซ้ำซ้อน และช่วยให้เกิดการสนับสนุนซึ่งกันและกันทั้งในด้านการข่าวและการปฏิบัติ ซึ่งจะทำให้ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในภาพรวมสูงขึ้น

ผลักดันยุทธศาสตร์การพัฒนาความมั่นคงตามแนวชายแดน

ผลักดันให้รัฐบาลเร่งรัดการพัฒนาพื้นที่ตามแนวชายแดนที่มีความล่อแหลมต่อความมั่นคงและการกระทำผิดกฎหมายต่าง ๆ ทั้งในด้านการพัฒนาทางเศรษฐกิจและความปลอดภัยด้านความมั่นคงอย่างเป็นระบบ

การป้องปราม และป้องกันในบริเวณที่ล่อแหลม

แนวชายแดนที่ยาวและลักษณะของพื้นที่ปฏิบัติการทำให้ยากต่อการป้องกันการกระทำผิดได้อย่างทั่วถึง ดังนั้น กองทัพเรือจะเน้นการปฏิบัติในบริเวณพื้นที่ล่อแหลมทั้งทางบกและลำน้ำในลักษณะการแสดงกำลังเพื่อป้องปรามและป้องกันเป็นหลัก และหากตรวจพบการกระทำผิดจะดำเนินการตามขอบเขตของกฎหมายที่ให้อำนาจ

หน่วยที่ปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

หน่วยที่ปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เรียกชื่อว่า หน่วยเฉพาะกิจนาวิกโยธินกองทัพเรือ (ฉก.นย.ทร.) รับผิดชอบพื้นที่ 3 อำเภอใน จังหวัดนราธิวาส (อำเภอเมือง อำเภอยี่งอ และอำเภอบาเจาะ) และพื้นที่ 2 อำเภอใน จังหวัดปัตตานี (อำเภอสายบุรี และอำเภอไม้แก่น) โดยใช้กำลังทหารนาวิกโยธินเป็นหลักร่วมกับกำลังทหาร จากหน่วยบัญชาการต่อสู้อากาศยานและรักษาฝั่งจำนวนหนึ่ง การปฏิบัติงานของนาวิกโยธินมีผลงานที่น่าพอใจ โดยจะเห็นได้จากความรุนแรงในพื้นที่รับผิดชอบที่ลดลงกับได้รับความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่มากขึ้น กล่าวโดยสรุปคือผลประโยชน์จากทะเลจำนวนมหาศาล และภัยคุกคามของประเทศ โดยเฉพาะจากทางทะเลมี กำลังรบของกองทัพเรือดูแลรับผิดชอบตั้งแต่ทางเหนือสุดถึงทางใต้สุดของประเทศ รวมทั้งทางด้าน

ตะวันออกและด้านตะวันตกของประเทศคิดเป็นพื้นที่ทางทะเลมีเนื้อที่รวมทั้งสิ้น 341,000 ตารางกิโลเมตร และเป็นพื้นที่ทางบกมีระยะทางรวมทั้งสิ้นประมาณ 1,200 กิโลเมตร ผลประโยชน์ของชาติทางทะเล รวมทั้งปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการใช้ทะเล มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความมั่นคงและความมั่งคั่งของประเทศ ดังนั้นกองทัพเรือ จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนากำลังรบทางเรือให้สอดคล้องกับสภาวะแวดล้อม เป็นไปตามยุทธศาสตร์ และให้สมดุลกับภัยคุกคามและภารกิจที่จะต้องปฏิบัติ

1. ปฏิบัติงานในพื้นที่ชายแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้และสถานการณ์ความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส เป็นจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีประชากรประมาณ 1.7 ล้านคน ประชากรส่วนใหญ่หรือประมาณกว่าร้อยละ 80 นับถือศาสนาอิสลาม ส่วนจังหวัดชายแดนอีก 2 จังหวัด มีประชากรนับถืออิสลาจำนวนมาก คือ จังหวัดสตูล ในขณะที่จังหวัดสงขลาก็มีมากในบางอำเภอ (อำเภอจะนะ, เทพา, นาทวี, และสะบ้าย้อย) ในปัจจุบันพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้โดยเฉพาะจังหวัด ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส กำลังประสบปัญหาความไม่สงบที่มีความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง มีเหตุการณ์ความไม่สงบเรียบร้อยเกิดขึ้นค่อนข้างบ่อย มีการทำลายทรัพย์สินของทางราชการ โดยการเผาโรงเรียนและที่ทำการของหน่วยราชการ การทำร้ายร่างกายเจ้าหน้าที่ของรัฐรวมถึงการสังหารพระภิกษุ การจับกุมผู้ก่อความไม่สงบ การหายตัวไปของราษฎรหรือผู้นำอิสลามเป็นต้น ปัญหาความรุนแรงในพื้นที่ดังกล่าว มีผลกระทบต่อประชาชนทำให้ไม่สามารถดำรงชีวิตตามวิถีปกติได้ และรู้สึกขาดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหาชายแดนภาคใต้นี้ส่งผลกระทบเชิงลบต่อเศรษฐกิจ สังคม การเมืองของภูมิภาค ผลกระทบที่มีผลรุนแรง ได้แก่ จำนวนนักท่องเที่ยวที่ลดน้อยลง ในเขตท่องเที่ยวและเขตเศรษฐกิจในพื้นที่หลัก ชาวสวนยางขาดรายได้เนื่องจากไม่สามารถออกไปกรีดยางได้ ผลกระทางสังคมที่ประชาชนในพื้นที่ขาดความมั่นใจถึงกลไกของรัฐโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองและฝ่ายอื่น ๆ ทำให้เกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัยในทรัพย์สิน แนวคิดในการนำสันติสุขคืนสู่พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ได้เร็วที่สุดและสร้างความมั่นคงในพื้นที่ให้ได้อย่างยั่งยืนและถาวรด้วยการผนึกกำลังเจ้าหน้าที่ของรัฐและภาคประชาชนในการปฏิบัติงานตามนโยบายรัฐบาลและการน้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทาน “ เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา” ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ แนวทางสันติวิธีและสมานฉันท์ มาเป็นกรอบในการปฏิบัติงาน โดยมีเป้าหมาย คือ ยุติอุบัติเหตุร้ายรายวัน รวมทั้งควบคุมสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างเป็นรูปธรรม ด้วยการบูรณาการแผนงาน กำลังของเจ้าหน้าที่รัฐทุกฝ่ายและกำลังประชาชนทุกรูปแบบ เพื่อสร้างความเข้มแข้งของอำนาจรัฐควบคู่กับการสร้างความเป็นธรรมในสังคม พร้อมทั้งสนับสนุนและส่งเสริมหน่วยงานรัฐทุกภาคส่วนในการร่วมกันแก้ไขสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ โดยมีผลลัพธ์ที่ต้องการให้บังเกิดความปลอดภัย

ในชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งการมีชีวิตที่ปกติสุขร่วมกันของประชาชนทุกหมู่เหล่าในพื้นที่ (กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ภาคที่ 4, 2550, หน้า 5)

พื้นที่ปฏิบัติการแบ่ง ดังนี้

1. พื้นที่ราบ หมู่บ้าน/ ชุมชน/ ชุมชนเมือง ปฏิบัติการโดยการวางกำลัง 3 หน่วยเฉพาะกิจหมายเลข (12 กองร้อยปืนเล็ก) คลอบคลุมพื้นที่ 5 อำเภอ คือ อำเภอไม้แก่น อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี และอำเภอเมือง อำเภอยี่งอ อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส กระจายกำลังเป็นฐานปฏิบัติการขนาดเล็กไว้ ให้สามารถควบคุมเส้นทางหลักหรือการคมนาคมรักษาความปลอดภัยต่อที่ผู้ก่อเหตุรุนแรง โดยการลาดตระเวนพิสูจน์ทราบในพื้นที่ต้องสงสัย รวมถึงการตั้งจุดตรวจ จุดสกัด มีการแบ่งมอบความรับผิดชอบหมู่บ้าน คือ

1.1 ชุมชนเมือง มอบให้กำลังตำรวจเป็นหน่วยหลักรับผิดชอบ

1.2 ชุมชนในพื้นที่เสี่ยงและหมู่บ้านจัดตั้ง มอบให้กำลังทหารเป็นหน่วยหลักเข้าไปดำเนินการ

1.3 สถานศึกษา มอบให้หน่วยเฉพาะกิจประจำพื้นที่จัดกำลังเข้าไปคุ้มครองดูแลความปลอดภัยและสร้างสัมพันธ์กับผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียน ภายในสถานศึกษาทุกแห่งโดยผ่านกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

1.4 สถานที่ทางศาสนา ได้แก่ วัด มัสยิด มอบให้หน่วยเฉพาะกิจประจำพื้นที่ จัดกำลังทหารและกำลังประชาชน เข้าไปคุ้มครองและดูแลความปลอดภัยสำหรับมัสยิด ใช้งานด้านกิจการพลเรือนเป็นหลักเข้าไปสร้างสัมพันธภาพในมัสยิดทุกวันศุกร์ และนำเอาเอกสารเผยแพร่คำสอนทางศาสนาที่ถูกต้องไปให้อิหม่าม

1.5 เส้นทางให้กำลังทหารหลักในการตั้งจุดตรวจถาวรตามเส้นทางหลักและรองบริเวณการคมนาคมที่สำคัญ รวมทั้งตั้งจุดตรวจไม่ประจำที่เสริมและเชื่อมต่อกับจุดถาวรภายในพื้นที่

2. พื้นที่ป่า ภูเขา ในพื้นที่รับผิดชอบของ ฉก.นย.ทร. มีเทือกเขาสำคัญได้แก่ เทือกเขาบูโด ซึ่งครอบคลุมพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส สำหรับความรับผิดชอบของ ฉก.นย.ทร. นั้น ทางด้านทิศตะวันตกของอำเภอยี่งอ และอำเภอบาเจาะ ติดกับเทือกเขาบูโด ซึ่งเป็นเทือกเขาที่มีความเคลื่อนไหวของผู้ก่อเหตุรุนแรงมาอย่างยาวนาน หน่วยเฉพาะกิจนาวิกโยธินกองทัพเรือได้ดำเนินการควบคุมพื้นที่รอยต่อระหว่างพื้นที่ราบกับเทือกเขาบูโด โดยการจัดกำลังลาดตระเวนพิสูจน์ทราบอย่างต่อเนื่อง

หน่วยเฉพาะกิจนราธิวาส 31 มีหน้าที่ ดังนี้

1. ป้องกันและแก้ไขเหตุรุนแรง ปัญหาภัยแทรกซ้อนในพื้นที่ อำเภอสายบุรี อำเภอไม้แก่น จังหวัดปัตตานี

2. วางมาตรการและเฝ้าระวังการก่อเหตุรุนแรงในพื้นที่ชุมชนเมือง โดยเฉพาะเขตเทศบาลตำบลตะลุบัน อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี โดยเป็นหน่วยรับผิดชอบในการบูรณาการ การใช้กำลังร่วมกับทุกภาคส่วน

3. ป้องกันมิให้เกิดเหตุร้ายบนถนนสายหลัก (ถนนหมายเลข 42, 3021, 4167, 4136) ในพื้นที่ อำเภอสายบุรี และอำเภอไม้แก่น จังหวัดปัตตานี เพื่อรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

4. ลดหมู่บ้านที่เป็นอิทธิพลผู้ก่อเหตุรุนแรงในพื้นที่รับผิดชอบ และเสริมสร้างความเข้มแข็งและขยายเครือข่ายภาคประชาชนที่จัดตั้งไว้ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในงานด้านความมั่นคงอย่างกว้างขวาง

5. ภารกิจอื่น ๆ ตามที่ ฉก.นย.ทร. กำหนด

หน่วยเฉพาะกิจนราธิวาส 32 มีหน้าที่ ดังนี้

1. ป้องกันและแก้ไขการก่อเหตุรุนแรง ปัญหาภัยแทรกซ้อนในอำเภอบาเจาะ อำเภอยี่งอ จังหวัดนราธิวาส

2. วางมาตรการและเฝ้าระวังการก่อเหตุรุนแรงในพื้นที่ชุมชนเมือง โดยเฉพาะเขตเทศบาล ตำบลบาเจาะ เทศบาลตำบลบต้นไทร อำเภอบาเจาะ และเทศบาล ตำบลบยี่งอ จังหวัดนราธิวาส โดยเป็นหน่วยรับผิดชอบหลักในการบูรณาการการใช้กำลังร่วมกับทุกภาคส่วน

3. ป้องกันมิให้เกิดเหตุร้ายบนถนนสายหลัก (42, 4168, 4155, 4058) ในพื้นที่อำเภอบาเจาะ และอำเภอยี่งอ จังหวัดนราธิวาส เพื่อรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

4. ลดหมู่บ้านที่เป็นอิทธิพลผู้ก่อเหตุรุนแรงในพื้นที่รับผิดชอบ และเสริมสร้างความเข้มแข็งและขยายเครือข่ายภาคประชาชนที่จัดตั้งไว้ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในงานด้านความมั่นคงอย่างกว้างขวาง

5. ปฏิบัติภารกิจอื่น ๆ ตามที่ ฉก.นย.ทร. กำหนด

หน่วยเฉพาะกิจนราธิวาส 33 มีหน้าที่ ดังนี้

1. ป้องกันและแก้ไขการก่อเหตุรุนแรง ปัญหาภัยแทรกซ้อนใน อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

2. วางมาตรการและเฝ้าระวังการก่อเหตุรุนแรงในพื้นที่ชุมชนเมือง โดยเฉพาะเขตเทศบาลเมืองนราธิวาส

3. ระวังไม่ให้เกิดเหตุร้ายบนถนนสายหลัก (ถนนหมายเลข 42, 4136, 4055, 4056, 4084) อำเภอเมืองนริวาส จังหวัดนราธิวาส เพื่อรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

4. ลดหมู่บ้านที่เป็นอิทธิพลผู้ก่อเหตุรุนแรงในพื้นที่รับผิดชอบ และเสริมสร้างความเข้มแข็งและขยายเครือข่ายภาคประชาชนที่จัดตั้งไว้ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในงานด้านความมั่นคงอย่างกว้างขวาง

กองร้อยสนับสนุน (ร้อย.สน.) มีหน้าที่ ดังนี้

1. สนับสนุนงานด้านการบริการ การส่งกำลัง การขนส่ง การสื่อสาร และสนับสนุนการปฏิบัติงาน ของ ฉก.นย.ทร. เป็นส่วนรวม

2. หมวดระวังป้องกัน รับผิดชอบในการระวังป้องกันที่ตั้ง บก.ฉก.นย.ทร. และที่ตั้ง

3. หมวดสื่อสาร รับผิดชอบในการจัดเตรียมเครื่องมือ อุปกรณ์ วิทยุสื่อสาร รวมทั้งการซ่อมบำรุง จัดตั้งศูนย์ข่าว ฉก.นย.ทร. เพื่อรับ-ส่ง และกระจายข่าวสาร ทั้งทางวิทยุสื่อสาร ทางโทรสาร ดำรงการติดต่อสื่อสารทั้งหน่วยเหนือ หน่วยรอง และหน่วยข้างเคียง

4. หมวดขนส่ง รับผิดชอบในการเตรียมพาหนะให้พร้อมปฏิบัติราชการ ทำการซ่อมบำรุงรถยนต์ประเภทต่าง ๆ ตามระเบียบ ขส.ทร.

5. หมวดบริการสนับสนุนและบริการด้านต่างๆให้กับ หน่วยเฉพาะกิจนาวิกโยธินกองทัพเรือเป็นส่วนรวม

กองร้อยลาดตระเวร (ร้อย.ลว.) มีหน้าที่ ดังนี้

1. จัดกำลังเป็นชุดลาดตระเวนยานยนต์ สนับสนุนด้านการรักษาความปลอดภัยบุคคลสำคัญ ขบวนยานยนต์ และลาดตระเวนรักษาความปลอดภัยเส้นทางในพื้นที่รับผิดชอบ

2. จัดกำลังเป็นชุดปฏิบัติการขนาดเล็กพร้อมยุทโธปกรณ์พิเศษในอัตราสนับสนุนเมื่อได้รับคำสั่ง

3. จัดกำลังเป็นชุดลาดตระเวนสะเทินน้ำสะเทินบก ทำการลาดตระเวนป้องกันชายฝั่งทะเล และตามลำน้ำ และรับผิดชอบตามที่ได้รับมอบหมาย

4. รับผิดชอบการจัดเจ้าหน้าที่รักษาการณ์ตามพื้นที่ที่ได้รับหมาย

5. ภารกิจอื่น ๆ ตามที่กำหนด

กองร้อยรักษาความปลอดภัยสนามบิน (ร้อย รปภ.สนามบิน) มีหน้าที่ ดังนี้

1. รับผิดชอบในการรักษาความปลอดภัยทั้งพื้นที่ภายในท่าอากาศยานนราธิวาสและบริเวณแนวรอบนอกรั้วและกำแพงท่าอากาศยาน

2. รปภ. เส้นทางหมาย 4136 ตามที่ได้รับมอบหมาย

3. ปฏิบัติการจิตวิทยาและประชาสัมพันธ์ชุมชนบริเวณโดยรอบท่าอากาศยานนราธิวาส ตามขีดความสามารถอย่างต่อเนื่อง

4. ภารกิจอื่น ๆ เมื่อได้รับการร้องขอ

หน่วยปฏิบัติการทางน้ำ (นปน.) มีหน้าที่ ดังนี้

1. จัดกำลังเป็นชุดปฏิบัติการขนาดเล็ก ทำการลาดตระเวนพิสูจน์ทราบที่ตั้งการวางกำลังฝ่ายตรงข้ามในพื้นที่รับผิดชอบ

2. จัดชุดลาดตระเวนทางน้ำ ป้องกันการแทรกซึม การลำเลียงอาวุธ วัตถุระเบิด และสิ่งผิดกฎหมายตามแนวลำน้ำ แม่น้ำและพื้นที่ชายฝั่งทะเลในพื้นที่ อำเภอไม้แก่น อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

3. จัดเจ้าหน้าที่พร้อมเรือยางและเครื่องยนต์ติดท้ายสนับสนุนปฏิบัติการในการค้นหาและช่วยชีวิตผู้ประสบภัยทางน้ำของศูนย์บรรเทาสาธารณภัย

4. จัดชุดเคลื่อนที่เร็วทางอากาศสนับสนุนส่วนรวม

5. จัดชุดปฏิบัติการพร้อมยุทโธปกรณ์พิเศษเมื่อต้องช่วยเหลือตัวประกัน

หมวดทหารช่าง (มว.ช.) มีหน้าที่ ดังนี้

1. จัดชุดช่างสนามพร้อมให้การสนับสนุนการตรวจพื้นที่

2. จัดเจ้าหน้าที่ทหารช่างพร้อมรถยนต์ติดสัญญาณ (Jammer) ในการ รปภ. ขบวนยานยนต์

3. จัดชุดทหารช่างโยธาและชุดช่างก่อสร้าง สนับสนุนงานก่อสร้างและพัฒนา

4. ปฏิบัติการภารกิจอื่น ๆ เมื่อได้รับคำสั่ง

หมวดทำลายล้างวัตถุระเบิด (มว.ทลบ.) มีหน้าที่ดังนี้

1. จัดชุดเก็บกู้ระเบิดและทำลายล้างวัตถุระเบิด สนับสนุนการตรวจค้นและเก็บกู้วัตถุต้องสงสัย วัตถุระเบิดแสวงเครื่อง ในพื้นที่รับผิดชอบ หน่วยเฉพาะกิจนาวิกโยธินกองทัพเรือ

2. สนับสนุนวิทยากรในการบรรยาย อบรมให้กำลังพล หน่วยงานราชการ ประชาชนในพื้นที่เกี่ยวกับความรู้เบื้องต้นและการสังเกตวัตถุระเบิดแสวงเครื่อง

ชุดแพทย์เคลื่อนที่ (ชพค.) มีหน้าที่ดังนี้

1. จัดเตรียมชุดแพทย์เคลื่อนที่พร้อมให้การบริการทางการแพทย์แก่หน่วยปฏิบัติ รวมทั้งให้การรักษาพยาบาลและประชาชนทั่วไปทั้งในที่ตั้ง และในพื้นที่รับผิดชอบสนับสนุนส่วนรวม

2. จัดเตรียมชุดแพทย์เคลื่อนที่พร้อมอุปกรณ์ช่วยชีวิต สำหรับสนับสนุนการส่งกลับสายแพทย์ทั้งทางบกและทางอากาศเมื่อสั่ง

3. ทำการฝึกเตรียมกำลังพลและเจ้าหน้าที่พยาบาลในเรื่องการช่วยชีวิตทางยุทธวิธี ตามวงรอบการฝึกทุกเดือน

กองร้อยกองบังคับการและบริการ (ร้อย บก.และบริการ) มีหน้าที่ดังนี้

1. สนับสนุนงานสูทกรรม การส่งกำลัง การขนส่ง การสื่อสาร งานสายแพทย์ เป็นส่วนรวม

2. จัดเจ้าหน้าที่พยาบาลพร้อมรถพยาบาลเตรียมพร้อม ณ ที่ตั้ง

3. จัดเจ้าหน้าที่นอกเครื่องแบบปฏิบัติภารกิจเฝ้าระวังในพื้นที่เสี่ยงต่อการก่อเหตุร้าย

4. จัดหมู่ทหารช่าง ปฏิบัติภารกิจตรวจพื้นที่พร้อมเครื่องตัดสัญญาณโทรศัพท์มือถือ ให้การรักษาความปลอดภัยตลาดสด

5. จัดเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ควบคุมกล้อง CCTV 24 ชั่วโมง

6. จัดชุด 2 ชุดลาดตระเวรยานยนต์เป็นกองหนุนเตรียมพร้อม ณ ที่ตั้ง

กองร้อยปืนเล็ก (ร้อย.ปืนเล็ก) มีหน้าที่ดังนี้

1. ป้องกันและแก้ไขปัญหาการก่อเหตุรุนแรงในพื้นที่รับผิดชอบ

2. วางมาตรการและเฝ้าระวังการก่อเหตุรุนแรงในพื้นรับผิดชอบ โดยเฉพาะหมู่บ้าน ไทยพุทธ วัด สำนักสงฆ์ ครู โรงเรียนและสิ่งสาธารณูปโภคที่มีความเสี่ยงต่อการก่อเหตุของผู้ก่อเหตุรุนแรง โดยให้เป็นหน่วยหลักในการบูรณาการการใช้กำลังร่วมกับทุกภาคส่วน

3. ตั้งจุดตรวจ จุดสกัด ป้องกันมิให้เกิดเหตุรุนแรงบนเส้นทางหลัก และเส้นทางรอง ตามภูมิประเทศ ในพื้นที่รับผิดชอบ เพื่อรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ในพื้นที่

4. ลดหมู่บ้านที่เป็นพื้นที่อิทธิพลของผู้ก่อเหตุรุนแรงในพื้นที่รับผิดชอบเสริมสร้าง ความเข้มแข็งและขยายเครือข่ายภาคประชาชนที่ได้จัดตั้งไว้ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในงาน ด้านความมั่นคง

5. ปฏิบัติการข่าวสาร ปฏิบัติการจิตวิทยาและประชาสัมพันธ์ให้การช่วยเหลือประชาชน ตามขีดความสามารถ

ความสามารถของกำลังรบของนาวิกโยธิน

1. ดำรงสภาพการแสดงกำลังเพื่อการป้องปรามฝ่ายตรงข้ามอย่างต่อเนื่อง

2. รักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่รับผิดชอบ

3. เตรียมกำลังพลให้พร้อมตามแผนการใช้กำลังระดับที่เหมาะสมด้วยการฝึก ตามแผนการฝึกวงรอบประจำปีของนาวิกโยธิน และการฝึกกำลังพลสำรอง

4. ใช้กำลังพลในสถานการณ์ฉุกเฉินต่าง ๆ ได้ เช่น ภัยธรรมชาติ การก่อการร้าย และการเตรียมกำลังของหน่วยเพื่อบรรเทาสาธารณภัย

5. การปฏิบัติการโจมตี

6. ฝึกปฏิบัติการโจมตีร่วมกับกำลังทางเรือและอากาศนาวี การเสริมสร้างการพร้อมรบ และจัดตั้งศูนย์ข่าวกรอง การฝึกร่วมกับกองทัพไทยตามแผนการป้องกันประเทศ

7. การป้องกันในเขตชายแดน

โรงเรียนทหารนาวิกโยธิน

มีความรับผิดชอบในการปกครองและบังคับบัญชาและดำเนินการจัดการฝึกหัดศึกษาในหลักสูตรต่าง ๆ ทั้งยุทธวิธี การยุทธสะเทินน้ำสะเทินบก ฝ่ายอำนวยการการรบพิเศษ อาวุธศึกษา และพลศึกษาโดยทำการฝึกหัดศึกษาในหลักสูตรต่าง ๆ ดังนี้

ชั้นนายนาวา นาวิกโยธิน (นย.) เพื่อให้มีความรู้ในวิชาการของทหารนาวิกโยธินสามารถปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้บังคับบัญชาหน่วยระดับกองพัน และฝ่ายอำนวยการของหน่วยระดับกรม

ชั้นนายเรือ นาวิกโยธิน (นย.) เพื่อให้มีความรู้ในวิชาการของทหารนาวิกโยธิน สามารถปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้บังคับหมวด ผู้บังคับกองร้อย และสามารถพัฒนาเป็นฝ่ายอำนวยการของหน่วยระดับกองพัน

หลักสูตรอาชีพเพื่อเลื่อนฐานะพันจ่าเอก นาวิกโยธิน (นย.) เพื่อให้การศึกษาแก่นายทหารชั้นประทวน ยศพันจ่าเอก ให้มีความรู้วิชาการของทหารนาวิกโยธิน และเสริมสร้างความเป็นผู้นำให้สามารถปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้นำหน่วยขนาดเล็กจนถึงผู้บังคับหมวดได้

กองนักเรียนจ่า มุ่งเน้นการปลูกฝังผู้นำ ความสามัคคีในหมู่คณะ ความรับผิดชอบควบคู่กับวิชาชีพทหารนาวิกโยธิน ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ

แผนกวิชาการรบพิเศษ ดำเนินการฝึกการรบพิเศษให้กับข้าราชการในส่วนของกองทัพเรือและต่างเหล่าทัพ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของบุคคล เช่น หลักสูตรการรบพิเศษ แขนงการลาดตระเวนสะเทินน้ำสะเทินบก และจู่โจม (Recon) และหลักสูตรส่งทางอากาศ (Air Born)

กองวิทยาการ เป็นหน่วยงานที่สำคัญที่สุดที่อยู่ระหว่างการปฏิรูปพัฒนาองค์กรให้มีบทบาทหน้าที่รองรับภัยคุกคามและการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ เป็นหน่วยงานที่ดำเนินการวิจัยพัฒนาหลักนิยม วิชาการ การตรวจสอบ และการประเมินผลการฝึก

กองการฝึกพลทหาร ดำเนินการฝึกอบรมในหลักสูตรเบื้องต้นทั่วไปของทหารทุกเหล่านาวิกโยธิน ระยะเวลา 8 สัปดาห์ ปีละ 4 พลัด โดยมีเป้าหมายที่สำคัญ คือ ให้ทหารใหม่มีคุณลักษณะทหารที่สง่างาม เข้มแข็ง มีระเบียบวินัย เชี่ยวชาญในการใช้อาวุธประจำกาย การฝึกบุคคลทำการรบ

การปฏิบัติทางยุทธวิธีในหมู่ปืนเล็ก พื้นฐานการปฏิบัติ การยุทธสะเทินน้ำสะเทินบก ที่เป็นอัตลักษณ์ของทหารนาวิกโยธิน

กองสนับสนุน มีภารกิจให้การสนับสนุนหลักสูตรต่าง ๆ ทั้งในด้านการสรรพาวุธ การขนส่ง การสื่อสาร การประกอบเลี้ยงและการช่วยฝึกต่าง ๆ

นโยบายความมั่นคงและปัญหาตามแนวชายแดน

แนวความคิดเกี่ยวกับชายแดน

จากการศึกษาแนวความคิดเกี่ยวกับ “ชายแดน” (Border) ในทางภูมิศาสตร์นั้น ชายแดน หมายถึง พื้นที่ที่อยู่ติดแนวพรมแดน (Border line) มีศัพท์เรียกได้หลายประเภทขึ้นอยู่กับลักษณะของพื้นที่การเกิดขึ้นและการใช้ประโยชน์ในพื้นที่บริเวณชายแดนนั้น ๆ เช่น พรมแดนเป็นพื้นที่ที่อยู่เส้นเขตแดน เดิมไม่ค่อยมีผู้คนอาศัยอยู่ บางแห่งก็เป็นที่ผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมข้ามเส้นเขตแดนสูง ส่วนชายแดนเป็นคำกว้าง ๆ บ่งลักษณะพื้นที่ที่อยู่ติดเส้นเขตแดน ลักษณะเด่นของชายแดนประการหนึ่ง คือ อาจเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะเปรียบได้กับสุญญากาศ คือ ไม่มีกฎเกณฑ์หรือการแบ่งแยกที่ชัดเจนระหว่างสองฝั่งของเส้นเขตแดน ไม่ว่าจะเป็นกฎหมาย วัฒนธรรม ชาติพันธุ์ ส่วนเส้นเขตแดน เป็นเส้นสมมติตามแผนที่ ส่วนใหญ่ได้รับการยอมรับว่าเป็นเส้นแบ่งหน่วยทางการเมืองสองหน่วย เส้นเขตแดนไม่อาจแบ่งแยกประชาชนได้เสมอไป ความขัดแย้งด้านเขตแดนเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทั่วไป เนื่องจากเส้นเขตแดนนั้นอาจเกิดขึ้นซ้อนทับกับเขตแดนวัฒนธรรม เกิดขึ้นจากผลประโยชน์ เกิดจากความเข้มแข็งของรัฐ ซึ่งผลของความขัดแย้งด้านเขตแดนมักทำให้รูปแบบของการตั้งถิ่นฐาน และการค้าชายแดนเปลี่ยนไป นอกจากนี้ ยังส่งผลต่อความแตกแยกระหว่างรัฐ ซึ่งจะนำไปสู่ความเข้มงวดด้านนโยบายชายแดน และส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตโดยรวมของผู้คนในบริเวณนั้น (Anderson, 2002; Burghardt, 1996; Wilson, 1998; Winichakul, 1994) การกำหนดแนวพรมแดน นิยมใช้แนวพรมแดนบนแผ่นดิน แนวพรมแดนทางทะเล และแนวพรมแดนที่กำหนดขึ้นเอง บางครั้งอาจใช้ความแตกต่างทางวัฒนธรรม เช่น เชื้อชาติ ภาษา ศาสนา เป็นเครื่องแบ่งก็ได้ ภูมิหลังของชุมชนชายแดนไทยจึงเกิดขึ้นนับตั้งแต่มีการปักเขตแดนและพอจะแบ่งเป็นช่วงเวลาได้ตั้งแต่การปักปันเขตแดนยุคอาณานิคมจนกระทั่งถึงการได้รับเอกราชของประเทศเพื่อนบ้านหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ช่วงต่อมา คือ ยุคคอมมิวนิสต์ โดยประเทศเพื่อนบ้าน 3 ประเทศของไทย ยกเว้นมาเลเซียมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ และไทยต้องรับผลกระทบจากสงครามประเทศเพื่อนบ้านเป็นเวลานาน ช่วงเวลาต่อมา คือ หลังจากนโยบายเปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้าของ พลเอก ชาติชาย ชุณหะวัน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531 เป็นต้นมา ซึ่งปัญหาคอมมิวนิสต์ในภูมิภาคเริ่มเบาบางลง จึงเน้นที่การพัฒนาเศรษฐกิจมากขึ้น (สมพงษ์ ชูมาก, 2540 และอรอนงค์ น้อยวงศ์, 2541)

สถานการณ์ปัญหาและภัยความมั่นคงในระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2555-2559)

การเสริมสร้างความมั่นคงของชาติเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่ทุกประเทศโลก ไม่ว่าจะมีรูปแบบการปกครองแบบใดต่างก็ปรารถนาจะให้เกิดและดำรงอยู่ตลอดไป ประเทศชาติที่มั่นคง ประชาชนต้องมีความอยู่รอดปลอดภัย (Survival) และประเทศมีความเจริญก้าวหน้า (Growth) ตลอดจนสังคมมีความเป็นปึกแผ่น ชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและยั่งยืนในอนาคต หากพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องในทุกระดับที่เกิดขึ้นในโลกตามกระแสโลกาภิวัตน์ที่ส่งผลให้ความหมายความมั่นคงของชาติ ได้ขยายขอบเขตจากความอยู่รอดปลอดภัยและความเจริญก้าวหน้าของประเทศเชื่อมโยงไปสู่มิติด้านอื่น ๆ เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะมิติทางด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม และด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐบาลต้องให้ความสำคัญกับการปรับทิศทางการพัฒนาในมิติดังกล่าวให้สอดคล้อง และเกิดความสมดุลกับทิศทางการเสริมสร้างความมั่นคงของชาติที่นำไปสู่การรักษาผลประโยชน์แห่งชาติอย่างยั่งยืนสืบไป

สถานการณ์ปัญหาและภัยความมั่นคงเรื่องที่เกิดขึ้นในระดับพื้นที่จังหวัดทั่วประเทศนั้น นอกจากจะมีความแตกต่างกันไปตามสภาพพื้นที่แล้ว ยังมีความเกี่ยวโยงใกล้ชิดกับมิติต่าง ๆ รวมทั้งมีแนวโน้มที่จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศโดยรวมเพิ่มมากขึ้น จึงทำให้สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นมีความสลับซับซ้อน และไม่อาจป้องกันแก้ไขปัญหาด้วยแนวทางและวิธีการแบบเดิมที่มองปัญหาแบบแยกส่วน หรือแยกมิติได้เหมือนในอดีต สรุปปัญหาสำคัญมี 2 ส่วน กล่าวคือ

ส่วนแรก ปัญหาและภัยคุกคามรูปแบบเก่า ซึ่งยังคงเป็นปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นและดำรงอยู่ในปัจจุบัน รวมทั้งยังจะส่งผลต่อไปในอนาคต ได้แก่

1. การสู้รบตามแนวชายแดน ซึ่งมีการสู้รบด้วยกองกำลังติดอาวุธบริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา และไทยและสาธารณรัฐเมียนมาร์ (เมียนมาร์) และการสู้รบที่เกิดขึ้นในประเทศรอบบ้านแล้วทำให้เกิดปัญหาสำคัญตามมาและส่งผลกระทบต่อการพัฒนาและการรักษาความมั่นคงของไทย อาทิ 1) ปัญหาผู้หนีภัยจากการสู้รบในเมียนมาร์ ที่อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในเขตไทย ที่ศูนย์พักพิงชั่วคราวบริเวณจังหวัดชายแดนไทย-เมียนมาร์รวม 9 แห่ง จำนวนกว่า 100,000 คน 2) ปัญหาการเคลื่อนไหวของชนกลุ่มน้อยบริเวณชายแดนไทย-เมียนมาร์

2. การลักลอบหนีเข้าเมือง ซึ่งมีสาเหตุจากความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในต่างประเทศ อาทิ 1) ปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองกลุ่มชาวโรฮิงญาจากรัฐอะระกัน หรือรัฐยะไข่ ประเทศเมียนมาร์ที่อพยพมาทางทะเลอันดามันและลักลอบเข้าเมืองไทยบริเวณชายฝั่งทะเลอันดามัน 2) ปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองชาวศรีลังกา ซึ่งจะมีกลุ่มขบวนการใช้ประเทศไทยเป็นสถานที่ลักลอบนำ

ชาวศรีลังกาไปประเทศที่สาม โดยใช้สายการบินพาณิชย์นำคนมาพักรอที่ประเทศไทย จากนั้นจึงเคลื่อนย้ายทางรถยนต์ต่อไปทางภาคใต้เพื่อลงเรือไปยังประทศปลายทาง 3) ปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองกลุ่มชาวเกาหลีเหนือ ที่อพยพลักลอบเข้าเมืองไทยผ่านทางชายแดนไทย-เมียนมาร์ และชายแดนไทย-สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว)

3. ความไม่ชัดเจนของแนวเขตแดน ประกอบด้วย เขตแดนทางบกและเขตแดนทางน้ำ โดย 1) เขตแดนทางบก ที่ยังคงมีปัญหาความไม่ชัดเจนของแนวเขตแดนอีกมาก ทั้งชายแดนด้านไทย-เมียนมาร์ ไทย-กัมพูชา และไทย-สปป.ลาว ซึ่งทำให้เกิดการเผชิญหน้าด้วยกำลังทหารในพื้นที่บางจุด เช่น พื้นที่ชายแดน ไทย-กัมพูชา บริเวณปราสาทเขาพระวิหาร เป็นต้น รวมทั้งเป็นสาเหตุและอุปสรรคต่อการพัฒนาพื้นที่การค้าชายแดนให้เป็นจุดผ่านแดนถาวรที่สามารถพัฒนาพื้นที่ได้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยมีจุดผ่อนปรนการค้าและจุดผ่านแดนชั่วคราวอีกหลายจุดที่รอการจัดระเบียบเพื่อการพัฒนาพื้นที่ให้เหมาะสมกับศักยภาพและโอกาส และดำเนินการสร้างความมั่นคงในระดับพื้นที่ให้สอดคล้องกับแผนป้องกันประเทศ และ 2) เขตแดนทางน้ำ ซึ่งยังคงมีความไม่ชัดเจน ทั้งในส่วนที่ที่เป็นเกาะแก่งตามลำน้ำที่เป็นเส้นเขตแดน อาทิ ลำน้ำโขง สาละวิน และลำน้ำกระบุรี และส่วนที่เป็นเขตทะเลและยังมีปัญหาพื้นที่ทับซ้อนกันหลายจุด อาทิ ทะเลอันดามัน และอ่าวไทย ซึ่งกลายเป็นข้อพิพาทเรื่องเขตแดนไทยกับประเทศรอบบ้านและเป็นปัญหาการแย่งชิงทรัพยากรทางทะเลในหลายพื้นที่ ส่งผลให้ประเทศไทยขาดโอกาสในการพัฒนาด้านต่าง ๆ และกระทบต่อการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลทั้งในปัจจุบันและอนาคต

4. การลักลอบค้าอาวุธสงคราม แม้ว่าได้ตรวจพบการเคลื่อนย้ายอาวุธสงครามที่มีการค้าขายตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา ลำเลียงไปยังชายแดนไทย-เมียนมาร์ เพื่อส่งให้กับชนกลุ่มน้อยลดลง แต่ได้ปรากฏข่าวสารสำคัญว่า กลุ่มผู้ค้ายาเสพติดในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความต้องการอาวุธสงครามและยาเสพติด ซึ่งอาจนำไปใช้คุ้มกันการลักลอบลำเลียงยาเสพติด รวมทั้งนำไปจำหน่ายแก่ชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดนไทย-เมียนมาร์ นอกจากนี้ยังมีการลักลอบนำอาวุธสงครามเข้ามาทางชายแดนภาคใต้ผ่านทางเรือสินค้าต่างชาติที่เข้ามารับส่งในพื้นที่จังหวัดสตูลตลอดจนมีการลักลอบนำเข้าผ่านช่องทางลำเลียงตามภูมิประเทศทางบกตามแนวชายแดนไทย-มาเลเซียด้วย

5. การกำหนดสถานะบุคคล ซึ่งมีกลุ่มคนที่ยังไม่มีสถานะบุคคลที่ชัดเจนอาศัยในพื้นที่ตามแนวชายแดนไทยหลายกลุ่ม ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ภาคเหนือและบางส่วนอยู่ในพื้นที่ภาคกลาง บริเวณชายแดนไทย-เมียนมาร์ ถึงแม้จะมีกฎหมายและกฎระเบียบดำเนินการตามขั้นตอนแล้วก็ตาม ยังคงมีปัญหาสำคัญในการดำเนินงานกำหนดสถานะบุคคล โดยเฉพาะปัญหาการลักลอบอพยพจากประเทศรอบบ้านเข้ามาอยู่อาศัยกับญาติในชุมชน และหมู่บ้านชายแดนของไทยเพิ่มขึ้น และปัญหา

เจ้าหน้าที่รัฐของไทยและผู้เกี่ยวข้องบางกลุ่มอาศัยช่องว่างของกฎ ระเบียบ ทุจริตในหน้าที่ เรียกรับผลประโยชน์ตอบแทนเพื่อช่วยให้ผู้ที่ไม่มีสถานะบุคคลได้รับสัญชาติไทยโดยไม่ถูกต้อง ซึ่งเป็นอันตรายอย่างยิ่งต่อความมั่นคงของชาติ

ส่วนที่สอง ปัญหาและภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบใหม่ ซึ่งมีหลายปัญหาที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นอย่างต่อเนื่องในหลายพื้นที่ และส่งผลกระทบต่อการพัฒนาและการเสริมสร้างความมั่นคงของประเทศ ทั้งนี้ปัญหาและภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่เป็นผลพวงมาจากผลของการพัฒนาและการแก้ไขปัญหาของประเทศในอดีตที่ผ่านมา ซึ่งยังคงมีปัญหาความเหลื่อมล้ำของคนในสังคมยังอยู่ต่อไป โดยเฉพาะความไม่เท่าเทียมกันของโอกาส อาทิ การเข้าถึงบริการของรัฐ โอกาสเข้าถึงทรัพยากรและแหล่งทุนเพื่อพัฒนาศักยภาพตนเอง ครอบครัวและคุณภาพชีวิตที่ดี เป็นต้น และเป็นผลให้ยังมีกลุ่มคนยากจน กลุ่มคนด้อยโอกาส กลุ่มคนที่ยังไม่มีสถานะชัดเจน กลุ่มอิทธิพลอำนาจมืด กลุ่มนายทุนผูกขาด และมีชุมชนห่างไกลพื้นที่ทุรกันดาร ตลอดมีชุมชนแออัดในเขตเมืองซึ่งเป็นรากเหง้าของปัญหา และภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ด้วยแม้จะมียุทธศาสตร์ต่าง ๆ แล้วแต่ก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ทั้งหมด

ปัญหาผู้ก่อการร้าย เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นภูมิภาคที่มีการปฏิบัติการของกลุ่มก่อการร้ายค่อนข้างสูง และนอกจากมีการเชื่อมโยงกับกลุ่มก่อการร้ายในภูมิภาคเหมือนกันแล้วยังมีหลักฐานยืนยันว่ามีการสร้างเครือข่ายกับกลุ่มก่อการร้ายสากลอย่างกลุ่ม Al-Qaeda ที่มีการวางแผนจะใช้ทะเลในการทำการก่อการร้ายอีกด้วย โดยเครือข่ายการก่อการร้ายดังกล่าวอาจมีการเชื่อมโยงกับกลุ่มโจรสลัดหรือกลุ่มโจรที่ปล้นเรือสินค้าหรือเรือประมงที่สัญจรในบริเวณช่องแคบมะละกา สำหรับการคุกคามทางทะเลจากผู้ก่อการร้ายในประเทศไทยนั้น มีความเป็นไปได้ที่ขบวนการก่อการร้ายสากลในอินโดนีเซีย อาจใช้เส้นทางเดินทะเลด้านอันดามันลักลอบเข้ามาเคลื่อนไหวสนับสนุนกลุ่มก่อความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย หรือปฏิบัติการต่อเป้าหมายผลประโยชน์ของสหรัฐและชาติพันธมิตรในไทย จากแนวโน้มดังกล่าวทำให้ชายฝั่งทะเลประเทศไทยเคยถูกประกาศให้เป็นพื้นที่เสี่ยงภัยต่อตัวเรือ การเกิดสงคราม การถูกโจมตี การก่อการร้ายและอันตรายอื่น ๆ (List of area at risk for hull, war, strikes, terrorism and related perils) บริเวณชายฝั่งทะเลภาคใต้ของไทยตั้งแต่จังหวัดสงขลาถึงนราธิวาส โดย The Joint War Committee (JWC) เมื่อ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2548 และได้มีการยกเลิกเมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2553

ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ปัญหาใจกลางของความไม่สงบคือ การต่อสู้โดยอ้างถึงอุดมการณ์แบ่งแยกดินแดนของขบวนการต่อสู้ที่ปาตานี ซึ่งมีกลุ่มบีอาร์เอ็น โคออร์ดิเนตและพูโลเป็นแกนหลัก ผสมเข้ากับ

กลุ่มต่อต้านอำนาจรัฐที่ต้องการตอบโต้การกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐบางส่วนที่กลุ่มรู้สึกว่าไม่ได้รับความเป็นธรรม โดยมีประชาชนส่วนใหญ่เป็นผู้ได้รับผลกระทบ ท่ามกลางบรรยากาศความไม่ไว้วางใจระหว่างรัฐกับประชาชน รวมทั้งประชาชนกับประชาชนด้วยกันเอง ดังนี้ (สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า, 2552)

1. ความรู้สึกว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมของประชาชนในพื้นที่ จากการกระทำและทัศนะคติของเจ้าหน้าที่รัฐบางส่วนตั้งแต่ในอดีตที่เลือกปฏิบัติและไม่ยอมรับตัวตนของคนในท้องถิ่นอย่างสนิทใจ เนื่องจากความไม่เข้าใจกันอย่างแท้จริง และหวาดระแวงว่าความแตกต่างในอัตลักษณ์จะเป็นภัยต่อความสงบและสันติสุขของสังคมไทย

2. ความไว้เนื้อเชื่อใจ ระหว่างกลุ่มคนต่าง ๆ ทั้งในและนอกพื้นที่

3. ความทรงจำในบาดแผลทางประวัติศาสตร์ ต่อการกระทำของรัฐสยามในอดีตต่อรัฐปัตตานีที่เคยรุ่งเรือง

4. โครงสร้างการจัดการบริหารปกครอง ทั้งในด้านกฎหมายและนโยบายทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมวัฒนธรรมที่ยังมีบางส่วนไม่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ และวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ ตลอดจนไม่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมโดยตรงของประชาชน ในระดับที่สามารถสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของได้อย่างแท้จริงและเท่าเทียม

สถานการณ์เชิงบวกของทหารและตำรวจในระดับนโยบายเริ่มเข้าใจและเห็นความสำคัญของการใช้สันติวิธีมากขึ้นเห็นได้จากที่มีการแต่งตั้งผู้บริหารระดับสูง โดยคำนึงถึงความสามารถและความเหมาะสม มีความเข้าใจปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาด้วยสันติวิธีเป็นสำคัญ และเจ้าหน้าที่ในระดับปฏิบัติการมีแนวโน้มที่จะปฏิบัติหน้าที่อยู่ภายใต้กรอบของกฎหมายด้วยความเสียสละและอดทน การตรวจค้นส่วนใหญ่คำนึงถึงหลักศาสนาและหลักสิทธิมนุษยชนมากขึ้น แต่ยังมีเจ้าหน้าที่รัฐส่วนน้อยบางส่วนที่มีพฤติกรรมนอกแถวไม่ปฏิบัติตามหลักนิติธรรมบางกรณี โดยหลักของการแก้ปัญหาด้วยสันติวิธีมี คือ 1) ยอมรับและเห็นคุณค่าของความแตกต่างหลากหลาย 2) มองให้เห็นความเป็นคนและให้เกียรติซึ่งกันและกัน 3) จริงจัง จริงใจ อดทนและต่อเนื่อง 4) มีการเปิดพื้นที่อิสระในการแสดงความคิดเห็นของประชาชน 5) ใช้ระบบเครือข่ายในการทำงานร่วมกัน 6) หาทางออกในการแก้ปัญหาที่ทุกฝ่ายยอมรับได้ 7) ใช้หลักการทางศาสนา วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนในพื้นที่เข้ามาเชื่อมโยงกับแนวคิดสันติวิธี และ 8) ทำความจริงในพื้นที่ให้เป็นที่เปิดเผยชัดเจนไม่คลุมเครือ เพื่อให้ได้ความจริงเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย

แนวคิดการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

เบอร์ตัน (Burton, 1963) ให้ความหมายว่า “การเรียนรู้” คือ การเปลี่ยนแปลงในตัวบุคคล และเป็นปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ที่เกิดขึ้นในตัวบุคคลต่อสิ่งแวดล้อม (Environment) ซึ่งจะทำให้บุคคลได้สนองความต้องการของเขา และจะทำให้ เขาสามารถต่อสู้กับสภาพแวดล้อมได้อย่างเหมาะสมต่อไป

กรอนบาช (Gronbach, 1963) ได้ให้ความเห็นว่า “การเรียนรู้จะแสดง ให้เห็นได้ด้วยการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งมีผลลัพธ์มาจากประสบการณ์”

แฮร์ริส และชวาน (Harris & Schwahn, 1961) ให้ความหมายว่า “การเรียนรู้” เป็นการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการมีประสบการณ์ นอกจากนั้นทั้งสองคนยังได้แยกให้เห็นประเด็นที่สำคัญ ๆ 3 ประการ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเรียน

1. การเรียนรู้ในฐานะเป็นผลผลิต (Learning as product) โดยการเน้นให้เห็นความสำคัญของผลลัพธ์ด้านสุดท้าย นั่นคือผลของการเรียนรู้ (Outcome of learning) ซึ่งได้รับจากประสบการณ์

2. การเรียนรู้ในลักษณะเป็นกระบวนการ (Learning as process) โดยความสำคัญเกี่ยวกับเหตุการณ์ และกระบวนการที่ทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ หรือสิ่งที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนรู้จนกระทั่งทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้

3. สิ่งที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ (Learning as function) เป็นการศึกษาค้นหาสาเหตุที่สำคัญ ๆ ในการก่อให้เกิดการเรียนรู้ อาทิ แรงจูงใจ ความตั้งใจ ในการเรียนรู้หรือการถ่ายโยงการเรียนรู้ (Transfer of learning) ซึ่งสิ่งทั้งหลายเหล่านี้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ของมนุษย์ทั้งสิ้น

โรเจร่า (Rogera, 1986) ในฐานะที่เป็นศาสตราจารย์ทางด้านการศึกษาผู้ใหญ่จากประเทศอังกฤษ กล่าวถึงการเรียนรู้ว่า มักจะหมายถึงการเปลี่ยนแปลงที่ทำให้ได้รับความรู้ ความเข้าใจ ทั้งนี้โดยขึ้นอยู่กับความสามารถในการจำได้ นอกจากนี้ ยังอธิบายเพิ่มเติมด้วยว่า การเรียนรู้ในความหมายของการเปลี่ยนแปลง สามารถพิจารณาได้ใน 2 ลักษณะ คือ

1. เป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีลักษณะเป็นไปโดยอัตโนมัติ (Automatic) ในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ โดยเฉพาะการเรียนรู้ตามอัธยาศัย หรือการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งเป็นไปโดยที่ผู้เรียนอาจจะไม่ได้ตั้งใจ (Unintended learning)

2. เป็นการเปลี่ยนแปลงโดยตั้งใจและต้องใช้ความพยายาม (Purpose and effort) นั่นก็คือต้องมีการวางแผนในการเรียน การกำหนดขั้นตอนในการเรียน และผู้เรียนจะมีความรอบรู้เชี่ยวชาญหลังจากได้เรียนแล้ว

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2555) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ว่า “การเรียนรู้เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลง (Change) การได้รับลักษณะนิสัย ความรู้ และทัศนคติทั้งหลาย” การเรียนรู้จึงทำให้บุคคล

มีการปรับตัวทั้งในด้านส่วนตัว และทางด้านสังคม แนวความคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงนับได้ว่าเป็นเรื่องของการเรียนรู้ โดยตรง ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงใด ๆ จึงนับว่าย่อมจะมีการเรียนรู้เกิดขึ้นเสมอ ซึ่งถือว่าอยู่ในกระบวนการเรียนรู้ (Learning process)

องค์ประกอบ 5 ประการของกระบวนการเรียนรู้

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2555) ได้อธิบายเกี่ยวกับองค์ประกอบ 5 ประการ ในกระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วย

1. ทักษะจากการฝึกหัด (Motor skill) จะเกิดการเรียนรู้ขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการฝึกภาคปฏิบัติและได้ฝึกหัดกระทำอยู่เสมอ ๆ

2. การเรียนรู้ทางด้านภาษา (Verbal information) เป็นสิ่งสำคัญในการเรียนรู้ ซึ่งเกิดขึ้นเนื่องจากได้รับข้อสนเทศ ข่าวสารและข้อมูล การจัดระบบข้อสนเทศ การรู้ความหมาย และเข้าใจภาษาที่ใช้ตลอดจนเนื้อหาสาระนั้น

3. ความสามารถทางด้านสติปัญญา (Intellectual skills) หมายถึง การเรียนรู้ซึ่งปรากฏขึ้นได้โดยต้องมีความเข้าใจ และมีทักษะบางอย่างมาก่อน

4. ยุทธศาสตร์ทางด้านสมอง (Cognitive strategies) เป็นการเรียนรู้ที่ต้องให้มีการกระทำซ้ำ (Repeat) ในบางโอกาสโดยเฉพาะในด้านการฝึกความจำ

5. การเรียนรู้และทัศนะคติ (Attitude) การเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติจะได้ผลดีที่สุดก็โดยการใช้ในลักษณะรูปแบบจำลองของบุคคล (Human model) โดยอาศัยหุ่นรูปแบบจำลองเป็นตัวอย่างให้แก่ผู้เรียน ทั้งนี้ด้วยการใช้แรงเสริมแบบทดแทน (Vicarious reinforcement) ให้กับผู้เรียนในเมื่อผู้เรียนมีพฤติกรรมบางอย่างตามต้องการ

ทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่

ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ โนเลส (Knowles, 1984, pp. 45-48) นักการศึกษาชาวอเมริกันได้กล่าวถึงการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (Andragogy) ว่าเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์

ทฤษฎี Andragogy กล่าวถึงการสอนผู้ใหญ่เป็นการสอนที่ช่วยแนะนำการเรียนรู้ด้วยตนเองให้มากที่สุด โดยการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ มีดังนี้

1. มโนทัศน์ของผู้เรียน (Change in self-concept) การเรียนรู้ของผู้ใหญ่จะต้องใช้การมีส่วนร่วม มีการวางแผนร่วมกัน มีการประเมินผลจากสิ่งที่ได้เรียนรู้

2. ประสบการณ์ของผู้เรียน (The rule of experience) ใช้ประสบการณ์ตัวผู้เรียนมาเป็นพื้นฐานในกิจกรรมการเรียนรู้

3. ความพร้อมที่จะเรียน (Readiness to learn) คือ ผู้ใหญ่มีความสนใจที่จะเรียนรู้ในสิ่งที่สัมพันธ์กับตนเองทันที และสิ่งที่จะมีผลต่อชีวิตของพวกเขา

4. แนวทางการเรียนรู้ (Orientation to learn) คือ เน้นการเรียนที่มุ่งเน้นการจัดการกับปัญหา

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2555) ได้กล่าวถึงข้อสันนิฐานและกุญแจสำคัญสำหรับการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้ คือ

1. ความต้องการและความสนใจ (Needs and interests)

ผู้ใหญ่จะถูกชักจูงให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีถ้าหากว่าตรงกับความต้องการและความสนใจในประสบการณ์ที่ผ่านมา เขาก็จะเกิดความพึงพอใจ เพราะฉะนั้นควรจะมี การเริ่มต้นในสิ่งเหล่านี้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมทั้งหลาย เพื่อให้ผู้ใหญ่เกิดการเรียนรู้นั้นจะต้องคำนึงถึงสิ่งนี้ด้วยเสมอ

2. สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้ใหญ่ (Life situations)

การเรียนรู้ของผู้ใหญ่จะได้ผลดีถ้าหากถือเอาตัวผู้ใหญ่เป็นศูนย์กลางในการเรียนการสอน (Life-centered) ดังนั้น การจัดหน่วยการเรียนที่เหมาะสมเพื่อการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ควรจะยึดถือเอาสถานการณ์ทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้ใหญ่เป็นหลักสำคัญ มิใช่ตัวเนื้อหาวิชาทั้งหลาย

3. การวิเคราะห์ประสบการณ์ (Analysis of xperience)

เนื่องจากประสบการณ์เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีคุณค่ามากที่สุดสำหรับผู้ใหญ่เน้นวิธีการหลักสำคัญของการศึกษาผู้ใหญ่ก็ คือ การวิเคราะห์ถึงประสบการณ์ของ ผู้ใหญ่แต่ละคนอย่างละเอียดว่ามีส่วนไหนของประสบการณ์ที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอนได้บ้าง แล้วจึงหาทางนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

4. ผู้ใหญ่ต้องการเป็นผู้นำตนเอง (Self-directing)

ความต้องการที่อยู่ในส่วนลึกของผู้ใหญ่ก็คือ การมีความรู้สึกต้องการที่จะสามารถนำตนเองได้เพราะฉะนั้นบทบาทของครูจึงควรอยู่ในกระบวนการสืบหาหรือ ค้นหาคำตอบร่วมกันกับผู้เรียน (Mutual inquiry) มากกว่าการทำหน้าที่ส่งผ่านหรือเป็นสื่อสำหรับความรู้ แล้วทำหน้าที่ประเมินผลว่าเขาคล้อยตามหรือไม่เพียงเท่านั้น

5. ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual difference)

ความแตกต่างระหว่างบุคคลจะมีเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ในแต่ละบุคคลเมื่อมี อายุเพิ่มมากขึ้นเพราะฉะนั้นการสอนนักศึกษาผู้ใหญ่จะต้องจัดเตรียมการในด้านนี้อย่างดีพอ เช่น รูปแบบของการเรียนการสอน (Style) เวลาที่ได้ทำการสอน สถานที่สอน และประการสำคัญคือ ความสามารถในการเรียนรู้ในแต่ละคนของผู้ใหญ่ย่อม เป็นไปตามความสามารถของผู้ใหญ่แต่ละคน (Pace of learning)

การเรียนรู้ของบุคคล (How people learn)

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2555) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ของบุคคล 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ความต้องการ (Wanting or needing) ในการเรียนรู้เป็นสิ่งที่สำคัญมากที่สุดที่จะต้องการทราบว่าบุคคลนั้นต้องการจะเรียนอะไร ต้องการประสบความสำเร็จในสิ่งใด ต้องการค้นหาคำตอบหรือแก้ปัญหาในเรื่องใด

ขั้นตอนที่ 2 การรวบรวมข้อมูล-ข้อสนเทศ (Information gathering) สิ่งเหล่านี้บุคคลจะเก็บรวบรวมตั้งแต่ในโรงเรียน จากวิชาต่าง ๆ เป็นการเรียน ในระบบโรงเรียน (Formal instruction) และบางส่วนได้รับจากการเรียนรู้ตาม อัธยาศัย การเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการ (Information learning) โดยจะได้รับจากที่บ้าน หรือจากสถานที่ทำงาน ตัวอย่างเช่น จากการอ่านหนังสือพิมพ์ การเล่นกีฬา ดนตรี การดูโทรทัศน์ รับฟังรายการวิทยุ

ขั้นตอนที่ 3 การทดสอบและผลสะท้อน (Testing and feedback) จากการทดลองในการพยายามเรียนเรื่องหนึ่งเรื่องใดในการเรียนของบุคคล

ขั้นตอนที่ 4 การประยุกต์และปฏิกิริยาการตอบสนอง (Reflection and applying) เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ข้อสนเทศที่ผู้เรียนได้จากสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเขาอาจได้ประเมินดูถึงผลลัพธ์จากการทดสอบ หรือผลลัพธ์จากการพยายามค้นหาคำตอบ การประยุกต์ใช้ความรู้จากสิ่งที่เรียนรู้ไปสู่สถานการณ์ใหม่ ๆ ถ้าหากทักษะการเรียนรู้ได้นำไปเกี่ยวพันกับการปฏิบัติในทักษะใหม่ ๆ และสามารถถ่ายโอนทักษะนั้น ๆ ไปสู่การเรียนรู้ใหม่ ๆ การเรียนรู้ทั้ง 4 นี้อาจมีการซ้ำซ้อนกันได้ (Overlap) แต่โดยทั่วไปแล้วจะเป็นไปอย่างมีขั้นตอน ทั้งนี้การเรียนรู้ส่วนมากมักเริ่มจากการมีความต้องการและความสนใจในการเรียนรู้อันเป็นขั้นแรกที่สำคัญมาก

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2555) กล่าวถึงหลักการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ 10 ประการ (Adult learning: Ten principles)

ในฐานะนักการศึกษา เราอาจสังเกตเห็นว่า การเรียนรู้ในสถานการณ์หนึ่ง ๆ อาจเกิดขึ้นได้มากกว่าหรือดีกว่าในอีกสถานการณ์หนึ่งซึ่งในเรื่องนี้เกี่ยวข้องกับหลักการ และทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning theory) อันเป็นแนวทางที่นักการศึกษาและวิทยากร การฝึกอบรมควรจะคำนึงถึงองค์ประกอบหรือหลัก 10 ประการ ที่จะมีส่วนสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (Adult learning) และจะเป็นการช่วยให้การอบรมประสบความสำเร็จด้วยดี ปัจจัยที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่เหล่านั้นมีส่วนสัมพันธ์กันอย่างมากในการเรียนรู้และการฝึกอบรม โดยจะคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ควรพิจารณาและให้ความสำคัญกับ แรงจูงใจในการเรียน (Motivation to learn) นั่นคือ บุคคลจะเรียนรู้ได้ดี ถ้าหากมีความต้องการในการเรียนสิ่งนั้น ๆ

2. สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ (Learning environment) ต้องมีความสะดวกสบาย เหมาะสม ตลอดจนได้รับความไว้วางใจและการให้เกียรติผู้เรียน (Trust and respect)

3. ควรคำนึงถึง ความต้องการในการเรียน ของแต่ละบุคคล และรูปแบบของการเรียนรู้ (Learning styles) ที่มีความหลากหลาย

4. ต้องคำนึงถึง ความรู้เดิมและประสบการณ์ (Experience) อันมีคุณค่า

5. ควรได้พิจารณาถึงการดูแลและให้ความสำคัญกับ เนื้อหาและกิจกรรมในการเรียนรู้ (Learning content and activities)

6. ให้ความสำคัญเกี่ยวกับปัญหาที่สอดคล้องกับความจริง (Realistic problem) และนำการเรียนรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหา

7. ต้องให้การเอาใจใส่กับการมีส่วนร่วมทั้งทางด้านสติปัญญา และทางด้านร่างกาย ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

8. ควรให้มีเวลาอย่างพอเพียงในการเรียนรู้โดยเฉพาะ การเรียนรู้ข้อมูลใหม่ ๆ ทักษะใหม่ ๆ และการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

9. ให้โอกาสในการ ฝึกภาคปฏิบัติจนเกิดผลดีหรือการนำความรู้ไปประยุกต์ได้

10. ให้ผู้เรียนได้แสดง ศักยภาพ หรือสมรรถภาพในการเรียนรู้ จนกระทั่งเขาได้และเห็นถึงความก้าวหน้าว่าสามารถบรรลุเป้าหมายได้

สรุป การเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญที่ทำให้บุคคลเกิดการปรับตัวสามารถเข้ากับสภาพแวดล้อมได้อย่างเหมาะสมซึ่งขึ้นประสบการณ์ของตนเอง สิ่งแวดล้อมหรือบุคคลรอบตัว

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

จรัส รัชกุล (2549) ได้ศึกษาทัศนะต่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการแสดงบทบาทและการปรับตัวของอาสาสมัครสาธารณสุข กรณีศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 17 คน ในด้านการส่งเสริมสุขภาพ การพัฒนาอารมณ์และสุขภาพจิตในชุมชน มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ สามารถทำงานได้ตามบทบาทหน้าที่ที่รับมา ดังนั้น การปรับตัวสามารถทำได้ตามบทบาทหน้าที่รับผิดชอบไม่หวาดกลัวต่อสิ่งที่พบเห็น และยังให้ความร่วมมือในการทำหน้าที่ของตนเองและกลายเป็นความรู้สึกผูกพันกับความทุ่มเท และการเสียสละของตนเอง สิ่งที่อาสาสมัครต้องการ คือ กำลังใจ การยอมรับในคุณค่าจากผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงสาธารณสุข

นงนุช บุญยัง, ประไพพรรณ ศิริพันธ์บุญ, และศศิธร พุมดวง (2549) ได้ศึกษาผลกระทบของสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อความเครียด การปรับตัวต่อความเครียด คุณภาพชีวิต และการบริหารการพยาบาลตามการรับรู้ของผู้บริหารการพยาบาลในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นการศึกษาเชิงบรรยาย พบว่า การรับรู้ภาวะความเครียดอยู่ในระดับปานกลาง และการปรับตัวต่อความเครียดโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และการปรับตัวต่อความเครียดรายด้าน คือ ด้านการมุ่งปรับงาน ด้านการหลีกเลี่ยงและด้านการมุ่งปรับอารมณ์ อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านร่างกายและด้านสัมพันธภาพทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านจิตใจและด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับต่ำ และจากการสัมภาษณ์รายกลุ่มพบประเด็นต่าง ๆ คือ

1. ด้านการปรับแผนมีการวางแผนเชิงรุกเนื่องจากความไม่ปลอดภัยและได้งบประมาณในการดูแลความปลอดภัย

2. ด้านการจัดองค์กร มีการรายงานผู้บังคับบัญชาโดยตรงและเกิดระบบพันธมิตรเครือข่ายและมีการปรับบทบาทหน้าที่ของพยาบาลโรงพยาบาลชุมชน

3. ด้านการนำ คือการส่งเสริมด้านการติดตามข้อมูลข่าวสารและความเคลื่อนไหวและการแสดงออกถึงภาวะผู้นำที่สอดคล้องกับสถานการณ์

4. ด้านการควบคุม คือ มีการควบคุมคุณภาพได้ดีมากขึ้น

สรวุท ชวนะ (2550) ได้ศึกษาเรื่อง ทหารกับการแก้ปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ทัศนคติของทหารที่ถูกส่งไปปฏิบัติราชการในพื้นที่ดังกล่าวนั้นมีปัจจัยหลายอย่างที่บ่งชี้ได้ว่า การปฏิบัติการให้เกิดประสิทธิภาพอย่างเป็นรูปธรรมที่จะต้องมีการปรับปรุงแก้ไข เช่น ปัจจัยเรื่องความรู้ความเข้าใจในสถานการณ์ของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งทหารส่วนใหญ่ไม่ใช่คนในพื้นที่ จึงมีผลกระทบต่องานที่ซับซ้อนและละเอียดอ่อน และพบว่าประชาชนในพื้นที่ยังไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่เท่าที่ควร ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญในการปฏิบัติงาน อีกปัจจัยหนึ่ง คือ ขวัญและกำลังใจในทุกรูปแบบที่จะสร้างกำลังใจแก่เจ้าหน้าที่ สำหรับการปรับทัศนคติของเยาวชนในพื้นที่มีส่วนช่วยในการแก้ปัญหาให้พื้นที่มีความสงบได้อย่างยั่งยืน

กฤษฎา บุญประกอบ (2551) ได้ศึกษาความเครียดในการปฏิบัติงานของทหาร สังกัดมณฑลทหารบกที่ 42 ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ ทหารสังกัดมณฑลทหารบกที่ 42 ที่ปฏิบัติงานและเคยปฏิบัติงานในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 315 นาย โดยเก็บรวบรวมข้อมูล 4 ด้าน คือ ด้านความกลัว ความวิตกกังวล ความขัดแย้งและความมั่นคงในชีวิตการแก้ปัญหาความเครียด 4 วิธี คือ การเผชิญความเครียด การหลบหนีความเครียด การพึ่งพาการยอมแพ้หรือยอมรับ โดยผลการวิจัย พบว่า มีความเครียดในระดับน้อยในเรื่องความกลัว

การพึ่งพาและการยอมรับปัญหาในส่วนด้านความขัดแย้ง ความวิตกกังวล ความมั่นคงในชีวิต การแก้ปัญหาความเครียดโดยการเผชิญความเครียด และการหลบหนี อยู่ในระดับปานกลาง ความสัมพันธ์กับความเครียด พบว่า อายุ การศึกษา พื้นที่ปฏิบัติงานและหน้าที่ความรับผิดชอบ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญที่ .05 มีความสัมพันธ์กับความเครียดในการปฏิบัติงานในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างมีนัยสำคัญที่ .01 ยศ ตำแหน่ง สถานภาพ ประสบการณ์และระยะเวลาในการปฏิบัติงานไม่มีความสัมพันธ์กับความเครียด ในการปฏิบัติงานในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการแก้ปัญหาความเครียด พบว่า อายุ รายได้ สถานภาพ ยศ ตำแหน่ง ระยะเวลาการปฏิบัติงานในพื้นที่ หน้าที่ความรับผิดชอบ และพื้นที่ปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์กับการแก้ปัญหาความเครียดโดยการยอมรับปัญหา การเผชิญปัญหาและการพึ่งพาอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับวิธีการแก้ปัญหาความเครียด

กมล สดมณี (2551) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของทหารในสังกัด กองพลทหารราบที่ 2 กองพันทหารราบที่ 1 รักษาพระองค์ อิทธิพลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ ตามทฤษฎี สองปัจจัยของเฮอร์ซเบิร์ก ปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำชู มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยปัจจัยจูงใจด้านความสำเร็จในงาน มีค่าสัมประสิทธ์ความสัมพันธ์สูงที่สุด และปัจจัยในด้านโอกาสการเจริญเติบโตของหน้าที่การงาน มีค่าสัมประสิทธ์ความสัมพันธ์ต่ำที่สุด สำหรับปัจจัยค้ำจุน ปัจจัยด้านสัมพันธภาพในหน่วยงานและการบริหารงาน มีค่าสัมประสิทธ์ความสัมพันธ์สูงที่สุดและปัจจัยด้านความมั่นคงปลอดภัยในงาน มีค่าสัมประสิทธ์ความสัมพันธ์ต่ำที่สุด นอกจากนี้ พบว่า ชั้นยศที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ต่างกัน การวิจัยนี้อนุมานได้ว่า สาเหตุที่ไม่ขอย้ายออกจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื่องจากความปลอดภัยไม่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในทางตรงกันข้าม ความรับผิดชอบที่มีต่อประเทศชาติและประชาชนและความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงานมีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ของทหารใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในระดับสูง

ดิเรก พรมบาง (2551) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อขวัญของกำลังพลกองทัพบกที่ปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยกำลังพลส่วนใหญ่เป็นนายทหารประทวน ช่วงอายุ 41-50 ปี ปฏิบัติงานในพื้นที่ระหว่าง 1-5 ปี และเคยปฏิบัติงานในสนาม มีระดับขวัญ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และพบว่า ด้านระเบียบวินัยในการปฏิบัติงาน ขวัญของกำลังพลส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชนในพื้นที่ ด้านการขอย้ายและด้านการลาออกจากงานและด้านความเครียดของการปฏิบัติงานขวัญของกำลังพลส่วนใหญ่ อยู่ระดับ

ปานกลาง ตามลำดับ และพบว่า ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในพื้นที่และกำลังพลที่สังกัดหน่วยแตกต่างกันมีขวัญในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน และปัจจัยในการทำงานทั้ง 7 ด้าน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับขวัญของกำลังพล ตามลำดับ จากมากที่สุด คือ ความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน รองลงมา คือ โอกาสในการทำงาน การได้รับยุทโธปกรณ์พิเศษเพิ่มเติมด้านสิทธิกำลังพล ด้านการตรวจเยี่ยมของผู้บังคับบัญชาชั้นสูง ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ และด้านสถานการณ์ในพื้นที่ปฏิบัติงาน

ปิ่นกนก วงศ์ปิ่นเพ็ชร (2551) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมในการทำงานและคุณลักษณะส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผลลัพธ์ของการปรับตัวในการทำงานของนายทหารชั้นประทวนของกองทัพบกที่บรรจุเข้ารับราชการใหม่สังกัดเหล่ากำลังรบ: การศึกษา 3 ระยะ โดยเป็นการศึกษาโครงสร้างเชิงสาเหตุ ประกอบด้วย ตัวแปรแฝงภายนอก ได้แก่ ตัวแปรคุณลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วยการใฝ่หาข้อมูล และตัวแปรด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน ประกอบด้วย ตัวแปรบทบาทของผู้ถ่ายทอดสังคมในการทำงาน การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงาน สัมพันธภาพระหว่างผู้บังคับบัญชาโดยตรงและนายทหารชั้นประทวนบรรจุใหม่ และตัวแปรแฝงภายใน ได้แก่ ผลลัพธ์ระยะใกล้ของการปรับตัว ได้แก่ ความเชี่ยวชาญในงานและความพึงพอใจในงาน ผลลัพธ์ระยะไกลของการปรับตัว ได้แก่ ความผูกพันต่อองค์กรทหาร และผลการปฏิบัติงานของทหาร ได้ศึกษาจากนายทหารชั้นประทวนที่จบใหม่เหล่าทหารราบและทหารม้า ปีการศึกษา 2549 จำนวน 359 คน พบว่า รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ตัวแปรผู้ถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานมีอิทธิพลทางตรงต่อความเชี่ยวชาญในงานและความพึงพอใจในงานมากที่สุด และตัวแปรความพึงพอใจในงานและความเชี่ยวชาญในงานนี้ยังส่งผลทางตรงต่อทั้งความผูกพันในองค์กรการทหารและผลการปฏิบัติงานของทหาร ในส่วนของอิทธิพลของปัจจัยเชิงเหตุที่มีต่อผลลัพธ์ระยะไกลพบเพียงการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานและสัมพันธภาพระหว่างผู้บังคับบัญชาโดยตรงกับนายทหารชั้นประทวนบรรจุใหม่ส่งผลทางตรงต่อการปฏิบัติงานของทหาร นอกจากนี้ ผลการทดสอบอิทธิพลตัวแปรคั่นกลางพบว่าตัวแปรผลลัพธ์ระยะใกล้ทั้งสองเป็นตัวแปรคั่นกลางที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปรปัจจัยเชิงเหตุของการปรับตัวในการทำงานและตัวแปรผลลัพธ์ระยะไกล

พิชญาวดี กงบุราณ (2551) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของพลทหารใหม่กองประจำการ สังกัดกองพันทหารราบที่ 3 กรมทหารราบที่ 1 มหาดเล็กรักษาพระองค์ การศึกษานี้ได้แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านปัจจัยส่วนตัว คือ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส สุขภาพจิต บุคลิกภาพ ความฉลาดทางอารมณ์ ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ ภูมิลำเนา สภาพเศรษฐกิจของครอบครัวและปัจจัยสภาพแวดล้อมของกองพัน ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพของกองพัน สัมพันธภาพ

ของทหารใหม่กองประจำการกับผู้ฝึก สัมพันธภาพของทหารใหม่กองประจำการกับเพื่อนร่วมรุ่น กลุ่มตัวอย่างจำนวน คือ พลทหารกองประจำการกองพันทหารราบที่ 3 กรมทหารราบที่ 1 มหาดเล็กรักษาพระองค์ ทั้ง 4 ผลัด จำนวน 448 นาย โดยใช้แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัว สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ วิเคราะห์สัมประสิทธ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันและการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวของพลทหารใหม่กองประจำการ ได้แก่ สถานภาพสมรสคู่ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างพลทหารใหม่กองประจำการกับผู้ฝึก และสัมพันธภาพกับเพื่อนร่วมรุ่น และปัจจัยที่มีผลทางลบกับการปรับตัวของพลทหารใหม่ ได้แก่ สถานภาพสมรสโสด สุขภาพจิต และความฉลาดทางอารมณ์ และปัจจัยที่สามารถร่วมกันพยากรณ์การปรับตัวของพลทหารใหม่ได้โดยเรียงลำดับจากปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างพลทหารใหม่กองประจำการกับผู้ฝึก ความฉลาดทางอารมณ์ สัมพันธภาพระหว่างพลทหารใหม่กองประจำการกับเพื่อนร่วมรุ่น และบุคลิกภาพ ซึ่งทั้ง 4 ปัจจัยนี้สามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 42.7

ชิดชนก ชัยธนามี (2552) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับกำลังขวัญในการปฏิบัติงานราชการสนามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ยะลา ปัตตานี นราธิวาส) ของข้าราชการตำรวจตระเวนชายแดน กองบังคับการสนับสนุนทางอากาศ (ค่ายนเรศวร) กรณีศึกษา กองกำกับการสนับสนุนทางอากาศ พบว่า ข้าราชการตำรวจตระเวนชายแดนร้อยละ 54.3 มีอายุระหว่าง 20-29 ปี สถานภาพสมรสแล้ว มีอายุราชการต่ำกว่า 10 ปี ปฏิบัติงานอยู่ที่จังหวัดยะลามากที่สุด ทำงานชุดลาดตระเวนเส้นทาง ชุดคุ้มครอง ครูและประชาชนและชุดมวลชนสัมพันธ์มีการสลับสับเปลี่ยนหมุนเวียนกันออกปฏิบัติงาน มีระดับกำลังขวัญระดับสูงทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความผูกพันต่อองค์กร การมีส่วนร่วมในการทำงานเป็นทีม ความกระตือรือร้น ในการปฏิบัติงาน ความเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงานและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกำลังขวัญด้านความผูกพันต่อองค์กรที่มีสูงกว่าด้านอื่น ๆ ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับกำลังขวัญในการปฏิบัติงาน คือ อายุมีความสัมพันธ์กับความเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงาน สถานภาพสมรส มีความสัมพันธ์ต่อความผูกพันต่อองค์กร ชั้นยศและรายได้มีความสัมพันธ์กับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล จังหวัดที่ปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์กับทุกองค์ประกอบของกำลังขวัญ ยกเว้น ความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน ส่วนอายุราชการและระยะเวลาในการปฏิบัติงานไม่มีความสัมพันธ์กับระดับกำลังขวัญ ข้าราชการตำรวจตระเวนชายแดนมีความเห็นว่าหน่วยงานควรส่งเสริมสวัสดิการค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าเสี่ยงภัย การติดตามสิทธิบำเหน็จความชอบ และจัดหาอาวุธยุทโธปกรณ์ โดยคาดหวังว่าควรมีอาวุธยุทโธปกรณ์ที่ทันสมัยเพิ่มมากขึ้น

ประเวศสุทธิ สุทธิประภา (2552) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อขวัญและกำลังใจของทหารที่ไปปฏิบัติงานใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาหน่วยเฉพาะกิจปัตตานี 23 จังหวัดปัตตานี พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อขวัญและกำลังใจ ได้แก่ การมีสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานการได้รับการสนับสนุนด้านอุปกรณ์ขณะออกปฏิบัติหน้าที่นอกที่ตั้ง เช่น รถยนต์ รถจักรยานยนต์ อาวุธปืน เสื้อเกราะกันกระสุน วิทยุสื่อสาร การได้รับความร่วมมือจากประชาชน สื่อมวลชน องค์กรเอกชนในการแจ้งเบาะแสข้อมูลข่าวสาร หรือเป็นพยานให้กับทหาร การได้รับการสนับสนุนอาวุธประจำตัวและประจำหน่วยในการปฏิบัติงาน การได้รับอุปกรณ์สนับสนุนในการป้องกันตัว เช่น เสื้อเกราะ เครื่องตัดสัญญาณรีโมท และโทรศัพท์เพื่อป้องกันการจุดระเบิดและภาษาและวัฒนธรรมของพื้นที่ที่ไปปฏิบัติงาน ส่วนปัญหาและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ปริมาณงานมากมีกำลังพลไม่เพียงพอ สวัสดิการไม่เหมาะสมกับค่าครองชีพ อาวุธยุทโธปกรณ์ไม่ครบ ขาดอุปกรณ์ป้องกันตนเอง มีแรงกดดันจากผู้บังคับบัญชา ความแตกต่างด้านภาษาและวัฒนธรรม นโยบายไม่ชัดเจน การเดินทางใช้เวลากลับนานไม่ปลอดภัยและความห่างไกลครอบครัว

พจนา เปลี่ยนเกิด (2552) ได้ศึกษาปัจจัยทำนายความเครียดของทหารที่ปฏิบัติงานในอำเภอศรีสาคร จังหวัดนราธิวาส พบว่า 1) ทหารที่ปฏิบัติงานมีความเครียดโดยมีค่าเฉลี่ย 50.18 อยู่ในระดับค่อนข้างสูง 2) อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในพื้นที่เสี่ยงภัยเป็นปัจจัยที่ไม่สัมพันธ์กับความเครียดของทหาร และไม่สามารถร่วมกันทำนายความเครียดของทหาร 3) ความคิดอัตโนมัติด้านลบมีค่าเฉลี่ย 56.84 เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเครียดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 4) การสนับสนุนทางสังคมจากหัวหน้างานมีค่าเฉลี่ย 46.70 และการสนับสนุนทางสังคมเพื่อนร่วมงานมีค่าเฉลี่ย 47.28 ทั้งสองมีความสัมพันธ์เชิงลบกับความเครียดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 5) ความคิดอัตโนมัติด้านลบ และการสนับสนุนทางสังคมจากหัวหน้างานสามารถร่วมกันทำนายความเครียด โดยมีค่าสหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .470 และสามารถร่วมกันทำนายความเครียด ได้ร้อยละ 22.1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

สุนีย์ เครานวล และคณะ (2552) ได้ศึกษาผลกระทบของสถานการณ์ความไม่สงบส่งผลต่อพยาบาลที่ปฏิบัติหน้าที่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการศึกษาได้สะท้อนผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวันและการปฏิบัติหน้าที่ในเหตุการณ์ไม่สงบ คือ 1) ซื้ออาหารลำบากขึ้น 2) เดินทางไปปฏิบัติงานลำบากขึ้น 3) ต้องพักค้างในโรงพยาบาล 4) มีเวลาอยู่กับครอบครัวน้อยลง 5) ใช้สิทธิ์ลาราชการไม่ได้ ผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของพยาบาลในสถานการณ์ความไม่สงบแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) ผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของพยาบาลในโรงพยาบาล พบว่าผู้บาดเจ็บมีจำนวนมากแต่พยาบาลไม่พอ และ 2) ผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของพยาบาลนอก

โรงพยาบาล คือ 2.1) เสี่ยงต่อการถูกทำร้าย 2.2) ลดการทำงานเชิงรุก ด้านปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ของพยาบาล คือ 1) ระบบการส่งต่อไม่เหมาะสม 2) อุปกรณ์เครื่องมือไม่เพียงพอ 3) ขาดแรงจูงใจในการทำงานเสี่ยง การแก้ปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ของพยาบาล คือ 1) ปรับระบบการส่งต่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ 2) งดการออกชันสูตรนอกโรงพยาบาล 3) มีมาตรการคัดกรองและตรวจสอบก่อนการรับผู้ป่วย ณ จุดเกิดเหตุ 4) มีแนวปฏิบัติเพื่อความปลอดภัย 5) เพิ่มระดับความปลอดภัยในโรงพยาบาล 6) สำรองเครื่องมือให้พร้อมใช้ตลอดเวลา 7) เตรียมความพร้อมฉุกเฉินตลอดเวลา และการประกาศใช้แผนอุบัติเหตุหมู่

จิระสุข สุขสวัสดิ์ และอรัญญา ตุ้ยคัมภีร์ (2553) ได้ศึกษาประสบการณ์ความรุนแรง การเผชิญปัญหาและความสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย: การวิจัยนำร่องแบบผสานวิธี โดยศึกษาจากนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ชั้นปีที่ 1-4 ที่ลงทะเบียนในปีการศึกษา 2552 ที่มีครอบครัวอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ได้แก่ ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส เป็นต้น) จำนวน 172 คน พบว่า

1. ประสบการณ์ความรุนแรงที่นักศึกษาส่วนใหญ่ประสบ 3 อันดับแรกเป็นเรื่องของการรับรู้ข่าวสารทั้งหมด สิ่งเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อจิตใจ

2. นักศึกษาจำนวนหนึ่งมีรูปแบบการจัดการกับปัญหาในลักษณะของการแสวงหาการช่วยเหลือทางสังคมน้อย เช่น ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึกกับบุคคลที่ตนเองไม่ไว้วางใจเนื่องจากเกรงอันตรายจะเกิดกับตนเองและคนใกล้ชิด รวมทั้งมีการเผชิญปัญหาแบบหลีกหนี เช่น ไม่กล้าออกจากบ้าน หากิจกรรมอื่นทำเพื่อให้ลืมเรื่องราว

3. การประเมินความสุขภายในระยะเวลา 3เดือน นักศึกษามองว่า ความสุข คือ การได้อยู่ร่วมกับครอบครัว มีอารมณ์ดี มีเวลาว่างทำสิ่งต่าง ๆ ที่เราพอใจ

4. วิธีการจัดการกับปัญหาแบบมุ่งจัดการปัญหาและวิธีการจัดการกับปัญหาแบบหลีกหนีทั้ง 3 แบบ ร่วมกันทำนายระดับความสุขได้ ประมาณร้อยละ 30

ชูเกียรติ จงเกียรติสกุล (2553) ได้ศึกษากระบวนการปรับตัวของทหารผ่านศึกพิการ พบว่า การปรับตัวทางด้านบุคลิกภาพ ช่วงแรกผู้ป่วยต้องช่วยเหลือตนเองและปรับตัวให้เข้ากับอุปกรณ์แขนเทียมและขาเทียมได้ ส่วนทางด้านอารมณ์ พบว่า คนไข้เหล่านี้สมัครใจที่จะลงไปปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่อันตรายแม้ว่าหน่วยงานต้นสังกัดจะไม่ได้อยู่ในพื้นที่ก็ตาม ประกอบกับเมื่อคนไข้มาโรงพยาบาลก็ได้พบเพื่อนทหารที่มีลักษณะเหมือนกัน เป็นทหารเหมือนกัน คนไข้เหล่านี้แทบจะไม่ต้องมีการปรับตัวทางอารมณ์ และจะจับกลุ่มพูดคุยกันตามปกติทั่วไป ส่วนแนวทางการเตรียมตัวออกจากโรงพยาบาลของคนไข้ ในด้านบุคลิกภาพ พบว่า ยังต้องรอสวัสดิการจากหน่วยงานภาครัฐ การออกจากโรงพยาบาลแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ ประเภทแรก เป็นคนไข้

ปลดพิการ เป็นคนไข้ที่ได้รับความพิการแต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อีกต่อไป ต้องออกไปปฏิบัติภารกิจส่วนตัว ประเภทที่สอง เป็นคนไข้ที่ไม่ได้ถูกปลดพิการยังสามารถทำงานเป็นทหารต่อไปได้ แต่จะต้องเปลี่ยนลักษณะงานที่ปฏิบัติ คือจากที่เคยปฏิบัติงานภาคสนามก็ต้องทำงานด้านธุรการ งานเอกสาร ส่วนทางด้านอารมณ์ พบว่า คนไข้ไม่ได้มีความกังวลอย่างใดในการออกไปสู่สังคมปกติ เพราะระยะเวลาในการรักษาแบบผู้ป่วยในใช้เวลานานพอสมควร การได้พบเจอผู้คนในโรงพยาบาลก็เหมือนกับได้เจอคนปกติอยู่แล้ว

ธีระ กรใหม่ (2553) ได้ศึกษาการจัดการเชิงกลยุทธ์ของทหารในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า การจัดการเชิงกลยุทธ์ของทหารในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีสภาพ คือ 1) การกำหนดทิศทางองค์กร มีการกำหนดวิสัยทัศน์ที่แตกต่างกันในแต่ละประเภทขององค์กร 2) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การตรวจสอบและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์กร ใช้กรอบการวิเคราะห์ที่สอดคล้องกับภารกิจ แต่มีแนวโน้มนำปัจจัยมาวิเคราะห์มาใช้ไม่ครบถ้วนและใช้ข้อมูลจากเพียงบางแหล่ง 3) การกำหนดวัตถุประสงค์มีทั้งกลุ่มสอดคล้องและไม่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมเวลา และกลุ่มวัดผลได้และวัดผลไม่ได้ กระบวนการกำหนดยึดหลักวิชาแต่มีแนวโน้มใช้ข้อมูลจากบางแหล่ง 4) การกำหนดแนวความคิดทางยุทธศาสตร์ ยุทธศาสตร์ด้านการทหารมีทั้งบรรลุและไม่บรรลุวัตถุประสงค์ 5) การกำหนดทรัพยากร มีความคุ้มค่าและปริมาณพอเพียง แต่มีแนวโน้มทรัพยากรบุคคลขาดคุณภาพโดย เฉพาะทรัพยากรทางทหาร หน่วยระดับปฏิบัติขาดทักษะการปราบปรามความไม่สงบในสมัยปัจจุบัน 6) การจัดทำแผนเพื่อรองรับยุทธศาสตร์ ไม่มีการจัดทำแผนระยะยาว แผนปฏิบัติการประจำปีนั้น วัตถุประสงค์ระยะสั้นอยู่ในกรอบวัตถุประสงค์ระยะยาว และมีแผนงาน/ โครงการรองรับครบถ้วน แต่มีแนวโน้มขาดการบูรณาการ กระบวนการกำหนดมีแนวโน้มมาจากการใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลเพียงบางแหล่ง และมีแนวโน้มมีการประพฤติผิดศีลธรรมจรรยา (Moral hazard) 7) การจัดการเพื่อการรองรับการปฏิบัติ องค์การทั้งสองระดับส่วนใหญ่มีโครงสร้างตอบสนองยุทธศาสตร์ แต่พนักงานขาดความรู้ความเข้าใจสถานการณ์และมีแนวโน้มมีค่านิยมร่วม ระบบส่งกำลังและงานข่าวไม่สนองตอบยุทธศาสตร์ โดยเฉพาะหน่วยปฏิบัติทางทหารขาดทักษะที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม 8) การนำเพื่อการเปลี่ยนแปลงภาวะผู้นำมีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมการจูงใจ สามารถตอบสนองความต้องการของแต่ละคน และมีการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการเสริมการสื่อสารแบบเป็นทางการ แต่มีบางส่วนใช้การสื่อสารแบบพิเศษถึงหน่วยปฏิบัติ

อภินันท์ แจ่มแจ้ง (2553) ได้ศึกษาการพัฒนาสมรรถนะและตัวชี้วัดของอาสาสมัครทหารพรานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า อาสาสมัครทหารพรานมีการบริหารกำลังพลตั้งแต่แรก ด้วยการคัดสรรผู้ที่ผ่านการทดสอบตามกระบวนการของกองทัพ เพื่อให้มีศักยภาพ

ในการปฏิบัติงานในพื้นที่เสี่ยงภัยมากที่สุด และมีตัวชี้วัดสรรถนะสำหรับอาสาสมัครทหารพรานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ 1) มีการประพฤติตนตามแบบธรรมเนียมของทหาร 2) เชื่อฟังคำสั่งผู้บังคับบัญชาอย่างเคร่งครัด 3) ทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีจนได้รับการยอมรับนับถือ 4) กล้ารับผิดในการกระทำของตน 5) มีความรู้ความชำนาญในหน้าที่ของตนเป็นอย่างดี 6) ประสิทธิภาพในการสร้างผลงานตามภารกิจ โดยให้มีการสิ้นเปลืองน้อยที่สุด แสดงให้เห็นถึงทัศนคติและแนวความคิดของผู้เชี่ยวชาญว่าต้องการให้อาสาสมัครทหารพราน มีลักษณะและแนวทางในการประพฤติตนให้มีมาตรฐานมากที่สุด ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่ใช้ในองค์กรทหารเท่านั้น

ประสาน เห็นประเสริฐ (2553) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของทหารที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนใต้ กรณีศึกษากองพลทหารราบที่ 4 ที่ปฏิบัติภารกิจในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยศึกษาทหารของกองพลทหารราบที่ 4 ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ ปีงบประมาณ 2553 จำนวน 280 คน พบว่า ทหารที่ปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง และปัจจัย 5 ด้าน ที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนใต้เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านลักษณะการปฏิบัติงาน ด้านการยอมรับนับถือ ด้านการสำเร็จในการปฏิบัติงาน ด้านความรับผิดชอบและด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ส่วนปัจจัยบำรุงรักษา 7 ด้าน ที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านนโยบายและการบริหารงาน ด้านความสัมพันธ์ในการปฏิบัติงาน ด้านการปกครองบังคับบัญชาของผู้บังคับบัญชา ด้านสภาพการทำงานต่าง ๆ ด้านค่าตอบแทน และสวัสดิการและด้านความเป็นอยู่ส่วนตัว นอกจากนี้ ยังมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่ได้จากการวิจัย คือ 1) ควรมีการพัฒนาด้านความพร้อมในเรื่องการฝึกเพื่อกำลังพลเกิดความมั่นใจ โดยกำหนดหลักสูตรพิเศษเพื่อพัฒนาขีดความสามารถของกำลังพล ได้แก่ การอบรมขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม รวมทั้งมีคำบรรยายพิเศษเล่าประสบการณ์เพื่อให้กำลังพลเกิดความมั่นใจและเข้าใจมากขึ้น 2) มีการจัดลำดับการบังคับบัญชาและการฝึกทำงานเป็นทีมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ในหน่วยงานและเพื่อความมั่นใจในการปฏิบัติงานจริง 3) ควรมีการพิจารณาขั้นเงินเดือนเป็นพิเศษแก่ผู้ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน 4) ด้านสวัสดิการและความเป็นอยู่ควรกำหนดให้มีสวัสดิการพิเศษ เช่น เพิ่มค่าโดยสารของกำลังพลสำหรับการลาพักหรือเพิ่มค่าตอบแทนสำหรับกำลังพลที่ได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิตเพิ่มขึ้น เพื่อให้กำลังพลและครอบครัวมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

วันชัย ศรีวงษ์ญาติดี (2554) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการขับเคลื่อนหมู่บ้านในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีความเข้มแข็ง พบว่า การบูรณาการการขับเคลื่อนหมู่บ้านในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีความเข้มแข็ง สามารถป้องกันตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยมีปัจจัย

ความสำเร็จ คือ 1) การคัดเลือกคนดี มีความประพฤติเหมาะสม มีมนุษยสัมพันธ์ กล้าหาญ และมีประสบการณ์การทำงานมวลชนไปปฏิบัติงานในจังหวัดชายแดนภาคใต้ 2) จัดปฐมนิเทศข้าราชการทุกกระทรวง ทบวง กรม ที่จะลงไปปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีความรู้ขนบธรรมเนียมประเพณีและแนวทางการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน เพื่อยุติความหวาดระแวงและป้องกันความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ 3) ฝึกอบรมภาวะผู้นำหน่วย 4) พัฒนาศักยภาพคณะกรรมการหมู่บ้านและชุดรักษาความปลอดภัยในหมู่บ้าน สนับสนุนเครื่องมือในการปฏิบัติงาน รวมทั้งจัดสวัสดิการเพื่อบำรุงขวัญและกำลังใจ 5) นายอำเภอและผู้กำกับสถานีตำรวจต้องสามารถทำงานร่วมกับมวลชนในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี 6) ต้องทำความเข้าใจกับประชาชนทั้งประเทศถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อแสวงหาความร่วมมือ 7) หน่วยงานด้านความมั่นคงต้องปฏิบัติการกดดันแกนนำ ถอดถอนแกนนำ เพื่อลดหรือยุติการเคลื่อนไหวในหมู่บ้าน

อิสรา รักษ์กุล (2554) ได้ศึกษาภาวะสุขภาพจิตและทัศนคติของกำลังพลกองทัพบกที่ปฏิบัติภารกิจในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยสุ่มกำลังพลจากหน่วยเฉพาะกิจนราธิวาส 31 จำนวน 259 ราย โดยให้ตอบแบบสอบถามเพื่อประเมินภาวะสุขภาพจิต ทัศนคติเกี่ยวกับสาเหตุของความเครียด และทัศนคติต่อการเข้ารับบริการด้านสุขภาพจิต โดยเวลาการศึกษาในเดือนที่สามหลังจากปฏิบัติภารกิจ พบว่า กำลังพลมีความรู้สึกเครียดจำนวน 155 ราย (ร้อยละ 61.50) มีภาวะเสี่ยงต่อการเกิดภาวะซึมเศร้า 85 ราย (ร้อยละ 34.55) มีพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นจำนวน 48 ราย (ร้อยละ 19.67) มีกำลังพลที่ต้องการได้รับความช่วยเหลือจากปัญหาเรื่องเครียด จำนวน 113 ราย (ร้อยละ 45.93) ด้านทัศนคติที่เกี่ยวกับสาเหตุของความเครียด ได้แก่ ปัญหาทางการเงิน (ร้อยละ 62.20) ความปลอดภัยในชีวิต (ร้อยละ 57.93) ปัญหาครอบครัว (ร้อยละ 48.63) ทัศนคติต่อการเข้ารับบริการด้านสุขภาพจิตมีอุปสรรค ได้แก่ การลาหยุด (ร้อยละ 64.35) การเดินทาง (ร้อยละ 56.03) สถานที่รับบริการ (ร้อยละ 46.15) สรุปผลการศึกษาวิจัย คือ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้สึกเครียดและต้องการได้รับความช่วยเหลือ โดยทัศนคติเกี่ยวกับสาเหตุของความเครียดส่วนใหญ่เกี่ยวกับปัญหาด้านการเงินและความปลอดภัยในชีวิต ส่วนอุปสรรคในการเข้ารับบริการด้านสุขภาพจิต เป็นปัญหาการลาหยุดและการเดินทางมากกว่าปัญหาการกลัวเป็นตราบาปในการมารับบริการ

กุลนที นวลสุวรรณ (2555) ได้ศึกษาความเครียดและวิธีเผชิญความเครียดของพลทหารใหม่ โดยศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) โดยศึกษาพลทหารใหม่ผลัด 2 ปี พ.ศ. 2552 จำนวน 109 คน พบว่า ส่วนใหญ่มีความเครียดระดับเล็กน้อย รองลงมา คือ สุขภาพจิตปกติ สำหรับวิธีการเผชิญความเครียดด้านการแก้ไขปัญหา ที่ใช้บ่อยที่สุด คือ มีการขจัดความเครียดโดยการวิเคราะห์ปัญหาเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ดีขึ้น รองลงมา คือ วิธีที่ยอมรับปัญหาว่าไม่สามารถแก้ไขอะไรได้

ด้านการแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม ส่วนใหญ่ใช้วิธีลดหรือขจัดความเครียดโดยทำบุญตักบาตร/ ทำบุญทางศาสนา ไปวัด ฟังเทศน์ สนทนาธรรม/ ไปโบสถ์ /ไปสุเหร่า ด้านการหลีกหนี ส่วนใหญ่ใช้วิธีลดหรือขจัดความเครียดโดยหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่ทำให้ไม่สบายใจหรือปัญหา เช่น ลาป่วยหรือขาดเรียน ด้านการต่อต้าน ขจัดความเครียดโดยใช้วิธีแสดงอารมณ์โกรธหรือไม่พอใจบุคคลนั้น ๆ โดยตรง ด้านการเบี่ยงเบนความสนใจโดยพยายามทำสิ่งแปลกใหม่ที่ไม่เคยลองทำ และรองลงมา คือ การมีเพศสัมพันธ์ ด้านการผ่อนคลายความเครียดส่วนใหญ่ใช้วิธีขจัดความเครียดด้วยการนั่งสมาธิหรือสวดมนต์ไว้พระ/ อธิษฐาน/ ละหมาด จากผลวิจัยชี้ให้เห็นถึงวิธีที่พลทหารใหม่ส่วนใหญ่ใช้ลดหรือขจัดความเครียด ซึ่งผู้เกี่ยวข้องรวมทั้งผู้ฝึกและครูฝึกจำเป็นต้องตระหนักร่วมกัน ตลอดจนหาแนวทางป้องกันเพื่อลดหรือขจัดความเครียด ฝึกการแก้ปัญหาและสามารถทำให้พลทหารใหม่เผชิญความเครียดได้ถูกต้อง ปลอดภัยและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และให้ความรู้เพิ่มเติมทางด้านโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยด้วย

ปนัดดา ภู่เจริญศิลป์ (2555) ได้ศึกษาการจัดการความเสี่ยงทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของชุมชนชายแดนไทย-ลาว เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง พบว่า ชุมชนในพื้นที่ชายแดนไทย-ลาว มีภาวะความเสี่ยงทางสังคมและสิ่งแวดล้อม อันได้แก่ วิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป ประชาชนมีหนี้เพิ่มขึ้น ปัญหาเยาวชน ยาเสพติดในชุมชน การพนันชายแดน รวมทั้งการสูญหายของขององค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น จากการศึกษาพบว่า ชุมชนมีการจัดการความเสี่ยงดังกล่าวใน 2 รูปแบบ คือ รูปแบบที่ไม่เป็นทางการโดยผ่านกลไกทางจารีต ประเพณี องค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น และครอบครัว รูปแบบที่เป็นทางการจะผ่านทางชุมชนหรือองค์กรในชุมชน กฎระเบียบข้อตกลงของคนในชุมชน โครงสร้างของรัฐผ่านทางกฎหมาย กฎระเบียบข้อบังคับ

ไพบูลย์ ชาวสวนศรีเจริญ (2555) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสุขในการปฏิบัติงานของกำลังคนด้านสุขภาพในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้โดยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) แบบตัดขวาง (Cross sectional studies) กลุ่มตัวอย่าง คือ แพทย์ เภสัชกร ทันตแพทย์ พยาบาลวิชาชีพ นักวิชาการสาธารณสุข เจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน และเจ้าพนักงาน ทันตสาธารณสุข ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลชุมชน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ ของจังหวัดปัตตานี นราธิวาส และยะลา จำนวน 803 คน การวิเคราะห์โดยใช้เชิงพรรณนาและสถิติถดถอยเชิงพหุหลายขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) พบว่า กำลังคนด้านสุขภาพในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความสุขในการปฏิบัติงานเท่ากับคนทั่วไปร้อยละ 46.6 รองลงมา คือ มีความสุขมากกว่าคนทั่วไปร้อยละ 33.7 และร้อยละ 19.7 มีความสุขในการปฏิบัติงานน้อยกว่า

คนทั่วไป ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคะแนนความสุขโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับคะแนนความสุขโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล คือ วิชาชีพแพทย์ อายุ และเจ้าพนักงาน สาธารณสุขชุมชน และปัจจัยผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้สามารถ อธิบายความแปรปรวนของคะแนนความสุขในการปฏิบัติงานโดยรวมร้อยละ 7.0 ($R^2_{Adjusted}$ = .7)

สินี นวนเปียน, ปราโมทย์ ทองสุข, และจิรพรรณ พีรวุฒิ (2556) ได้ศึกษาผลกระทบจาก การปฏิบัติงานของพยาบาลงานอุบัติเหตุ-ฉุกเฉิน ภายใต้สถานการณ์ไม่สงบในโรงพยาบาลชุมชน สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย และการรับรู้การจัดความปลอดภัยของหัวหน้างาน โดยศึกษาผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน1ปีขึ้นไป จำนวน 187 คน และใช้แบบสอบถามที่เกี่ยวข้อง กับผลกระทบจากการปฏิบัติงานและการจัดการความปลอดภัย และใช้สถิติเชิงบรรยาย สอบถาม พยาบาลงานอุบัติเหตุ-ฉุกเฉินของโรงพยาบาลชุมชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีคะแนนเฉลี่ย ผลกระทบจากการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (Mean = 1.11, *SD* = 0.49) เช่นเดียวกับ ผลกระทบด้านจิตใจ (Mean = 1.87, *SD* = 0.75) ด้านสังคม (Mean = 1.02, *SD* = 0.66) และจิตวิญญาณ (Mean = 1.27, *SD* = 0.83) โดยผลกระทบด้านจิตใจมีค่าเฉลี่ยมากกว่าทุกด้าน ส่วนผลกระทบ ด้านร่างกายอยู่ในระดับต่ำ คะแนนเฉลี่ยการจัดการความปลอดภัยของหัวหน้างาน โดยรวม ตามการรับรู้ของพยาบาล อยู่ในระดับปานกลาง (Mean = 3.42, *SD* = 0.76) ผลงานวิจัยนี้ บ่งชี้ว่า พยาบาลงานอุบัติเหตุ-ฉุกเฉินในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติงาน ทั้ง ๆ ที่หัวหน้างานมีการจัดการความปลอดภัยระดับหนึ่ง สิ่งที่น่าจะดำเนินงานต่อไป คือ การหาแนวทางเยียวยาพยาบาลที่ได้รับผลกระทบ โดยเฉพาะผู้ได้รับผลกระทบด้านจิตใจ

ฐาศุกร์ จันประเสริฐ และณัฐพงษ์ ธรรมรักษาสิทธิ์ (2557) ได้ศึกษาการถ่ายทอด ทางสังคมเชิงวิชาชีพ เนื่องจากเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งในการหล่อหลอมและพัฒนาบุคคลตั้งแต่ ก่อนก้าวเข้าสู่ชีวิตการทำงาน เมื่อเข้าสู่ชีวิตการทำงาน และกระทั่งมีความมั่นคงในการทำงาน ศึกษากรณีตัวอย่างและนำมาสังเคราะห์เชื่อมโยงกับมุมมองในเชิงทฤษฎีและข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้ จากการศึกษาวิจัยข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งพบว่ากระบวนการถ่ายทอดทางสังคมเชิงวิชาชีพแบ่งได้เป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะก่อนเข้าสู่วิชาชีพ ระยะระหว่างการทำงานในสายวิชาชีพ และระยะมั่นคง เชิงวิชาชีพ โดยในแต่ละระยะประกอบด้วยตัวแทน เนื้อหา และกลวิธีในการถ่ายทอดแตกต่างกัน นอกจากนี้ยังพบว่า เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพประกอบด้วยคุณลักษณะหลัก 3 ประการ คือ 1) คุณลักษณะ เด่นด้านบุคลิกภาพ อาทิ ความช่างสังเกต ความรอบรู้ มีจินตนาการสูง 2) คุณลักษณะเด่นทางด้าน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล อาทิ ความสามารถในการปรับตัว ความสามารถในการประนีประนอม

และ 3) คุณลักษณะเด่นทางด้านการทำงาน อาทิ ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการบริหารงาน

จากการทบทวนวรรณกรรมในประเทศทำให้ทราบว่า ทหารที่ปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความเครียดระดับปานกลางถึงสูงปัจจัยที่ผลต่อความเครียด ได้แก่ ทั้งจากความกลัวในการปฏิบัติงาน ความวิตกกังวลในสถานการณ์พื้นที่ ความปลอดภัยในชีวิต สัมพันธ์ภาพจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ความห่างไกลจากครอบครัว อีกทั้งยังพบว่า มีอุปสรรคในขณะปฏิบัติหน้าที่ เช่น การเข้ารับบริการด้านสุขภาพเมื่อเจ็บป่วย อันเนื่องจากการจำกัดของสถานพยาบาลที่มีบุคลากรไม่เพียงพอหรือสถานพยาบาลห่างไกลจากหน่วยที่ตั้ง หรือประชาชนในพื้นที่ยังไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่เท่าที่ควร ทหารในพื้นที่ใช้วิธีแก้ไขปัญหาโดยการเผชิญความเครียด ยอมรับปัญหา พึ่งพาผู้ร่วมงาน หรือแม้กระทั่งการหลบหนีราชการ ดังนั้น การปรับตัวจึงเป็นกลไกสำคัญในการแก้ไขปัญหา ทั้งการปรับทัศนะคติก่อนลงไปปฏิบัติราชการให้เข้าใจสถานการณ์จริงในพื้นที่ ซึ่งทหารส่วนใหญ่ที่ปฏิบัติหน้าที่ไม่ใช่คนในพื้นที่ การเตรียมความรู้ ได้แก่ การอบรมขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม รวมทั้งมีคำบรรยายพิเศษเล่าประสบการณ์เพื่อให้กำลังพลเกิดความมั่นใจและเข้าใจมากขึ้น การสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างผู้บังคับบัญชาหรือผู้ฝึกสอนงาน และการเตรียมความพร้อมทางร่างกายในด้านต่าง ๆ เมื่อทหารสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพการปฏิบัติงานได้ ก็จะสามารถช่วยลดอัตราการขอย้ายหรือด้านการลาออกจากงานของทหารในพื้นที่ได้ และส่งผลให้ทหารมีความผูกพันต่อองค์กร ไม่เกิดการโยกย้ายไปประจำที่อื่น มีความภาคภูมิใจที่ได้ปฏิบัติงานรับใช้ประเทศชาติและประชาชน ทั้งได้รับการยอมรับจากสังคมและมีความก้าวหน้าในอาชีพ

งานวิจัยต่างประเทศ

ยามาดะ และอิซูมิ (Yamada & Izumi, 2000) ได้ศึกษาผลทางด้านจิตใจของผู้รอดชีวิตจากเหตุระเบิดปรามาณูที่เมืองฮิโรชิมาและนางาซากิ ประเทศญี่ปุ่น หลังจากเกิดเหตุการณ์เป็นระยะเวลา 20 ปี เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ประสบภัยที่ขณะเกิดเหตุอยู่ในเมืองและไม่อยู่ในเมือง ผลการศึกษา พบว่า ผู้ประสบเหตุการณ์ยังมีอาการวิตกกังวล และมีความเจ็บป่วยทางด้านร่างกายที่เกิดจากสาเหตุของผลกระทบทางด้านจิตใจในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยอาการเจ็บป่วยที่ปรากฏยังขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านอายุ เพศ และที่อยู่อาศัยด้วย ทั้งนี้ความวิตกกังวลและความเจ็บป่วยทางด้านร่างกาย อันเนื่องมากจากสาเหตุทางด้านจิตใจยังคงมีเพิ่มสูงขึ้น แม้ว่าเหตุการณ์จะผ่านพ้นไปเป็นเวลานาน

ไลจูน (Lijun, 2011) ศึกษาการปรับตัวของพลทหารใหม่ในสังกัดทหารบก สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนจีน การศึกษาระยะยาวและใช้แบบทดสอบ MMPI-2 การศึกษานี้จะศึกษา

การปรับตัวพลทหารใหม่การแบบเจาะลึกและใช้แบบทดสอบ MMPI โดยมีการศึกษาทางจิตวิทยาและพฤติกรรมองค์กรโดยขั้นที่หนึ่งพบว่ามีการปรับตัวหลัก ๆ เป็นสองด้าน คือ การปรับตัวภายในของบุคคลในด้านการฝึกและการปรับตัวทางด้านการทหารเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนทหารด้วยกัน ครูฝึกและผู้บังคับบัญชา การฝึกนั้นจะทำให้มีความสามารถพื้นฐานทางทหารและระดับที่สูงขึ้น ขั้นที่สอง คือ การใช้แบบทดสอบ MMPI-2 ในพลทหารใหม่โดยเป็นการศึกษาระยะยาวเพื่อคัดกรองขั้นต้นได้ นอกจากนั้นยังมีอีกหลายปัจจัยสำหรับทหารใหม่ เพื่อฝึกการเป็นผู้นำและการมีมนุษยสัมพันธ์

ซิมม่อนส์ และโยเดอร์ (Simmons & Yoder, 2013) ได้ศึกษาความยืดหยุ่นทางการทหาร การวิเคราะห์แนวคิด โดยความสำคัญของปัญหา คือ ความพยายามที่จะลดจำนวนทหารที่เกิดการฆ่าตัวตาย วัตถุประสงค์เพื่ออธิบายเกี่ยวกับความยืดหยุ่นที่มีผลกับสมาชิกทหารที่ฆ่าตัวตาย โดยใช้แนวคิดของวอล์คเกอร์ และอเวนท์ (Walker & Avant, 2005) พบว่า ปัจจัยด้านความยืดหยุ่น คือ การควบคุมส่วนบุคคล ความอดทน และการสนับสนุนทางสังคมเป็นลักษณะเฉพาะของลักษณะทางจิตวิทยา ด้านการปรับตัวของทหารที่มีความคิดฆ่าตัวตาย การปรับตัวในอดีตเป็นเหตุการณ์ในชีวิตที่เหมือนกับอุบัติเหตุในชีวิตที่รุนแรง การรับรู้เกี่ยวกับความตายรวมถึงผู้บังคับบัญชา ผลลัพธ์ของการปรับตัวที่สูง จะช่วยลดอาการทางจิตและส่งผลให้เกิดความก้าวหน้าในอาชีพและประสบความสำเร็จในแต่ละบุคคล ในขณะที่บุคคลที่มีความยืดหยุ่นน้อยหรือการปรับตัวน้อยจะเพิ่มอาการทางสุขภาพจิตและมีผลต่อพฤติกรรมที่อาจทำให้เกิดความเสี่ยงสูง โดยความเข้าใจถึงความยืดหยุ่นมีความสัมพันธ์กับทหารที่มีแนวความคิดฆ่าตัวตายว่าเป็นภาวะวิกฤติ พยาบาลจะต้องสามารถประเมินทหารที่อยู่ในกลุ่มที่มีความพยายามฆ่าตัวตาย และมีความพร้อมที่จะส่งต่อพวกเขาสู่ครอบครัวของเขาเพื่อให้ได้รับการดูแลที่เหมาะสม นอกจากนี้ ยังเป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับความยืดหยุ่นของทหารต่อชุมชน กลุ่มพลเรือนและเพิ่มความเข้าใจรับรู้ด้านจิตวิทยาการปรับตัวนำไปสู่การเพิ่มกิจกรรมที่เหมาะสมในกลุ่มคนที่มีความคิดฆ่าตัวตายด้วย นอกจากนี้ สถาบันการวิจัยทางการทหารในด้านพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ของสหรัฐอเมริกา ได้มีการกำหนดตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานที่สำคัญไว้ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ความเชี่ยวชาญทางด้านเทคนิคทั่วไป (General technical proficiency) ความสำเร็จและความพยายาม (Achievement and effort) ความแข็งแรงทางร่างกาย (Physical fitness) การทำงานเป็นทีม และผลการปฏิบัติงานที่คาดหวังในอนาคต (Future expected performance) โดยมีเพื่อนร่วมงานและหัวหน้างานเป็นผู้ประเมิน

แอนดริว และคณะ (Andrew et al., 2013) ได้ศึกษาปัจจัยทำนายภาวะหน้าที่ด้านสุขภาพ (Health function) ก่อนและหลังออกรบของทหาร เป็นการศึกษาแบบระยะยาวในกลุ่มทหารที่อยู่ระหว่างการรบหรือหยุดปฏิบัติหน้าที่ในอิรักโดยศึกษาทหารจำนวน 790 ราย โดยมีการประเมิน

ก่อนและหลังออกรบเพื่อหาปัจจัยทำนายหน้าที่การทำงานของร่างกายและอารมณ์หลังสงคราม พบว่า หลังสงครามทหารมีความเสื่อมทางด้านร่างกายและอารมณ์ โดยด้านร่างกาย ค่า $t = 6.65$, $p < .0001$ และด้านจิตใจ ค่า $t = 7.11$, $p < .0001$ ซึ่งความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หลังจากออกรบหน้าที่ของร่างกายเสื่อมลงกว่าเมื่อยังไม่ออกรบ ซึ่งสัมพันธ์กับอายุที่มากขึ้น กลุ่มผู้ที่มีอาการทางกายมาก (More physical symptoms) ปฏิกิริยาของความดันโลหิต (ผลกระทบจากความดันโลหิตสูง) และจากการบาดเจ็บ นอกจากนี้ หลังจากออกรบหน้าที่ทางอารมณ์ก็จะเสื่อมลงมากกว่าช่วงก่อนออกรบ ซึ่งสัมพันธ์กับอายุที่น้อย ความพึงพอใจทางสังคมต่ำ การสนับสนุนทางสังคมต่ำ มีอาการทางกายมากกว่าและมีอาการของ PTDS (ภาวะผิดปกติทางจิตใจหลังเผชิญภัยพิบัติ)

จากการทบทวนวรรณกรรมต่างประเทศ พบว่า การปฏิบัติงานของทหารที่ปฏิบัติงานในภาวะศึกสงคราม การฝึกในสนามรบ หรือแม้กระทั่งผู้ที่เคยมีประสบการณ์หรือรอดชีวิตขณะที่มีศึกสงคราม มักมีความตึงเครียดสูงจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และหลังสงครามทหารมีความเสื่อมทางด้านร่างกายและอารมณ์สูง จากการใช้ร่างกายอย่างหนัก และมีภาวะกดดันและส่งผลกระทบด้านจิตใจจากสถานการณ์ในขณะปฏิบัติงาน จากการที่บุคคลนั้น ๆ ไม่สามารถปรับตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงส่งผลให้บุคคลนั้น ๆ เกิดอาการเจ็บป่วยทางร่างกาย ส่งผลกระทบต่อด้านจิตใจ และแม้ว่าเหตุการณ์จะผ่านพ้นไปเป็นเวลานานอาการเจ็บป่วยทางร่างกายและความวิตกกังวลที่ปรากฏยังขึ้น อันเนื่องมากจากสาเหตุทางด้านจิตใจยังคงมีเพิ่มสูงขึ้น ผลลัพธ์ของการปรับตัวที่สูงจะช่วยลดอาการทางจิต และส่งผลให้เกิดความก้าวหน้าในอาชีพและประสบความสำเร็จในแต่ละบุคคล ขณะเดียวกันการฝึกร่วมและการสร้างสัมพันธภาพระหว่างกลุ่มทำให้การทำงานเป็นไปด้วยความราบรื่น โดยบุคคลที่มีความยืดหยุ่นน้อยหรือการปรับตัวน้อยจะเพิ่มอาการทางสุขภาพจิต และมีผลต่อพฤติกรรมที่อาจทำให้เกิดความเสี่ยงสูงในการคิดฆ่าตัวตาย ซึ่งเป็นภาวะวิกฤติ ดังนั้น การปรับตัวจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญของทหารที่อยู่ในพื้นที่ที่มีสถานการณ์กดดันเหมือนพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย ถ้าหน่วยงานสามารถจัดเตรียมความพร้อมทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจให้กับทหารที่จะลงปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างดี ก็จะสามารถลดการสูญเสียทั้งกำลังพล กำลังเงินสนับสนุน และสภาวะการเจ็บป่วยทั้งร่างกายและจิตใจของทหารได้

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การเตรียมความพร้อมของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” เป็นการวิจัยชิงคุณภาพ (Qualitative research) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการปฏิบัติหน้าที่ของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย 2) ศึกษาผลกระทบจากการปฏิบัติหน้าที่ของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย และ 3) ศึกษาการปรับตัวและแนวทางการเตรียมความพร้อมของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย โดยมีลำดับการดำเนินการ ดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการปฏิบัติหน้าที่และผลกระทบของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย

ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร (Documentary study) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นการหาข้อมูลเบื้องต้นที่จะใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษา

2. ศึกษาสภาพการปฏิบัติหน้าที่ของทหารที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดย การสังเกต และการสัมภาษณ์เชิงลึก ทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

3. ศึกษาสภาพปัญหา ความเครียดจากการปฏิบัติงาน ผลกระทบในการปฏิบัติงานของทหารในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยการสังเกตและการสัมภาษณ์เชิงลึก

พื้นที่ศึกษา

หน่วยเฉพาะกิจนาวิกโยธิน (ฉก.นย.ทร./ ฉก.นย.ภต.) รับผิดชอบพื้นที่จังหวัดปัตตานี ประกอบด้วย อำเภอไม้แก่น อำเภอสายบุรี และจังหวัดนราธิวาส ประกอบด้วย อำเภอเมือง อำเภอยี่งอ และอำเภอบาเจาะ เนื่องจากหน่วยบัญชาการนาวิกโยธินมีหน้าที่อำนวยการบังคับบัญชากำลังพลให้มีสมรรถภาพและพร้อมที่จะทำการรบได้ เพื่อดำรงขีดความสามารถในการปฏิบัติการรบทางบก, ปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบก, ปฏิบัติการรบพิเศษและรักษาความปลอดภัยในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลเป็นข้าราชการทหารสังกัดกองทัพเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่อยู่ในความดูแลของกองทัพเรือ ประเทศไทยและผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ

1.1 ข้าราชการทหารชั้นสัญญาบัตร ชั้นยศ เรือตรีถึงชั้นยศนาวาเอก โดยเป็นผู้ที่กำลังปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่มาแล้วไม่น้อยกว่า 6 เดือนหรือเคยปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่มาแล้วไม่น้อยกว่า 6 เดือน โดยวิธีการเลือกอย่างเจาะจง จำนวน 5 คน ใช้วิธีเลือกอย่างเจาะจง (Purposive sampling) โดยผ่านการแนะนำจากผู้บังคับบัญชาและผู้ให้ข้อมูลมีความยินดีที่จะให้ข้อมูล และให้ความร่วมมือในการวิจัย

1.2 ข้าราชการทหารชั้นประทวนชั้นยศจ่าตรีถึงพันจ่าเอก โดยเป็นผู้ที่กำลังปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่มาแล้วไม่น้อยกว่า 6 เดือนหรือเคยปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่มาแล้วไม่น้อยกว่า 6 เดือน โดยวิธีการเลือกอย่างเจาะจง จำนวน 8 คน ใช้วิธีเลือกอย่างเจาะจง (Purposive sampling) โดยผ่านการแนะนำจากผู้บังคับบัญชาและผู้ให้ข้อมูลมีความยินดีที่จะให้ข้อมูล และให้ความร่วมมือในการวิจัย

2. ครอบครัวของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย บิดา มารดา ภรรยา บุตร ญาติ หรือบุคคลอื่นที่อยู่ร่วมกัน จำนวน 13 คน

3. ผู้บังคับบัญชาของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 2 คน

4. ผู้ร่วมงานของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 4 คน

วิธีการเก็บข้อมูล

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติหน้าที่และผลกระทบในการปฏิบัติหน้าที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดภาคใต้ของประเทศไทย จากการสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ คือ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ครอบครัวผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน เพื่อรวบรวมข้อมูลจากการตอบคำถาม ความคิดเห็น และผลกระทบของการปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งข้อเสนอแนะ เพื่อนำมาวิเคราะห์สรุปผลแล้วนำมาเป็นแนวทางในการจัดสนทนากลุ่มได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความเป็นจริง โดยใช้ระยะเวลาการสัมภาษณ์เชิงลึก ระหว่างวันที่ 11-16 พฤษภาคม พ.ศ. 2559

2. การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant observation) โดยการสังเกตระหว่างการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยเป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์ โดยมีเครื่องมือประกอบ ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์

1.1 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไป เพื่อให้ได้ข้อมูลด้านอายุ ตำแหน่งที่ปฏิบัติงาน ศาสนา สถานภาพสมรส ภูมิลำเนา บทบาทในครอบครัว ระดับการศึกษา และระยะเวลาการปฏิบัติงาน

1.2 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) โดยใช้แนวคำถามที่กำหนดไว้เป็นแนวทางในแต่ละประเด็นที่ต้องการทราบจากผู้ให้ข้อมูล เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างแบบสัมภาษณ์และการหาคุณภาพแบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์ ตามประเด็นเนื้อหาของกรอบแนวคิดการวิจัยที่กำหนดไว้ การเตรียมแนวคำถาม ได้จากทฤษฎีและการทบทวนวรรณกรรม เอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อให้ครอบคลุมประเด็นสำคัญ ลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายเปิดที่มุ่งให้ผู้ให้ข้อมูล อธิบาย และเล่าประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษา

หาคุณภาพแบบสัมภาษณ์โดยการศึกษานำร่อง โดยนำไปสัมภาษณ์ข้าราชการสังกัดกองทัพเรือที่ได้รับมอบหมายให้ลงไปปฏิบัติงานชายแดนภาคใต้ จำนวน 5 คน ในวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559 และนำมาปรับข้อคำถามให้ครอบคลุมและเหมาะสมตามวัตถุประสงค์และกรอบการวิจัย

2. แบบบันทึกการสังเกต ใช้บันทึกระหว่างการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เพื่อเก็บรายละเอียดกิริยาท่าทางและอารมณ์ความรู้สึกของผู้เข้าร่วมการศึกษาที่มีต่อประเด็นการพูดคุยเหล่านั้นให้มากที่สุด และเพื่อสังเกตสภาพทั่วไปของพื้นที่โดยให้ความสำคัญ 3 ประการ คือ

2.1 สถานที่ สภาพความเป็นอยู่โดย อาคารสถานที่พักในค่ายจุฬาภรณ์ และภายนอกพื้นที่ค่ายจุฬาภรณ์ คือ บริเวณจุดตรวจลาดตระเวน ตามพื้นที่ต่าง ๆ เช่น ถนน สนามบิน สถานที่ราชการ เป็นต้น

2.2 กิจกรรมที่เกิดขึ้น เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นซึ่งเป็นส่วนสำคัญต่อเหตุการณ์

2.3 บริบทหรือสิ่งแวดล้อม ที่เกี่ยวกับบุคคล สังคม วัฒนธรรม

3. เครื่องมืออุปกรณ์อื่น ๆ อาทิเช่น เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายภาพ เพื่อความสะดวกในการเก็บข้อมูล

การดำเนินการในการเก็บข้อมูล

1. การติดต่อประสานงานโดย ผู้วิจัยติดต่อประสานงานผู้บังคับบัญชาของหน่วย แนะนำตัวและแจ้งวัตถุประสงค์การวิจัยและขั้นตอนการทำวิจัย

2. ชี้แจงวัตถุประสงค์และรายละเอียดของงานวิจัยและการพิทักษ์สิทธิ์ ผู้ให้ข้อมูล รวมทั้งให้บันทึกใบยินยอมผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ดำเนินการนัดหมายวัน-เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์

3. สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้ให้ข้อมูล โดยการสร้างสัมพันธภาพกับเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่ช่วยเหลือด้านการเก็บข้อมูล ตลอดจนผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยสร้างสัมพันธภาพกับหัวหน้าหน่วยงานพร้อมกับอธิบายวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย ตลอดจนขั้นตอนการเก็บข้อมูล

3.2 ผู้วิจัยสร้างสัมพันธภาพกับผู้ให้ข้อมูลโดยการแนะนำตัวผู้วิจัยและขอศึกษาเกี่ยวกับประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลในการปฏิบัติหน้าที่ ผลกระทบจากการปฏิบัติหน้าที่และแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อการเตรียมความพร้อมของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ตามแนวชายแดนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่และไม่มีผลกระทบต่อผู้ให้ข้อมูลแต่ประการใด

4. การศึกษานำร่อง (Pilot study) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลซึ่งมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด จำนวน 5 คน ในวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559 เพื่อทดลองใช้และปรับปรุงวิธีการสัมภาษณ์ การเก็บข้อมูลและการถอดเทป ก่อนที่จะนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริง

5. เก็บข้อมูลจริงระหว่างวันที่ 11-16 พฤษภาคม พ.ศ. 2559 ณ ค่ายจุฬาภรณ์ ตำบลโคกเคียน อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส ในช่วงระหว่างเวลา 08.00-16.00 น.

6. บันทึกภาพและเสียงขณะสัมภาษณ์ โดยขออนุญาตผู้ให้สัมภาษณ์ต้องให้ความยินยอมก่อนจึงจะบันทึกข้อมูลเพื่อให้ข้อมูลที่ได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ตอนที่ 2 การปรับตัว และแนวทางการเตรียมความพร้อมของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดผู้ร่วมสนทนากลุ่ม ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน ดังนี้

1.1 จิตแพทย์ผู้ปฏิบัติงานในการดูแลทหารที่ปฏิบัติราชการในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ จำนวน 1 คน

1.2 พยาบาลที่ได้รับการอบรมเฉพาะทางสาขาจิตเวชศาสตร์ จำนวน 1 คน

1.3 พยาบาลวิชาชีพประจำการผู้ปฏิบัติงานหรือเคยปฏิบัติงานในการดูแลทหารที่ปฏิบัติราชการในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ จำนวน 2 คน

1.4 นักจิตวิทยาคลินิกผู้ปฏิบัติงานในการดูแลทหารที่ปฏิบัติราชการในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ จำนวน 1 คน

1.5 ครูฝึก จำนวน 1 คน

1.6 ผู้ปฏิบัติงาน/ ผู้ที่เคยปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มาแล้วไม่น้อยกว่า 6 เดือน ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 4 คน

2. ดำเนินการสนทนากลุ่มในวันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2559 ระหว่างเวลา 13.30-15.30 น. ตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 กำหนดประเด็นและวัตถุประสงค์ของการสนทนากลุ่ม

2.2 กำหนดทีมงาน ประกอบด้วย ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) ผู้จดบันทึก (Note-taker) และผู้ช่วยทั่วไป (Assistant)

2.3 ประสานงานเชิญผู้ร่วมสนทนากลุ่ม ตามที่กำหนด

2.4 การเตรียมสถานที่และอุปกรณ์เพื่อใช้ในการสนทนากลุ่ม โดยจัดเตรียมสถานที่ ณ สโมสรร่มเกล้า ค่ายจุฬาภรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส และจัดเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็น

2.5 ดำเนินการสนทนากลุ่ม ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด

2.6 รวบรวมข้อมูลและสรุปประเด็นของการสนทนากลุ่ม

3. สรุปผลการสนทนากลุ่มเพื่อกำหนดแนวทางการปรับตัวและแนวทางการเตรียมความพร้อมของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ชายแดนภาคใต้

การวิเคราะห์ข้อมูลและตรวจสอบข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ถอดเทปจากการสัมภาษณ์ และรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต

2. จัดหมวดหมู่ ของข้อมูลที่รวบรวมมาได้ และนำข้อมูลที่ได้มาสรุป

3. สรุปการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลแต่ละราย สรุปและอ่านทบทวนเพื่อเป็นการตรวจสอบ

4. นำข้อสรุปแต่ละหมวดหมู่ไปตรวจสอบยืนยันกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสังเกตทั้งหมด

5. เขียนคำอธิบายหมวดหมู่และประเด็นใหญ่ ประเด็นย่อย วิเคราะห์ส่วนที่สำคัญ

การตรวจสอบข้อมูล

การตรวจสอบข้อมูลโดยวิธีการยืนยันสามเส้า (Triangulation) โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีต่าง ๆ กัน คือ ใช้วิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมควบคู่กับการสัมภาษณ์ การตรวจสอบข้อมูล โดยผู้วิจัยสอบถามซ้ำจากผู้ให้ข้อมูลเมื่อมีความสงสัยหรือไม่เข้าใจ เพื่อทำความเข้าใจให้ ถูกต้องตรงกัน และเมื่อจบการสัมภาษณ์แต่ละครั้ง ในวันรุ่งขึ้นผู้วิจัยนำข้อมูลที่ถอดเทปแล้วนำไปให้ผู้ให้ข้อมูลตรวจสอบ และยืนยันความถูกต้องของข้อมูลอีกครั้งหนึ่ง มีการตรวจสอบข้อมูลแบบถามซ้ำ คือ หากข้อมูลที่เก็บมาได้ เป็นที่สนใจ ผู้วิจัยก็นำไปถามซ้ำและตรวจสอบซ้ำอีกครั้งหนึ่ง และหลังจากวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว นำข้อมูลที่วิเคราะห์ได้ มาตรวจสอบโดยผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานอีกครั้งหนึ่ง เพื่อยืนยันความถูกต้อง

การพิทักษ์สิทธิ์และจริยธรรมการวิจัย

ผู้วิจัยสร้างสัมพันธภาพกับผู้ให้ข้อมูลเพื่อให้เกิดความไว้วางใจระหว่างผู้วิจัยและผู้ให้ข้อมูล และสอบถามความสมัครใจในการเข้าร่วมวิจัยครั้งนี้จากผู้ให้ข้อมูลทุกราย มีการชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัย ขั้นตอนการเก็บข้อมูลโดยไม่ปิดบัง บอกให้ทราบเกี่ยวกับการสนทนาแบบเจาะลึก การขออนุญาตการบันทึกเสียงสนทนาแต่ละครั้ง จำนวนครั้งในการสัมภาษณ์ ระยะเวลาและสถานที่ที่ใช้ในการสัมภาษณ์ในแต่ละครั้ง และให้ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้เลือกสถานที่ในการสนทนา การเซ็นใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัย การผู้ให้ข้อมูลตรวจสอบความถูกต้องของข้อสรุป การมีสิทธิ์ตอบหรือไม่ตอบคำถามใด ๆ ของผู้ให้ข้อมูล การรักษาความลับของผู้ให้ข้อมูล และไม่เผยความลับของผู้ให้ข้อมูลก่อนได้รับอนุญาต ไม่เปิดเผยนามจริง และข้อมูลที่อาจเกิดผลเสียหายต่อผู้ให้ข้อมูลข้อมูลทุกอย่างที่ได้จากการพูดคุยและบอกเล่าเรื่องราวประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลทั้งจากการบันทึกเทป การสนทนาหรือการจดบันทึก จะถูกเก็บเป็นความลับระหว่างผู้ให้ข้อมูลกับผู้วิจัยเท่านั้น เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว ข้อมูลดิบของผู้ให้ข้อมูลถูกทำลายทั้งหมดเมื่อสิ้นสุดการวิจัย การตีพิมพ์และเผยแพร่จะไม่บิดเบือนความเป็นจริงทำให้ผู้ให้ข้อมูลเสื่อมเสียชื่อเสียง และกระทำในภาพรวมเฉพาะในการเสนอเชิงวิชาการ

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การเตรียมความพร้อมของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติหน้าที่ของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลกระทบจากการปฏิบัติหน้าที่ การปรับตัว และแนวทางการเตรียมความพร้อมของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย โดยศึกษาในพื้นที่เขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ในความรับผิดชอบของกองทัพเรือ จังหวัดปัตตานีและจังหวัดนราธิวาส เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการสนทนากลุ่ม และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหาแบบตีความและสร้างแนวทางการเตรียมความพร้อมของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยนำเสนอผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. สภาพการปฏิบัติหน้าที่ของทหารเรือในจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. ผลกระทบต่อทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้
3. การปรับตัวของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้
4. แนวทางการเตรียมความพร้อมของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

สภาพการปฏิบัติหน้าที่ของทหารเรือในจังหวัดชายแดนภาคใต้

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีข้อค้นพบเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติหน้าที่ ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. สภาพวิถีชีวิตความเป็นอยู่
2. สภาพการปฏิบัติงาน
3. สภาพพื้นที่ที่ปฏิบัติงาน
4. อันตรายจากการปฏิบัติงาน
5. อุปกรณ์สำหรับการปฏิบัติหน้าที่

1. สภาพวิถีชีวิตความเป็นอยู่

จากการสังเกตพบว่าสภาพวิถีชีวิตความเป็นอยู่มีความเรียบง่าย ที่พักสำหรับข้าราชการที่ปฏิบัติงานหมุนเวียน เป็นที่พักชั่วคราวตามแต่ละหน่วย สภาพที่อยู่ อยู่อย่างเรียบง่าย อาคารพักอาศัยเป็นอาคารชั่วคราวสำเร็จรูปชั้นเดียว บางหน่วยมี 2 ชั้น ทำจากไม้และปูน แต่ละห้องขนาดพื้นที่ประมาณ 20-24 ตารางเมตร พักอาศัยได้ 1-2 คนต่อห้อง ภายในห้องประกอบด้วย เตียงนอน

ตู้เสื้อผ้า ตู้เย็น พัดลม และของใช้ส่วนตัวเล็กน้อย ห้องเรียงชิดติดกันเป็นแนวยาว มีพื้นที่ส่วนรวม ได้แก่ ห้องน้ำ เป็นห้องน้ำรวม แยกจากอาคารพักอาศัย โดยใช้ปูนก่อขึ้นมา มีครัวส่วนรวม สามารถใช้ทำอาหารร่วมกัน แต่ละหน่วยมีห้องประชุมย่อยของหน่วย และภายในห้องประชุม มีเครื่องปรับอากาศ เปิดใช้เมื่อมีการประชุม มีห้องเก็บอุปกรณ์การทำงาน เช่น อุปกรณ์สำหรับงานด้านวัตถุระเบิด ห้องสำหรับอุปกรณ์ทางการทหาร เป็นต้น โดยรอบที่พักมีพื้นที่อเนกประสงค์ส่วนกลาง เช่น เก้าอี้ม้าหินสำหรับนั่งพักผ่อน บ่อเลี้ยงปลาสวยงาม พื้นที่ทำสวนเกษตรและเลี้ยงสัตว์ตามที่กำลังพลสนใจ บางหน่วยจัดทำเป็นศาลาไม้ขนาดเล็กสำหรับนันทนาการ เช่น เล่นกีตาร์หรือนั่งพักผ่อน ขณะสัมภาษณ์มีกำลังพลบางคน นั่งถอดเสื้อคุยกับเพื่อนด้านนอกห้องพัก และเมื่อต้องออกไปปฏิบัติหน้าที่นอกพื้นที่ฐาน เช่น วัด โรงเรียน หรือลาดตระเวนในพื้นที่ป่า จะตั้งที่พักจากการตั้งเต็นท์สนาม เพื่อใช้นอนในช่วงเวลาพักผ่อน บางที่อาจเป็นอาคารพักสำเร็จรูปชั่วคราว สำหรับอาหารทางหน่วยต้นสังกัดจะจัดอาหารกล่องแก่กำลังพล หรือกรณีลาดตระเวนในพื้นที่ป่า การทำอาหารใช้หม้อสนาม ทำอาหารรับประทานเองอย่างง่าย ๆ ในบางครั้งประชาชนในพื้นที่นำอาหารที่ทำเองมาให้รับประทาน ดังตัวอย่างจากการสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“การนอนนอกฐาน เช่น ที่วัดก็จะนอนศาลาวัดบ้าง เต็นท์บ้าง นอนได้ทุกที่ หลัง ๆ จะมีอาคารน็อคดาวน์ให้ก็ดีขึ้น มีความสะดวกสบายดีมากขึ้น ปัจจุบันความเป็นอยู่ดีขึ้นกว่าแต่ก่อนมาก เราอยู่ได้เพราะเราฝึกมา กินอยู่ให้เข้ากับธรรมชาติมากที่สุด” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3, สัมภาษณ์, 11 พฤษภาคม 2559)

“เวลาว่างก็นอนดูทีวีอยู่ในฐาน มันก็เบื่อ ฐานมันแคบ แต่ก็อยู่ได้ ดูหนังบ้างดู เล่นเกมบ้าง ไปตลาดบ้าง ก็พอหายเหงา อยู่ในพื้นที่ไม่ได้ออกไปเที่ยวเพราะการออกไปไหนก็ต้องได้รับอนุญาตก่อนเพราะเป็นการออกนอกฐาน มันจะเป็นความผิด ไปเที่ยวมั่วไม่ได้” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4, สัมภาษณ์, 12 พฤษภาคม 2559)

“ด้วยความจำกัดหลาย ๆ อย่าง บางทีเค้าทำมาผมกินไม่ได้ ผมก็ไม่คิดมาก ซื้อกินเองได้ก็อดทน คิดว่าได้กินบ้างก็ยังดี อันไหนกินไม่ได้ก็ช่างมัน อยู่ง่าย ๆ คนที่ลำบากกว่าเราก็มี” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5, สัมภาษณ์, 12 พฤษภาคม 2559)

“ที่นี่สะดวกที่สุดแล้ว เพราะผมออกราชการมาผมไม่ได้อยู่ในค่ายหรือในเมือง ผมอยู่ในป่า บางทีผมอยู่ในส่วนของทหารพราน ต้องเข้าป่า 3-4 วัน ต้องข้ามเขาบ้าง พอมาอยู่ที่นี่ก็ไม่ต้องปรับตัวเลย” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6, สัมภาษณ์, 12 พฤษภาคม 2559)

“เวลาที่พักเราก็จะขอไปพักที่วัดหรือโรงเรียน จะต้องรายงานให้เจ้าของพื้นที่ทราบ กลางคืนก็จะจัดเวรยาม เช่น พลัดละ 2 คน คนอื่นก็พักผ่อน ก็จะมีแค่หมอน และเปลสนาม เพราะของสัมภาระของเราก็มากอยู่แล้ว ถ้าพื้นที่นั้นอยู่ไม่ไกลจากฐานของเรา หน่วยก็อาจจะมาส่ง

ข้าวกล่องให้เรา แต่ถ้าขึ้นเขาก็ต้องหุงหาเอาเอง เพราะต้องเตรียมข้าวสาร ข้าวเหนียวไปเอง โดยใช้หม้อสนาม ผมเองไม่ได้รู้สึกลำบากเพราะถูกฝึกอย่างนี้มาตั้งแต่เป็นนักเรียน" (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8, สัมภาษณ์, 13 พฤษภาคม 2559)

"เพราะผมเคยไปต่างประเทศมาแล้ว ผมเคยไปซูดานมา เจอมาเยอะกว่านี้ ลำบากกว่านี้ ผมคิดว่าที่นี่ประเทศไทย ที่โน้น (ซูดาน) การกินอยู่ลำบากยิ่งกว่านี้ แล้วก็มานี่มันก็ดีอย่างหนึ่ง คือ ข้าวก็มีกิน 3 มื้อ" (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 10, สัมภาษณ์, 13 พฤษภาคม 2559)

"มาตอนแรกก็คิดว่าจะเป็นอาคารครับ แต่พอมาเห็นเป็นน็อคดาวน์ ชั้นเดียว ห้องหนึ่งอยู่ 2 คน คนที่เป็นแบบนี้พักแบบนี้คือทหารที่หมุนเวียน" (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 12, สัมภาษณ์, 14 พฤษภาคม 2559)

2. สภาพการปฏิบัติงาน

พบว่า มีการออกปฏิบัติงานเป็นทีม ในแต่ละหน่วยจะจัดชุดปฏิบัติงาน 2 หรือ 3 ชุด ปฏิบัติงาน โดยแต่ละชุดประกอบด้วยกำลังพล 5-8 คน แล้วแต่จำนวนกำลังพลในหน่วย ซึ่งจะสลับกันออกปฏิบัติหน้าที่ การออกปฏิบัติงานจะเป็นทีม ภายในทีมจะคอยช่วยเหลือกัน และทำหน้าที่ตามที่ตนเองได้รับมอบหมาย โดยทีมจะเน้นการปฏิบัติงานร่วมกัน สามารถทำงานทดแทนกันได้หากเกิดเหตุฉุกเฉิน ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

"การทำงานจะออกไปทำงานเป็นทีม 8 คน อย่างน้อยที่สุดก็ต้อง 6 คน ไม่เคยไปเดี่ยว หรือไปสองคน เพราะถ้าเกิดอะไรเราสู้เขาไม่ได้ เราเจ็บอย่างเดียว และเราอุ่นใจ แต่พูดจริง ๆ นะ 8 คนก็ยังไม่พอ ถ้าเกิดเค้ารวมกลุ่มกันเราก็สู้เขาไม่ได้อยู่แล้ว เพราะเขาจะเอาแนวร่วมมาจากไหนก็ได้ เค้ารวมกลุ่มได้เยอะมาก 50 คน ร้อยคน ง่ายมากแป๊บเดียว" (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3, สัมภาษณ์, 11 พฤษภาคม 2559)

"พอมีปัญหากับหัวหน้าหรือลูกน้อง ก็มีผิดใจกัน แต่เราต้องทำงานต่อไป มันก็เสี่ยง เราต้องทำงานเป็นทีม ต้องคุยกัน" (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4, สัมภาษณ์, 12 พฤษภาคม 2559)

"การทำงานก็ต้องทำงานร่วมกัน เพราะถ้ามีเหตุเกิด เราจะคุยกับทีมงานนะ เราไม่เร่งทุกอย่างรอได้ ไม่ต้องรีบร้อน ค่อย ๆ ทำไป" (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8, สัมภาษณ์, 13 พฤษภาคม 2559)

"หน่วยผมจะไม่มีปัญหาเรื่องผู้ร่วมงานครับ เพราะเราทุกคนอยู่ด้วยกันมาก่อน แล้วก็มานี่ เรียกว่ารู้จักกัน สามัคคี ทำงานเป็นทีม พวกผมจะเน้นทำงานเป็นทีมครับ" (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 12, สัมภาษณ์, 14 พฤษภาคม 2559)

3. สภาพพื้นที่ที่ปฏิบัติงาน

พบว่า การปฏิบัติหน้าที่ส่วนใหญ่เป็นการปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่เสี่ยงและมีความอันตราย ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“งานข่าว เป็นงานที่มีความเสี่ยง ตนเองเคยปลอมตัวไปหาข่าวในพื้นที่เสี่ยงซึ่งถ้าเขารู้ก็คงเป็นอันตรายแน่นอน โดยถ้ารู้ก็หมายถึงชีวิตอย่างเดียว ก็ทำงานในพื้นที่ ถ้าเปิดเผยมากก็ไม่ดี ต้องปิดลับบ้าง” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3, สัมภาษณ์, 11 พฤษภาคม 2559)

“พื้นที่อันตราย เช่น พื้นที่บาเจาะ เหตุการณ์รุนแรง ยิงกันตลอดเวลาแทบทุกเดือน ถ้าไม่มีคนตาย 16 ศพ ก็คงไม่เงียบ” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4, สัมภาษณ์, 12 พฤษภาคม 2559)

“สิ่งที่ควรระวังคือ ยุคนี้ เป็นยุคไอที ตอนที่เค้าขับรถอยู่บนพื้นที่เสี่ยงเค้าก็เอาไลน์มาเล่น มันไม่ถูกต้องที่สุด เพราะมันจะทำให้เค้าและคนรอบ ๆ ตัวเค้าอันตรายและอาจเสียชีวิตได้ เพราะมีเหตุปะทะหลายครั้งที่เอาหูฟังใส่หู เค้าก็ยิงไม่รู้เรื่อง... เมื่อก่อนเส้นทางสาย 415 ที่บาเจาะมีระเบิดตลอดสาย เยอะมากโดนเป็นว่าเล่น” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5, สัมภาษณ์, 12 พฤษภาคม 2559)

4. อันตรายจากการปฏิบัติงาน

พบว่า เมื่อออกปฏิบัติหน้าที่มีโอกาสที่จะตกเป็นเป้าหมายของผู้ก่อการร้าย ก่อให้เกิดอันตรายในรูปแบบต่าง ๆ ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“แรก ๆ ปีที่เกิดเหตุการณ์ปล้นปืน ช่วงนั้นเหตุการณ์เป็นการเผาทรัพย์สินทางราชการ ไม่ค่อยมีระเบิด ปี49 ลงไปอำเภอบาเจาะ ผมโดนเหตุอยู่ 2 ครั้ง” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2, สัมภาษณ์, 11 พฤษภาคม 2559)

“พวกเรามักจะเป็นเป้าของพวกโจร ถ้าเกิดเค้ารวมกลุ่มกันเราก็สู้เขาไม่ได้อยู่แล้ว เพราะเขาจะเอาแนวร่วมมาจากไหนก็ได้ เค้ารวมกลุ่มได้เยอะมาก 50 คน ร้อยคน ง่ายมากแป๊บเดียว และการทำงานของเขา คือ คนยิงต่างหาก คนเก็บปืนต่างหาก คนระเบิดต่างหาก คนขุดหลุมต่างหาก คนจุดชนวนต่างหาก คนดูเส้นทางต่างหาก ทำงานคนละหน้าที่ คือ ทุกคนจะไม่รู้จักกันเลย คือ 10 คน ที่เขาทำงานจะไม่รู้จักกันเลย พอจับได้ก็ไม่สามารถสาวต่อมาได้ สิ่งที่เชื่อม คือ หัวหน้ากลุ่มคนเดียวจะรู้ ที่เชื่อมโยงสั่งการ ว่าคนไหนจะทำอะไร มันเป็นยุทธศาสตร์ของเค้า” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3, สัมภาษณ์, 11 พฤษภาคม 2559)

“เมื่อก่อนเส้นทางสาย 415 ที่บาเจาะ มีระเบิดตลอดสายเยอะมาก โดนเป็นว่าเล่น” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5, สัมภาษณ์, 12 พฤษภาคม 2559)

“ที่นี่พอเจอระเบิดคือมันพร้อมที่จะทำงาน และจะระเบิดเมื่อไหร่ก็ไม่รู้ เพราะที่นี่คนมันจ้องจะทำร้ายกัน 7 เดือนที่ผ่านมา มีเหตุการณ์มาหลายครั้งมากเป็นสิบ ๆ ครั้งบางเดือนมีเหตุเกี่ยวกับระเบิด 2-3 ครั้ง บางวันออกไปตั้ง 3 จุด” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6, สัมภาษณ์, 12 พฤษภาคม 2559)

“ในคืนเดือนมืดเหมือนเป็นเป้าให้เค้า ถ้าเค้าซุ่มอยู่ เราก็มีโอกาสจะป้องกันตัวน้อย เพราะเราไม่รู้ใครเป็นใครมันมืด” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 12, สัมภาษณ์, 14 พฤษภาคม 2559)

“พอดีตอนแรกผมอยู่ในคลอง มนุษย์กบมาแทรก ตอนนั้นมนุษย์กบก็เป็นคนยิง เคสนั้นก็ตาย โจรก็ตายคนของเราก็ตายเหมือนกัน” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 11, สัมภาษณ์, 14 พฤษภาคม 2559)

“ลาดตระเวนแล้วมันเป็นคืนเดือนมืดด้วย ตอนนั้นถ้าข้างทางถ้าเผื่อมีกลุ่มผู้ก่อการร้ายหรืออะไร เรามองไม่เห็นเลย เหมือนยืนเป็นเป้า” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 12, สัมภาษณ์, 14 พฤษภาคม 2559)

5. อุปกรณ์สำหรับการปฏิบัติหน้าที่

พบว่า การปฏิบัติหน้าที่ลาดตระเวนจำเป็นต้องสวมเสื้อเกราะและพกอาวุธที่มีน้ำหนักมากและต้องลาดตระเวนในสภาพอากาศที่ร้อน ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ตอน รปภ. (รักษาความปลอดภัย) ถนน ไม่รู้ว่าเตี้ยลงหรือเปล่า เพราะต้องทำวันละหลายชั่วโมง และปวดหลัง แดดร้อน หมุนกันแค่รอบสองรอบ มันก็เหนื่อย” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4, สัมภาษณ์, 12 พฤษภาคม 2559)

“เสื้อเกราะตอนใส่ก็หนัก รวม 15 กิโล คนแก่หน่อยเค้าก็คงปวดเมื่อยบ้าง ถ้ามีขบวนผ่านมาก็ต้องยืนนานหน่อย” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7, สัมภาษณ์, 13 พฤษภาคม 2559)

“เวลาที่เราใส่เสื้อเกราะ มันจะปวดหลัง ถ้าเราอยู่นาน ๆ เช่น วันหนึ่ง เรายืนทั้งวัน เราออกทำงานทั้งวันโดยที่เราใส่เสื้อเกราะสะพายเป้ เดินไกล ๆ ส่วนมากจะปวดหลัง ที่ผมกลับไปครานี้ที่แล้วใช้เวลารักษาเกือบปี เราไม่ได้ไปหาหมออะไรนะครับ คือ ไปหานวดตามวัดตามอะไร” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 11, สัมภาษณ์, 14 พฤษภาคม 2559)

ข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่า สภาพการปฏิบัติหน้าที่ของทหารเรือในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ต้องปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงและอันตราย จึงตกเป็นเป้าหมายของผู้ก่อการร้าย ดังเช่น เหตุการณ์ลอบวางระเบิด หรือการซุ่มทำร้ายเจ้าหน้าที่ ดังนั้น จึงต้องสวมเสื้อเกราะและพกอาวุธที่มีน้ำหนักมากตลอดเวลาที่ออกปฏิบัติหน้าที่บางครั้งต้องทำงานอย่างต่อเนื่องยาวนาน แม้ในสภาพอากาศที่ร้อน การทำงานจะทำงานเป็นทีม มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการมอบหมายหน้าที่อย่างชัดเจน ทหารที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่นั้นมีสภาพวิถีชีวิตความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย เพื่อให้สามารถเข้ากับสภาพการทำงานและสภาพแวดล้อมโดยรอบได้

ผลกระทบต่อทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผลกระทบที่เกิดขึ้นส่งผลทั้งทางร่างกายและจิตใจของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนี้

1. ผลกระทบด้านสุขภาพ
2. ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ
3. ผลกระทบด้านสังคม

1. ผลกระทบด้านสุขภาพ แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ ผลกระทบทางด้านสุขภาพกาย และผลกระทบทางด้านสุขภาพจิต ดังนี้

1.1 ผลกระทบด้านสุขภาพกาย

ทหารที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับผลกระทบทางร่างกาย คือ ได้รับบาดเจ็บรุนแรงจากสะเก็ดระเบิดจนต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลเป็นเวลานาน เช่น โดนสะเก็ดระเบิดที่ขาหรือจากการปะทะโดยตรง จากการใช้อาวุธปืนหรืออาจได้รับบาดเจ็บเล็กน้อยจากเศษหินที่กระเด็นมาจากระเบิด แรงระเบิดทำให้กระเด็นลื่นตกขอบถนน ผู้ให้ข้อมูลบางรายให้ข้อมูลในขณะปฏิบัติงานมีอาการของโรคไข้เลือดออก เช่น มีไข้ รับประทานอาหารไม่ได้ เป็นต้น นอกจากนั้นการลาดตระเวนในพื้นที่เสี่ยงภัยจำเป็นต้องใส่เสื้อเกราะซึ่งมีน้ำหนักมาก ทำให้เกิดอาการปวดหลัง ปวดหลังเรื้อรัง อาการเวียนศีรษะขณะลาดตระเวนเป็นในสภาพอากาศที่ร้อนเป็นระยะเวลานาน หรือการลาดตระเวนเป็นระยะเวลายาวนานต่อเนื่อง ทำให้เกิดอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย พักผ่อนไม่เพียงพอ

1) การได้รับบาดเจ็บรุนแรงต่อตนเองหรือมีผู้ใกล้ชิดได้รับอันตราย ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ผมเป็นคนโชคร้ายที่มักจะมีอะไรเกิดกับผมมาก ครั้งที่ 2 ผมก็โดนระเบิดอีกตอนนั้นเจ็บหนัก ต้องเข้าโรงพยาบาล 3 เดือน โชคดีที่ไม่โดนเส้นเลือดใหญ่ เอ็น กระดูก เป็นแผลเฉย ๆ แต่แผลติดเชื้อทำให้นอนนานเป็นแผลทั้งขา ต้องทำกายภาพบำบัดต้องอยู่โรงพยาบาลนาน” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2, สัมภาษณ์, 11 พฤษภาคม 2559)

“การได้รับอันตรายจากการทำงาน ตัวเองไม่ค่อยโดนอะไร แค่โดนแค่หินที่กระเด็นจากระเบิด (รักษาความปลอดภัย) “ตั้งแต่ทำงานไป ๆ มา ๆ ตั้งแต่ปี 48-51และ 54-58 จะลงไปต่อเนื่อง ซึ่งตนเองไม่เคยโดยเหตุการณ์ที่คุกคามชีวิต ส่วนเรื่องลอบยิงก็ไม่รู้ว่าลอบยิงหรือเปล่า เพราะมันไม่โดนผม มันไม่โดนใคร แต่ได้ยินเสียงปืน ก็มีลูกน้องที่โดนสะเก็ดระเบิดเพิ่งตายไป 2 ศพ” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4, สัมภาษณ์, 12 พฤษภาคม 2559)

2) ได้รับบาดเจ็บเล็กน้อย ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ในระหว่างปฏิบัติงานเคยเจอเหตุลอบโจมตีทั้งมีระเบิด ปืน แต่ในระหว่างปฏิบัติงานตนเองไม่เคยได้รับบาดเจ็บ เป็นลูกน้องที่บาดเจ็บบ้าง แต่เราก็มีสติทุกครั้งที่ปฏิบัติงาน วางแผนให้รัดกุมมากที่สุดเพื่อให้คนของเราเจ็บและสูญเสียน้อยที่สุด เหตุการณ์อะไรมันก็เกิดขึ้นได้ทุกวินาที ทุกครั้งที่เกิดก็ภาวนาให้ลูกน้องทุกคนปลอดภัย กลับบ้านไปเจอลูกเมีย ครอบครัวของเขาไม่อยากให้ใครเป็นอะไรไปซักคน ไม่รู้จะไปตอบพ่อแม่เค้าอย่างไร” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1, สัมภาษณ์, 11 พฤษภาคม 2559)

"ผมเป็นคนโชคร้ายที่มักจะมีอะไรเกิดกับผมมาก ครั้งแรกลูกน้องโดนระเบิดแขนเหวอะ แขนพิการปลดไป ส่วนตัวผมเองกระเด็นตกลงไปที่พื้นโคลนเต็มตัวไปหมด แต่ไม่เป็นอะไรมาก" (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2, สัมภาษณ์, 11 พฤษภาคม 2559)

3) มีอาการปวดเมื่อย อ่อนล้า หรือเวียนศีรษะ ขณะลาดตระเวน ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

"สิ่งที่มีผลต่อสุขภาพ คือ ตอนรักษาความปลอดภัยที่ถนน เราต้องใส่เสื้อเกราะที่หนักมาก ๆ มันหนักเป็นสิบ ๆ กิโลเลยนะแต่มันก็จำเป็นต้องใส่ไว้เพื่อความปลอดภัยของตัวเราเอง แต่ก็เหมือนจะรู้สึกว่าตัวเองเตี้ยลงหรือเปล่าจากการใส่เสื้อเกราะ เพราะเราต้องยืนรักษาความปลอดภัยตอนที่เราเฝ้าถนนวันละหลายชั่วโมง จึงทำให้เราปวดหลังจากที่ยืนนาน มีอุปกรณ์หนักอยู่บนตัว บางครั้งแดดก็ร้อนก็มีเวียนศีรษะอยู่เหมือนกัน" (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4, สัมภาษณ์, 12 พฤษภาคม 2559)

"ตอนมาใหม่ ๆ ตอนลงพื้นที่ก็แบบว่าตื่นเต้น ระวังตัวตลอด ระวังตัว...เข้าพื้นที่มีความ Alert มีความระวังตัวตลอดน่ะครับ ผมนี่ตื่นตัวทุกรูขุมขนแต่หลังจากนั้น มันล้ากับตัวเองครับ มันเหนื่อย" (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 12, สัมภาษณ์, 14 พฤษภาคม 2559)

4) มีโรคหรือการเจ็บป่วย ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

"การเจ็บป่วยก็เคยมีเป็นไข้เลือดออก ตอนที่ลาดตระเวนอยู่ในป่า แต่คิดว่าร่างกายของผมยังไหวแต่ก็เกือบแย่เหมือนกันและก็ยังมีเสื้อเกราะอีกที่ต้องใส่ตอนลาดตระเวน น้ำหนักก็ราว ๆ 15 กิโล ผมก็พอทนได้ แต่ก็เมื่อยเหมือนกัน คนแก่หน่อยเค้าก็คงปวดเมื่อยบ้าง ถ้าช่วงไหนมีขบวนสำคัญที่ต้อง รปภ. ผ่านมาก็ต้อง**ยืน**นานหน่อย เมื่อยเหมือนกัน แต่หน้าที่หน่ะ" (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7, สัมภาษณ์, 13 พฤษภาคม 2559)

"เวลาที่เราใส่เสื้อเกราะ มันจะปวดหลังถ้าเราอยู่นาน ๆ เช่น วันหนึ่ง เรายืนทั้งวัน เราออกทำงานทั้งวันโดยที่เราใส่เสื้อเกราะ สะพายเป้เดินไกล ๆ ส่วนมากจะปวดหลัง ที่ผมกลับไปคราวที่แล้วใช้เวลารักษาเกือบปี เราไม่ได้ไปหาหมออะไรนะครับ คือ ไปหานวดตามวัดตามอะไรที่เค้าบอกว่า มันจะหาย เค้าก็บอกเส้นยืดเส้นแข็ง ส่วนมากก็มีกันหลายคน" (ผู้ให้ข้อมูลรายที่11, สัมภาษณ์, 14 พฤษภาคม 2559)

5) ปฏิบัติหน้าที่ในที่มืดทำให้การมองเห็นไม่ชัด ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

"ตัวผมเองก็เคยเจอเรื่องที่มันอันตราย คือ ช่วงนั้นที่ผมมาแรก ๆ เลยนะครับ ช่วงนั้นลาดตระเวนตอนกลางคืนมันมืดครับมองอะไรไม่เห็น ตาก็มองไม่ค่อยชัดยิ่งมืดตาก็ยิ่งแย่ ได้ยินแต่เสียงครับ" (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 12, สัมภาษณ์, 14 พฤษภาคม 2559)

1.2 ผลกระทบต่อสุขภาพจิต

ผลที่มีต่อสุขภาพจิต คือ ความเครียดและความวิตกกังวลในการปฏิบัติงาน เนื่องจากสภาพงานในพื้นที่ต้องเผชิญอันตรายด้านต่างๆทำให้รู้สึกกลัวว่าจะเกิด อันตราย การไม่ได้รับความร่วมมือในการทำงานและความกังวลที่จะต้องดูแลรับผิดชอบผู้ใต้บังคับบัญชาให้เกิดความปลอดภัยตลอดการทำงาน จึงทำให้เกิดความกดดันในการทำงานได้

1) เกิดความกดดันและความเครียด รู้สึกไม่พร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“การที่ให้ผมไปเป็นผู้บังคับหน่วยมันมีแรงกดดันมาก ผมกดดันในเรื่องการที่เราต้องไปรับผิดชอบชีวิตใครหลาย ๆ คน การที่เราต้องดูแลพ่อหรือลูกเค้า เอาเค้าลงไป 162 ชีวิต เราตั้งปณิธานว่าเราต้องเอาเค้ากลับมา 162 ชีวิต ...ทุก ๆ วันที่ผมปฏิบัติงานความเสี่ยงของผมอาจจะน้อยกว่าบางคนแต่ความรับผิดชอบนี่สิเยอะกว่ามาก เพราะฉะนั้นมันจึงมองว่า มันกดดันความเครียดมันมากกว่าแต่ถ้าเราเป็นผู้ปฏิบัติ เป็นผู้บังคับหมวดเราอยู่กับลูกน้องเราทำงานด้วยกัน พอทำงานเสร็จมันก็เสร็จ แต่ถ้าเราเป็นผู้บังคับหน่วยมันรับผิดหลายอย่างไหนจะเป็นเรื่องงาน เรื่องครอบครัวของพวกเค้าเราก็ต้องช่วยดูแลคือมันรู้สึกว่ามันมากเกินไป” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1, สัมภาษณ์, 11 พฤษภาคม 2559)

“บางวันไม่พร้อมทำงานอารมณ์ไม่ค่อยดี แต่ก็ต้องออกไปยิ้มแย้มแจ่มใส มันก็ขัดกับความรู้สึกเพราะต้องเข้าหมู่บ้านตลอด การนอนพักผ่อนก็พอ เพราะบางวันเท่านั้นเอง ตอนไม่มีงานก็พักได้ ส่วนงานที่ต้องเกี่ยวกับประชาชนการเปิดใจกับประชาชนแถวนั้นก็พูดมากไม่ได้หรอก เพราะเราไม่รู้ว่าใครเป็นใคร เค้าก็เหมือนเป็นครอบครัวเดียวกัน รู้จักกันหมด...ในพื้นที่ที่มีเหตุการณ์บ่อยเราก็จะต้องมีชุดเข้าไปกดดันชาวบ้าน พอต้องไปกดดันเขาเราก็เครียดเหมือนกัน คนเคยพูดคุยกันอยู่ดี ๆ ทุกวัน พอวันนึงต้องมากดดันเขา พี่น้องของเขา ความรู้สึกดีเหมือนเดิมก็จะกลับมายากนะ” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4, สัมภาษณ์, 12 พฤษภาคม 2559)

“อยู่ที่นี่ (นราธิวาส) มันก็มีเครียด ตอนออกไปทำงาน เข้ามาในค่ายก็ไม่เครียด ไปข้างนอกเราก็ต้องระวังตัว” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 10, สัมภาษณ์, 13 พฤษภาคม 2559)

“ในเรื่องความเครียดมันก็มีอ่ะครับ แต่มันก็ต้องทำอ่ะนะ คือ มันก็ต้องทำทุกวันแหล่ะ คือ เมื่อก่อนอยู่ตามหน่วย เราก็ต้องออก (ออกลาดตระเวน) ทุกวันเลย แต่ตอนนี้เรามาอยู่อีกกองร้อยหนึ่ง เป็นกองร้อยรบสนับสนุน ถ้าคนของเค้าไม่พอ ก็ต้องเอากำลังพลที่นี่ไป แต่เมื่อก่อนอยู่แถววัดก็ไปทุกวัน มันต้องไป เพราะไม่มีใครทำอ่ะเพราะกำลังพลก็มีอยู่แค่นิดหน่อย” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 13, สัมภาษณ์, 14 พฤษภาคม 2559)

2) มีความกังวลใจหากตนเองได้รับอันตรายจะไม่มีใครคอยดูแลครอบครัว ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“เรื่องความตายผมไม่กลัวครับ มาตอนแรกผมอยู่ลาดตระเวน ปีที่ 2 อยู่ในเมือง ปีที่ 3 อยู่ในเมือง แล้วกลับมาปีที่แล้วผมอยู่ตากใบ มาปีนี้ผมอยู่ในค่าย แล้วปีหน้าผมกลับไปสัตหีบ ถามเรื่องความกลัวมันมีจังหวะให้กลัวหรือเปล่า เมื่อก่อนเค้าจะให้ไปจับโจรบ่อย ไปจับโจรบ่อย ถ้าเกิดว่าไปขึ้นรถ วิ่งไป เรารู้อยู่แล้วว่ามันมีเวลาน้อย ไม่มีเวลาให้คิดกลัว ลงรถก็เข้าล้อมบ้านผม ก็ไม่ได้คิดอะไร เสร็จงานก็จบ แต่ถ้าวันไหนไปเจอว่าเฝ้าทั้งคืน สมมติไปเฝ้าตั้งแต่ เที่ยงคืนเฝ้ายันตี 5 หรือ 6 โมงเช้านะครับ แล้วข่าวเค้าว่าในบ้านมีโจร มีปืนแน่นอน มีคน 5 คน มีปืนอะไรอย่างนี้ ช่วงจังหวะตั้งแต่เข้าไปล้อมจนถึงเราจะเข้านี่ มีเวลาเยอะ เราจะคิดว่าถ้าเราเป็นอะไรไป น้องเราจะอยู่ยังไง ยายเราจะอยู่ยังไง แม่ผมเสียแล้ว ผมอยู่กับยาย ถ้าเวลานานอย่างเงี้ยจะกลัว แต่ถ้าปุบปับ ๆ ไปเลยเราจะไม่กลัวช่วงรอนาน ๆ เรามาคิดว่า เอ วันนี้เรายังไม่ได้โทรหายายเลย เรายังไม่ได้โทรหาน้องเลย ยังไม่ได้คุยกับที่บ้าน แต่ปกติผมจะโทรคุยกับที่บ้านตลอดทุกวัน” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 11, สัมภาษณ์, 14 พฤษภาคม 2559)

3) รู้สึกเสียใจเมื่อผู้ร่วมงานหรือคนรู้จักเสียชีวิตขณะปฏิบัติหน้าที่หรือรู้สึกเสียใจต่อการกระทำของตนเองที่ทำให้ผู้อื่นต้องเสียชีวิต ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ตั้งแต่ทำงาน ไป ๆ มา แต่ปี 48-51 และ ปี 54-58 จะลงไปต่อเนื่อง ซึ่งตนเองไม่เคยโดยเหตุการณ์ที่คุกคามชีวิต ส่วนเรื่องลอบยิงก็ไม่รู้ว่าลอบยิงหรือเปล่า เพราะมันไม่โดนผม มันไม่โดนใคร แต่ได้ยินเสียงปืน ก็มีลูกน้องที่โดนสะเก็ดระเบิดเพิ่งตายไป 2 ศพ หลังจากที่ลูกน้องโดนเราก็พยายามเอาคืนนะ แต่มันก็ยากเพราะประสานงานไม่ต่อเนื่อง ก็เสียใจ แต่คนเราจะหดหู่ประมาณ 1 เดือน หลังจากนั้นก็ต้องปลุกใจใหม่ 1 เดือน ที่ผ่านมาก็พยายามปลอบใจ ซื้ออะไรให้ลูกน้องกินบ้าง พูดถึงการทำงานไม่เป็นเวลา ถ้าสั่งก็ต้องทำ” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4, สัมภาษณ์, 12 พฤษภาคม 2559)

“ก็เห็นคนตายต่อหน้าเลยเป็นรุ่นพี่เป็น นย. (นาวิกโยธิน) เหมือนกัน แต่ไม่ใช่คนหน่วยเรา มันทุกเคสอ่ะครับ แม้กระทั่งเคสล่าสุดที่ว่าโดนระเบิด คือ ทุกคนเศร้าหมด ไม่มีใครไม่เสียใจ ทุกคนเสียใจแทนหมด เวลาที่ไปส่งใครขึ้นเครื่องที่ว่าแบกโลง แบกอะไรอ่ะ มันเศร้าเหมือนกัน (แววตาเศร้าขึ้นมา) คนที่มีครอบครัว มีลูกมีเมียแล้ว เค้าคงเครียด” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 11, สัมภาษณ์, 14 พฤษภาคม 2559)

“ตอนนั้นเหตุการณ์ที่ต้องยิงโจรไป โอ้โห นอนไม่หลับ เพราะเราไปยิงคนตายไงครับ เราเป็นคนสั่งไง แต่น้องคนที่ยิงตอนผมสั่งนอนไม่หลับไป 7 วัน แล้วก็ต้องขึ้นโรงขึ้นศาลนะ อีก 2-3 ครั้ง ข้อหายิงคนตายอ่ะนะ” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 13, สัมภาษณ์, 14 พฤษภาคม 2559)

2. ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ

ผลกระทบทางเศรษฐกิจนั้นมีทั้งผลกระทบทางบวกและผลกระทบทางลบโดยผลกระทบทางบวก คือ ข้าราชการที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ภาคใต้จะได้รับสิทธิประโยชน์ คือ ค่าตอบแทนพิเศษตามข้อกำหนดของทางราชการ ถึงแม้จะเป็นค่าตอบแทนที่ไม่ได้มาก แต่เพียงพอที่จะสามารถดูแลครอบครัวได้ และเมื่อเกิดผลกระทบจากการปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ หากบาดเจ็บหรือเสียชีวิตก็จะได้รับผลตอบแทนตามระเบียบราชการ ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่เสี่ยงภัยจะได้รับคะแนนบวกเพิ่มพิเศษเพื่อใช้สอบเลื่อนฐานะได้มากกว่าปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่อื่น ทั้งลักษณะงานทำให้ต้องใกล้ชิดกับผู้บังคับบัญชา ทำให้ผู้บังคับบัญชาเห็นความตั้งใจในการปฏิบัติงานทำให้เกิดขวัญกำลังใจในการทำงาน ส่งผลต่อการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน ด้านสิทธิประโยชน์ เช่น สวัสดิการด้านอาหารทำให้ลดภาระค่าใช้จ่าย เป็นต้น ผลกระทบด้านเศรษฐกิจในทางลบ คือ เมื่อต้องกลับภูมิลำเนาต้องมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางสูง บางครั้งนั่งรถโดยสารใช้เวลานานจึงปรับการเดินทางมาเป็นการใช้เครื่องบินเพื่อลดระยะเวลาการเดินทางให้สั้นลง มีโอกาสอยู่กับครอบครัวได้นานขึ้น ทำให้มีค่าใช้จ่ายในการเดินทางสูงขึ้น

2.1 ผลกระทบทางเศรษฐกิจในด้านบวก

พบว่า ทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ ได้รับค่าตอบแทนพิเศษตามข้อกำหนดของทางราชการ การเสียชีวิตหรือได้รับบาดเจ็บในพื้นที่จะทำให้ได้รับค่าตอบแทนซึ่งดีกว่าในกรณีบาดเจ็บหรือเสียชีวิตนอกพื้นที่จะไม่ได้รับผลตอบแทนใด ๆ เลย จึงทำให้ทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ชายแดนภาคใต้เกิดความรู้สึกที่ดีมีความมั่นคงในการทำงาน ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“สิ่งที่ทำให้เราภูมิใจก็คือ เราปฏิบัติตามหน้าที่สำเร็จตามที่หน่วยเหนือสั่งการมา สำหรับการทำงานที่ผ่านมาผู้บังคับบัญชาก็เห็นได้สองขั้นบ่อย เงินเดือนผมก็เยอะกว่าเพื่อนร่วมรุ่นเคยคุยกับเพื่อนคนอื่น ๆ เงินเดือนเค้ายังน้อยอยู่เลย” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3, สัมภาษณ์, 11 พฤษภาคม 2559)

“สิทธิประโยชน์ของ ทร. (กองทัพเรือ) มันก็ใช้ได้ มันก็ทำให้คนลงมาได้บ้าง เช่น เบี้ยเลี้ยง เงิน พสร. (เงินเพิ่มพิเศษสำหรับการสู้รบ) เงินก็เพิ่มหน่อย ดีกว่าอยู่ที่ตั้ง (สัตหีบ กองทัพเรือ) แต่บางอย่างเรื่องผลประโยชน์อย่างของทบ. (กองทัพบก) เค้าจะดีกว่า เช่นเงิน พสร. (เงินเพิ่มพิเศษสำหรับการสู้รบ) ของ ทร. (กองทัพเรือ) จะมีเพิ่มพิเศษในแต่ละพื้นที่จะได้แค่ 4 ขั้น ถ้าปะทะ 100 ครั้ง ก็ได้แค่ 4 ครั้ง แต่ทหารบกถ้าประทะ 100 ครั้ง เค้าก็จะได้ 100 ครั้งเลย ตอนนี้ผมปะทะเกินแล้ว ถ้าปะทะอีกก็ไม่ได้ขั้นแล้ว และสิทธิต่าง ๆ ของทัพบกบางอย่างก็ดีกว่าเรา แต่ของเราก็ดีนะ แค่ว่า

มันคงต่างกันต่อไปเค้าก็คงปรับปรุง ตอนนี้เราก็ต้องยอมรับ" (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5, สัมภาษณ์, 12 พฤษภาคม 2559)

"ค่าใช้จ่ายสามารถนำไปช่วยเหลือครอบครัวได้บ้าง แต่ก็พอใช้ ได้จากเบี้ยเลี้ยง ค่าเสี่ยงก็ดีหน่อย ประมาณ 8,000 (แปดพันบาท) หรือเกือบหมื่น และก็มีเงินเดือนอีก" (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7, สัมภาษณ์, 13 พฤษภาคม 2559)

"มาที่นี่ก็ได้เบี้ยเลี้ยงเป็นอย่างแรกเลย แล้วก็ได้ พสร. (เงินพิเศษเพื่อการสู้รบ) ที่นี่ได้เบี้ยเพื่อการสู้รบ ต้องมีชื่ออยู่ที่นี่ (จังหวัดชายแดนภาคใต้) ในระยะ 1-6 เดือน ปีหนึ่งก็ได้เท่ากัน 1 ขั้น 6 เดือนก็ได้เท่ากัน 1 ขั้น แต่จะได้หลังจากกลับไปแล้วนะครับ ค่าเสี่ยงภัย 2,500 บาท/ เดือน เบี้ยเลี้ยง 240 บาท/ วัน หักค่าอาหาร 700 กว่าบาท/ เดือน เงินมันก็ดีนะ ก็เยอะ ก็ครอบครัวอยู่อย่างสุขสบายหน่อย" (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 10, สัมภาษณ์, 13 พฤษภาคม 2559)

"ผมเคยเจอเหตุการณ์ที่ต้องปะทะ คือ มีเมื่อตอนมาเมื่อช่วงแรกครับ เที่ยวแรกมาได้ 6 เดือน ไปปิดล้อมตรวจค้นที่ อำเภอสาลี จังหวัดปัตตานี ไปปิดล้อมตรวจค้น มัสยิด มันเป็นมัสยิดแล้วก็มันเป็นเค้าเรียกปอเนาะด้วยอ่ะครับ ได้ข่าวว่ามีโจรหลบซ่อนอยู่ ตอนแรกก็ไม่เจอ ตอนหลังมาไปตรวจกับรุ่นน้อง ที่เป็นลาดตระเวน แล้วพวกผมก็ไปด้วย 2 คน ก็ไปเจอ แต่ว่าในลักษณะที่ว่าเค้าใส่ชุดผู้หญิงอ่ะ แล้วเค้าก็หลบอยู่ แล้วก็มีผู้หญิงปิดอยู่ 2 คน แล้วก็ไปเห็นเท้าเค้าก็เอะใจว่าเท้าเค้ามันไม่ใช่ผู้หญิง ก็เห็นปุ๊บผมก็เลยบอกว่า "เอ้ย...น้องออกมาดูซิว่าเป็นไงกัน" เค้าก็บอกว่าเพื่อนเค้าไม่สบายก็ร้องไห้ ก็บอกให้เค้าออกมา พอออกมาดึงผ้าคลุมออกก็กลายเป็นว่า "มันไม่ใช่ผู้หญิงนี่" ก็เห็นเป็นผู้ชาย ทีนี้ก็ดำเนินการจับกุมมา ก็เรียกตำรวจมา 1 คนแล้วตำรวจเค้าก็จับมาแต่ว่าไม่ได้ใส่กุญแจมือ เค้าล็อคหลังมา แล้วก็คุมมา ระหว่างทางมันก็เป็นซอกเล็ก ๆ มันเป็นหอพักหญิงคล้าย ๆ สลัม แต่เค้าดิ้นไง จากนั้นเค้าก็สะบัดตัวกลับมาดึงปืนตำรวจ ยื้อ ๆ ยุด ๆ ปืนกับตำรวจแล้วก็ยิงโป้งนึงเลึงมาที่ผมกับรุ่นน้องครับ แต่ไม่โดนนะครับ แล้วเค้าก็ต่อยหน้าตำรวจลงไปนอนแล้วเค้าจะหยิบปืน แล้วผมกับรุ่นน้องก็เลยยิง...ยิงตาย จากเหตุการณ์นั้นก็เลยได้สิทธิการปะทะ (ได้เงินพิเศษเพิ่มเติม) ตรงนั้นด้วย" (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 13, สัมภาษณ์, 14 พฤษภาคม 2559)

"ผมว่าตายที่นี่ยังดีนะขนาดมันมีระเบิด คนมันก็ยังไม่ตาย แต่พอกลับไปบ้าน (อยู่นอกพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้) ตายเลย แถมไม่ได้อะไรเลยซักบาท ถึงแม้จะเป็นทหารอยู่ที่นี่ (นราธิวาส) แล้วพอกลับไปตายที่อื่นไม่ได้ตายในพื้นที่ก็มี ถ้าเป็นแบบนี้มันไม่ได้อะไรเลย ยังไงล่ะคนมันถึงคราวตาย คนเราตายง่ายใช่ไหมครับ" (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 9, สัมภาษณ์, 13 พฤษภาคม 2559)

ได้รับสวัสดิการในการทำงาน เช่น สวัสดิการด้านอาหาร ทำให้มีเงินเหลือเก็บ

"ตอนนี้เงินเดือนผมก็ประมาณ 35,000 เลี้ยงสามชีวิต มันก็ดีกว่าที่อื่น ตอนนั้นนานแล้วนะผมเคยคิดอยากย้ายไปอยู่ของตำรวจหรือย้ายกลับบ้านก็เคยคิด แต่ไม่รู้ว่าจะไปอย่างไรเงินจะไม่ลด ถ้าไป

ก็หายไปเยอะเลยล่ะ แล้วครอบครัวจะอยู่ยังไง แล้วอยู่เค้า (ค่ายจุฬาภรณ์) ก็มีข้าวให้กินด้วย ไม่ค่อยได้ใช้เงินเลย เก็บเงินได้เยอะ ส่งเงินกลับบ้านได้เยอะหน่อย แล้วตอนนี้ไม่คิดย้ายแล้วเพราะความผูกพันของเรา พี่ ๆ น้อง ๆ เราทำงานกันมานาน ถ้าไปอยู่ที่อื่นก็ต้องสร้างทีมงานใหม่กว่าจะเข้ากันได้ก็ลำบาก" (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6, สัมภาษณ์, 12 พฤษภาคม 2559)

2.2 ผลกระทบทางเศรษฐกิจในด้านลบ

พบว่า ผลกระทบทางเศรษฐกิจในด้านลบที่เกิดกับทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ คือ เมื่อต้องกลับภูมิลำเนามีค่าใช้จ่ายในการเดินทางสูง บางครั้งนั่งรถโดยสารใช้เวลานานจึงปรับการเดินทางมาเป็นการใช้เครื่องบินเพื่อลดระยะเวลาการเดินทางให้สั้นลง มีโอกาสอยู่กับครอบครัวได้นานขึ้น ทำให้มีค่าใช้จ่ายในการเดินทางสูงขึ้น ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ ดังนี้

"พอถึงชุดพักพวกเราก็จะกลับบ้านเป็นส่วนใหญ่ เวลาก็จะหมดไปกับการเดินทางกลับบ้านต้องไปเชียงใหม่บ้าง อีสานบ้าง เดือน ๆ ค่าน้ำมันแทบไม่พอ บางทีต้องนั่งเครื่องเพราะนั่งรถไม่ไหวต้องใช้เวลานานมาก ลำพังตัวผมเงินเดือน ก็ไม่ค่อยมาก มีเบี้ยเลี้ยง แต่ก็ไม่ค่อยพอของทหารบกเค้าดีมากเค้านั่งเครื่อง (เครื่องบิน) กลับ เวลามันต่างกันเยอะ เค้าใช้เวลาเดินทางวันเดียวของเรามันตั้งสองสามวัน อยู่บ้านจริง ๆ แป๊บเดียวเอง เนี่ยมันเป็นข้อจำกัดนะ ก็หวังว่าต่อไปเราคงได้อย่างเค้าบ้าง" (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2, สัมภาษณ์, 11 พฤษภาคม 2559)

3. ผลกระทบทางด้านสังคม

ผลกระทบทางสังคมมีทั้งผลกระทบในทางบวกและทางลบ ผลกระทบในทางบวก คือ การปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ชายแดนภาคใต้มีลักษณะการทำงานที่ต่อเนื่องยาวและเมื่อถึงช่วงเวลาหยุดพักจะได้หยุดพักห้วงระยะเวลาหลายวัน ทำให้สามารถกลับไปหาครอบครัวที่อยู่ต่างจังหวัดไกล ๆ ได้ กำลังพลยังมีความพึงพอใจสวัสดิการด้านอื่นๆ เช่น มีการบริการอำนวยความสะดวกรับส่งกำลังพลเมื่อในช่วงเวลาชุดพัก ผู้ให้ข้อมูลบางรายให้ข้อมูลว่า ตนได้ทำงานที่จังหวัดชายแดนภาคใต้นั้นมีส่วนทำให้บุตรได้รับการดูแลด้านการศึกษา ทำให้ไม่กังวลเรื่องการศึกษาของบุตร การทำงานในพื้นที่เสี่ยงภัยมีผลต่อการเลื่อนของขั้นเงินเดือน การสอบเลื่อนขั้น ซึ่งจะมีคะแนนพิเศษแก่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่เสี่ยงภัย ทำให้มีโอกาสสอบเลื่อนฐานะทางราชการได้ ทั้งลักษณะงาน ทำให้ต้องใกล้ชิดกับผู้บังคับบัญชาทำให้ผู้บังคับบัญชาเห็นความตั้งใจในการปฏิบัติงานทำให้เกิดขวัญกำลังใจในการทำงาน ส่งผลต่อการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนเช่นกัน

ด้านทัศนคติเห็นว่าหน้าที่ของทหาร คือ การรบ การรักษาอธิปไตยของชาติ เมื่อมีพื้นที่ให้ทำงานจะเป็นประสบการณ์ที่ดีของทหาร ทำให้ทหารมีความชำนาญในการรบ มีการทำงานเป็นระบบ ทำงานเป็นทีม ในการทำงานไม่รู้สึกอึดอัดใจ เนื่องจากสามารถแสดงความคิดเห็นได้เต็มที่ และการปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่เสี่ยงภัยเป็นการปฏิบัติงานเพื่อชาติ ก่อให้เกิดความภูมิใจ

ในการปฏิบัติงาน ผลกระทบทางลบทางสังคม คือ อุปสรรคในการปฏิบัติงาน เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา อุปสรรคปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น เมื่อมีการผลัดเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ใหม่ลงมาปฏิบัติงานทำให้ไม่มีความต่อเนื่องในการปฏิบัติงาน ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีม และบางคนไม่มีความชำนาญและยังไม่คุ้นเคยกับพื้นที่ ความไม่พร้อมของอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานหรืออุปกรณ์ไม่เพียงพอต่อการทำงาน และในบางครั้งต้องปฏิบัติงานที่ไม่ตรงกับความชำนาญของตนเองทำให้ทำงานได้ไม่เต็มที่ อุปสรรคทางด้านภาษาและวัฒนธรรมในการสื่อสารกับประชาชนในพื้นที่ ข้อขัดข้องเมื่อกำลังพลได้รับบาดเจ็บได้รับการช่วยเหลือไม่ทันท่วงที เป็นต้น มีรายละเอียดดังนี้

3.1 ผลกระทบทางสังคมในทางบวก

พบว่า การปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้เกิดทักษะและประสบการณ์ตรงในการทำงาน ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“โดยส่วนตัวผมมองว่าทหารต้องหาสนามรบเล่น เหมือนนิสิตต้องทำวิจัย เพราะฉะนั้นปัจจุบันเรามีสนามรบให้เล่น ไม่ใช่ว่าผมชอบที่มีเหตุการณ์นี้เกิดขึ้นนะ แต่ผมมองว่าในเมื่อมีเหตุการณ์แบบนี้ เราก็ควรแสวงหาผลประโยชน์จากมัน เราจะได้ทักษะใหม่ ๆ จากเมื่อก่อนที่เรารบกันตามแบบเดิม ๆ” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1, สัมภาษณ์, 11 พฤษภาคม 2559)

การปฏิบัติงานในพื้นที่เสี่ยงภัยทำให้นายทหารชั้นประทวนมีโอกาสสอบเลื่อนฐานะเป็นสัญญาบัตรได้มากขึ้น ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ตัวเราเองเวลาสอบเลื่อนขั้นก็มีคะแนนบวก เช่น ถ้าข้าราชการทั่วไปก็มีคะแนนบวก แต่คนที่ทำงานภาคใต้บวกมากกว่า มันก็ทำให้มีโอกาสมากขึ้น” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8, สัมภาษณ์, 13 พฤษภาคม 2559)

พบว่า ครอบครัวได้รับการดูแล และบุตรได้รับการดูแลด้านสวัสดิการการศึกษา มีโอกาสในการสอบเข้าโรงเรียนมากขึ้น ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ตอนที่ผมโดนสะเก็ดระเบิดสองครั้งตอนนั้นโดนครั้งแรกปี 50 ตอนที่ผมโดนเหตุการณ์ ทาง ศพฐ. (สำนักกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน) ก็ให้ทุนลูกผมเรียนถึงปริญญาตรีทุกคน ได้ตั้งแต่อนุบาลถึงปริญญาตรี เค้าก็จะมีกฎเกณฑ์ที่ได้คนที่ได้รับผลกระทบ ตอนนี้ก็เลยสบายเลย ผมก็คิดว่าโชคดีนะ อย่างน้อยความดีของเรามันก็ทำให้คนในบ้านได้รับอะไรดี ๆ” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2, สัมภาษณ์, 11 พฤษภาคม 2559)

“ในส่วนเฉพาะกองทัพเรือนะ ที่ลูกจะไปสอบเข้านักเรียนจ่า หรือเข้าโรงเรียน หรือสอบรับราชการ เวลาจะไปสอบที่ไหนมันจะมีคะแนนบวกให้ หรือลูกข้าราชการที่สอบมาสองสามครั้งยังสอบไม่ได้ ปีที่ผู้การเค้าอยู่ ลูกข้าราชการที่เข้าเรียนได้ 100 เปอร์เซ็นต์ ทำให้ลูกมีโอกาสมากขึ้น เช่นที่กองพันผมในส่วนพื้นที่สงขลา ผู้บังคับบัญชาสามารถทำหนังสือถึงโรงเรียนที่ลูกจะไป

เข้าเรียน เพื่อแจ้งว่าพ่อทำงานอยู่ชายแดนภาคใต้ ก็สามารถเข้าเรียนได้เลย ทางครอบครัวก็สบายใจ" (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8, สัมภาษณ์, 13 พฤษภาคม 2559)

หลังการปฏิบัติหน้าที่ยาวนานต่อเนื่อง เมื่อถึงเวลาช่วงพัก มีช่วงเวลาพักหลายวัน ทำให้สามารถกลับไปดูแลครอบครัวได้ต่อเนื่องหลายวัน ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

"เป็นความกรุณาของหน่วยที่มีชุดพักทั้งหมด 4 ชุด ใน 1 ปีงบประมาณ คือ ทำงานยาวแล้วได้พักยาว การหยุดก็จะหมุนกันไปเป็นชุดๆ พูดให้ฟังว่ากองทัพเรือดีที่สุดในเรื่องการดูแลลูกน้อง เมื่อพักก็จะมีการจัดรถ รับ-ส่งเพื่อให้ชุดพักกลับบ้าน ช่วงที่ได้ชุดพักทำให้มีความผ่อนคลาย ระบบสวัสดิการของเรานับว่าดี ได้รับตามสิทธิ์" (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2, สัมภาษณ์, 11 พฤษภาคม 2559)

"ที่ทำงานภาคใต้นี่ผมว่ามันดีตรงช่วงพักเยอะจะได้กลับบ้านมากกว่าอยู่ที่ฐาน (สัตหีบ) ก่อนลงมาที่นี่เกือบปียังไม่ได้กลับบ้านที่ต่างจังหวัดเลย แต่มาอยู่นี่กลับบ้านถี่ ผมก็รู้สึกว่าเหมือนได้กลับบ้านตลอด" (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7, สัมภาษณ์, 13 พฤษภาคม 2559)

"ถ้าพูดถึงแรงจูงใจ คือ สิทธิที่ได้จากการทำงานเป็นสิ่งสำคัญที่จูงใจให้ข้าราชการอยากมา หรืออยากสมัครมา เพราะที่มาที่นี่ส่วนมากมักจะสมัครใจมา เพราะเราทำงานเนี่ยเราได้พักอย่างนี้นะ คือ ทำงานยาวไม่มีเสาร์อาทิตย์แต่ก็พักยาว และยังมีเบี้ยเลี้ยง วันละ 240 บาท ค่าเสี่ยงภัยเดือนละ 2,500 หักแล้วก็เหลือประมาณ 8,000-9,000 ต่อเดือน มันก็พออยู่ได้ ถ้าทำงานที่ตั้งเราจะได้หยุดเสาร์ อาทิตย์ แต่ทำงานที่นี่ไม่มีหยุดเสาร์อาทิตย์ ต้องทำงานตลอด แต่เรายังได้มีวันพัก" (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8, สัมภาษณ์, 13 พฤษภาคม 2559)

มีความภูมิใจในการปฏิบัติหน้าที่ทำให้อยู่ในสังคมอย่างภาคภูมิใจ ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

"มันเป็นความสุขที่ได้อยู่หน่วยนี้ก็คือ ทุกคนที่ได้อยู่หน่วยนี้ ก็คือความภูมิใจทั้งหมดอ่ะครับเพราะกว่าจะอยู่ได้ ต้องผ่านหลักสูตรผ่านอะไรมาเยอะแยะมากมายไม่ว่าจะเป็นร่มเป็นรบพิเศษ เป็นอะไร กว่าจะมาอยู่ในหน่วยนี้ได้ บางคนจบมาก็ไม่ได้เข้ามา เพราะฉะนั้นแล้วหลายคนอยากเข้ามาแต่เข้ามาไม่ได้ เราก็ไม่อยากออกไปเหมือนกัน และมีหลาย ๆ คนที่ออกไปเพราะเหตุครอบครัวลูกเมียเค้าถึงได้ย้ายออกไป" (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 11, สัมภาษณ์, 14 พฤษภาคม 2559)

3.2 ผลกระทบทางทางสังคมในทางลบ

พบว่า การปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ทำให้อยู่ไกลครอบครัวทำให้ไม่สามารถดูแลครอบครัวได้และต้องเลิกกับแฟนที่เคยคบกันแต่เนื่องจากอยู่ห่างไกลกันและเป็นเวลานาน ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“แฟนที่เลิกกันไป ส่วนนึงก็เป็นเพราะเราต้องออกราชการ (มาปฏิบัติราชการที่จังหวัดนราธิวาส) ปีนึงจะได้พักยาวประมาณแค่ 6-10 ครั้ง ตอนนั้นแฟนก็ไม่อยากให้ออกพื้นที่ชายแดน แต่ก็คงไม่ได้ ก็เราเป็นทหารนี่ มันก็ต้องออกรบ และก็ต้องหมุนเวียนกัน ยังไงมันก็ต้องไป และนี่ก็คงเป็นส่วนนึงที่ทำให้เลิก แต่มันมีหลายอย่างประกอบด้วย ที่สำคัญเค้าก็มีผู้ชายมาจีบด้วย ผมก็คงห้ามใจใครไม่ได้หรอก” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7, สัมภาษณ์, 13 พฤษภาคม 2559)

“ด้านครอบครัวภรรยาอยู่จังหวัดสุราษฎร์ธานีอยู่กับพี่สาวเค้าป่วยเป็นโรคไตมาประมาณ 10 กว่าปี ต้องไปฟอกไตทางช่องท้อง ผมเองแทบจะไม่ได้ดูแลเค้าเลย สงสารเค้ามาก ๆ” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8, สัมภาษณ์, 13 พฤษภาคม 2559)

ขณะปฏิบัติงานเกิดอุปสรรคในการทำงาน เช่น ในช่วงการพลัดเปลี่ยนกำลังพลใหม่ การเกิดข้อขัดข้องระหว่างการปฏิบัติหน้าที่และให้ความช่วยเหลือได้ช้า ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ความคล่องแคล่วของทีมก็จะมีลดลงบ้างเวลามีน้องใหม่เข้ามาเปลี่ยนผลัด แต่ก็จะใช้เวลา 10-15 วัน ทหารใหม่จะปรับตัวให้เข้ากับทีม และก็จะมีระบบคล้าย ๆ มีพี่เลี้ยงมาคอยประกบทหารพลัดใหม่ จนกว่าทหารใหม่จะคล่องและมีความเชี่ยวชาญพอที่จะรับสถานการณ์ได้ ใช้เวลาประมาณ 3-4 เดือน แต่ก็ขึ้นอยู่กับการรับรู้ของแต่ละบุคคลด้วย ถ้าเก่ง ๆ ดูฉลาดก็เรียนรู้ได้เร็ว เดือนสองเดือนก็เริ่มได้แล้ว” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1, สัมภาษณ์, 11 พฤษภาคม 2559)

“อุปสรรคก็เกี่ยวกับพื้นที่ที่เราไปทำงานครับ บางทีเรามาแรก ๆ อ่ะ อย่างเราเพิ่งมาปีเดียว หมู่บ้านตำบล เราก็ไม่ค่อยรู้จักชื่อหรือเส้นทางของถนนแล้วก็ประชาชนในพื้นที่ใช่ไหมครับ อย่างผมอยู่สายบุรีมา 5 ปี ก็เส้นทางเราก็อยู่มาหลายปีประชาชนเราก็รู้จัก แต่พอปีหน้าเราย้ายมาอีกพื้นที่หนึ่งกว่าจะรู้จักอีก อย่างหมู่บ้านนี้อยู่ตรงไหน ผู้ใหญ่นี้อยู่บ้านไหน โจรอยู่ตรงไหน มันก็ต้องไปทำใหม่หมดเลย” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 13, สัมภาษณ์, 14 พฤษภาคม 2559)

“อุปสรรคในการทำงาน คือ เวลาเกิดเหตุ เข้าไปช่วยเหลือได้ช้า ทำให้ถึงชีวิตได้ เคยเกิดเหตุว่าน้องมันโดนระเบิดเสียเลือดมากแล้วต้องพาไปโรงพยาบาล ตอนพาไปเค้าไม่ได้ให้น้ำเกลือ แทนเลือดที่เสียไป ทำให้น้องเค้าเสียเลือดมาก จนไปถึง รพ.เสียเลือดมาก เพราะเส้นเลือดใหญ่ที่ขาขาด 2 เส้น ซึ่งมันเป็นเรื่องที่ ห่วยแตกมาก พอไปถึงโรงพยาบาล (ไม่เอ่ยนาม) หรือโรงฆ่าสัตว์เนี่ย พอเข้าไปเชื่อไหมว่าเค้าหยุดเส้นเลือดได้เพียงเส้นเดียว มันไม่น่าเชื่อนะ ว่าเค้าเรียนมายังไง เส้นเลือดหยุดข้างเดียว แล้วมันจะเหลือเหรอ” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5, สัมภาษณ์, 12 พฤษภาคม 2559)

ความแตกต่างของภาษาและวัฒนธรรมและการให้ความร่วมมือของประชาชนในพื้นที่ ทำให้เกิดปัญหาในการสร้างความสัมพันธ์กับประชาชนในพื้นที่ ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ปัญหาในการทำงานผมว่าคือภาษาในการสื่อสารนะ ประชาชนในพื้นที่เข้าใจสิ่งที่เราสื่อสารกับพวกเค้า แต่พวกเค้าไม่โต้ตอบหรือสื่อสารกลับ ซึ่งเป็นปัญหาหลัก ๆ ในช่วงปีแรก ๆ ของการลงพื้นที่ และสังเกตเห็นว่าปัญหาตัวนี้ค่อย ๆ ลดลง โดยสังเกตจากประชาชนที่มีอายุต่ำกว่า 50 ปีจะสื่อสารเป็นภาษากลางได้ แต่ถ้าคนที่อายุเยอะ ๆ ก็จะพูดแต่ภาษาพื้นบ้านของตัวเองเลยทำให้รู้สึกว่าในช่วงปีแรก ๆ ที่ลงไปปฏิบัติงาน รู้สึกว่าพื้นที่นี้ไม่ใช่ประเทศไทยเลย รู้สึกเหมือนมีเส้นอะไรบางอย่างมาแบ่งแยกระหว่างเราอยู่” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1, สัมภาษณ์, 11 พฤษภาคม 2559)

“ความยากลำบากในการทำงาน คือ ช่วงแรกที่มาเราไม่รู้วัฒนธรรมของอิสลาม เช่น เวลาเราขึ้นบ้านเค้าจะมีพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์เพื่อทำการละหมาด จะต้องห้ามใส่รองเท้าขึ้นไป เรามาแรก ๆ ก็ไม่รู้ แต่พอลงมาทางหน่วยก็จะมีการจัดอบรม ว่ามีสิ่งใดบ้างที่เราทำได้หรือทำไม่ได้ ใช้เวลาประมาณ 1-2 วัน เอาที่สำคัญ ๆ และจะมีการอบรมตลอดส่วนมากปัญหาที่เกิดก็เกิดเพราะเราไม่รู้วัฒนธรรมของเค้า” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8, สัมภาษณ์, 13 พฤษภาคม 2559)

“ปัญหาของการทำงานก็คือ ความร่วมมือของประชาชนนี่แหล่ะครับ เพราะบางครั้งเค้าก็ไม่ได้ให้ความร่วมมืออะไรเรามากมาย แนวทางแก้ปัญหาของหน่วย คือ พยายามทำทุกอย่างให้เต็มที่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นการไปสร้างบ้านให้ ทำโน่นทำนี่ให้ การแจกจ่ายอะไรทุกอย่าง ทางผู้บังคับบัญชาเค้าก็พยายามโน้มน้าวจิตใจ ชาวบ้านอยู่แล้ว แต่ว่าจะได้มากน้อยเท่าไหร่ก็ไม่รู้” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 11, สัมภาษณ์, 14 พฤษภาคม 2559)

สิ่งยังขาดอยู่ในการปฏิบัติงานชายแดนภาคใต้สำหรับผมคิดว่าภาษาครับ ถ้าได้ไปเรียนทุกคนที่จะมาปฏิบัติงานที่นี่ได้ไปเรียนภาษาให้มันรู้เรื่องสักหน่อยก็จะดีครับ ภาษายาวีนะครับ ส่วนภาษาใต้นี่ฟังรู้เรื่องครับ” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 12, สัมภาษณ์, 14 พฤษภาคม 2559)

ด้านอุปกรณ์ พบว่า อุปกรณ์ในการทำงานไม่เพียงพอหรือชำรุดทำให้เกิดอุปสรรคในการทำงาน ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“อุปกรณ์ที่อยากได้เป็นพวกอุปกรณ์ในการตรวจหาวัตถุระเบิด หรือเครื่องตัดสัญญาณวงจร มันยังไม่ค่อยพอ หุ่นยนต์กู้ระเบิดมีสองตัว แต่ก็ส่งซ่อมไปตัว มันก็ยังไม่พอ เพราะเรามีทีมสองทีม ของมันต้องพร้อมทั้งสองทีม มันก็ต้องมีหุ่นสองตัวนะ อุปกรณ์สำคัญเพราะส่วนใหญ่ตายเพราะระเบิด ไม่ตายเพราะการยิง เพราะเค้า (โจรหรือผู้ก่อการร้าย) ไม่กล้าเข้ามา พวกอุปกรณ์เนี่ยตรวจไม่ค่อยเจอระเบิดหรอก ถ้าเป็นอุปกรณ์ตรวจหาสารเกี่ยวกับวัตถุระเบิดก็จะดี หมอพรทิพย์เค้าบอกว่าเครื่องนี้เวลาตั้งด่านตรวจมันจะขึ้น แต่มันก็แพง อย่างแรกอยากได้พวกตัวตัดสัญญาณวิทยุมากกว่า โทรศัพท์ตอนนี้มันใช้ Smart phone มันก็คงไม่ค่อยเล่น เพราะเสี่ยงในการจุดชนวนมันก็เลยกลับมาใช้วิทยุ สำหรับผมต้องการมากที่สุดก็เครื่องพวกนี้” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4, สัมภาษณ์, 12 พฤษภาคม 2559)

“ปัญหาหรืออุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ส่วนมากก็จะเป็นอุปกรณ์ครับ อุปกรณ์ไม่พร้อมครับ อุปกรณ์ต่าง ๆ มันยังไม่พร้อม เวลาเราเอาไปใช้มันก็พัง หรือว่าตั้งค่าไว้แบบนี้ แต่เวลาเอาไปใช้จริงๆมันไม่ได้แบบนี้ครับแต่เราก็มีเจ้าหน้าที่ซ่อมบำรุงอยู่แล้วครับ อะไรเสื่อม อะไรหัก เราก็สามารถเปลี่ยนได้ แต่มันนานครับ แต่ช่วงเราไปทำงานถ้ามันพัง อย่างงี้อ่ะครับ ต้องดูแลของตัวเองครับ” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 12, สัมภาษณ์, 14 พฤษภาคม 2559)

สรุปจากการปฏิบัติหน้าที่ของทหารเรือในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า เกิดผลกระทบ 3 ด้าน คือ 1) ผลกระทบต่อสุขภาพ ผลต่อสุขภาพกาย คือ การได้รับอันตรายรุนแรงและอันตรายเล็กน้อย ส่วนผลกระทบทางจิตใจมีทั้งความเครียดจากการปฏิบัติหน้าที่และความรู้สึกกังวลเป็นห่วงครอบครัว เป็นต้น 2) ผลกระทบทางเศรษฐกิจนั้นมีทั้งผลกระทบทางบวกและผลกระทบทางลบโดยผลกระทบทางบวก คือ ข้าราชการที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ภาคใต้จะได้รับสิทธิประโยชน์ด้าน สวัสดิการต่าง ๆ ผลกระทบด้านเศรษฐกิจในทางลบ คือ เมื่อต้องกลับภูมิลำเนาต้องมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางสูง เช่น โดยสารเครื่องบินเพื่อกลับภูมิลำเนาเพื่อลดระยะเวลาการเดินทางให้สั้นลง มีโอกาสอยู่กับครอบครัวได้นานขึ้น เป็นต้น 3) ผลกระทบทางสังคมมีทั้งผลกระทบในทางบวกและทางลบ ผลกระทบในทางบวกคือ ในช่วงหยุดพักสามารถกลับไปหาครอบครัวที่อยู่ต่างจังหวัดไกล ๆ ได้ นอกจากนี้ กำลังพลมีความพึงพอใจสวัสดิการด้านอื่น ๆ เช่น การศึกษาของบุตร การได้รับพิจารณาการเลื่อนขั้น ส่งผลต่อการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน ด้านทัศนคติเห็นว่าหน้าที่ของทหาร คือ การรบ การรักษาอธิปไตยของชาติ เมื่อมีพื้นที่ให้ทำงานจะเป็นประสบการณ์ที่ดีของทหาร ส่วนผลกระทบทางลบทางสังคม คือ อุปสรรคในการปฏิบัติงานที่สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา

การปรับตัวของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

การปรับตัวของทหารที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความสำคัญมาก เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงและอันตรายต่อผู้ปฏิบัติงาน ทั้งความเสี่ยงต่อการซุ่มโจมตี การลอบยิง และการลอบวางระเบิด ทั้งโดยการทำงานจะต้องพร้อมทำงานตลอดเวลาเมื่อมีภารกิจหรือเมื่อมีการร้องขอ ขณะออกไปปฏิบัติงานมีความคิดถึงครอบครัวทำให้เกิดความวิตกกังวลไม่มีสมาธิในการทำงาน จำเป็นต้องตัดความกังวลออกไปและต้องปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง เจ้าหน้าที่บางรายที่มีเพื่อนร่วมงานที่ได้รับการบาดเจ็บจากการปฏิบัติงานเมื่อถึงเวลาเผชิญเหตุมีผลทำให้ตนเองเกิดความหวาดระแวงและความกลัวขึ้นมา โดยจะปรับความคิดของตนเองให้มองอันตรายที่เกิดกับเพื่อนร่วมงานหรืออันตรายที่อาจเกิดกับตนเองว่าเป็นเรื่องธรรมดา และคิดว่าเราไม่สามารถแก้ปัญหาได้ทุกปัญหา ด้านการปฏิบัติงานเมื่อปฏิบัติงานไประยะหนึ่งเกิดประสบการณ์การทำงาน

มากขึ้น เกิดการปรับตัวต่อลักษณะงานที่ทำก็จะเกิดทักษะต่าง ๆ เช่น ทักษะการสังเกตเมื่อมีสิ่งผิดปกติ การสังเกตสิ่งแวดล้อมและบริบทของพื้นที่ ทำให้การทำงานเกิดความคล่องตัว ปลอดภัยมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมสันทนาการ เช่น การดูโทรทัศน์ การออกกำลังกาย การดูหนัง ฟังเพลง ทำงานอดิเรกที่ตัวเองชอบ การเลี้ยงสัตว์ ปลูกผัก สังสรรค์กับเพื่อนร่วมงาน การช่วยกันดูแลความสะอาดที่พักอาศัยและจัดสิ่งแวดล้อมโดยรอบ เป็นกิจกรรมที่ทำให้เกิดการผ่อนคลาย ซึ่งทางหน่วยต้นสังกัดมีความพยายามจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกรอบๆ อาคารที่พักและห้องพักส่วนตัวอย่างเพียงพอ มีโทรทัศน์ ตู้เย็น อินเตอร์เน็ตความเร็วสูงเพื่อให้กำลังพลที่สามารถติดต่อครอบครัวหรือญาติพี่น้องได้มีความสะดวกขึ้น ซึ่งทำให้รู้สึกใกล้ชิดกับครอบครัวและญาติ และเปิดโอกาสให้ข้าราชการทำงานอดิเรกที่สนใจ เช่น จัดพื้นที่ปลูกผัก หรือเลี้ยงสัตว์บริเวณรอบๆ ที่พัก เพื่อให้ได้ผ่อนคลายความเครียดและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ด้านการกินอยู่ทางหน่วยมีการจัดสวัสดิการด้านอาหารให้ข้าราชการได้รับประทาน และหากต้องการรับประทานอาหารอื่น ๆ จากที่ทางราชการจัดไว้ กำลังพลก็จะหาซื้อตามความชอบของตนหรือจัดทำอาหารรับประทานเอง การปรับตัวแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ

1. การปรับตัวทางด้านสรีระ
2. การปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์
3. การปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่
4. การปรับตัวด้านความสัมพันธ์ด้านการพึ่งพากัน

1. การปรับตัวทางด้านสรีระ

เป็นการปรับตัวเพื่อรักษาความสมดุลของร่างกายให้สามารถคงอยู่ในสภาวะแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ พบว่า มีการปรับตัวเมื่อเกิดความเจ็บป่วยหรือจากการได้รับบาดเจ็บ ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ผมก็โดนระเบิดอีกตอนนั้นหนัก ต้องเข้า รพ. 3 เดือน โชคดีที่ไม่โดนเส้นเลือดใหญ่ เอ็นกระดูก เป็นแผลเฉย ๆ แต่แผลติดเชื้อทำให้นอนนานเป็นแผลทั้งขา ต้องทำกายภาพบำบัด ผมอยู่ภาคใต้มา10ปี แต่อยู่ในพื้นที่ 7 ปี ที่เหลือที่ไม่ได้อยู่ คือ มารักษาตัวที่โดน พอหายก็ลงใต้อีก แล้วก็โดนอีก รวมแล้ว 3 ครั้ง มาโดนอีกครั้งสุดท้าย ปี 55” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2, สัมภาษณ์, 11 พฤษภาคม 2559)

“การเจ็บป่วยก็เคยมี เป็นไข้เลือดออก ตอนที่อยู่ในป่า แต่คิดว่าร่างกายของผมยังไหว เสื้อเกราะตอนใส่ก็หนัก รวม 15 กิโล ผมก็แบกได้ แต่ก็มีปวดหลังเหมือนกัน” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7, สัมภาษณ์, 13 พฤษภาคม 2559)

2. การปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์

พบว่า มีการปรับตัวต่อความเครียด การปรับทัศนคติในการทำงาน การมองตนเองอย่างมีคุณค่าสามารถยอมรับกับปัญหาต่าง ๆ ได้ดี จัดการปัญหามาที่ทำให้รบกวนจิตใจ มีความเชื่อมั่นในตนเองและเพื่อนร่วมงาน ว่าสามารถฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ ไปได้ มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ เกิดความภาคภูมิใจในการปฏิบัติงาน ดังนี้

2.1 การปรับตัวในภาวะเครียดและการผ่อนคลายในการทำงาน

พบว่า ทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีกิจกรรมเพื่อผ่อนคลายความเครียดที่แตกต่างกัน ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“เวลาว่าง นอนดูทีวีอยู่ในฐานมันก็เบื่อ แต่ฐานมันแคบ แต่ก็อยู่ได้ ดูหนังบ้างดูหนังผู้ใหญ่บ้าง เล่นเกมบ้าง” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4, สัมภาษณ์, 12 พฤษภาคม 2559)

“ช่วงว่าง ๆ ก็ไม่ได้ออกไปไหน แต่ก็ไม่เบื่อนะ ปลูกต้นไม้ ปลูกผักสวนครัวกินไป บางทีก็นอนดูหนัง ฟังเพลง เล่นเกม หรือนาน ๆ ทีจะไปตลาดบ้างไปข้างนอกฐาน ถ้าอยู่ในหมู่บ้านและพักตามวัดหรือโรงเรียนมันก็จะมีงานให้ทำเยอะ มีงานทำตลอด มันไม่มีเวลาเบื่อ รวม ๆ แล้วผมก็อยู่ได้ ไม่ได้มีปัญหาอะไร” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7, สัมภาษณ์, 13 พฤษภาคม 2559)

“เวลาที่เครียดมีการผ่อนคลายความเครียด คือ ส่วนมากผมจะพักผ่อน ออกกำลังกายครับตอนเย็นก็วิ่ง กินข้าวอิ่มก็นอนพักผ่อน กินเหล้าบ้างช่วงทำกับข้าวครับ” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 12, สัมภาษณ์, 14 พฤษภาคม 2559)

“ในการคลายเครียดเหรอครับ มันก็มีเที่ยว ออกกำลังกายและกิจกรรมสันทนาการอย่างเช่น ตกปลงตกปลาอย่างอยู่ในเมืองเค้าก็ซื้อกับข้าวอะไรมาทำอย่างเงี้ยอ่ะครับเวลาออกไปก็ไม่ต้องใส่ชุดทหาร คือ พยายามทิ้งคราบทหารเราอยู่ในเมืองเราต้องไม่เป็นทหาร” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 13, สัมภาษณ์, 14 พฤษภาคม 2559)

“เวลาออกไปทำงานแม้บางทีภรรยากำลังป่วย จิตใจเราก็ต้องไม่กังวล เพราะตั้งแต่แต่งงานกันก็แยกกันอยู่ เค้าก็อยู่กับลูก มันเลยตัดความกังวลตรงนั้นไป ไม่อยากกังวล ส่วนตัวผมลึก ๆ ไม่มีความกังวลใจในการทำงานอย่างนี้ เพราะถ้ามีเหตุเกิดเราจะคุยกับทีมงานนะ เราไม่เร่งทุกอย่างรอได้ ไม่ต้องรีบร้อน ค่อย ๆ ทำไป เหนื่อยก็พัก เพราะนโยบายการทำงานด้านนี้ (งานเก็บกู้วัตถุระเบิด) เค้าไม่ให้เร่งอยู่แล้ว คือ ถ้าเจอที่ยังไม่ระเบิดก็ให้ทำลาย ณ จุดนั้นเลย จะช่วยให้การทำงานง่ายขึ้น” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6, สัมภาษณ์, 12 พฤษภาคม 2559)

2.2 มีความเชื่อมั่นในตนเอง และยอมรับในปัญหา ซึ่งเป็นการปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์อีกรูปแบบหนึ่ง ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

"ปัญหามันเยอะ แต่เราจะมองว่าเป็นปัญหาหรือเปล่าเท่านั้นเอง ระดับผู้ปฏิบัติอาจมองว่าทุกอย่างคือปัญหา แต่เราฐานะผู้บังคับกองจะมองว่าปัญหาบางอย่างแก้ได้ก็แก้ อันไหนแก้ไม่ได้ก็คือไม่ได้ เพราะเราไม่สามารถแก้ได้ทุกอย่างที่อยู่ใต้สภาวการณ์เช่นนั้น อย่างปัญหาของยุทโธปกรณ์ผมมองว่ามันไม่ใช่ปัญหามันเป็นเรื่องปกติมากกว่า บางอย่างที่เราอยากได้ปากกาที่ลื่น ๆ เขียนดี ๆ แต่เราก็ไม่ได้จัดส่งมาให้ เราก็ต้องใช้ในสิ่งที่มีอยู่ก็เท่านั้นเองเพราะเราแก้ไม่ได้" (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1, สัมภาษณ์, 11 พฤษภาคม 2559)

"ผมว่า ผมทำงานมา 5 ปี ผมไม่เคยเครียดกับงานเลย เพราะผมมองว่าปัญหาบางอย่างเป็นปัญหาของงานที่เราแก้ไม่ได้ เราก็แค่โดนตำหนิเท่านั้นก็จบ เราจะไม่เก็บมาเป็นประเด็นให้เครียด...ช่วงหลังของการทำงานพอเรามีประสบการณ์ในพื้นที่มากขึ้น ก็นำเอาประสบการณ์ที่มีขึ้นมาปรับใช้ทั้งเพิ่มหรือลดเนื้อหาให้เป็นประโยชน์มากสุด และฝึกการอยู่ด้วยกัน ลำบากด้วยกัน แล้วมันจะเกิดความเป็น Unity (ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน) ขึ้นมาเอง พอเกิดความเป็น Unity (ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน) เค้าจะดูแลกันเอง และรู้สึกเป็นทีม" (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1, สัมภาษณ์, 11 พฤษภาคม 2559)

"ขวัญและกำลังใจอยู่ที่ตัวเรา จิตใจเราสำคัญที่สุด อย่างเงินมันได้ตายตัวอยู่แล้ว มันไม่พอหรอก เราก็เลี้ยงตัวเอง กินอยู่อย่างง่าย ๆ มันก็ประหยัดพออยู่ได้ ข้าวมื้อไหนไม่อร่อยก็ซื้อกินเองบ้าง ไม่ต้องไปเครียด ไม่ต้องไปมีปัญหา คิดซะว่าคนที่ลำบากกว่าเราก็มี" (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5, สัมภาษณ์, 12 พฤษภาคม 2559)

"อยู่ในพื้นที่เสี่ยงมันก็มียิงกันตลอด ถ้าเป็นวันสำคัญ เช่น วันสถาปนา (ยกตัวอย่างวันสำคัญหรือวันที่มีเหตุการณ์รุนแรงในอดีตเป็นสัญลักษณ์) ก็จะมีการวางระเบิดตามถนน ทุกอย่างทหารไม่เคยกลัวหรอก ไปป่าบ้างอะไรบ้าง ที่เจอมักจะเป็นถนนมากกว่า เราจะเป็นฝ่ายรับมากกว่า ระเบิดมันจะอยู่ในถังขยะบ้าง ฝังดินบ้าง เครื่องมือซื้อมาสองสามแสนบางทีก็ใช้ไม่ได้ ทำงานมันก็กลัวครับ ผมก็ต้องสร้างกำลังใจให้ลูกน้องก็ต้องปรับความคิดปรับจิตปรับใจให้มันอยู่กับตัว ผมมักพูดกับลูกน้องว่า ถ้าระเบิดรัศมีไม่ถึงร้อยโล (รัศมีความรุนแรงของระเบิด) เอาผมไม่อยู่หรอก ที่พูดก็ทำให้ลูกน้องสบายใจ และก็ปลอบใจตัวเองด้วย" (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4, สัมภาษณ์, 12 พฤษภาคม 2559)

"เรื่องงานผมทำงานเต็มที่มาก ๆ ต้องเชื่อมั่นในการทำงาน" (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5, สัมภาษณ์, 12 พฤษภาคม 2559)

2.3 การสร้างความภาคภูมิใจในการปฏิบัติหน้าที่ พบว่า ทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ยึดถือว่าการปฏิบัติหน้าที่นั้นเป็นการทำงานเพื่อชาติและพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“สิ่งที่ทำให้ผมอยากทำงานจริง ๆ คือ แนวทางของในหลวง คือ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ในหลวงท่านทำงานหนักมาก แล้วผมก็เป็นทหารรักษาพระองค์ด้วย กองพันผมได้เป็นกองพันรักษาพระองค์ ผมเลยคิดว่าในหลวงท่านยังทำงานหนักขนาดนั้น พวกเราเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้ประชาชนของพระองค์ท่านมีรอยยิ้ม มีความมั่นใจในความปลอดภัย” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1, สัมภาษณ์, 11 พฤษภาคม 2559)

“ถ้าจะตายอยู่ตรงไหนก็ตายเหมือนกันคนเรามันก็ต้องปรับความคิดนะ มัวแต่คิดเรื่องเดิม ๆ มัวแต่กลัวจะทำงานที่ไหนไม่ได้ซักที่ อุดมการณ์ของแต่ละคนคงไม่เหมือนกัน ตอนนี้ถ้าต้องลงไปทำงานภาคใต้อีกก็ยินดีไป เพราะตนเองคิดว่าถ้าทุกคนไม่ไป ประเทศชาติจะอยู่อย่างไร” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7, สัมภาษณ์, 12 พฤษภาคม 2559)

2.4 การปรับตัวด้านชีวิตความเป็นอยู่ พบว่า ทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปรับตัวโดยการเรียนรู้วัฒนธรรมของคนในพื้นที่ เช่น การปรับตัวด้านสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ และการรับประทานย่อยง่าย ๆ ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ปรับตัวในเรื่องส่วนตัวก็ จะมีก็เรื่องภาษา การกินการอยู่เราจะเอาหมูมาทำก็ไม่ได้ กินก็จะเป็นไก่อย่างเดียว มันก็เบื่อ แต่ต่อมาก็พยายามกินอยู่ให้ง่าย ๆ เข้าไว้” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3, สัมภาษณ์, 11 พฤษภาคม 2559)

“เรื่องการปรับตัวน่ะเหรอ สำหรับผมตอนแรกก็รู้สึกอึดอัดอยู่เหมือนกันครับ ทั้งต่างบ้าน ต่างพื้นที่บ้านเกิด ทั้งอาหารการกินเอย ไหนจะวัฒนธรรมที่ไม่เหมือนชาวพุทธเราอย่างงี้ แต่พออยู่ ๆ ไปผมก็รู้สึกชินกับวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไป ส่วนใหญ่ผมจะอยู่แต่ในค่ายนาน ๆ จะออกตลาดหรือไปธุระซะที อยู่ในนี้ก็เพียงพอ สะดวกสบาย” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4, สัมภาษณ์, 12 พฤษภาคม 2559)

“เรื่องอาหาร ด้วยความจำกัดหลาย ๆ อย่าง บางทีเค้าทำมาผมกินไม่ได้ ผมก็ไม่คิดมากซื้อกินเองได้ ก็อดทน คิดว่าได้กินบ้างก็ยังดี อันไหนกินไม่ได้ก็ช่างมัน” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5, สัมภาษณ์, 12 พฤษภาคม 2559)

“เรื่องทั่ว ๆ ไป ไม่ค่อยได้ปรับตัวอะไรมากกมายก็ปกติ ผมไม่ค่อยมีปัญหาอะไร เพราะเราอยู่ยังไงก็อยู่ได้อยู่แล้ว อากาศก็ใกล้เคียง แต่อาหารแล้วแต่ส่วนตัวนะ คือผมไม่ค่อยชอบกินอาหารแถวนี้เพราะเค้าชอบทำอาหารรสหวาน คือผมไม่ชอบกิน ผมก็ชอบกินอาหารแบบฝั่งบ้านเรามากกว่า ก็มีกับข้าวโรงครัว เราก็กินอยู่แล้ว แต่บางทีก็กินไม่ได้ บางทีมีไข่มีอะไรเราก็ทอดกินเอง ถ้าบางทีเป็นอาหารที่เราไม่ชอบ เราก็ทำกินเอง” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่11, สัมภาษณ์, 14 พฤษภาคม 2559)

“ก็มาตอนแรกก็ โอ้ย (ร้องอุทาน) พอมาถึงที่นี่ก็ปรับตัวด้วยเหมือนกัน แต่พออยู่ก็ปรับไปเรื่อย ๆ ก็ปรับได้ครับ หน่วยของผมหัวหน้าก็ดูแลดีครับ ก็มาตอนแรกก็คิดว่าจะเป็นอาคารครับ แต่พอมาเห็นเป็นน็อคดาว ชั้นเดียว ห้องหนึ่งอยู่ 2 คน คนที่เป็นแบบนี้พักแบบนี้คือทหารที่หมุนเวียนมันก็ไม่เหมือนอย่างที่คิดก็ผิดคาดบ้าง” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 12, สัมภาษณ์, 14 พฤษภาคม 2559)

2.5 การปรับตัวทำให้เกิดทักษะในการทำงานมากขึ้น เกิดประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีการปรับตัวโดยฝึกทักษะและประสบการณ์ในการทำงาน ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“การสังเกต ต้องจำต้นไม่ได้ว่ากี่ต้น มีจอมปลวกตรงไหน ต้องนับเสาไฟฟ้า ต้องสังเกตว่ารถในพื้นที่มักจะเป็นวีโก้ วีออส ถ้าเห็นมาสด้า หรือที่เค้าไม่ได้ใช้กัน ก็ต้องสงสัยและคอยดูทุกอย่างได้จากประสบการณ์พี่สอนน้องเรื่อยๆ อยู่พื้นที่นานเราก็ต้องเก่งขึ้น แล้ววิเคราะห์เองเป็นส่วนใหญ่...ส่วนตัวที่คิดว่าสำคัญและต้องเพิ่มเติม คือไหวพริบ การตัดสินใจที่รวดเร็ว เพราะเราไม่รู้ว่าจะโดนซุ่มยิงตรงไหน โดนระเบิดตรงไหน เราจะมองไม่เห็นฝ่ายตรงข้ามเลย การตัดสินใจในสถานการณ์ฉุกเฉินนี่ต้องเร็ว เร็วมาก ว่าจะสู้หรือถอย เพราะหมายถึงชีวิตของอีกหลายคน” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3, สัมภาษณ์, 11 พฤษภาคม 2559)

“แรก ๆ ออกไปนอกพื้นที่ พอกลับเข้ามาฐานก็โล่งสบายใจว่ารอดไปอีกวัน แต่พอได้ออกไปบ่อย ๆ เข้า ก็เริ่มชิน แต่เราก็ไม่ประมาทเหมือนเดิม แต่อาการที่ว่าตื่นตระหนกอะไรนี่ก็ดีขึ้นไม่เหมือนครั้งแรกที่มาครับ” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 12, สัมภาษณ์, 14 พฤษภาคม 2559)

“ผมเคยเจอเหตุการณ์ที่ต้องปะทะ คือปะทะครั้งแรกไงครับ ที่เรามารับราชการ ก็ตกใจแต่พอไป ๆ มา ๆ มันเริ่มฝึกมาก ๆ แล้วเราก็เจอเหตุการณ์บ่อย แต่เวลาเราไปเราก็ต้องใช้ความระมัดระวังครับ อีกอย่างประชาชนในพื้นที่ครับ ถ้าเรารู้จักคนเยอะใช่ไหมครับ เค้าก็จะมาบอกก่อน เหมือนกับมันจะมีเหตุอะไรแบบนี้ เค้าก็จะมาบอกก่อนเราก็ระวังขึ้นหรือตรวจสอบได้มากขึ้น แต่บางทีเค้าก็มาหลอก บางทีในเมืองก็เงียบ ๆ ผมว่าความเงียบมันก็ไม่ได้แปลว่าดีบางทีเหมือนกับความพลุกพล่านมันจะดีกว่า ถ้าเผื่อว่าเค้าเงียบ ๆ บางทีมันมีเหตุได้นะเพราะคนจะเผลอไง” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 13, สัมภาษณ์, 14 พฤษภาคม 2559)

3. การปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่

การปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่ พบว่า ทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีการปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัด และทำตามสิ่งที่ตนเองได้รับมอบหมายตามหน้าที่และอยู่ในระเบียบวินัย ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“การเตรียมคนไปทำงาน ส่วนตัวผมอย่างแรกเลย คือ การปรับทัศนะคติก่อนเป็นอันดับแรกว่า เราลงไปทำอะไร ต้องรู้งานและหน้าที่ของเราก่อน” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1, สัมภาษณ์, 11 พฤษภาคม 2559)

“ต้องคิดก่อนว่าเราลงไปทำงานมันเป็นหน้าที่ แล้วก็ทำตามหน้าที่ให้ดีที่สุด” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2, สัมภาษณ์, 11 พฤษภาคม 2559)

“การทำงานที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยตนเองรู้สึกว่าก็ค่อนข้างหนัก ถึงหนักมาก แต่ทำได้ เพราะทุกคนมาช่วยกัน และแยกเป็นสายงานชัดเจน ทำงานใครงานมันตามที่ได้รับมอบหมาย...แนวทางการทำงานของตนเอง สิ่งที่ยึดเหนี่ยว คือการทำงานในหน้าที่ให้ดีที่สุด แต่ละปีก็จะไม่เหมือนกัน แต่ละคนก็หน้าที่ก็ไม่เหมือนกัน อย่างตนก็เป็นเสมียนกองร้อย ทำงานเอกสารทุกอย่าง แต่ถ้าคนขาด ตนเองก็ต้องออกไปลาดตระเวนกับเขา ก็คือคิดว่าทำหน้าที่ของเราให้ดีที่สุด ...ใครก็ทำงานแทนกันได้ สมมุติว่าคนนี้เกิดเหตุ อีกคนก็ทำงานแทนกันได้ คือ ทุกหน้าที่จะต้องแทนกันได้หมด เรารู้เพื่อนก็ต้องรู้” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3, สัมภาษณ์, 11 พฤษภาคม 2559)

“การปกครองต้องยศไหนก็ต้องให้กำลังใจกัน ไม่ลงโทษกัน ยกเว้นถ้าทำผิดจริง ๆ เพราะอยู่ในพื้นที่เสี่ยงจิตใจสำคัญในการทำงาน” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4, สัมภาษณ์, 12พฤษภาคม 2559)

“ความมีระเบียบวินัยเป็นสิ่งสำคัญในการทำงานและระเบียบวินัยในการอยู่ร่วมกัน... องค์ความรู้ในหน้าที่ของตัวเอง เพราะบางครั้งเราก็ได้รับมอบหมายงานไม่ตรงกับตำแหน่งของเรา เราต้องปรับเปลี่ยนให้ได้” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5, สัมภาษณ์, 12 พฤษภาคม 2559)

“สิ่งที่ทำให้อยากทำงานภาคใต้ คือต้องเริ่มจาก เพื่อนร่วมงาน อยู่ในฐานก็มีคนคอยแนะนำ ส่วนลูกน้องก็ต้องคุมให้ดี ทำผิดก็ลงโทษ...สิ่งที่ทำให้ทำงานได้ดี คือ ใจแลกใจ เหนื่อยด้วยกัน ไม่เอาเปรียบกัน ช่วยกันฝึก สอนกัน แต่ถ้าใครเอาเปรียบเราก็ทำหน้าที่ในส่วนของเราไป” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7, สัมภาษณ์, 13 พฤษภาคม 2559)

“ผมต้องดูแลลูกน้องหลายคน พูดหรือทำอะไรก็ต้องตรงไปตรงมา เราเป็นผู้นำเขา เราเป็นสัญญาบัตร ต้องรับผิดชอบสูง” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 9, สัมภาษณ์, 13 พฤษภาคม 2559)

“แต่ถามว่าเรามาเป็นทหารเราก็ชอบนะครับ เพราะมันเป็นหน้าที่อยู่แล้ว” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 13, สัมภาษณ์, 14 พฤษภาคม 2559)

4. การปรับตัวด้านความสัมพันธ์ด้านการพึ่งพากัน

การปรับตัวด้านความสัมพันธ์ด้านการพึ่งพากัน เป็นการสนับสนุนทางสังคม โดยมีทั้งการสนับสนุนจากหน่วยงานและครอบครัว ดังนี้

4.1 การทำงานแบบเป็นพี่เป็นน้อง พบว่า ขณะทำงานสามารถปรึกษาพูดคุยกันได้ มีลักษณะการทำงานแบบเป็นพี่เป็นน้อง และการทำงานเป็นทีม รู้หน้าที่ของตนเอง ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“เราอยู่กับลูกน้องเราทำงานด้วยกันพอทำงานเสร็จมันก็เสร็จ” “ผมคิดว่าสิ่งที่สำคัญคือทีมงานที่ดี” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2, สัมภาษณ์, 11 พฤษภาคม 2559)

“นอกจากนี้ การทำงานแบบพี่น้องกัน คุยกันง่าย ไม่สร้างภาวะกดดันซึ่งกันและกัน งานทุกอย่างจะสำเร็จ ผู้บังคับบัญชาก็ไม่มีความกดดัน ไม่มีการจ้ำจี้จ้ำไชกัน เพราะเรามาทำงานในสภาวะกดดันอยู่แล้ว ทุกคนรู้หน้าที่ พอมาทำงานก็บอกกันแนะนำกัน จะไม่มีการโทษกัน เพราะประสบการณ์แต่ละคนไม่เหมือนกัน ไม่เท่ากัน ต้องเตือนกัน น้องก็ต้องฟัง การจัดทีมก็จะจัดคนที่ทำงานด้วยกันได้เข้ากันได้อยู่ทีมเดียวกัน ปัญหาในการทำงานก็จะน้อยลง (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6, สัมภาษณ์, 12 พฤษภาคม 2559)

“การทำงานบางทีก็มีความคิดเห็นไม่ตรงกันก็มีบ้าง แต่ระบบรุ่นพี่ รุ่นน้อง รุ่นน้องก็เกรงใจรุ่นพี่ รุ่นพี่ก็สงสารรุ่นน้องมันก็เลยไม่มีปัญหา ของเรามันดีอย่างนี้แหละ มันคุยกันได้ น้อยมากที่จะไม่ถูกกันหรือไม่พอใจผู้บังคับบัญชามีบ้างแต่น้อยมาก” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7, สัมภาษณ์, 13 พฤษภาคม 2559)

4.2 การช่วยเหลือกันระหว่างผู้ร่วมงาน พบว่า มีการช่วยเหลือกันระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ปฏิบัติตัวต่อบุคคลรอบข้าง ผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงานก็ต้องรักกันอะครับ” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 11, สัมภาษณ์, 14 พฤษภาคม 2559)

“เป็นความกรุณาของผู้บังคับบัญชา ที่จัดชุดพักให้ เราก็ได้กลับไปดูแลครอบครัว ถ้าเรามีเรื่องอะไร บางเรื่องก็บอกหัวหน้า อย่างแฟนผมป่วยเป็นโรคไต หัวหน้าก็จะรู้อยู่ถ้าด่วนต้องไปดู ก็ไปคุยได้” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8, สัมภาษณ์, 13 พฤษภาคม 2559)

4.3 การแสดงความรู้สึกคิดถึงผูกพันกันในครอบครัว พบว่า มีการติดต่อพูดคุยกับครอบครัวอย่างต่อเนื่อง ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ถ้าคิดถึงครอบครัวก็ไลน์ (การใช้โปรแกรมไลน์เชื่อมต่อโดยใช้อินเทอร์เน็ต) หากันเห็นหน้าด้วย มันก็เพลินดีนะ ดีที่เดี๋ยวนี้มันเห็นหน้ากันหมดไม่เหงาเลย เทคโนโลยีมันช่วยได้ ถ้าเป็นเมื่อก่อน มีแต่จดหมายก็ครบรอบเจอกันพอดี” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7, สัมภาษณ์, 13 พฤษภาคม 2559)

“ครอบครัวจะเป็นห่วงตลอด เวลาเกิดเหตุอะไรใน 3 จังหวัดเหตุอะไรทุกอย่าง เค้าจะโทรมาตลอดและรีบโทรมา ช่วงแรก ๆ ที่ขอย้ายลงมาเค้าจะไม่ค่อยยอม เพราะเค้าดูข่าวว่ามันมีความรุนแรง มีเหตุการณ์ตลอด” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8, สัมภาษณ์, 13 พฤษภาคม 2559)

4.4 ความศรัทธาในสิ่งศักดิ์สิทธิ์และการมีสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ พบว่า ทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ชายแดนภาคใต้ มีเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจที่สำคัญ ได้แก่ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ (เสด็จเตี่ย) พระเครื่อง และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ตนเองเคารพ นำติดตัวเมื่อปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ตอนลงไปก็พกพระไปเยอะมาก ตนเองคิดว่าเป็นเรื่องปกติที่คนเราจะต้องมีเครื่องยึดเหนี่ยว เครื่องรางของขลัง ถามว่ากลัวไหม ก็ห้อยพระไปทุกวัน มันก็มียิงกันตลอด” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3, สัมภาษณ์, 11 พฤษภาคม 2559)

“สิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจก็คือ เสด็จเตี่ยและพระเจ้าตาก ก่อนจะเกิดเหตุอะไรก็ตาม ผมจะรู้สึกอะไรพิเศษ ๆ ก่อนเสมอ เช่น ก่อนเกิดเหตุกลางคืนก็จะฝัน” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5, สัมภาษณ์, 12 พฤษภาคม 2559)

“ไม่ต้องคิดว่าจะตายหรือไม่ตาย ให้คิดว่าเกิดครั้งเดียวก็ตายครั้งเดียว แล้วก็เตรียมพระมาด้วยของผมก็นับถือเสด็จเตี่ย ส่วนพระที่บ้านก็คือผ้าถุงแม่” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8, สัมภาษณ์, 13 พฤษภาคม 2559)

“สิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจส่วนมากก็เป็นพ่อแม่ สิ่งศักดิ์สิทธิ์มากกว่า เสด็จเตี่ย อะไรแบบนี้ ไม่ว่าจะเป็นงานทุกอย่างกระโดดร่ม อะไรทุกอย่าง เราจะคิดถึงเสด็จเตี่ย พระคุณพ่อแม่ ครูบาอาจารย์ของเรามาจากที่บ้าน ถ้าอยู่ที่นี่ก็เสด็จเตี่ย เวลาออกทำงานก็จะยกมือไหว้...ส่วนมากผมซื้อตามเซเว่น 50 บาท หรือหนังสือเกี่ยวกับพุทธศาสนา เกี่ยวกับหลวงพ่อ หรือหนังสือกฎแห่งกรรมอะไรอย่างเงี้ย” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 11, สัมภาษณ์, 14 พฤษภาคม 2559)

“ก็มีนึกถึงพ่อกับแม่ครับ แล้วก็นึกถึงลูก แล้วก็มีห้อยพระ...คุยโทรศัพท์กับลูกก็บอกให้ไหว้พระครับ ไหว้พระหรือยังลูก ไหว้พระก่อนนอนนะ” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 12, สัมภาษณ์, 14 พฤษภาคม 2559)

4.5 การเตรียมความพร้อมของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

การปฏิบัติงานในจังหวัดชายแดนภาคใต้นับเป็นพื้นที่เสี่ยงและอันตราย กองทัพเรือได้ให้ความสำคัญและสนับสนุนการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ ซึ่งกองทัพเรือได้ให้การสนับสนุนด้านกำลังพล พร้อมอาวุธยุทโธปกรณ์ และยานพาหนะในการรักษาความสงบเรียบร้อยให้กับประชาชนในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส การปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่หลายภาคส่วนในพื้นที่และกองกำลังอื่น ๆ จึงเป็นสิ่งที่กำลังพลทุกคนต้องได้รับการฝึกฝนโดยเฉพาะ การเตรียมการก่อนการเดินทางมาปฏิบัติงาน มีการเตรียมความรู้อบรมหลักสูตรทางทหารในระยะสั้นและระหว่างการปฏิบัติงานยังมีการทบทวนทักษะทางทหารต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง มีการให้กำลังพลได้เรียนรู้ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ตลอดจนภาษาพูดแก่กำลังพลที่เดินทางไปปฏิบัติงานทำให้เกิด

การสื่อสารที่มีความเข้าใจอันดีระหว่างทหารและประชาชน ซึ่งไม่เพียงแค่การเตรียมทักษะทางทหาร แต่การเตรียมตัวส่วนบุคคลไม่ว่าจะเป็นการการเตรียมร่างกาย การเตรียมความรู้ส่วนบุคคล การเตรียมทางด้านจิตใจและสิ่งยึดเหนี่ยว การเตรียมทัศนคติในการทำงานและการจัดการเกี่ยวกับเอกสารและการเตรียมการด้านมรดก รวมถึงการวางแผนสำหรับครอบครัวเมื่อผู้นำครอบครัวหรือสมาชิกในครอบครัวต้องไปปฏิบัติงานในพื้นที่ห่างไกลและอันตราย ทั้งหมดนี้มีส่วนให้กำลังพลเกิดความพร้อมในการปฏิบัติงานในจังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งสิ้น โดยแบ่งเป็นประเด็นหลักและประเด็นย่อย ดังนี้

1. การเตรียมความพร้อมทางการทหาร
2. การเตรียมตัวส่วนบุคคล
   2.1 การเตรียมร่างกาย ความรู้ส่วนบุคคล การเตรียมทางด้านจิตใจ และสิ่งยึดเหนี่ยว
   2.2 การเตรียมทัศนคติในการทำงาน
   2.3 การจัดการเกี่ยวกับเอกสารและการเตรียมการด้านมรดก
3. การเตรียมครอบครัว
   3.1 การวางแผนทางด้านเศรษฐกิจของครอบครัว
   3.2 การมอบหมายหน้าที่ที่ตนเคยทำให้ผู้อื่นทำหน้าที่แทน

1. การเตรียมความพร้อมทางทหาร

การเตรียมทักษะทางทหารมีทั้งการใช้อาวุธ และการฝึกบุคคล ความรู้วัฒนธรรมในพื้นที่และอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน เนื่องจากการปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้กำลังพลที่จะไปปฏิบัติหน้าที่มีความจำเป็นที่จะต้องมีทักษะทางทหารโดยทางหน่วยนาวิกโยธินกองทัพเรือมีการจัดให้ฝึกอบรมกำลังพลก่อนลงพื้นที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น การฝึกทหารราบ การลาดตระเวนตรวจค้น และการใช้อาวุธต่าง ๆ และการใช้ภาษาท้องถิ่นเพื่อการสื่อสาร และเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น การฝึกครั้งนี้เพื่อทบทวนและเพิ่มเติมในส่วนที่สำคัญและจำเป็นต้องใช้ในบริบทของพื้นที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ การฝึกที่ได้รับนั้นมีทั้งการเรียนทางทฤษฎี ตำรา การฝึกปฏิบัติและการรับฟังจากประสบการณ์จริง นอกจากนี้ เมื่อลงไปในพื้นที่แล้ว หน่วยงานยังได้จัดให้ฝึกทักษะทางทหารที่จำเป็นอย่างต่อเนื่อง เช่น การยิงปืนประจำเดือน และในแต่ละหน่วยย่อยจะมีการฝึกด้านอื่น ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของการทำงานในหน่วยนั้น เช่น หน่วยทำลายวัตถุระเบิดจะมีการฝึกการใช้เครื่องมือพิเศษต่าง ๆ ด้านการเก็บกู้ระเบิด เพื่อให้เกิดความชำนาญในการใช้งานและเจ้าหน้าที่ทุกคนสามารถปฏิบัติหน้าที่ทดแทนกันได้ หน่วยรักษาความปลอดภัยและชุดลาดตระเวนมีการจัดฝึกบุคคลท่ามือเปล่า และการฝึกการลาดตระเวนแบบต่าง ๆ เป็นต้น นอกจากนี้นอกเวลาปฏิบัติงานยังมีการพูดคุยถึงข้อขัดข้องระหว่างปฏิบัติหน้าที่ เพื่อทำความเข้าใจ

กันในระหว่างทีมที่ปฏิบัติงานด้วย ก่อนการลงพื้นที่ปฏิบัติงานภาคใต้ มีการเตรียมความรู้จากการได้รับการฝึก มีทั้งการฝึกทักษะที่จำเป็นและการเน้นการปฏิบัติเฉพาะหน่วย การจัดการกำลังพลที่เหมาะสมกับความสามารถ ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“หน่วยงานจะมีการจัดฝึกเตรียมความพร้อมก่อนลงปฏิบัติงานภาคใต้ประมาณ 45 วัน จะประกอบไปด้วยการฝึกรักษาสันติภาพแบบ ยูเอ็น โดยเน้นความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามความไม่สงบ พิทักษ์ทรัพยากร การตั้งจุดตรวจ จุดสกัดต่าง ๆ จุดตรวจค้น ผมว่ามันก็เยอะนะ เพราะพวกเรามีความรู้ตรงนี้กันอยู่แล้วเพียงแต่เพิ่มเติมให้มันเป็นสากลมากยิ่งขึ้น สามารถปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยอื่น ๆ หรือนานาชาติได้” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1, สัมภาษณ์, 11 พฤษภาคม 2559)

“เราสามารถช่วยเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงานให้ลูกทีมที่เป็นทหารใหม่ได้โดยการเลือกคนให้เหมาะสมกับงานได้ คือ Put the right man on the right job เพราะเราไม่สามารถคัดคนเลย หน่วยส่งใครมาเราก็ต้องรับพวกเค้าทั้งหมด อย่างว่าเราต้องการคนเก่ง คนมีไหวพริบหรือคนที่ฉลาด ว่องไว แต่เราแก้ไขโดยก็ใช้วิธีเลือกคนลงพื้นที่ให้เหมาะกับงาน แล้วเสริมให้เค้าเหมาะกับงานนั้น ๆ พอเราเห็นว่าคนนี้ดูใช้ได้ สติปัญญามี ร่างกายพอไหว แล้วก็มีไหวพริบดีเราก็เอาไปทำงานลาดตระเวนอะไรอย่างนี้ อย่างน้อยก็เพื่อช่วยลดการสูญเสียได้ การเตรียมคนของศูนย์เตรียมทหารดีตรงที่ว่าเรามีการฝึกและเราอยู่กับเค้าเพราะฉะนั้นการอยู่การพูดคุยมีการมองการฝึกด้วยกัน เค้าจะมองเห็นเรา และเราก็จะเห็นเค้า เรามีการฝึกที่ค่อนข้างหนัก มีการกดดันด้านจิตใจมันจะทำให้แสดงธาตุแท้ของคนออกมาให้เห็นว่าในสภาวะวิกฤตคนพวกนี้จะเป็นอย่างไร แล้วคนพวกนี้ก็จะดูเราเหมือนกัน เค้าจะดูว่าที่เรามาฝึกเค้า เราวางตัวอย่างไร ถ้าเราวางตัวดี ทำให้เค้านับถือและเชื่อใจเค้าก็จะปฏิบัติตัวตามเรา มันเรื่องของจิตวิทยา” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1, สัมภาษณ์, 11 พฤษภาคม 2559)

“การเตรียมตัวของตนเองก่อนลงพื้นที่ภาคใต้ของตนเองเดี๋ยวนี้ไม่รู้ต้องฝึกนานเท่าไหร่ เพราะไม่ได้อยู่ที่ตั้งมา 4-5 ปีแล้ว ก็ที่ตนเองเคยฝึกก็คือ การฝึก 3 เดือนก็จะฝึกการลาดตระเวน การตรวจยานพาหนะ ฝึกการทำงานทุกรูปแบบ ก็คิดว่าพอนะ ลงมาก็ทำงานได้เลยพอทำ ๆ ไป มันจะเก่งขึ้นเองแหละ แรก ๆ พี่เค้าก็คอยสอน แนะนำว่าต้องทำอย่างไร พอชินมันจะเริ่มรู้มากขึ้น สังเกตได้ดีขึ้น ของพวกนี้ต้องเรียนรู้เอง ทิวไม้ เสาไฟฟ้าหรือเห็นดินมีหญ้าปิดดูแปลก ๆ ก็ต้องเอะใจแล้ว ก่อนมาทำงานก็ต้องมีองค์ความรู้ในหน้าที่ของตัวเองอย่างผมเป็นเสมียนกองร้อย ต้องรู้เรื่องเอกสารของกำลังพล แต่ยังต้องมีความรู้ด้านการลาดตระเวนร่วมด้วยเพราะถ้าคนไม่พอผมก็ต้องออกไปลาดตระเวน เพราะบางครั้งเราก็ไม่ได้รับมอบหมายตามตำแหน่งของเรา เราก็ต้อง

ปรับเปลี่ยนให้ได้ เราก็เลยต้องเป็นหลาย ๆ อย่าง" (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3, สัมภาษณ์, 11 พฤษภาคม 2559)

"ส่วนตัวผมการเตรียมตัวไม่ต้องเตรียมอะไรมาก เพราะทางหน่วยเค้ามีอบรมให้ทั้งการฝึกอะไรต่าง ๆ เป็นอย่างดีตลอดเวลา ก็อย่างเช่น การยิงปืนในที่มืด ความรู้เกี่ยวกับวัตถุระเบิดหรือพวกการลาดตระเวนว่าต้องทำอย่างไรบ้าง เพราะมันจะไม่เหมือนกับตอนที่อยู่ที่ตั้งแล้วก็มีคนมาพูด มาเล่าให้ฟังว่าในพื้นที่มันมีลักษณะอย่างไร โดยคร่าวๆตามประสบการณ์ของเขามันก็ดีนะ คนที่ไม่เคยไปจะได้เห็นภาพหรือคนที่เคยไปแล้วก็จะได้รู้ว่าตอนนี้สถานการณ์มันเป็นอย่างไร" (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8, สัมภาษณ์, 12 พฤษภาคม 2559)

"การเตรียมตัวส่วนมากจะเป็นการสอนการทำงานมากกว่า จะไม่ได้บอกว่าจะต้องทำยังไง แล้วก็เล่าประสบการณ์ ส่วนมากพี่ก็สอนน้องโดยการที่ เค้าก็จะเล่าประสบการณ์ของตัวเองอย่างผมก่อนมา พี่เค้าสอนเค้าก็เล่าประสบการณ์ให้ฟัง อย่างผมไปสอนน้องผมก็จะเล่าประสบการณ์ให้ฟัง" (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 11, สัมภาษณ์, 14 พฤษภาคม 2559)

"ก่อนมาทางกองร้อยมีการฝึกครับ ฝึกของทหาร ฝึกความอดทน ฝึกอะไรหลายอย่างก่อนจะมาครับและก็การลาดตระเวน ฝึกทบทวนก่อนเข้าพื้นที่ครับ ฝึกทบทวนในพื้นที่ทางกองทัพจะฝึกให้ แล้วก็มีการฝึกเกี่ยวกับ เอ่อ ... ก็มีหัวหน้ามาแนะนำ ว่าถ้าอยู่ในพื้นที่แล้วเราจะปฏิบัติตัวอย่างไร ไม่ให้เป็นข้อขัดแย้งน่ะครับ" (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 12, สัมภาษณ์, 14 พฤษภาคม 2559)

ระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ทางหน่วยงานจะมีการจัดฝึกอบรมด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เพิ่มเติมจากการฝึกที่เป็นหลักและได้มีการฝึกทักษะเฉพาะด้านอื่น ๆ เพื่อให้กำลังพลมั่นใจในการออกปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่เสี่ยงภัย ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

"เมื่อลงพื้นที่แล้ว ทางฐานก็จะมีการทบทวนทักษะต่าง ๆ ให้ในช่วงที่เราไม่ได้ออกปฏิบัติงาน ทั้งด้านการยิงปืน หรือทักษะเฉพาะตามงานของตัวเอง เช่น หน่วยกอบกู้วัตถุระเบิดก็จะต้องใช้อุปกรณ์ให้คล่อง เค้าก็จะฝึกในอุปกรณ์ของเค้า หน่วยรักษาความปลอดภัยก็จะฝึกเรื่องการรักษาความปลอดภัยของคนสำคัญ เป็นต้น แล้วในแต่ละสัปดาห์จะต้องมีการทบทวนในแต่ละจุดต่าง ๆ อีกครั้ง โดยเน้นด้านการตัดสินใจ ประมวลผลต่างๆ ทักษะการใช้อาวุธ หรือทักษะการลาดตระเวน แต่หลัก ๆ ทุก ๆ วันจะมีการ Brief (การพูดคุยกันอย่างสั้น ๆ) อย่างหนักทุกวันในช่วงทุ่มนึง โดยจะมีทีมต่าง ๆ ที่อยู่ในฐานเดียวกันมาร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยน ซึ่งเน้นเรื่องการทบทวนปัญหาที่พบหรือเจอในวันนั้น ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงและแก้ไข พร้อมทั้งหาจุดบกพร่องที่เกิดขึ้น แล้วการที่พวกเราพูดคุยกันเนี่ย มันทำให้การทำงานง่ายขึ้น คล่องตัวขึ้น เพราะถ้ามีปัญหาก็ต้องรีบคุย ไม่งั้นเวลาออกไปทำงานก็แย่ มันจะอันตรายมาก เพราะเราก็ต้องดูแลคนของเราให้

ดีที่สุด สำหรับผมมีคติที่ว่าผมเอาลูกน้องลงมาเท่าไหร่ก็ต้องกลับขึ้นไปเท่านั้น" (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1, สัมภาษณ์, 11 พฤษภาคม 2559)

"ในระหว่างปฏิบัติงาน เราก็จะมีการเตรียมความพร้อมให้พร้อมทำงาน โดยเมื่อตกเย็นก็จะประชุมกันว่าเมื่อเช้ามีปัญหาอะไรหรือเปล่า พอมีปัญหาปุ๊บ เราก็มาแก้ ซึ่งก็แล้วแต่หน่วยว่าจะทุกวันหรือสองสามวันมาคุยกันที ถ้าไม่มีเหตุการณ์บางทีก็คุยกันธรรมดา เช่น ในช่วงที่ออกไปลาดตระเวนครูมีปัญหาอะไรไหม หรือถ้าเกิดโดนซุ่มยิงเราจะทำยังไง แก้ปัญหาอย่างไร เราก็มาคุยกัน แลกเปลี่ยนกัน และนำประเด็นนั้น ๆ มาพัฒนาต่อในหน่วย เพราะแต่ละคนก็ทำงานต่างหน้าที่ พอคุยกันปุ๊บเราก็จะรู้การทำงานทั้งหมด ใครก็ทำงานแทนกันได้ สมมติว่าคนนี้เกิดเหตุ อีกคนก็ทำงานแทนกันได้ คือ ทุกหน้าที่จะต้องแทนกันได้หมด" (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3, สัมภาษณ์, 11 พฤษภาคม 2559)

"ก่อนลงมาก็ต้องได้รับการฝึกก่อนจากหน่วย (การอบรมก่อนมาปฏิบัติงานโดยอบรมหน่วยนาวิกโยธิน สัตหีบ) พอลงมาก็มีการฝึกทบทวนตลอด ซักซ้อมความคล่องตัวของชุดปฏิบัติการ อันนี้เป็นแผนของหน่วยของทีมเลย อันนี้พลาดไม่ได้เลย เครื่องไม้เครื่องมือเกี่ยวกับการทำงานของวัตถุระเบิดก็ต้องชำนาญ ไม่ว่าจะเป็นเครื่องตัดสัญญาณ หุ่นยนต์ที่เข้าไปตรวจวัตถุระเบิดแทนคน ดูว่าระยะการทำงานมันเท่าไหร่ระยะที่ทางบริษัทแจ้งไว้กับการทำงานจริงมันสัมพันธ์กันรึเปล่า มีข้อจำกัดอะไรหรือไม่ ทุกคนต้องสามารถใช้เป็น จับมาปุ๊บต้องใช้ได้เลย และทุกคนก็ต้องทำงานแทนกันได้ทุกหน้าที่ หลังจากปฏิบัติงานแล้วในแต่ละวันก็ต้องมาพูดคุยกันว่ามีปัญหาหรือข้อขัดข้องอะไร และหาแนวทางเข้าหาโดยไม่ต้องพึ่งเครื่องมือเป็นหลัก เอาตัวเราเป็นหลักไว้ก่อน ก่อนจะลงพื้นที่จริงก็ต้องมาฝึกกันก่อน อย่างตอนว่าง ๆ นี้พวกเราก็เอาเครื่องมือมาฝึกกัน และที่นี่ก็ยังมีแผนการฝึกเป็นแผนเผชิญเหตุของหน่วยเหนือให้เจ้าของพื้นที่ซ้อมกัน เป็นแผนปฏิบัติทุกเดือนหรือสองเดือนเพราะในพื้นที่มันเกิดได้ตลอดเวลา อย่างแผนเช่นว่า มีหน่วยที่เจอวัตถุระเบิด ก็จะฝึกซ้อมร่วมกันระหว่างเรา หน่วยกู้ภัย หน่วยดับเพลิง มูลนิธิต่าง ๆ หลาย ๆ หน่วยงานมาร่วมกันเพราะไม่อย่างนั้นเวลาเกิดเหตุจริง ๆ เราก็จะไม่รู้ว่าใครต้องทำอะไรก่อนหลัง เค้าเป็นแผนงานร่วมทุกภาคส่วนสรุปแล้วนะก่อนลงมาก็ต้องได้รับการฝึกก่อน พอลงมาก็มีการฝึกทบทวนตลอด ซักซ้อมความคล่องตัวของชุดปฏิบัติการ อันนี้เป็นแผนของหน่วยของทีมเลย อันนี้พลาดไม่ได้เลย เครื่องไม้เครื่องมือ ทุกคนต้องสามารถใช้เป็นจับมาปุ๊บต้องใช้ได้เลย และทุกคนก็ต้องทำงานแทนกันได้ทุกหน้าที่ ก่อนทำงานต้องเช็คสภาพจิตใจด้วยว่าใครสภาพจิตใจตอนนั้นที่ดีที่สุดก็จะเข้าไป เช่น จะเข้าไปทำงานก็คุยกันว่า เมื่อคืนผมฝันไม่ดีเลยพี่ หัวหน้าทีมก็ต้องดูแล้วว่าใครสมควรจะเข้าไปทำงานตรงนั้นสภาพต้องพร้อมที่สุด ต้องรู้ใจกัน หลังจากงานแต่ละงานเราก็จะมาคุยกันว่าทำอย่างนี้ไม่ดีนะ พอเข้าไปหน้างานก็ต้องแบบนี้ แต่ละคนมีข้อเสนอได้

เพราะความคิดของคนคนเดียวมันไม่ดี หลายคนมันมีมุมมองที่ต่างกัน ช่วยกันคิด และทุกคนยอมรับในสิ่งที่ดีที่สุด เพราะงานของเรามันเสี่ยงมาก ต้องเชื่อใจกัน" (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6, สัมภาษณ์, 12 พฤษภาคม 2559)

"การเตรียมความพร้อมจะให้เอาภาพถ่ายไปมันก็ไม่ได้ มันก็จะต้องศึกษาด้วยตนเอง คือ อย่างถ้าเอาแผนที่ทางทหารไปก็ คือเราไปทำงานเกี่ยวกับส่วนไหน เราก็ต้องไปศึกษาเป็นส่วน ๆ ตรงนั้น อย่างเจ้าหน้าที่ที่ต้องออก รปภ. ครู ทุกวันก็ต้องศึกษาเส้นทางก่อนอยู่แล้ว ก็คือก็ต้องมามาอยู่ก่อนครับคือว่าเค้าเตรียมเพื่อการฝึก การปฏิบัติแต่ละอย่าง ความเคยชินว่าเส้นทางนี้มันปลอดภัย ๆ พอเอาเข้าจริง ๆ มันไม่ปลอดภัย เพราะเค้าดูเราอยู่ทุกวัน ดูเป็นเดือนอ่ะบางเคสใช่ไหมครับ ทำอยู่ตรงนี้ทุกวัน ๆ ผ่านเส้นนี้ ทำอยู่ตรงนี้" (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 13, สัมภาษณ์, 14 พฤษภาคม 2559)

ก่อนลงพื้นที่ปฏิบัติงานชายแดนภาคใต้ พบว่า หน่วยงาน มีการให้ความรู้ทางด้านสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นและภาษาท้องถิ่น เพื่อนำความรู้ในการนำไปสร้างความสัมพันธ์กับประชาชนในพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

"ในส่วนของกองทัพเรือที่จัดการเตรียมตัวก็ลงพื้นที่ ผมว่าดีอยู่แล้ว สมบูรณ์ดีแล้ว เช่น เค้าเอาข้าราชการที่เคยลงไปภาคใต้มาพูดให้ฟัง จะมีคอร์ส 45 วัน มีตั้งแต่ภาษา การพูดง่าย ๆ วัฒนธรรม วิถีชีวิต สิ่งที่ห้ามของศาสนาอิสลาม ถ้าเราเรียนรู้ก็จะไม่มีปัญหา อย่างช่วงปี 47 ทางหน่วยของเราไม่ได้ปูพื้นในเรื่องวิถีชีวิต วัฒนธรรม ให้เราเลย หน่วยส่งเราลงไปแบบทหารเต็มตัว เริ่มช่วงแรก ปี 47-49 ยังมีเงื่อนไขมากมาย เพราะเราไม่ได้ปูพื้นอัตลักษณ์ ศาสนา วัฒนธรรมของชาวมุสลิมความรู้ อย่างตัวผมเองล่าสุดที่ได้เรียนรู้ความเป็นมุสลิม คือ เมื่อตอนเรียนสมัยมัธยม รู้แค่นั้นว่าอิสลามต้องปฏิบัติศาสนกิจ 5 ครั้งไม่กินหมู อาหารเค้าก็จะมัน ๆ อย่างตอนลงพื้นที่ตอนลาดตระเวนจนเริ่มคุ้นชินกับชาวบ้านแล้ว คนในหมู่บ้านก็เอาข้าวมาให้กิน ก็อร่อยดี รสชาติอาหารของชาวมุสลิมก็ไม่ได้แตกต่างกับอาหารชาวพุทธ ผมว่าอาหารของชาวบ้านอร่อยกว่าข้าวที่ฐานอีกนะ (ค่ายจุฬาภรณ์) (หัวเราะ) และในหมู่บ้านก็จะมีผู้นำที่เรียกว่า โต๊ะอิหม่าม พอไปดูจริง ๆ แล้วมันมีอะไรอีกมากในวิถีชีวิต การกิน การอยู่ของพวกเค้า ผู้หญิงเค้าก็แต่งตัวไม่เหมือนกับเรานะต้องปิดหมดเหลือแต่ลูกตาเรื่องพวกนี้มันทำให้เราต้องระวังตัวมากขึ้นเมื่ออยู่ในพื้นที่" (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2, สัมภาษณ์, 11 พฤษภาคม 2559)

"หน้าที่ของผม คือ การหาข่าวและรายงานผู้บังคับบัญชา ในความเห็นของผมว่า เรื่องภาษาเนี่ย มันทำให้เรากลมกลืนไปกับประชาชน ยิ่งถ้าเราต้องหาข่าวในพื้นที่ เราต้องมีทักษะด้านนี้เยอะหน่อย ถ้าเป็นคนที่อยู่ในพื้นที่ก็ยิ่งดี เราจะหาข่าวได้มาก เค้าจะรู้สึกว่าเป็นพวกเค้า บางคนพูดไทยได้ก็ยังไม่พูดเลย เค้าจะพูดยาวีตลอด ผมว่าเรื่องภาษาเนี่ยมันสำคัญมาก ๆ มันจะทำให้เราทำงาน

ได้ง่ายขึ้นนะ ผมโชคดีถึงภาษาผมจะไม่ได้ แต่ผมมีลูกน้องอิสลามเยอะ ก็ได้พวกนี้แหละช่วยแปลให้บ้าง ก็ง่ายขึ้นหน่อย...ตอนที่อยู่ที่ตั้ง (สัตหีบ) ก่อนที่จะลงใต้ทางหน่วยงานก็จะจัดให้มีการอบรมการใช้ภาษายาวี หรือบางคำก็เป็นคำที่คนอิสลามพูดกันบ่อย ๆ แต่มันก็สั้น ๆ มันก็แค่สองสามชั่วโมงเอง แล้วก็มีสอนเรื่องประเพณีของคนอิสลามอีกนิด ๆ หน่อย ๆ ภาษาที่สอน จะเป็นคำยาวีง่าย ๆ เอาไว้ทักทายชาวบ้าน เช่น อัสลามูอาลัยกุม หรือการสลามกัน ตอนที่ต้องทักทายผู้นำชุมชนเกี่ยวกับประเพณีที่นั่น สิ่งที่ต้องรู้คือ ข้อห้ามที่เกิดขึ้นและจะถูกส่งกลับเป็นข้อห้ามเรื่องผิดลูกเมีย เรื่องผู้หญิงไม่ว่าจะลูกเมียใครก็ตาม ข้อห้ามเยอะมาก การพูดจาอะไรต่าง ๆ ส่วนการทักทายแบบอิสลามก็เหมือนกัน ก็ต้องทักทายเป็น ไม่ใช่จับไม้จับมืออะไรก็ไม่เป็น ชาวบ้านเค้าก็ไม่เชื่อถือหรอก แล้วรู้ว่ากับผู้หญิงจะทำยังไง กับผู้ชายจะทำยังไง" (ผู้ให้สัมภาษณ์ รายที่ 3, สัมภาษณ์, 11 พฤษภาคม 2559)

"ก่อนมาที่นี่ (นราธิวาส) ผมอบรมเรื่องทั่ว ๆ ไปของที่นี่ (นราธิวาส) สถานการณ์ในพื้นที่ อบรมเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณี แล้วก็อบรมเกี่ยวกับเรื่องกฎหมาย สมัยก่อนจะมีหมอพรทิพย์ ไปสอนด้วยนะ เกี่ยวกับนิติวิทยาศาสตร์ แล้วก็อบรมเกี่ยวกับเรื่องอาวุธ ที่ฝ่ายตรงข้ามใช้ระเบิดที่ใช้ โดยจะมีเจ้าหน้าที่ (นราธิวาส) จากที่นี่ไปสอนให้ที่สัตหีบ ที่โน้น (สัตหีบ) เค้าจะตั้ง บก.ฝึก (กองบังคับการฝึก) เป็นหลายสถานี เป็นจุด ๆ อย่างกองพันนี้รับผิดชอบเรื่องนี้ แล้วแบ่งเป็นเรื่อง ๆ ไป แล้ววิชาที่เอามาใช้ที่นี่ ก็มีทั้งลาดตระเวนเดินเท้า ลาดตระเวนยานยนต์ การรักษาความปลอดภัยขบวนต่าง ๆ หรือการรักษาความปลอดภัยบุคคลสำคัญ การตรวจค้นตัวผู้ต้องสงสัย หรือการตรวจค้นที่พักและการปิดล้อมตรวจค้นต่าง ๆ" (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 10, สัมภาษณ์, 13 พฤษภาคม 2559)

2. การเตรียมตัวส่วนบุคคล

ข้าราชการสังกัดกองทัพเรือที่ปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้จะมีการผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันลงมาโดยจะมีกำลังพลบางส่วนสมัครใจและบางส่วนมาตามวงรอบกำหนดของหน่วย โดยกำลังพลที่ลงมาปฏิบัติงานในพื้นที่นั้นจะต้องเป็นบุคคลที่ไม่มีโรคประจำตัวร้ายแรงอันจะเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งแต่ละบุคคลก่อนลงจะพื้นที่จะมีการเตรียมตัวเตรียมร่างกายส่วนบุคคลให้พร้อมในการปฏิบัติงาน ทั้งการออกกำลังกายให้ร่างกายสมบูรณ์ เพื่อจะได้ไม่ได้เป็นภาระต่อเพื่อนร่วมงานและหน่วยงาน เนื่องจากงานในพื้นที่เป็นงานที่สำคัญที่ต้องดูแลชีวิตของประชาชน เช่น ครู นักเรียน พระสงฆ์ หรือผู้นำสำคัญของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ นอกจากร่างกายที่สมบูรณ์แล้ว จิตใจยังเป็นส่วนสำคัญในการปฏิบัติงานในพื้นที่เสี่ยง เนื่องจากระหว่างปฏิบัติหน้าที่จะต้องมีเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ไม่เหมือนกับปัญหาที่เคยเผชิญในระหว่างอยู่ในพื้นที่สงบ ทั้งการถูกซุ่มโจมตีจากผู้ก่อการร้ายเมื่อจะต้องออกไปลาดตระเวนพื้นที่

ต่างๆ การลอบวางระเบิดรายวัน เมื่อทหารต้องเผชิญกับอันตรายที่ไม่สามารถคาดเดาได้ สิ่งที่ช่วยให้เกิดกำลังใจหรือสิ่งยึดเหนี่ยว คือสิ่งของศักดิ์สิทธิ์ที่นำติดตัวลงไปจะทำให้เกิดความมั่นใจในการทำงานในพื้นที่อันตราย เช่น พระเครื่อง ชายผ้าหรือสัญลักษณ์แทนมารดาหรือบิดา ด้านทัศนคติการทำงาน ผู้ให้ข้อมูลบางรายให้ข้อมูลว่าการปฏิบัติงานในพื้นที่เสี่ยงภัยมีอุปสรรคหลายอย่าง ซึ่งล้วนเป็นสิ่งที่ไม่สามารถควบคุมได้ ปัญหาบางอย่างก็สามารถแก้ไขได้ บางอย่างก็ไม่สามารถแก้ไขได้การปรับทัศนะคติจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้กำลังพลสามารถดำรงหน้าที่ของตนได้อย่างสมบูรณ์ ทั้งนี้ก่อนลงมาปฏิบัติงานในพื้นที่ภาคใต้ทางหน่วยงานต้นสังกัดได้จัดให้กำลังพลดูแลเอกสารส่วนบุคคลของทางราชการ เช่น หนังสือการระบุผู้รับเงินทดแทน เอกสารการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และเอกสารรับเงินทดแทนจากกองทุนต่าง ๆ ให้เรียบร้อยและกำลังพลเองยังเตรียมการด้านเอกสารบุคคลของตนเอง เช่น การทำประกันชีวิตจากบริษัทเอกชน เพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงของครอบครัวเมื่อตนเองเกิดการบาดเจ็บรุนแรงหรือกรณีเสียชีวิต เป็นต้น โดยประเด็นการเตรียมตัวส่วนบุคคล แบ่งเป็น 3 ประเด็นย่อย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 การเตรียมร่างกาย ความรู้ส่วนบุคคล การเตรียมทางด้านจิตใจ และสิ่งยึดเหนี่ยว

ผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นว่า การเตรียมร่างกายและการเตรียมความรู้ก่อนลงพื้นที่ปฏิบัติงานเป็นสิ่งจำเป็นเนื่องจากการปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่เสี่ยงจำเป็นต้องใช้ความรู้ รวมถึงทักษะต่าง ๆ ทักษะทางการทหาร ทักษะด้านการทำงานเป็นทีม ทักษะด้านการสื่อสาร ทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ทักษะการวางแผน เป็นลักษณะงานที่ต้องใช้ความคล่องตัวสูงในระหว่างการปฏิบัติงานประกอบกับการทำงานที่ต่อเนื่องยาวนานมีผลกระทบต่อร่างกายในทั้งระยะสั้นและระยะยาว ผู้ให้ข้อมูลบางรายให้ข้อมูลว่าการเตรียมความพร้อมด้านจิตใจเป็นสิ่งที่สำคัญก่อนลงพื้นที่ เช่น การทำงานด้านวัตถุระเบิดนอกจากต้องใช้ทักษะทางการทหารแล้ว ความเข้มแข็งด้านจิตใจก็เป็นสิ่งสำคัญ ในการทำให้จิตใจมีสมาธิ ความเชื่อมั่นในตนเอง การควบคุมตนเองเพื่อลดความกลัว ความตื่นตระหนกจากอันตรายที่อยู่เบื้องหน้า มีสิ่งยึดเหนี่ยวเพื่อสร้างความมั่นใจในการทำงาน เช่น พระเครื่อง ชายผ้าถุงของมารดา ชายโสร่งของบิดา เป็นต้น โดยเชื่อว่าตนเองจะมีกำลังใจ มั่นใจหรือปลอดภัย จากอันตรายที่อาจเกิดขึ้นขณะปฏิบัติงาน

การเตรียมความพร้อมทางร่างกาย พบว่า มีการออกกำลังกายเพื่อเสริมสร้างความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ เช่น การวิ่งออกกำลังกาย เข้าฟิตเนต ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ผมว่าก่อนลงมาในพื้นที่ (ภาคใต้ จังหวัดนราธิวาส) ร่างกายต้องพร้อมนะ ถึงจิตใจจะเข้มแข็งแค่ไหน แต่ถ้าร่างกายไม่พร้อมก็ทำอะไรไม่ได้ สำหรับตัวผมร่างกายพร้อมมาก

ผมพร้อมตลอด อย่างเรื่องวิ่งนี่วิ่งทุกวันนะ ปกติผมเป็นคนชอบออกกำลังกายอยู่แล้ว พอรู้ว่าจะลงมา (นราธิวาส) ก็จะออกกำลังกายมากขึ้นกว่าเดิมอีกนิด แล้วก็เข้าฟิตเนตมากขึ้นหน่อยให้มันได้กำลังตอนอยู่นี่ (นราธิวาส) ถ้าป่วยก็มีหมอตลอด แต่ถ้าเป็นไปได้ผมก็ไม่อยากป่วย เพราะจะลำบากลูกน้อง เพราะแทนที่เราจะดูแลเค้า แต่เค้ากลับต้องมาดูแลเรา ผมไม่อยากให้เป็นอย่างนั้นหรอก" (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1, สัมภาษณ์, 11 พฤษภาคม 2559)

"งานที่ทำในพื้นที่ ผมทำงานตำแหน่งการ์ดรักษาความปลอดภัยบุคคลสำคัญทั้งในพื้นที่และดูแลแขกพิเศษ และจะคอยดูแลผู้ใหญ่เมื่อไปสถานที่ต่าง ๆ ส่วนมาก อย่างเช่น รอง ผบ. (รองผู้บัญชาการ) ที่นี่จะเจาะจงผมตลอด ถ้ามีภารกิจผมก็ต้องไปทั้งวัน ถ้าไม่มีงานของท่านรองผมก็ไปออกไปลาดตระเวนพร้อมคนอื่น ก็เหมือนกับทำงานกันทุกวัน ฉะนั้นก่อนลงมาพื้นที่ก็ต้องเตรียมร่างกายให้พร้อม เพราะหากร่างกายแย่ แต่จิตใจดีมันก็ไม่ไหวเหมือนกัน เพราะงานของผมเป็นการดูแลผู้นำหรือผู้ใหญ่ที่มีความสำคัญสูง ผมต้องพร้อมตลอดเวลาที่ปฏิบัติงาน ส่วนตัวผมชอบออกกำลังกายอยู่แล้ว เมื่อปีที่แล้วผมก็ขึ้นเขามาทั้งปี สบายมาก" (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5, สัมภาษณ์, 12, พฤษภาคม 2559)

"ตอนที่ผมขอลงมาก็อายุ 50 กว่าแล้วครับ แต่ผมอยากลงมาทำงานที่นี่ เพราะเราเป็นนักรบอยากใช้ความสามารถของเราที่มีอยู่ทำคุณประโยชน์ให้ประเทศชาติ และโชคดีที่ผมไม่มีโรคประจำตัว แต่ก่อนที่ผมจะลงมาพื้นที่ก็ออกกำลังกายทุกวัน มีวิ่งบ้าง เข้าฟิตเนตบ้างแล้วแต่สะดวก เพราะทุกนาทีที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ หมายถึงชีวิตทั้งของผม และของเพื่อนร่วมงาน เพราะฉะนั้นเราต้องฟิตและพร้อมตลอดเวลา เมื่อมีสถานการณ์ร่างกายเราต้องพร้อมที่จะสู้และแก้ไขปัญหา ผมคิดว่าถึงแม้ว่าจะอายุมาก ผมก็ยังไหวนะ เราก็คงทำอีกไม่กี่ปี มีโอกาสก็ลงมาทำงานเพื่อประเทศชาติมันก็คบในการเป็นทหาร" (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 9, สัมภาษณ์, 13 พฤษภาคม 2559)

"ก่อนลงมาภาคใต้ก็ ฟิตร่างกายก็วิ่งครับ วิ่งออกกำลังกาย" (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 12, สัมภาษณ์, 14 พฤษภาคม 2559)

ความพร้อมทางด้านจิตใจ พบว่า มีความพยายามในการลดความวิตกกังวลของตนเองและสร้างความเชื่อมั่นในการทำงาน สร้างความเชื่อมั่นในผู้บังคับบัญชา นอกจากนั้นยังมีการเตรียมสิ่งยึดเหนี่ยวที่ตนเองเคารพนำติดตัวเมื่อต้องปฏิบัติหน้าที่ ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

"การทำงานในพื้นที่เสี่ยง ต้องลดความกลัวของตัวเองให้ได้ แล้วเพิ่มความมั่นใจในตัวเอง เราต้องคิดว่าเราพร้อมแล้วนะที่จะลงไปทำงาน ทักษะด้านอาวุธพร้อม ทักษะการทำงานเป็นทีม และต้องเชื่อมั่นและมั่นใจในผู้บังคับบัญชา สิ่งสำคัญที่สุดในการทำงานก็คือ เราต้องมีวินัย คำสั่งผู้บังคับบัญชาถือว่าสำคัญและเป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ไม่ขัดคำสั่งผู้บังคับบัญชา เพราะถ้าเราไม่มีวินัย มันก็ตายกันหมด" (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1, สัมภาษณ์, 11 พฤษภาคม 2559)

“ตอนทำงานตัวผมไม่พกพระนะ ผมจะพกชายผ้าถุงแม่ ห้อยคอออกไปทำงาน เพราะแม่เป็นพระของผมพ่อแม่นี่ที่สุดแล้ว ประเสริฐสุด” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2, สัมภาษณ์, 11 พฤษภาคม 2559)

“อย่างความพร้อมด้านจิตใจสำหรับตัวผมนะครับ ก่อนลงไปพื้นที่ก็ต้องเอาของดีลงไปด้วยนะ หลวงปู่ทวดนี่ต้องเอาไปเลยล่ะ เพราะท่านดังเรื่องแคล้วคลาดปลอดภัย ไม่ตายโหง และที่สำคัญที่สุดก็คือความเชื่อมั่นในตัวเอง อันนี้สำคัญมากเพราะถ้าเราไม่มีความเชื่อมั่นตัวเอง ต่อให้มีของดีเต็มตัวก็ไม่มีประโยชน์ครับ” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3, สัมภาษณ์, 11 พฤษภาคม 2559)

“สิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจก็คือ เสด็จเตี่ยและพระเจ้าตาก ก่อนจะเกิดเหตุอะไรก็ตาม ผมจะรู้สึกอะไรพิเศษ ๆ ก่อนเสมอ เช่น เช้าก่อนเกิดเหตุตอนกลางคืนก็จะฝัน พอเช้ามาก็มีอุบัติเหตุเกิดกับผมเกิด ผมนั่งท้ายกระบะแล้วน้องขับรถเร็วเลยเสียหลัก ผมกระเด็นโดนขอบรถอย่างแรงเลย กระดูกแตก ก็ไม่มากอะไร แต่ผมมักเป็นคนแคล้วคลาดนะ ถ้าเจ็บก็เล็ก ๆ น้อย ๆ ส่วนเรื่องกลัวตัวเองจะเป็นคนต่อไป (เสียชีวิต) ผมเองไม่เคยคิดแล้วก็อย่าไปคิด เพราะคิดเสมอว่าเราจะไม่โดน เพราะจะตายอยู่ที่ไหนก็ตาย แล้วเราก็เป็นนักรบด้วย ใครจะเจอเราไม่รู้ แต่ตัวเราต้องไม่เจอ เพราะระวังและมีสติตลอด อีกครั้งที่มีระเบิดผมก็ไม่เป็นไร แค่โดนแค่หินที่กระเด็นจากระเบิด ส่วนเหล็กจากระเบิดนี่ผมไม่เคยโดนเลย ไม่น่าเชื่อ ผมเลยเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ว่ามีจริงครับ แล้วผมมักแคล้วคลาดเสมอ” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5, สัมภาษณ์, 12 พฤษภาคม 2559)

“ผมทำงานเรื่องระเบิด ถามว่ากลัวไหม ก็ทุกครั้งที่ออกไปทำงานก็นึกถึงพระนั่นแหละ คือ ทุกครั้งก็คล้องเสด็จเตี่ยออกไป และหลัก ๆ คือ เราพยายามใช้อุปกรณ์ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเราก็ต้อง Safe ที่สุดในเรื่องของความปลอดภัย (รักษาความปลอดภัย)” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6, สัมภาษณ์, 12 พฤษภาคม 2559)

“สิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจของผมก็เสด็จเตี่ยนะ พ่อผมให้ไว้ แต่เวลาทำงานจริง มันก็อยู่ที่ตัวเราเป็นหลักมากกว่า” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7, สัมภาษณ์, 13 พฤษภาคม 2559)

“สำหรับผมด้านจิตใจสำคัญนะครับ เพราะถ้าจิตใจเราไม่พร้อม ไม่แข็งแรงพอ ก็ไม่มีประโยชน์อะไรถึงแม้ร่างกายเราจะฟิตก็ตาม อย่างเรื่องราวที่จะทำให้บั่นทอนจิตใจเรา เราก็ควรจะพิจารณาไตร่ตรองให้ดีก่อน เช่น ข่าวสารที่เค้านำเสนอเรื่องภาคใต้อยู่ทุกวันเนี่ย มันทำให้คนที่ไม่เคยมาหมดกำลังใจ รู้สึกกลัวเพราะข่าวที่ออกมามันเกินความเป็นจริง ผมว่าถ้าเราได้พูดคุยกับคนที่อยู่ในพื้นที่จริง มันจะทำให้เราสบายใจขึ้นนะมันจะลดความกลัวได้ เพราะเราได้รับข่าวสารมากมายจนเกินจริง ทำให้กลัวไปกันใหญ่ ประโคมข่าวร้าย ๆ มันก็เสนอแต่เฉพาะจุดแย่ ๆ คนชอบข่าวที่ดูแย่ ๆ น่ากลัว แล้วพอดูน่ากลัวคนก็สนใจ มันก็ขายข่าวได้” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8, สัมภาษณ์, 13 พฤษภาคม 2559)

“พ่อกับแม่แม่ก็พาไปทำบุญ คือ ท่านก็เป็นห่วง มีสิ่งที่นับถือยึดเหนี่ยวจิตใจ คือ ก็มีนึกถึงพ่อกับแม่ครับ แล้วก็นึกถึงลูก แล้วก็มีห้อยพระตัวผมเองมีแนวทางในการดำเนินชีวิต คือ จะไม่ทำให้คนอื่นเดือดร้อนนะครับ ส่วนมากผมจะติดพ่อติดแม่ครับ พ่อแม่บอกอะไรผมทำตามแม่กับพ่อครับ แล้วก็ไม่ทำความเดือดร้อนให้ใครด้วยครับ” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 12, สัมภาษณ์, 14 พฤษภาคม 2559)

2.2 การเตรียมทัศนคติในการทำงาน

ผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึงความคิดเห็นส่วนบุคคลก่อนลงมาปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่า ก่อนลงมาปฏิบัติงานได้รับข่าวสารถึงความรุนแรงของเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงทำให้ตนเองและครอบครัวเกิดความวิตกกังวล แต่เมื่อลงมาปฏิบัติงานจริง ได้สัมผัสและรับทราบสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งทำให้ทัศนคติของผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไป การมาปฏิบัติงานในพื้นที่ภาคใต้ผู้ให้ข้อมูลบางรายให้ข้อมูลว่า ที่ลงมาปฏิบัติงานในพื้นที่เสี่ยงเป็นความสมัครใจของตนเอง มีความภูมิใจในอาชีพทหาร และคิดว่าเป็นหน้าที่ของทหารที่จะปกป้องและรักษาประเทศชาติ ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“การเตรียมคนไปทำงาน ส่วนตัวผมอย่างแรกเลย คือ การปรับทัศนคติก่อนเป็นอันดับแรกว่าเราลงไปทำอะไร ต้องรู้งานและหน้าที่ของเราก่อนต้องพยายามปูพื้นความรู้ของพื้นที่ที่จะลงไปในแง่ของเป็นความจริง เพราะอย่างที่ผมกล่าวข้างต้นแล้วว่า ตอนที่ผมลงไปครั้งแรกก็คิดเอาไว้อย่างนึง ตามข่าวที่ได้ยินมาแต่พอได้ลงพื้นที่จริง ๆ มันไม่ใช่เลย แต่ไม่ใช่ว่ามันไม่มีอะไรเลย เพียงแต่ว่ามันไม่ได้รุนแรงเหมือนที่ได้ยินมา สื่อที่เผยแพร่ออกไป นำเสนอในข่าวทำให้คนหวาดกลัว แต่พอเราได้ลงปฏิบัติงานในพื้นที่จริง ๆ เราก็รู้ได้ว่าข่าวที่เรารับฟัง รับรู้มาจากสื่อบางอย่างก็ไม่ได้เป็นจริงตามที่สื่อนำเสนอซะทุกอย่าง เหตุการณ์ในพื้นที่มีจริง แต่ถ้าเปรียบเทียบพื้นที่กับจำนวนประชากรแล้วมาคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ซึ่งก็เป็นสัดส่วนที่น้อยมาก ประมาณ 1-2 เปอร์เซ็นต์ ดังนั้น การที่เราเสพสื่อทุกวัน ผมอยากจะเอาแผนที่ประเทศไทยให้เค้าดูว่าประเทศไทยใหญ่ขนาดไหน แล้วพื้นที่อันตรายมันแค่ไหนเอง มันเล็กมาก น้อยมาก แถมความรู้สึกมันยังเกินจริงอีก เราจะรู้สึกว่ามันมีเหตุการณ์ทุกวัน ทัศนะคติของเราก็จะคิดลบตามไปด้วย โดยส่วนตัวผมมองว่าทหารต้องหาสนามรบเล่น เหมือนนิสิตต้องทำวิจัย เพราะฉะนั้นปัจจุบันเรามีสนามรบให้เล่น ไม่ใช่ว่าผมชอบที่มีเหตุการณ์นี้เกิดขึ้นนะ แต่ผมมองว่าในเมื่อมีเหตุการณ์แบบนี้เราก็ควรแสวงหาผลประโยชน์จากมัน เราจะได้ทักษะใหม่ ๆ จากเมื่อก่อนที่เรารบกันตามแบบเดิม ๆ แต่ปัจจุบันรูปแบบการรบไม่เหมือนเดิม การที่เราฝึกกับการที่เราลงไปอยู่ในพื้นที่จริง คือ มันต่างกันมาก เพราะฉะนั้นเวลาเราลงไปในพื้นที่ คือ สนามสอบนั่นเอง เพราะฉะนั้นการที่เราลงพื้นที่เสี่ยงเราได้ทั้งทักษะความรู้เพิ่ม มีค่าตอบแทนที่ดี” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1, สัมภาษณ์, 11 พฤษภาคม 2559)

"ตั้งแต่เด็ก ๆ ผมอยากเป็นทหาร และพอสอบได้ก็มีเรื่องอีกมากมายที่รู้สึกเหมือนเรื่องเหลือเชื่อไม่นึกว่าจะได้เป็นทหาร เรียกว่าจะมาเป็นทหารเรือได้ต้องออกทั้งแรงแล้วก็บวกกับดวงด้วย ดีใจที่ได้อยู่ ทร. (กองทัพเรือ) ผมก็เลยเลือกอยู่นาวิกโยธินตลอด ผมก็ไม่เคยคิดที่จะออกหรือโอนย้าย เมื่อก่อนหน่วยนี้ (หน่วยรักษาความปลอดภัย) ได้ชื่อว่าเป็นหน่วยที่ดีที่สุดของนาวิกโยธิน เราก็ยังรักษามาตรฐานให้ได้มากที่สุด ผมไปอบรมรวมเหล่า มีบก เรือ อากาศ ครูเค้าก็ยอมรับในความสามารถของทหารเรือ ตอนเรียนรวมเหล่าครูเค้าบอกผมว่าว่าบอกไอ้ทหารเรือ (หมายถึงตัวผู้ให้ข้อมูล) นี่มันเก่งจริงไม่เห็นใครเค้าทำได้มันทำได้เฉยเลย เค้าจะให้โล่ห์ผม แต่ผมบอกว่าผมไม่เอา ผมมาเรียนด้วยใจและอยากแสดงความสามารถจริง ๆ ผมว่ากองทัพเรือสร้างคนมาดีนะ แต่ยังเลี้ยงคนไม่เป็นทำให้คนออกเยอะครับ" (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5, สัมภาษณ์, 12 พฤษภาคม 2559)

"ตอนที่เราไป (ปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้) เรามีวุฒิภาวะพอแล้ว เรารับราชการเราเห็นอะไรมามากและมีพื้นฐานการทำงานมาแล้ว ผมคิดแค่ว่าเราต้องตอบภารกิจของหน่วยเหนือให้ได้ จะนำทีมไปยังไง เรื่องเหนื่อยต้องเหนื่อยอยู่แล้วและต้องเสี่ยงแน่นอนเรารู้อย่างนี้ก็ไม่ต้องคิดมาก เราต้องยอมรับสภาพความเป็นจริงให้ได้ ผมคิดว่าสิ่งที่สำคัญคือทีมงานสิ่งที่ต้องพร้อม คือ ทีมงานที่ดี จริง ๆ สิ่งที่ทำให้ผมอยากทำงานจริง ๆ คือ แนวทางของในหลวง คือ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ในหลวงท่านทำงานหนักมาก แล้วผมก็เป็นทหารรักษาพระองค์ด้วย กองพันผมได้เป็นกองพันรักษาพระองค์ ผมเลยคิดว่าในหลวงท่านยังทำงานหนักขนาดนั้น พวกเราเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้ประชาชนของพระองค์ท่านมีรอยยิ้ม มีความมั่นใจในความปลอดภัย ทำงานดำเนินชีวิตด้วยความปลอดภัยแค่คิดอย่างนี้ชีวิตก็หายเหนื่อยแล้ว" (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2, สัมภาษณ์, 11 พฤษภาคม 2559)

"แนวทางการทำงานของผม คือ ทำงานในหน้าที่ให้ดีที่สุด คือ ต้องคิดก่อนว่าเราลงไปทำงานมันเป็นหน้าที่ แล้วก็ทำตามหน้าที่ให้ดีที่สุด แต่ละปีแนวทางการทำงานก็จะไม่เหมือนกัน แต่ละคนก็มีหน้าที่ไม่เหมือนกัน อย่างตนเป็นเสมียนกองร้อยทำงานด้านเอกสาร แต่ถ้าหน่วยลาดตระเวน ขาดคน ผมก็ต้องทำงานแทนเขาได้" (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3, สัมภาษณ์, 11 พฤษภาคม 2559)

"เรื่องงานผมทำงานเต็มที่มาก ๆ ต้องเชื่อมั่นในการทำงาน ก่อนมาผมมีความเชื่อมั่นในตัวเองเพราะเราจะอยู่หรือจะตายมันขึ้นอยู่กับความไม่ประมาทของเรา เราต้องปรับความคิดว่าเรามาทำงานเพื่อประเทศชาติ ถ้าเราไม่ทำ แล้วใครจะทำฉะนั้นเราต้องทำให้ใจเราเข้มแข็งก่อน" (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5, สัมภาษณ์, 12 พฤษภาคม 2559)

“ผมเป็นนักรบ อยากออกไปทำงาน เพราะถ้าเราไม่อยู่พื้นที่เสี่ยงเราก็ต้องฝึกและเข้าเวรอยู่อย่างนี้ หรือไม่ก็ตัดหญ้า รบกับมด มันไม่ภูมิใจ ลงไปทำงานดีกว่า (มาปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้) แต่ลงไปทำงานก็ต้องออกจากพื้นที่บ้าง ไปพื้นที่เสี่ยงบ้าง ให้มันรู้ว่าการทำงานด้วยความภูมิใจมันมีค่ามากแค่ไหน” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4, สัมภาษณ์, 12 พฤษภาคม 2559)

“ตอนแรกที่ลงไปรู้สึกว่ากลัวเพราะเห็นข่าว ส่วนใหญ่ภาพข่าวก็พูดเกินจริง คนไม่เคยไปก็จะพูดเกินจริงมองเกินจริง อันตรายมากบ้างอะไรบ้าง แต่พอเราไปจริง ๆ มันจะเป็นความรู้สึกของเราเอง ผมว่านะ พอลงไปจริงๆมันไม่มีอะไร ผมอยากให้เสนอข่าวด้านดีบ้าง คนลงไปจะได้ไม่กลัว ครอบครัวเค้าก็จะได้ห่วงน้อยลง นี่มันจุดเล็กมาก ๆ ความรู้สึกของคอรบครัวสำคัญมาก ๆ ความเป็นห่วงทำให้คนทุกข์ใจ สงสารพวกเค้า” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7, สัมภาษณ์, 13 พฤษภาคม 2559)

“ผมเคยไปเรียนที่ไม่ใช่เหล่า นย. (นาวิกโยธิน) ก็พูดเล่นกันว่าคนที่อยู่เหล่าขนส่ง (แผนกขนส่ง)เนี่ยไปได้นะ 3 จังหวัดชายแดน เพราะมีอัตราอยู่ คนที่ไม่เคยไปเค้าบอกว่าเอาปืนมาจี้ก็ไม่ไป ลาออกดีกว่า แต่พอมาอยู่แล้วอยากอยู่ ไม่อยากกลับ เดี๋ยวนี้ไปถามดูเถอะคนที่ประจำอยู่ที่เรา (ภาคใต้) เนี่ย อยากจะอยู่ต่อกันทุกคน พอต้องกลับฐานที่ตั้ง ก็หาทางลงมาใหม่กันตั้งเยอะ ผมถึงบอก ตั้งแต่เราทำงานมาทหารเรือสูญเสียน้อยมาก ตั้งแต่ปีที่ผ่านมาไม่มีใครบาดเจ็บหรือเสียชีวิตเลย ล่าสุดที่โดนก็เจ็บเล็กน้อย ที่สำคัญ คือ ภาพลักษณ์ของการปฏิบัติหน้าที่ ภาพมันออกมาดูน่ากลัว จนคนเชื่อไปหมด ต้องมีความจริงออกไปบ้าง ไม่อย่างนั้นคนที่ไม่เคยอยู่ก็ไม่อยากมากลัวกันหมด” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8, สัมภาษณ์, 13 พฤษภาคม 2559)

“ในเมื่อเราเลือกที่จะมาอยู่หน่วยงานตรงนี้แล้ว เราก็ต้องทำทุกอย่างให้ดีขึ้น ให้เก่งขึ้น ทุกวันเพราะว่าศาสตร์ในกองพันลาดตระเวน มันมีอยู่หลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นทางน้ำ ทางอากาศ หรือการยิงปืน อะไรก็แล้วแต่ ไม่ว่าจะเป็นโดดร่ม ดำน้ำ ขับเรือยาง ซ่อมเรือ ซ่อมอาวุธ เราจะต้องเก่งขึ้นเรื่อย ๆ เพราะต่อไป เราจะต้องเป็นคนสอนน้อง ต่อไปเราต้องเป็นครูบาอาจารย์ครูเค้าเคยสอนเรามา ต่อไปเราต้องเป็นครูคนอื่นเหมือนกัน เราต้องไปสอนเค้า เราต้องเรียนรู้ขึ้นไปเรื่อย ๆ เราต้องเก่งขึ้นเรื่อย ๆ” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 11, สัมภาษณ์, 14 พฤษภาคม 2559)

“จุดมุ่งหมายในการทำงาน คือ ผมตั้งใจจะมาก็ไม่ได้หวังว่าจะแก้ปัญหาแก้อะไรนะครับ เรามันคนตัวเล็ก ๆ แค่ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ทำให้เต็มที่ที่สุดครับ แล้วก็กลับไปหาครอบครัวน่ะครับ” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 12, สัมภาษณ์, 14 พฤษภาคม 2559)

2.3 การจัดการเกี่ยวกับเอกสารและการเตรียมการด้านมรดก

การลงไปปฏิบัติงานในพื้นที่เสี่ยงย่อมอาจเกิดอันตราย บาดเจ็บ พิการ หรือสูญเสียชีวิตได้ การเตรียมเอกสารส่วนบุคคลและเตรียมการด้านมรดกจึงเป็นสิ่งที่ทหารที่ลงพื้นที่ภาคใต้

ให้ความสำคัญ เพราะกำลังพลมีความเป็นห่วงครอบครัวเนื่องถ้าหากตนเองได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติงานหรือบาดเจ็บหรือเสียชีวิต จะไม่สามารถบริหารจัดการได้ จึงจำเป็นต้องจัดการด้านเอกสารให้เรียบร้อยเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในภายหลัง นอกเหนือจากที่ทางส่วนราชการจัดให้ ผู้ให้ข้อมูลบางรายได้เตรียมทำประกันชีวิตจากบริษัทประกันภัยของเอกชนไว้ให้แก่ครอบครัวด้วย ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ก่อนลงมา ทางหน่วยเค้าให้เซ็นเอกสารไว้ทั้งหมดเลย ว่าเวลาเสียชีวิตว่าครอบครัวจะได้อะไรบ้าง ก่อนลงมานี่ผมก็เซ็นไว้ครบทุกอย่างนะ และเราจะต้องไปแก้ไขเป็นประจำ เพราะว่าตอนที่เราทำไว้นานแล้วมันก็ให้กับพ่อแม่ แต่ตอนนี้เรามีครอบครัวแล้ว เราก็ต้องไปปรับแก้เอกสารให้มันเป็นปัจจุบันไว้ตลอด ผมขายประกันด้วยเป็นหัวหน้าส่วนภูมิภาคด้วย ก่อนลงมาผมก็จะสอนการทำงานให้แฟนและก็ให้เค้าดูแลลูกค้าทั้งหมดและจัดเอกสารให้เป็นระเบียบ” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5, สัมภาษณ์, 12 พฤษภาคม 2559)

“เอกสารต่าง ๆ ทางหน่วยจะจัดไว้ให้เรียบร้อย ก็เซ็นเอาไว้ทุกฉบับ เวลาเสียชีวิตได้อะไรบ้างหรือพิการได้เงินช่วยเหลืออะไรบ้าง เค้าก็แจ้งให้ทราบ พอเกิดเหตุอะไรมาก็ไม่ต้องวุ่นวายทีหลัง” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6, สัมภาษณ์, 12 พฤษภาคม 2559)

“ตัวผมเองผมทำประกันภัยส่วนตัวไว้หลายฉบับ เพราะที่บ้านเราขายประกันด้วย เราก็เตรียมให้พร้อม และเอกสารส่วนตัวต้องเคลียร์ให้เสร็จ และเอกสารของลูกค้าก็ต้องให้แฟนดูแล ต้องส่งต่อให้ครบเวลาแฟนทำงานต่อก็ไม่ลำบากส่วนเอกสารทางราชการก็ไม่ได้เตรียมอะไรมากก็ทำตามที่เจ้าหน้าที่เค้าให้เซ็น” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 9, สัมภาษณ์, 13 พฤษภาคม 2559)

“สำหรับการเตรียมตัวเรื่องเอกสารของผม คือ ให้เขียนใบมอบฉันทะให้ดี คนได้รับผลประโยชน์ ด้านประกันชีวิต กองทัพเรือเค้าก็ทำให้อยู่แล้วสภากาชาดไทยเค้าก็ทำให้ ส่วนตัวก็มีประกันชีวิตอยู่แล้ว เพราะเราไม่รู้ว่าอะไรจะเกิดขึ้น พอตู้มมา (เกิดเหตุระเบิด) ก็มีปัญหา คนที่แก้ปัญหาก็คือเสมียน มันยุ่งยาก เขียนใบนั้นให้ดี ใบมอบฉันทะ ใบพินัยกรรมส่วนนั้น ส่วนนี้ให้ใครบ้าง นี่คือข้อเสนอแนะเตรียมไว้น่ะดี มันอาจจะไม่เกิด ส่วนมากจะไม่เกิด ถือว่าดวงก็คิดไปถึงชาติที่แล้วนะเราอาจเคยเป็นนักรบถือดาบ เป็นทหารเหมือนชาตินี้แหละ (หัวเราะ)” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 10, สัมภาษณ์, 13 พฤษภาคม 2559)

3. การเตรียมครอบครัว

3.1 การวางแผนทางด้านเศรษฐกิจของครอบครัว

การที่ทหารปฏิบัติงานในพื้นที่ห่างไกลครอบครัว มีความจำเป็นต้องวางแผนการเงินและการดำเนินชีวิต เนื่องจากตนเองไม่สามารถดูแลครอบครัวได้ตลอดเวลา สิ่งนี้เองทำให้ครอบครัวสามารถดำเนินบทบาทไปได้อย่างต่อเนื่องแม้ผู้ให้ข้อมูลไม่สามารถดูแลได้อย่างใกล้ชิดหรือ

มีการหาบุคคลที่สามารถให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ หรือแหล่งประโยชน์ทางการเงินเมื่อเกิดภาระที่ต้องใช้จ่ายเงินอย่างเร่งด่วน รวมถึงการการมอบหมายหน้าที่ที่ตนเคยทำให้ผู้อื่นทำหน้าที่แทนกรณีเมื่อตนเองไม่สามารถทำได้ ทหารที่ลงมาปฏิบัติงานในพื้นที่ภาคใต้ส่วนใหญ่มีบทบาทเป็นหัวหน้าครอบครัว เป็นผู้ดูแลในการอุปการะเลี้ยงดูครอบครัว โดยได้รับเงินเดือนจากทางราชการและเบี้ยเลี้ยง รวมถึงค่าเสี่ยงภัยต่าง ๆ แม้จะมีเงินพิเศษเพิ่มขึ้นมาจากเดิมแต่ผู้ให้ข้อมูลบางรายยังมีปัญหาด้านเศรษฐกิจ เช่น เงินไม่พอใช้ คนในครอบครัวป่วยเรื้อรังต้องใช้เงินในการรักษา ภาระค่าใช้จ่ายที่มาก เช่น ค่าผ่อนบ้าน ค่าเล่าเรียนบุตร และค่าใช้จ่ายเพื่อดูแลบิดามารดาที่ชรา ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการวางแผนการใช้เงินในครอบครัวและหาบุคคลที่สามารถช่วยเหลือทางการเงินได้เมื่อประสบปัญหาเร่งด่วน เช่น การหยิบยืมจากคนในครอบครัวจากพี่น้อง บิดา มารดาหรือญาติ การหาแหล่งเงินกู้ทดแทน ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ภรรยาอยู่บ้านดูแลครอบครัวจึงไม่ห่วงมาก ภรรยาประกอบอาชีพหมอ เราจึงไม่มีปัญหาด้านเศรษฐานะและเราคุยกับภรรยาก่อนแล้วว่าเรามาปฏิบัติหน้าที่ เราจะมาห่วงหน้าพะวงหลังไม่ได้ เพราะผมมีคนที่ต้องดูแลในระหว่างปฏิบัติงานร้อยกว่าคน และในร้อยกว่าคนก็มีปัญหาอีกล้านแปด เราจึงต้องคุยกับภรรยาและครอบครัวให้เข้าใจเสมอ และสิ่งที่สำคัญที่จะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชานับถือ คือ เราจะต้องทำให้เค้าเห็นว่าเราไม่ได้เอาเปรียบเค้า เราต้องทำงานหนักกว่า คุณออกผมออก คุณยืนผมยืน” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1, สัมภาษณ์, 11 พฤษภาคม 2559)

“สำหรับครอบครัวก็ถ้ามีปัญหาจะไหว้วานพี่น้องมาช่วยเหลือ เพราะเราเป็นครอบครัวใหญ่ และที่สำคัญก็ต้องฝึกให้ครอบครัวให้ชิน ว่าเวลาเราไม่อยู่เค้าจะต้องทำอะไรบ้าง เมื่อก่อนผมเป็นผู้จัดการศูนย์อยู่ไทยประกันชีวิต พอลงใต้ก็ต้องสอนเค้า (ภรรยา) ว่าเวลาเราไม่อยู่ต้องดูแลลูกค้าอย่างไร และติดต่อกับบริษัทอย่างไร ทำอะไรได้บ้าง ส่วนที่เขาทำไม่ได้ก็เอาไว้ก่อน ผมจะบอกพวกเค้าเสมอว่า ถ้าไม่มีผม ครอบครัวก็ต้องอยู่ได้ ผมพยายามฝึกให้พวกเค้าอยู่ได้โดยที่ไม่ต้องมีผม” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5, สัมภาษณ์, 12 พฤษภาคม 2559)

“พอผมได้เงินเดือนมา ผมก็จะส่งให้แฟน ส่วนตัวเองก็ใช้เฉพาะเบี้ยเลี้ยง ก็พออยู่ได้นะ เพราะที่ค่ายก็มีข้าวมีน้ำให้กินสามมื้อ บางทีก็มีขนมเล็ก ๆ น้อย ๆ ก็อิ่มท้องดี ผมไม่ค่อยกินจุบจิบหรอก ก็ที่ต้องส่งให้แฟนเก็บ เพราะเห็นว่าเค้าเก็บเงินได้ดี เงินอยู่ครบทุกบาท ถ้าผมเก็บไว้เองนะ ผมก็คงใช้หมดนั่นแหละ และอีกอย่างก็เก็บไว้ให้ลูก เพราะผมรู้ว่าผมไม่ได้มีเงินมากมายที่จะให้เค้า ก็มีเพียงแต่เงินเดือน และสวัสดิการต่าง ๆ แค่นั้นแหละที่ผมจะมอบให้ลูก ส่วนหนี้น่ะมีอยู่แล้ว หยิบยืมจากแม่ยายบ้าง ญาติพี่น้องบ้าง แต่โชคดีครับ เพราะเมียผมเก่ง มันเก็บเงินเก่ง มันก็เอาเงินไปโปะนี่โปะนั่น พอหมุนได้ทัน ผมโชคดีที่ได้แฟนคนนี้ เลยหมดห่วงไปครับ” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6, สัมภาษณ์ 12 พฤษภาคม 2559)

"ครอบครัวผมภรรยาอยู่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ภรรยาอยู่กับพี่สาวของเค้า เค้าป่วย เป็นโรคไตมาประมาณ 10 กว่าปี ต้องฟอกไตทางช่องท้อง เรื่องเงินค่อนข้างติดขัดอยู่เหมือนกัน เพราะต้องไปหาหมอบ่อย ๆ มันก็มีค่ารถค่ารา ประมาณอาทิตย์ละห้าร้อยกว่าบาท ไหนจะค่าขนม ลูกไปโรงเรียน รายได้ผมเอาจริง ๆ มันก็ไม่ค่อยพอหรอก อย่างที่รู้ข้าราชการเงินเดือนมันน้อย แต่ที่ต้องอยู่เพราะเงินมันก็พอได้บ้าง จากเบี้ยเลี้ยงพวกนี้แหละผมถึงพออยู่ได้ เครียดเหมือนกันนะครับบางเดือนเงินก็ไม่พอใช้ ผมยังเคยคิดเลยถ้าฉุกเฉิน จะเอาที่ไหนมาเนี่ย โชคยังดีที่พี่สาวเค้าไม่มีครอบครัว ก็พอจะช่วยเหลือภรรยาผมได้ บางเดือนลูกก็โทรมาร้องไห้ เพราะอยากได้ของเล่นเหมือนคนอื่นเค้า แต่ผมก็จนใจ เราก็ไม่ได้มีเงินเยอะ ก็ไม่รู้จะเอาเงินที่ไหนไปซื้อให้ลูก" (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8, สัมภาษณ์, 13, พฤษภาคม 2559)

"ครอบครัวตอนนี้ยังไม่มีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจครับ เพราะภรรยาก็มีรายได้ แต่ลูกเริ่มโตก็เริ่มมีค่าใช้จ่าย ค่าเทอมค่าอะไรก็มีครับ เริ่มเปิดเทอมเมื่อไม่นานมานี้ครับ มีการวางแผนเรื่องค่าใช้จ่าย แฟนผมก็ไปทำประกันเงินฝาก แล้วก็มีเงินเก็บ คือ ประกันถ้าครบ 20 ปีเงินที่ฝากก็จะได้คืนมาอย่างงี้ครับ เรื่องหนี้ก็มีหนี้ครับ เป็นหนี้ในระบบครับ ผมก็กู้สหกรณ์มา เพราะบางทีเงินก็ไม่ค่อยทัน เอามาหมุนก่อน" (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 12, สัมภาษณ์, 14 พฤษภาคม 2559)

การให้ข้อมูลการเตรียมความพร้อมด้านครอบครัวจากครอบครัวของผู้ให้ข้อมูล

เมื่อผู้ให้ข้อมูลต้องปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ครอบครัวที่สมรสแล้วให้ความเห็นว่าก่อนมาต้องการให้มีการร่วมกันวางแผนด้านต่าง ๆ เช่น การดูแลบุตร ค่าใช้จ่ายในบ้าน การเปิดบัญชีเงินออมของครอบครัว และให้ภรรยาเป็นผู้ดูแลหลักของครอบครัวและอธิบายให้บุตรเข้าใจเหตุผลของการทำงานและบิดาไม่ได้อยู่กับครอบครัว ส่วนผู้ให้ข้อมูลที่โสดเมื่อตนเองไม่อยู่จะให้ญาติพี่น้องหรือแฟนช่วยดูแลบิดา มารดาแทนตนเองและส่งเงินกลับบ้านเพื่อช่วยเหลือครอบครัวซึ่งบางรายยังมีภาระด้านค่าใช้จ่ายทำให้แต่ละเดือนต้องหยิบยืมจากแหล่งเงินกู้ต่าง ๆ ด้านเอกสาร ผู้ให้ข้อมูลจะแจ้งให้คนในครอบครัวให้รับทราบสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ที่ได้และดูแลให้เซ็นรับทราบเอกสารต่าง ๆ ให้เรียบร้อย ก่อนที่จะลงมาปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

"สำหรับครอบครัวเราพี่กับสามีรู้จักกันตั้งแต่ที่สามีปฏิบัติงานอยู่ที่พื้นที่เสี่ยงอยู่แล้ว แล้วในระหว่างที่คบกันสามีของพี่ก็ขึ้น ๆ ลง ๆ พื้นที่เสี่ยงมาตลอด พี่จึงไม่ต้องปรับตัวอะไรมาก เพราะคุ้นชินแล้วคะ แต่คงจะเป็นช่วงหลังที่เรามีลูกแล้ว พี่เลยจะต้องปรับตัวมากขึ้นเพราะเราต้องเป็นผู้นำครอบครัวแทนสามีตอนที่สามีพี่ไม่อยู่บ้าน โดยจะเป็นทั้งพ่อและแม่ให้ลูกค่ะ เพื่อไม่ให้ลูกรู้สึกขาดพ่อตอนที่สามีพี่ไปปฏิบัติงานและเพื่อให้สามีพี่ไม่ต้องห่วงหน้าพะวงหลังในขณะปฏิบัติหน้าที่ด้วยคะ ส่วนเรื่องเศรษฐานะสำหรับครอบครัวเราไม่ติดขัดอะไร เพราะพี่เป็นหมอ ก็เป็นงาน

ประจำและรายได้มั่นคงคะ แล้วพอสามีพี่เงินเดือนออกเค้าก็จะโอนเงินเข้าบัญชีครอบครัวเราคะ จึงไม่ต้องกังวลอะไร เพราะอันนี้ก็เป็นข้อตกลงของพี่และสามีตั้งแต่ตอนตกลงจะแต่งงานคะ" (ครอบครัวผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1)

"หนูเป็นน้องสาวคะ ในระหว่างที่พี่ลงปฏิบัติงานในพื้นที่ภาคใต้ หนูก็จะเป็นคนดูแลพ่อกับแม่แทนคะ จำได้ว่าช่วงแรก ๆ ก็เครียดเหมือนกันที่พี่ต้องลงปฏิบัติงานในพื้นที่เสี่ยง เพราะหลัก ๆ แล้วพี่จะเป็นคนดูแลพ่อกับแม่คะ แต่เราก็เข้าใจคะว่ามันเป็นหน้าที่เลือกไม่ได้จริง ๆ แล้วครอบครัวเราก็ไม่ได้อยากให้พี่ลงไป พ่อกับแม่เป็นห่วงพี่มากคะ โดยเฉพาะแม่ จำได้ว่าตอนที่รู้ว่าพี่ต้องลงภาคใต้ แม่เครียดมากค่ะความดันขึ้นเลย เพราะกลัวว่าพี่เค้าจะเป็นอันตราย หนูก็เลยต้องดูแลพ่อกับแม่แทนคะ เพราะหนูทำงานอยู่ใกล้บ้านที่สุดคะ แล้วพอสิ้นเดือนพี่เค้าก็จะส่งเงินมาให้พ่อกับแม่ พอบ้างไม่พอบ้างคะแล้วแต่เดือน เดือนไหนที่ต้องพาพ่อกับแม่ไปหาหมอก็จะไม่ค่อยพอใช้ เพราะมียาบางตัวต้องจ่ายเองค่ะเพราะเป็นยาที่เบิกไม่ได้ สำหรับหนูบางครั้งก็อึดอัดนะคะ เพราะหนูก็มีภาระส่วนตัวทั้งหนี้สินส่วนตัว เงินก็เลยไม่พอใช้บางเดือนคะ" (ครอบครัวผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2)

"หนูเป็นคนดูแลพ่อกับแม่ตอนพี่ชายลงทำงานที่ภาคใต้ค่ะ ช่วงแรกที่รู้ว่าพี่ชายต้องลงพื้นที่พวกเราก็กังวลมาก ๆ ค่ะ เพราะเราเห็นภาพจากข่าว มีฆ่ากัน โจมตีกัน ลอบทำร้ายกัน กลัวพี่ชายจะตายคะ (หัวเราะ) แต่พวกเราก็เข้าใจนะคะว่าพี่ชายเป็นทหาร พี่ชายต้องทำหน้าที่ของทหารคะ แต่ที่พี่ชายทำงานที่ภาคใต้ก็จะมีเบี้ยเลี้ยงมากกว่าปกติคะ พี่ชายจะปันเงินพิเศษนี้ให้พ่อให้แม่ แต่บางเดือนก็ไม่พอใช้หรอกคะ ก็มีไปกู้บ้าง มันเป็นเรื่องธรรมดา (หัวเราะ) เพราะเดี๋ยวนี้ค่าครองชีพมันแพงเนอะ ไหนจะพ่อแม่ที่ต้องไปหาหมอบ้าง ก็มีที่ต้องไปหยิบยืมจากญาติพี่น้องค่ะ ก็ไม่ได้สบายเท่าไรหรอกคะ (หัวเราะ) พี่ชายเคยแต่งงาน แต่เห็นอยู่กันมาได้ปีนึงก็เลิกกัน เพราะแฟนพี่ชายเค้ามีแฟนใหม่ คงเพราะห่างกันค่ะ ไม่ได้เจอกันได้บ่อย ตั้งแต่นั้นก็ไม่เห็นพี่ชายจะมีใครเลย" (ครอบครัวผู้ให้ข้อมูล รายที่ 3)

"เป็นแฟนค่ะ คบกันได้ 3-4 ปีแล้ว คือ ทราบว่าพี่เค้าเป็นทหารเพราะเราอยู่หมู่บ้านเดียวกันคะ แต่เพิ่งจะมาทราบตอนหลังว่าที่พี่เค้าหายไปนาน ๆ เพราะต้องไปทำงานภาคใต้ค่ะ เพราะตอนนั้นยังไม่ได้คบกันค่ะเลยไม่ได้สนใจเรื่องของพี่เค้าเท่าไรค่ะ แต่พอมาคบกันเลยเพิ่งทราบว่าแฟนทำงานที่ภาคใต้ จำได้เลยค่ะว่าก็โวยวายใหญ่เลย (หัวเราะ) เพราะเราเห็นในข่าวมันฆ่ากัน โจมตีกันอย่างกับสงคราม เราก็กลัวว่าแฟนเราจะเป็นอะไรไปเนอะ (หัวเราะ) จำได้ว่าทะเลาะกันหลายวันเลยค่ะ เราผู้หญิงเนอะ (หัวเราะ) ก็กลัวแฟนจะไม่กลับมา ก็มีไปคุย ๆ กับแฟนทหารคนอื่นค่ะ เค้าว่าแฟนเค้าก็ลงไปเหมือนกันเพราะเป็นหน้าที่ มันก็เลือกไม่ได้เนอะ ถ้าเลือกได้ก็คงดี (หัวเราะ) เราก็เลยมาคิดได้ค่ะว่าพี่เค้าเป็นทหารเค้าต้องทำหน้าที่ เค้าต้องปกป้องประเทศชาติ

เนอะ เราก็เลยมาช่วยดูแลแม่ของแฟนแทนค่ะ เค้าได้ไม่ต้องห่วงอะไรค่ะ" (ครอบครัวผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4)

"พี่เป็นภรรยาค่ะ เรามีลูก 1 คน ตอนนี้ก็ 17 ปีแล้ว ตอนที่ทราบว่าแฟนต้องลงปฏิบัติงานในพื้นที่เสี่ยงจำได้ว่าก็เครียดมากเลยค่ะ เพราะเรามีลูกและพี่เค้าก็เป็นคนดูแลครอบครัวเนอะ จำได้ว่าปรับหลายอย่างเลยค่ะ จากที่ต้องเป็นผู้ตามเพราะแฟนจะดูแลให้ทุกอย่างเราก็ต้องเป็นคนดูแลบริหารจัดการแทนหมดเลย ก็อย่างก่อนแฟนจะลงพื้นที่เราก็ไปเปิดบัญชีธนาคารเพื่อ 2 ชุดนะ หนึ่ง คือ เปิดให้ลูกกับเปิดเป็นค่าใช้จ่ายส่วนรวมของครอบครัวค่ะเพราะแฟนพี่จะโอนเข้าบัญชีนี้ ส่วนถ้าเดือนไหนพี่มีรายได้เพิ่มพี่ก็จะโอนเข้าบัญชีครอบครัวค่ะ เพื่อแฟนพี่ไม่พอใช้ก็จะเบิกจากส่วนนี้ได้ค่ะ แต่เอาจริง ๆ ตั้งแต่เปิดบัญชีมาแฟนพี่ก็ไม่เคยเอามาใช้นะ เพราะเค้าบอกว่าเค้าอดได้เพื่อให้ครอบครัว และก็ต้องอธิบายให้ลูกเข้าใจคะอันนี้สำคัญเลย เพราะการที่พ่อไม่ได้อยู่ด้วยกับเราเพราะอะไรเค้าจะได้เข้าใจและไม่ต้องไปเสียใจว่าพ่อไม่รักเค้าค่ะ แล้วก็ถ้ามีปัญหาอะไรก็จะมีพี่น้องของแฟนมาช่วยเหลือ เพราะเราอยู่เป็นครอบครัวใหญ่เลยไม่รู้สึกโดดเดี่ยวเท่าไรค่ะ" (ครอบครัวผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5)

"พี่เองก็ไม่แข็งแรงเท่าไร 3 ปีก่อนป่วยหนักต้องผ่าตัดก็เป็นเหมือนภาระแฟน แต่เราก็ต้องสู้เพราะเรามีลูกจะได้ไม่ต้องเป็นภาระใคร แต่ตอนนี้พี่แข็งแรงแล้วก็พร้อมจะดูแลครอบครัวแทนแฟนค่ะ ในบ้านพี่อยู่กับลูกและพ่อตาค่ะ ก่อนที่แฟนพี่จะลงไปทำงานในพื้นที่จำได้ว่าต้องปรับตัวหลายอย่างเลย เพราะพี่ต้องสลับหน้าที่กับแฟน คือ ต้องดูแลครอบครัวแทน มันก็เครียดนะไม่อยากให้ไปเลย ร้องไห้ตั้งหลายครั้ง แต่เราก็ต้องทำใจใช่ไหม เพราะมันเป็นหน้าที่ พ่อตาก็ไม่อยากให้แฟนไปเพราะเค้าห่วงว่าใครจะดูแลเรากับลูก เพราะตอนนั้นลูกก็ยังเล็กอยู่ แต่พอคุยกันเข้าใจก็ค่อย ๆ ปรับตัวคะ อย่างตอนแฟนไม่อยู่ก็จะมีพี่ชายพี่สาวของเรามาช่วยดูแลลูกกับพ่อตา" (ครอบครัวผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6)

"ตอนที่รู้ว่าลูกต้องลงภาคใต้ก็เครียดนะ กลัวว่าเค้าจะเป็นอันตราย ตัวเรามันก็แก่แล้ว กลัวว่าจะไม่มีใครดูแลเพราะที่ผ่านมาก็ได้ลูกชายคนนี้ดูแลมาตลอด ก่อนลูกชายจะลงไปเค้าก็เอาเอกสารมาให้เซ็นหลายอย่างนะ ลูกว่าเพราะถ้าเค้าเป็นอะไรไปแม่จะได้รับสวัสดิการต่อเพราะลูกชายยังไม่มีครอบครัว พอตกกลางคืนทุกวันเราก็สวดมนต์ภาวนานะให้ลูกเราปลอดภัยให้กลับมาหาเราได้ เงินทองไม่ได้อยากได้หรอกอยากให้ลูกรอดกลับมาหาแค่เท่านี้ก็ดีใจมากแล้ว" (ครอบครัวผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7)

"ตัวพี่เองเป็นโรคไตมานาน ประมาณ10 กว่าปี ต้องล้างไตทางช่องท้องอยู่ที่บ้าน ทำงานก็ไม่ไหว ได้แต่ทำงานบ้านเล็ก ๆ น้อย ๆ ป่วยออด ๆ แอด ๆ มาตลอด เข้าออกโรงพยาบาลบ่อย เดี๋ยวก็ติดเชื้อบ้าง อะไรก็ไม่รู้เยอะแยะไปหมด ก็สงสารแฟนนะ มาทำงานที่นู่น (ภาคใต้)

มันก็มีเบี้ยเลี้ยงเยอะหน่อยเค้าส่งมาให้ตลอด ถ้าเหลือพี่ก็เก็บเอาไว้ เผื่อฉุกเฉิน ก็ถ้าพี่มาสบายมาก จะโทรหาญาติบ้าง บางทีก็พ่อพี่ ไปเป็นเพื่อนไปโรงพยาบาล แต่ถ้าพอไปเองได้ก็ไม่กวนหรอก เกรงใจเค้า ทุกคนเค้าก็มีงานกันหมด" (ครอบครัวผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8)

"ก็ก่อนที่แฟนจะลงมาทำงานในพื้นที่ก็มีการเตรียมพร้อมหลาย ๆ อย่างไว้นานแล้ว ทั้งประกันต่าง ๆ เอกสารสำคัญก็เซ็นโอนให้พี่หมด แล้วหนี้สินก็เคลียร์ใกล้หมดแล้ว ลูกก็โตแล้ว เรียนพณิชย์นาวีอยู่ปีสุดท้ายแล้ว เลยไม่ต้องเครียดอะไรมาก แต่ที่เครียดคือด้านจิตใจ เพราะเราเป็นห่วงเค้า กลัวเค้าจะเป็นอันตราย แล้งเค้าก็ลงมาตอนอายุมากแล้วกลัวจะเป็นอะไรไปเหมือนกัน แต่เค้าเป็นทหาร เค้าก็ต้องปฏิบัติงานดูแลประเทศชาติ" (ครอบครัวผู้ให้ข้อมูลรายที่ 9)

3.2 การมอบหมายหน้าที่ที่ตนเคยทำให้ผู้อื่นทำหน้าที่แทน

การที่ทหารต้องมาปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ทำให้ต้องห่างไกลจากครอบครัว คนรัก จึงทำให้มีความเป็นห่วง กังวลเมื่อตนเองไม่สามารถดูแลหรือคงบทบาทในครอบครัวได้ จึงจำเป็นต้องมอบหมายบทบาทของตนให้ผู้อื่นดูแลคนในครอบครัว เช่น การมอบหมายให้ภรรยาทำหน้าที่ดูแลและตัดสินใจเมื่อตนเองไม่อยู่ การให้ญาติพี่น้องดูแลคนในครอบครัวของตนเมื่อต้องการความช่วยเหลือ หรือการขอความช่วยเหลือจากผู้บังคับบัญชาเมื่อครอบครัวต้องการความช่วยเหลือในกรณีเร่งด่วน ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

"ภรรยาอยู่บ้านกับครอบครัวจึงไม่ห่วงมาก ภรรยาประกอบอาชีพหมอ เราจึงไม่มีปัญหาด้านเศรษฐานะและเราคุยกับภรรยาก่อนแล้วว่าเรามาปฏิบัติหน้าที่ เราจะมาห่วงหน้าพะวงหลังไม่ได้ เพราะผมมีคนที่ต้องดูแลในระหว่างปฏิบัติงานร้อยกว่าคน และในร้อยกว่าคนก็มีปัญหาอีกล้านแปด เราจึงต้องคุยกับภรรยาและครอบครัวให้เข้าใจเสมอ ถ้าผมไม่อยู่ภรรายาก็ต้องเป็นหลักในการดูแลครอบครัว" (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1, สัมภาษณ์, 11 พฤษภาคม 2559)

"เกี่ยวกับการดูแลครอบครัวโดยมากน้องสาวจะเป็นคนส่งเงินให้พ่อแม่มากกว่าตนเองก็ส่งบ้าง แต่หลัก ๆ จะเป็นน้องสาว พอถึงชุดพักก็จะกลับบ้านส่วนใหญ่จะหมดไปกับการเดินทางกลับบ้าน ต้องไปเชียงใหม่บ้าง อีสานบ้าง เดือน ๆ ค่าน้ำมันแทบไม่พอ บางทีต้องนั่งเครื่องเพราะนั่งรถไม่ไหวต้องใช้เวลานานมาก ลำพังตัวผมเงินเดือน ก็ไม่ค่อยมาก มีเบี้ยเลี้ยงแต่ก็ไม่ค่อยพอ เพราะฉะนั้นน้องสาวจึงเป็นกำลังสำคัญในการดูแลครอบครัวครับ ทั้งยังพาพ่อแม่ไปหาหมอ ผมก็ช่วยค่ายาบ้างนิดหน่อย แต่ก็ยังโชคดีที่เบิกได้ มีบางส่วนที่เบิกไม่ได้เท่านั้น ก็เบาลงไปหน่อยครับ อย่างล่าสุดพ่อไปผ่าตัดลอกต้อมา ผมก็ได้น้องสาวกับหลานเป็นคนเฝ้าไข้ ช่วงนั้นผมขึ้นไปไม่ได้เพราะช่วงนั้นยังมีสถานการณ์วุ่น ๆ ก็เลยไปไม่ได้ ก็รู้สึกเป็นห่วงอยู่เหมือนกัน" (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2, สัมภาษณ์, 11 พฤษภาคม 2559)

"บ้านผมทำประกันอยู่แล้ว ส่วนตัวผมเองก่อนลงมาก็ทำประกันไว้หลายฉบับ ทำเผื่อไว้จะได้ไม่มีปัญหา ส่วนเอกสารทางราชการมันก็ไม่มีอะไร ก่อนมาก็เซ็นให้ครบ ไม่ต้องห่วงอะไรครับเพราะถ้าเราเป็นอะไรทางบ้านจะได้รับรู้เอาไว้ด้วยว่าได้อะไรบ้าง แฟนผมก็รู้ทุกอย่าง ผมบอกเค้าไว้หมดแล้วมีอะไรเค้าก็จะได้จัดการทุกอย่างได้หมด" (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 9, สัมภาษณ์, 13 พฤษภาคม 2559)

"ผมยังไม่แต่งงานครับ แต่มีแฟน คบกันมาสามสี่ปีแล้ว เค้าเป็นคนดีนะ เค้าเข้าใจว่าที่ผมลงใต้เพราะผมมาทำงานเพื่อชาติ ก็เลยไม่ค่อยมีปัญหากันเท่าไหร่ เค้าช่วยดูแลแม่ เพราะแม่อยู่ที่บ้านนอกคนเดียว พ่อผมตายไปตั้งนานแล้ว ก็ได้แฟนคนนี้นี่แหละช่วยดูแลตลอด ผมก็เลยไม่ค่อยห่วงเท่าไหร่ ส่วนพี่น้องนาน ๆ ก็จะกลับมาเยี่ยมซักที ไปหวังพึ่งอะไรก็ไม่ค่อยได้หรอก ที่สำคัญแม่ก็ชอบแฟนผมด้วยเข้ากันได้ดีเชียวแหละ เพราะเค้าไม่ค่อยเถียงแม่ พูดอะไรก็ยอมหมด" (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4, สัมภาษณ์, 12 พฤษภาคม 2559)

"ปัญหาเรื่องเงินมันก็มี คือ ตอนที่ภรรยาเป็นมะเร็งแล้วต้องไปผ่าตัด (ตอนนี้รักษาหายแล้ว) ก็ฝากพี่ชายพี่สาวเค้าไว้ ก็เคยคิดว่าอยากอยู่ใกล้ ๆ ภรรยา สภาพความเป็นอยู่ของครอบครัว คือ ภรรยาอยู่กับพ่อตาอายุประมาณ 70 กว่าปี และพี่ชายพี่สาวของเค้าก็ไป ๆ มา ๆ ก็คอยดูแลกันไป เพราะภรรยาไม่ค่อยแข็งแรง ที่บ้านมีแต่คนแก่กับคนป่วย มีแข็งแรงอยู่คนเดียวแต่ยังเล็ก (หมายถึงลูกอายุ 10 ขวบ) พอมีปัญหาพ่อตาก็จะโทรไปหาพี่ชายหรือพี่สาวของภรรยาให้มาช่วยเป็นครั้งคราว แต่ถ้ามีอะไรฉุกเฉินจริง ๆ เค้าถึงจะโทรหาผมครับ เพราะเค้าไม่อยากให้ผมเป็นห่วง เค้ารู้ว่างานของผมต้องใช้สมาธิ แต่ที่ผ่านมาก็เคยมีเหตุการณ์ฉุกเฉินอยู่ครั้งนึง คือ ตอนนั้นภรรยาหกล้มหมดสติไป วันนั้นพ่อตาก็อยู่ แต่ก็ตกใจมาทำอะไรไม่ถูก แกก็เลยโทรหาผม ผมเองก็ไม่รู้จะทำอย่างไรดี นึกออกว่ามีเบอร์โทรคนข้างบ้าน เค้าเป็นครูอยู่โรงเรียนแถวบ้าน แล้วก็พาภรรยาผมไปส่งโรงพยาบาล ผมก็ยังโชคดีที่มีเพื่อนบ้านดี ๆ ครับ" (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6, สัมภาษณ์, 12 พฤษภาคม 2559)

"ภรรยาตอนนั้นก็ไม่อยากให้มาครับ แฟนน่ะครับ ก็บอกเค้าว่าไม่เป็นไรไปแล้วก็กลับมา แล้วก็ตอนนั้นลูกก็เพิ่งขวบกว่า ๆ ยังไม่ค่อยรู้เท่าไหร่ ถ้าไปช่วงนี้มันก็ไม่ค่อยเท่าไหร่ มันก็ดีกว่าเพราะอัตรามันหมุนเวียนกันน่ะครับ มันไป 2 ปีแล้วก็กลับ ถ้าไปช่วงนี้ กลับไปลูกก็ประมาณ 3 ขวบ ก็ตอนนั้นเด็กก็ยังไม่รู้อะไรครับตอนนั้นเตรียมก็วางแผนให้แม่ยายมาอยู่ด้วยครับ ผมมาอยู่ตอนแรกก็กับแฟน 2 คน ตอนนั้นลูกก็ยังเล็กยังไม่ไปโรงเรียน อยู่บ้านครับ ยังไม่ซน ยังไม่วิ่งอะไรเท่าไหร่ ถ้าไปตอนนี้ก็ยังดีกว่า ถ้าไปตอนไปโรงเรียน ต้องรับส่งก็จะลำบากตอนกลางวันภรรยาก็จะทำงานไม่ได้เลี้ยงลูก จะเป็นแม่ยายเลี้ยง แล้วถ้ามีปัญหาระหว่างที่เราผมมีเพื่อนสนิทอยู่สัตหีบครับเพื่อนก็อยู่ใกล้ ๆ กันครับ มีอะไรก็วานเพื่อนครับ อย่างเช่น วันนี้ตู้เย็นก็เสียครับ

อากาศมันร้อนมากแล้วมันก็เสียครับก็โทรบอกให้เพื่อนเอาไปซ่อมให้ครับ วันนี้เพื่อนสนิทผมก็จะเข้าไปหาแม่ยายที่บ้านด้วยครับ" (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 12, สัมภาษณ์, 14 พฤษภาคม 2559)

แนวทางการเตรียมความพร้อมของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

จากการสนทนากลุ่ม ณ สโมสรร่มเกล้า ค่ายจุฬาภรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2559 เวลา 13.30-15.30 น. ได้ประเด็นดังนี้

1. การเตรียมความพร้อมทางการทหาร

จากการศึกษาการปฏิบัติหน้าที่และแนวทางในการศึกษาฝึกอบรมทางการทหาร การได้รับการฝึก และทักษะต่าง ๆ ก่อนลงพื้นที่นั้นจำเป็นต้องมีความสอดคล้องกันกับการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่ภาคใต้ รวมทั้งอาศัยการบริหารงานด้านบุคลากรที่มีประสิทธิภาพและมีการจัดแบ่งหน้าที่การทำงานอย่างชัดเจน การฝึกอบรมจะต้องมีความทันสมัย รวมถึงการใช้เทคโนโลยีทางการทหารใหม่ๆหรือเทคนิควิธีการสอดคล้องกับสถานการณ์การก่อความไม่สงบในพื้นที่ หลังจากนั้นเมื่อปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้แล้ว ควรจัดฝึกอบรมเพื่อทบทวนทักษะตามความเหมาะสมของแต่ละหน่วยงาน เพื่อเพิ่มพูนทักษะความรู้ความสามารถอยู่เสมอ มีการทดสอบความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานและการประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อควบคุมคุณภาพของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง จากแนวความคิดที่ว่าเมื่อทักษะในการปฏิบัติการทำงานดีจะทำให้บุคลากรเกิดความปลอดภัยในการทำงานและลดการสูญเสียหรือผลกระทบอันไม่พึงประสงค์จากการทำงานได้ โดยมีขั้นตอนของการให้ความรู้ดังนี้

1.1 ระบุความต้องการของการพัฒนาขีดความสามารถการทำงานในแต่ละด้านอย่างชัดเจน มีการสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลจากการจัดฝึกซ้อม หรือจากข้อแนะนำจากการทำงานในพื้นที่ เพื่อนำไปจัดระบบการศึกษาอบรมบุคลากรอย่างเหมาะสมตามความต้องการ

1.2 การวางแผนการพัฒนาบุคลากรจะต้องมีความสอดคล้องกับกลยุทธ์ทางการทหาร งบประมาณการดำเนินงานของหน่วยตามลำดับความสำคัญและเร่งด่วน

1.3 การจัดการฝึกจะต้องมีที่เหมาะสมกับยุทโธปกรณ์ สัมพันธ์กับเหตุการณ์ปัจจุบัน แนวทางการทำงานที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ และจัดให้มีการถ่ายทอดความรู้จากประสบการณ์ของผู้ที่มีความรู้ความชำนาญในด้านนั้นๆและมีความชำนาญในพื้นที่ ซึ่ง เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ยังไม่เคยปฏิบัติงานในพื้นที่เป็นอย่างมาก เช่น การทำงานที่เน้นปฏิสัมพันธ์กับประชาชน ทหารควรมีความรู้ในการทำงานด้านประชาสัมพันธ์และจิตวิทยาชุมชน มีความรู้ในพื้นที่รับผิดชอบ, การปฏิบัติงานด้านการข่าวควรมีการศึกษาแนวโน้มการปฏิบัติการของผู้ก่อการร้าย แนวคิด ยุทธศาสตร์ เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ทักษะความรู้ด้านภาษาท้องถิ่นที่จะทำให้เจ้าหน้าที่

สามารถปฏิบัติหน้าที่และเข้าถึงประชาชนในพื้นที่ได้ การถ่ายทอดประสบการณ์ตรง เช่น การให้ความรู้ในเรื่องทักษะการสังเกตเหตุการณ์หรือสถานที่เมื่อพบความผิดปกติ

1.4 การประเมินผลการพัฒนาขีดความสามารถเป็นอย่างต่อเนื่อง ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ผมว่าก่อนลงมานะ สิ่งที่หน่วยเตรียมความรู้และทักษะต่าง ๆ ให้มันก็เยอะนะแล้วก็ดีขึ้นกว่าแต่ก่อนมาก แต่ที่สำคัญก็คือ มันจะต้องใช้งานได้จริง เหมาะกับพื้นที่ ความรู้ทุกอย่างมันต้องประยุกต์ใช้ได้ เช่นถ้าเครื่องมือไม่พอ หรือชำรุด ทักษะส่วนบุคคลจะต้องมี เช่น การทำงานด้านวัตถุระเบิดเนี่ย ถ้าอุปกรณ์ชำรุดเราต้องทำวิธีแบบดั้งเดิมได้ แล้วก็ต้องทบทวนกันตลอด ที่นี่ (ภาคใต้) พอลงมาแล้วหน่วยเราจะให้ฝึกทบทวนกันตลอด การยิงปืนอันนี้ทุกคนในหน่วยจะต้องทบทวน ส่วนทักษะอื่นๆ ก็แล้วแต่ละหน่วยย่อยจะเน้นเรื่องอะไร ผมทำงานอยู่ในหน่วย EOD (หน่วยเก็บกู้ระเบิด) ก็จะต้องรู้ว่าตอนนี้พวกโจรคิดอย่างไร ตอนนี้เรื่องวัตถุระเบิดไม่ได้ใช้เทคโนโลยีอะไรใหม่เลย แต่กลับมาใช้การถอดสลักแบบดั้งเดิมย้อนไปถึงการเก็บกู้แบบระเบิดเก่า ๆ ที่แบบสมัยก่อน บางทีคนทำงานมันคาดไม่ถึง คิดไม่ถึง มันก็พลาดได้มันก็ระเบิด ผมถึงบอกว่า เราต้องรู้ว่าตอนนี้โจรคิดอะไร ทำอะไร แผนของเค้ามันเป็นอย่างไร พวกนี้จะทำอะไรมันจะต้องวางแผน เพราะเราเหนือเค้าทุกอย่างทั้งอาวุธ หรือทักษะตัวต่อตัว แต่สำคัญคือเราต้องรู้ว่าตอนนี้เขาคิดกันอย่าง ๆ ไร เค้าวางแผนดีมาก ทำอะไรเป็นขั้นตอนทำงานทุกอย่างเค้าจะต้องวางแผนไว้หมด” (ข้าราชการทหารชั้นสัญญาบัตร หน่วยเก็บกู้วัตถุระเบิด, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2559)

“การลงมาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผมว่าตอนนี้เค้าเน้นการทำงานด้านมวลชน เราก็ต้องเสริมตรงนี้มากหน่อย เวลาทำงาน เราก็จะรู้ว่าตอนนี้หน่วยเค้าเน้นงานด้านอะไร ผมเห็นด้วยนะที่ก่อนมาเราจะเน้นเรื่องการฝึก และที่ผมเห็นว่าสำคัญมาก ๆ อีกอย่าง คือ รู้จักบริบทของพื้นที่ที่ดูแล รู้วัฒนธรรมและภาษา เพราะที่นี่เค้าใช้ภาษายาวี ถ้าชาวบ้านเค้าวางใจ รู้สึกเป็นพวกเดียวกันรู้ว่าบ้านไหนเป็นอย่างไร ต้องจำได้หมด เวลาจะเกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ชาวบ้านนี่แหละจะบอกเรา ให้ข่าวเรา สำหรับคนที่ลงมาภาคใต้ ผมก็จัดทำสมุดคู่มือภาษายาวีเล่มเล็ก ๆ ให้นะ เอาเฉพาะคำที่ใช้บ่อย ๆ หรือไว้ทักทาย เดือนหน้าผมจะจัดเสวนา ก็จะมีพระและก็โต๊ะอิหม่ามมาคุยกันเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันของไทยพุทธกับไทยมุสลิม” (ข้าราชการทหารชั้นสัญญาบัตร ฝ่ายอำนวยการด้านงานกิจการพลเรือน, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2559)

“หน่วยเราจะเน้นที่ว่า ทำงานอย่างไร ฝึกอย่างนั้น ก็แปลว่า ถ้าจะทำงานหน้าที่ไหนก็จะจัดการฝึกทักษะด้านนั้นให้ เช่น ชุดที่ต้องออกลาดตระเวน ก็ฝึกการลาดตระเวรให้ การลาดตระเวรเพื่อดูแลความปลอดภัยพระ ครู การตรวจถนน การตรวจค้นบุคคล แต่ละหน่วยต้องการใช้คนที่มีความสามารถด้านไหน ก็พยายามจัดหาคนให้ตรงตามความต้องการก่อน แต่บางที

มันก็ติดขัดตรงที่กำลังพลมันน้อย มีการหมุนเวียนกันอยู่เสมอ หลายหน่วยก็ขาดคน เราจึงต้องพยายามฝึกคนให้สามารถทำหน้าที่ได้หลายหน้าที่ บางทีหน่วยข่าวก็ต้องทำงานลาดตระเวนออกพื้นที่ได้ด้วยอย่างเนี้ย เราก็ต้องฝึกเสริมเข้าไป ฝึกยิงปืนให้เค้าอันที่เป็นพื้นฐานหลัก ๆ เลยในแต่ละปีงบประมาณก็จะจัด แต่ความสามารถหลัก ๆ ของเค้า หน่วยตัวเองก็จะจัดพูดคุยให้ความรู้กันอีกทีแล้วแต่หัวหน้าหน่วยจะเน้นเรื่องอะไร แต่ละการอบรมเราก็ต้องดูเรื่องงบประมาณเป็นหลักด้วย” (ข้าราชการทหารชั้นสัญญาบัตร ฝ่ายอำนวยการด้านกำลังพล, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2559)

2. การเตรียมตัวส่วนบุคคล จากการสนทนากลุ่มพบประเด็นดังต่อไปนี้ การเตรียมด้านร่างกาย การเตรียมด้านความรู้ส่วนบุคคล การเตรียมด้านทัศนะคติการทำงาน การจัดการเกี่ยวกับครอบครัวและเอกสารส่วนบุคคล โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การเตรียมด้านร่างกาย

การปฏิบัติการทางทหารของกำลังพลกองทัพเรือในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีผลกระทบทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ ดังนั้นผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ มีความจำเป็นต้องมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงหรือไม่มีโรคประจำตัวร้ายแรงอันจะส่งผลกระทบต่อตนเองและหน่วยงาน การเตรียมความพร้อมของร่างกายก่อนลงมาปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้สามารถทำได้เป็นส่วนบุคคลตามต้องการของบุคคลนั้น ๆ และเมื่อลงมาปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่แล้ว กำลังพลมีแหล่งหรือสถานที่ที่สามารถออกกำลังกายได้ เช่น มีการจัดสนามเทนนิส ห้องออกกำลังกายส่วนกลาง และห้องออกกำลังกายตามหน่วย สระว่ายน้ำ สนามฟุตบอล ซึ่งมีความเพียงพอต่อความต้องการของกำลังพล แม้กำลังพลจะมีการเตรียมความพร้อมทางร่างกายแต่ยังมีผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสุขภาพ อาทิเช่น อาการปวดตามอวัยวะต่าง ๆ จากการใส่ชุดป้องกันกระสุนซึ่งมีน้ำหนักมาก การอดนอนเมื่อต้องลาดตระเวนกลางคืน ทำให้เกิดความอ่อนเพลีย หลังปฏิบัติหน้าที่กำลังพลควรพักผ่อนให้เพียงพอ เนื่องจากการทำงานเป็นลักษณะงานที่มีความต่อเนื่อง และเมื่อมีเหตุการณ์เร่งด่วนเกิดขึ้นกำลังพลต้องพร้อมออกปฏิบัติหน้าที่เสมอ นอกจากการเตรียมร่างกายของตนเองก่อนปฏิบัติหน้าที่หรือระหว่างการปฏิบัติหน้าที่แล้ว เมื่อพบว่า ตนเองเจ็บป่วยควรรีบมาพบแพทย์เพื่อรักษาและป้องกันไม่ให้เกิดอาการรุนแรงขึ้น ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“การทำงานที่นี่ไม่มีวันหยุดเสาร์อาทิตย์นะ บางทีผมโทรไปติดต่องานที่อำเภอ ก็งงว่าทำไมไม่มีใครรับโทรศัพท์ พอนึกขึ้นได้ อ้าววันนี้วันหยุด ใครจะมารับโทรศัพท์เราล่ะ ทำงานจนลืมไปเลย คือ ที่นี่จะต้องพร้อมทำงานตลอด มีเรื่องอะไรหรือเค้าเรียก ก็ต้องออกเลย ไม่มีเสาร์อาทิตย์ เพราฉะนั้นถ้าเราพักเราก็ต้องดูแลตัวเอง รู้ว่าเราต้องพักนะไม่ใช่กินเหล้าตั้งแต่เช้ายันเย็นมันก็ไม่ได้ ถ้าเราไม่พร้อม เวลาทำงานก็เป็นภาระเพื่อน พวกเราต้องช่วยกันดูแลกันและกัน ถ้าเจออะไรว่าใครไม่สบายก็ต้องช่วยกันดูแล รายงานผู้บังคับบัญชาด้วย เพราถ้าคนขาดเราก็ต้องวางแผน

กันใหม่ เรื่องนี้อยู่ที่แต่ละคนมากกว่า เราต้องออกกำลังกายสม่ำเสมอ ในค่ายนี่ก็มีพร้อมทุกอย่าง แค่จะไปรึเปล่าแค่นั้นแหละ" (ข้าราชการทหารชั้นสัญญาบัตร ฝ่ายอำนวยการด้านกำลังพล, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2559)

"คนที่นี่ (กำลังพลที่ปฏิบัติงานในพื้นที่) ส่วนใหญ่ก็จะชอบออกกำลังกายนะตอนเย็น ๆ ก็จะมีออกมาวิ่งบ้าง ว่ายน้ำบ้าง หน่วยเราต้องออกปฏิบัติหน้าที่ตลอด กำลังพลส่วนใหญ่ร่างกายต้องพร้อมอยู่แล้ว มันก็มีบ้างที่เจ็บป่วย เราก็มีหน่วยแพทย์นะ หมอเค้าใจดี ทั้งพวกเรา ทั้งชาวบ้านไปหาได้หมดแหละ ถ้าไม่สบายเค้าก็ดูแลครับ ส่วนพลทหารก็วิ่งทุกวัน ถ้าเป็นโรคอะไรเยอะ ๆ ร้ายแรงเค้าก็ไม่ส่งลงมาครับ" (ข้าราชการทหารชั้นประทวน กองร้อยลาดตระเวน, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2559)

"หมอว่าเวลาทำงาน มันก็มีไม่สบายได้ เพราะฉะนั้นถ้าเป็นอะไรก็ต้องรีบมาหาหมอ เพราะคุณก็ไม่รู้ว่ามันอันตรายแค่ไหน มีอยู่เคสนึงอยู่ดี ๆ ตาก็เห็นเป็นเส้น ๆ เหมือนใยแมงมุมมาบัง ก็นึกว่าไม่มีอะไร แล้วก็เป็นมากขึ้น ทีนี้เห็นไม่ชัด ภาพมัว พอมาตรวจ หมอก็คิดว่าน่าจะเป็นเกี่ยวกับจอประสาทตา ก็เลยรีบให้เข้าไปตรวจที่โรงพยาบาล สรุปแล้วก็ต้องผ่าตัดด่วน ไม่อย่างนั้นก็อาจจะตาบอดได้เพราะมีปัญหาที่จอประสาทตา คือ ที่บอกเพราะว่าบางทีเราคิดว่าเราแข็งแรง เราพร้อม แต่สำคัญเมื่อเป็นแล้วก็ต้องรีบมาพบแพทย์ด้วย" (ข้าราชการทหารชั้นสัญญาบัตร กองแพทย์ ปฏิบัติหน้าที่จิตแพทย์, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2559)

การเตรียมการด้านจิตใจ

การเตรียมความพร้อมด้านจิตใจมีความสำคัญ เนื่องขณะปฏิบัติหน้าที่อาจเกิดอันตรายขึ้นได้ตลอดเวลา การมีสติในการทำงาน เมื่อเกิดเหตุการณ์รุนแรงจะสามารถปฏิบัติงานได้ด้วยความระมัดระวัง การตัดความกังวลใจขณะปฏิบัติงาน การจัดการเมื่อตกอยู่ในสภาวะคับขัน การรู้จักวิธีการผ่อนคลายความเครียดเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ช่วยกำลังพลด้านจิตใจ นอกจากนั้นของใช้ส่วนตัว วัตถุมงคล สิ่งศักดิ์ที่นับถือที่กำลังพลนำติดตัวไป จะเป็นสิ่งยึดเหนี่ยว และเป็นกำลังในการปฏิบัติหน้าที่อีกด้วย

"ผมขอเสนอว่า การเตรียมด้านจิตใจที่อยากจะเพิ่ม เราควรจะต้องมีเทคนิค ความรู้เรื่องความเครียด อาการเมื่อเกิดความเครียด และการผ่อนคลายความเครียดด้วย บางทีคนเรามันเครียดก็ไม่รู้จะหาทางออกอย่างไร ก็ต้องให้ความรู้ด้านนี้ลงไปด้วย มันควรให้ความรู้มีวิธีการจัดการให้เค้า" (ข้าราชการทหารชั้นสัญญาบัตร ปฏิบัติหน้าที่นักจิตวิทยา, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2559)

"ทุกคนก่อนที่จะมาที่นี่ส่วนใหญ่จะต้องเตรียมใจมาก่อนอยู่แล้วครับ คนที่ยังไม่เคยมาก็ต้องบอกกับครอบครัวไว้ก่อนว่าจะมา แล้วก็ต้องทำจิตใจให้เข้มแข็ง เค้าก็จะรู้ตัวก่อนอยู่แล้ว ระหว่างนั้น ก็จะมีการฝึกที่สัตหีบ ก็จะมีการปูพื้นฐานว่าในพื้นที่เป็นอย่างไร มีการเล่าประสบการณ์

คนที่เคยอยู่ให้ฟัง เพื่อเค้าจะได้ลดความกลัวลงด้วย เค้าก็ค่อยๆปรับความรู้สึกให้ดีขึ้น ส่วนคนที่เคยลงมาแล้วก็ไม่ต้องห่วงเพราะเค้าจะรู้แล้วว่าพื้นที่เป็นอย่างไร” (ข้าราชการทหารชั้นประทวน กองร้อยรักษาความปลอดภัย, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2559)

การเตรียมการด้านความรู้ส่วนบุคคล

กำลังพลที่ปฏิบัติหน้าที่มีสามารถการเตรียมความรู้ส่วนบุคคลตามความสนใจของตนเองเพื่อนำมาประยุกต์กับการทำงานได้ ทั้งความรู้ทางทหารและอุปกรณ์พิเศษต่าง ๆ เนื่องจากเป็นความรู้หรือทักษะความเฉพาะด้านของบุคคลหรือทั้งยังสามารถนำการทบทวนความรู้เพื่อนำไปใช้สอบเลื่อนฐานะได้ การเตรียมความพร้อมเน้นการมีความรู้ในหน้าที่หลักของตนเอง

“ก่อนลงมาหน่วยเค้าก็เตรียมให้หมด แต่ละคนมันก็มีความรู้เฉพาะด้านของตัวเอง และก็ต้องรู้ว่าจะลงมาปฏิบัติในหน้าที่อะไร เราต้องทำงานหลักของเราให้เป็นก่อน แล้วเรื่องอื่น ๆ ค่อยมากว่ากัน พอลงมาพื้นที่ ก็ต้องตรวจสอบดูอีกทีว่าเรายังขาดอะไร หน่วยไม่สามารถเสริมให้ได้ทุกเรื่อง อยู่ในพื้นที่นี้ มันก็ต้องพัฒนาตัวเองเรื่อย ๆ เหมือนมันจะไม่มีอะไร แต่จริง ๆ มันก็ยังไปปลอดภัยนะ เราเลยต้องพร้อมตลอดเวลา รู้ในหน้าที่ของตัวเองก่อนสำคัญที่สุด” (ข้าราชการทหารชั้นสัญญาบัตร ฝ่ายอำนวยการด้านงานกิจการพลเรือน, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2559)

“การเตรียมความรู้นอกจากที่หน่วยจะเตรียมให้แล้ว คนคนนั้นก็สามารถเตรียมทักษะเฉพาะด้านได้ ไม่ว่าจะเป็นการจัดการด้านวัตถุระเบิด การใช้โรบอทแทนคนเก็บกู้วัตถุระเบิด เทคนิคการจู่โจมแบบต่าง ๆ หรือการใช้กล้อง อุปกรณ์พิเศษ เพราะถ้าเราอ่านเอง ไปเรื่อย ๆ พอถึงช่วงที่ต้องสอบ เราก็พอจะเอาที่อ่านไปใช้สอบได้เหมือนกัน คือถึงแม้ว่าเราจะมาที่นี่เราจะต้องเป๊ะต้องอ่านมากกว่าคนอื่นแต่ มันก็มีประโยชน์ตอนที่เราเอาไว้สอบเป็นสัญญาบัตรนะ” (ข้าราชการทหารชั้นประทวน กองร้อยรักษาความปลอดภัย, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2559)

การเตรียมทัศนคติในการทำงาน

การเตรียมทัศนคติในการทำงานนับเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดแรงจูงใจในการทำงาน สำหรับผู้ที่ไม่เคยปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ อาจได้รับข่าวสารความรุนแรงที่เกิดในพื้นที่ ทำให้เกิดความกลัว ความกังวลใจและมีผลกระทบต่อครอบครัว ทำให้ครอบครัววิตกกังวลกลัวว่ากำลังพลซึ่งเป็นคนในครอบครัวจะเกิดอันตราย และเตรียมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวด้านประเพณีวัฒนธรรมที่แตกต่างจากชาวไทยพุทธเพื่อไม่ให้เกิดความรู้สึกแบ่งแยกหรือแตกต่าง ๆ นอกจากนี้การให้ข้อมูลด้านสวัสดิการที่ได้รับจะเป็นการสร้างแรงจูงใจแก่กำลังพล รวมถึงการสร้างคุณค่าของตนเอง ความภาคภูมิใจในการทำงานเพื่อปกป้องประเทศชาติ

มีการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังต่อไปนี้

“หน่วยงานเห็นถึงความสำคัญต่อการรายงานความเป็นจริงให้กับกำลังพลได้รับทราบ เนื่องจากภาพข่าวที่ออกมา บางครั้งแสดงความรุนแรงหรือเขียนข่าวทำให้คนกลัวมากเกินไป ดังนั้น มันทำให้คนกลัว และต้องปรับความคิดของพวกเราว่า ไม่ว่าอิสลามหรือพุทธ ก็คนไทยเหมือนกัน ไม่แตกต่าง แม้บางคนจะไม่ยอมพูดไทย ก็อย่าไปแบ่งแยก มันก็มีบ้างที่พลทหารบางคนถูกชักชวนไปเป็นพวก พอปลดทหารก็ไปอยู่กับเค้า แต่เราอย่าไปเครียด แค่ทำหน้าที่ของเราให้ดีที่สุด เราทำเพื่อส่วนรวม” (ข้าราชการทหารชั้นสัญญาบัตร ฝ่ายอำนวยการด้านงานกิจการพลเรือน, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2559)

“สำหรับผมอันนี้ความรู้สึกส่วนตัวนะ สิ่งที่ทำให้ผมทำงานตรงนี้ได้ มันไม่มีอะไรเลย ของที่ได้รับแจกหรือเงินทองบอกตรง ๆ ว่ามันไม่ได้มาก ถ้าเทียบกับอันตรายมันไม่คุ้มหรอก แต่คือที่ผมประทับใจคือผมได้จดหมายของนักเรียนจากในกรุงเทพ บางคนก็พับนกมาให้ เขียนมาให้กำลังใจบอกว่าให้กำลังใจทหารที่ทำหน้าที่เป็นรั้วของชาติ เออนะ เด็กมัธยมยังรู้เลยว่าพวกผมกำลังทำอะไร แล้วคนทั้งประเทศล่ะ มันมีกำลังใจ ไม่ลืมพวกผม แค่นี้แหละที่ทำให้ผมมีพลังทำให้ผมทำงานต่อไป” (ข้าราชการทหารชั้นประทวน กองร้อยรักษาความปลอดภัย, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2559)

“ที่ทุกคนพูดมาดีมาก ๆ เลยครับ ผมอยากให้ความคิดที่เป็นแรงบันดาลใจพวกนี้ พวกเราพูดกันเรื่อย ๆ นะ มันจะทำให้เรามีทัศนคติในการทำงานที่ดี มีความภาคภูมิใจในการทำงาน แม้งานจะเครียด อันตราย แต่เป็นงานที่มีความภาคภูมิใจ แค่จุดเล็ก ๆ ในแผนที่แต่มันเป็นการดูแลคนไทยทั้งประเทศ ในได้รับความปลอดภัย บ้านเมืองสงบสุข อีกอย่างนะครับ หากเราชี้แจงให้กำลังพลทราบถึงสวัสดิการที่ได้รับอยู่เรื่อย ๆ จะทำให้เค้าได้รับทราบว่ากองทัพเรือดูแลพวกเราอยู่นะ มีกำลังใจในการทำงาน” (ข้าราชการทหารชั้นสัญญาบัตร ตำแหน่งนายทหารพยาบาล, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2559)

การจัดการเกี่ยวกับครอบครัวและเอกสารส่วนบุคคล

การปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีทั้งกำลังพลที่สมัครใจมาและมาปฏิบัติงานเมื่อถึงกำหนดวาระของตนเอง ดังนั้น เมื่อครอบครัวขาดหัวหน้าครอบครัวหรือ สมาชิกของครอบครัวจึงต้องทำให้ครอบครัวเข้าใจถึงลักษณะการทำงาน ซึ่งเป็นการทำงานที่ต่อเนื่องและพร้อมออกปฏิบัติการได้ตลอดเวลา มีการติดต่อกับครอบครัวเป็นระยะให้ทราบถึงความปลอดภัย มีการเตรียมแหล่งเงินเมื่อครอบครัวประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ การหาบุคคลที่คอยให้ความช่วยเหลือครอบครัวเกิดภาวะฉุกเฉิน หรือการพูดคุยกับผู้บังคับบัญชาให้ทราบถึงปัญหาของครอบครัว

เพื่อหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน รวมทั้งการจัดการเอกสารต่าง ๆ ให้เรียนร้อยก่อนลงมาปฏิบัติงานในพื้นที่ ทั้งเอกสารของทางราชการและเอกสารส่วนบุคคล ดังต่อไปนี้

“สำหรับยุคนี้การติดต่อทำได้ง่ายมาก มีแค่มือถืออันเดียวก็ทำได้ทุกอย่าง เราก็โทรติดต่อกับครอบครัว ให้เค้าหายคิดถึง เค้าจะได้ไม่ห่วง ก่อนลงมาก็ต้องอธิบายให้ครอบครัวเข้าใจ แม้จะทำงานต่อเนื่อง แต่มีชุดพักให้กลับบ้าน ซึ่งทางหน่วยก็พยายามจัดการบริการรถรับส่งไว้ให้กำลังพล ที่สำคัญ คือ ครอบครัวต้องเข้าใจการทำงานของเรา และเห็นว่าแม้ว่าเราทำงานของเราแต่ก็ยังสามารถดูแลพวกเค้าได้ วางแผนการเตรียมการต่าง ๆ เอาไว้นี่สำคัญ มีการเก็บเงินเพื่อใช้ในยามฉุกเฉิน หาคนที่จะช่วยเหลือได้ตอนเราไม่อยู่ อันเนี้ยะ เราก็ต้องบอก ๆ กัน คนที่มีประสบการณ์ก็สอนน้อง ๆ เพราะบางคนก็ยังไม่ได้คิด” (ข้าราชการทหารชั้นสัญญาบัตร ฝ่ายอำนวยการด้านกำลังพล, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2559)

“สำหรับคนที่ครอบครัวต้องการความช่วยเหลือหรือสิ่งที่ผู้บังคับบัญชาสามารถช่วยเหลือได้ก็บอกท่าน เพราะนโยบายของผู้บังคับบัญชา คือ ดูแลผู้ใต้บังคับบัญชา หลายอย่าง ถ้าช่วยเหลือกันได้ ก็ช่วยเหลือกัน ไม่ว่าจะลูกเมียหรือพ่อแม่เจ็บป่วยก็พยายามให้กลับไปดูแล ลูกเข้าโรงเรียน หรืออะไรที่พอจะช่วยกันได้ ก็ขอความอนุเคราะห์ เพื่อช่วยเหลือบุตรกำลังพล แต่หลายอย่างมันก็มีข้อจำกัดบ้าง พูดถึงเอกสารตอนก่อนลงมาถ้าจำไม่ผิด เจ้าหน้าที่ธุรการเค้าจะเอกสารต่าง ๆ มาให้เซ็นนะครับ และเราก็ต้องตรวจสอบให้ครบถ้วน และต้องไปอัพเดทตลอดครับ บางทีเค้าก็เตือน แต่เราต้องรู้เองด้วย” (ข้าราชการทหารชั้นสัญญาบัตร ฝ่ายอำนวยการด้านงานกิจการพลเรือน, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม2559)

การปรับตัวในการปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้จากการสนทนากลุ่ม ดังต่อไปนี้

การปรับตัวในการทำงานต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับสภาพทางกายภาพสภาพของพื้นที่ ประชาชาชนในพื้นที่ และสร้างความสัมพันธ์กับประชาชนในพื้นที่ การปรับตัวส่วนบุคคล เช่น การรับประทานอาหาร ความเป็นอยู่โดยทั่วไป การดูแลตนเองไม่ให้เจ็บป่วย และการปรับความคิดทัศนคติด้านการทำงานเพื่อให้รู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง วิธีการจัดการกับปัญหาอย่างเหมาะสม การปรับตัวต่อสภาวะกดดันต่าง ๆ เพื่อให้ตนเองรู้สึกสบายใจและสามารถปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่อง ดังคำสนทนากลุ่มดังนี้

“เรื่องการทำงานเราเราทำงานมาสักพัก เราต้องใช้ประสบการณ์ในการทำงานนะต้องสังเกต สงสัย และรอบคอบ สิ่งเหล่านี้จะทำให้เราเกิดความปลอดภัยมากขึ้น การทำงานดีขึ้น เพราะเราเข้าใจถึงอันตรายที่อาจเกิดขึ้นได้ แต่ทุกคนที่มาก็พยายามที่จะปรับตัวนะส่วนเมื่อเจอสถานการณ์ฉุกเฉินการจัดการมันขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของเขามากกว่า ครูฝึกก็จะทำได้ตรงที่ว่า

ถ่ายทอดประสบการณ์ตรงให้ ส่วนการปรับตัวอื่น ๆ หน่วยก็พยายามจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้กำลังพล เค้าจะได้ใช้ชีวิตอย่างสบายหน่อย จัดหาอินเทอร์เน็ตให้ แล้วแต่กำลังพลจะต้องการทำงานอดิเรกอะไรก็ปล่อยให้ทำอิสระ ให้เค้าสบายใจ ช่วงว่าง ๆ ก็ทำกิจกรรมที่ชอบได้ไม่มีใครบังคับแค่อย่าออกนอกพื้นที่โดยพลการเท่านั้นเอง เพราะมันเป็นความปลอดภัยของตัวเขาเอง" (ข้าราชการทหารชั้นประทวน กองร้อยรักษาความปลอดภัย และเจ้าหน้าที่การฝึกกำลังพล, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม s2559)

"การกินอยู่ก็ต้องกินอยู่ง่าย นอนที่ไหนก็ต้องนอนได้เพราะงานของเราบางทีมันกำหนดไม่ได้ ผมก็เคยเป็นครูฝึก เราก็ต้องฝึกตามความเป็นจริงให้ใกล้เคียงกับสถานการณ์จริง แล้วคนของเราก็จะปรับตัวง่าย แต่ส่วนใหญ่คนที่ลงมาก็จะเป็นนักเรียนทหารมา ผ่านการฝึกมาพอสมควรก็คิดว่าปรับตัวไม่ยาก ที่นี่ (ค่ายจุฬาภรณ์) อยู่กับแบบพี่ๆน้อง ช่วยเหลือกัน" (ข้าราชการทหารชั้นประทวน กองร้อยรักษาความปลอดภัย และเจ้าหน้าที่การฝึกกำลังพล, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2559)

"สิ่งที่จะทำให้เราทำงานได้ดีนะ คือ เราต้องรู้จักตัวเอง รู้จักหน้าที่ว่าเราต้องทำอะไรอย่างไร เมื่อรู้ว่าเรามีหน้าที่อย่างไร การทำงานก็จะทำได้ราบรื่น ไม่ติดขัด อีกอย่างที่นี่เราทำงานกันเป็นทีม ไม่มีใครทำงานคนเดียวได้หรอกครับ ทำงานเป็นทีม และตามลำดับบังคับบัญชา ผู้ปฏิบัติก็ต้องปฏิบัติตามคำสั่งอย่างเคร่งครัด หรือผู้บังคับบัญชาเองก็ต้องรับฟังข้อเสนอของลูกน้อง ทุกส่วนเป็นฟันเฟืองอันสำคัญ มันขาดอะไรไปไม่ได้หรอกครับ มีแต่ผู้บังคับบัญชา ไม่มีผู้ปฏิบัติมันก็อยู่ไม่ได้" (ข้าราชการทหารชั้นสัญญาบัตร ฝ่ายอำนวยการด้านงานกิจการพลเรือน, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2559)

"ในความคิดของหมอว่านะ งานของพวกเรามันทำให้เกิดความเครียดตลอดเวลา เราต้องหาวิธีผ่อนคลายบ้างนะ เช่น ออกกำลังกาย ดูทีวีหรือไรก็ได้ที่เราชอบ และก็ปรับความคิดบางอย่างเป็นปัญหาที่เราแก้ไขไม่ได้ เราก็ต้องยอมรับ เราคือผู้ปฏิบัติ เราไม่สามารถทำทุกอย่างได้ แต่เราทำในสิ่งที่ดีที่สุดได้ ถ้ามันเครียดมากจัดการกับปัญหาไม่ได้ ก็มาพบจิตแพทย์ครัว พวกเราจะลงมาดูแลปัญหาเหล่านี้ให้กับกำลังพล รับฟังปัญหา" (ข้าราชการทหารชั้นสัญญาบัตร กองแพทย์ปฏิบัติหน้าที่จิตแพทย์, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2559)

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการปฏิบัติหน้าที่ของทหารในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้จากการสนทนากลุ่มดังต่อไปนี้

1. การฝึกปฏิบัติงานเป็นทีม และมีระบบพี่เลี้ยงในการดูแลเจ้าหน้าที่ภายในหน่วยงานเน้นการดูแลเจ้าหน้าที่ที่ไม่เคยปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

2. ปรับระบบการจัดแบ่งการทำงานแบ่งแยกตามหน้าที่กันอย่างชัดเจน

3. การประชุมปรึกษาข้อขัดข้องในการทำงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันและมีแนวทางในการปฏิบัติงานไปในทางเดียวกัน

4. การมีระเบียบวินัยในการทำงาน การเชื่อฟังคำสั่งผู้บังคับบัญชา กำลังพลทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็นที่จะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมได้

5. มีการสอดส่องดูแลบุคลากรภายในหน่วยงาน เช่น การดูแลความประพฤติกรรมของกำลังพลอย่างต่อเนื่อง

6. เน้นการให้กำลังพลปฏิบัติงานโดยคิดถึงความปลอดภัยต่อตนเอง ประชาชนในพื้นที่เป็นหลัก และมีสติในการทำงาน การสร้างความมั่นใจในตนเอง ทักษะหลักคิดในการตัดสินใจในการทำงาน และการควบคุมอารมณ์ที่เหมาะสม

7. มีการฝึกทักษะทางการทหารและเสริมความรู้แก่กำลังพลอย่างต่อเนื่อง และปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสถานการณ์และแผนงานปัจจุบัน

บทที่ 5
สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การเตรียมความพร้อมของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สภาพการปฏิบัติหน้าที่ของทหารเรือในจังหวัดชายแดนภาคใต้ 2) ผลกระทบจากการปฏิบัติหน้าที่ของทหารเรือในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ 3) การปรับตัวและแนวทางการเตรียมความพร้อมของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล คือ ข้าราชการทหารสังกัดกองทัพเรือ จำนวน 13 คน ประกอบด้วย ข้าราชการชั้นสัญญาบัตร จำนวน 5 คน ข้าราชการชั้นประทวน จำนวน 8 คน และการสนทนากลุ่มกับผู้เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 10 คน

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการปฏิบัติหน้าที่ของทหารเรือในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผลการวิจัย พบว่า สภาพการปฏิบัติหน้าที่ แบ่งได้เป็น 5 ประเด็น ดังนี้ คือ 1) สภาพวิถีชีวิตความเป็นอยู่ 2) สภาพการปฏิบัติงาน 3) สภาพพื้นที่ที่ปฏิบัติงาน 4) อันตรายจากการปฏิบัติงาน และ 5)อุปกรณ์สำหรับการปฏิบัติหน้าที่

1.1 สภาพวิถีชีวิตความเป็นอยู่ การกินอยู่และที่พักอยู่อย่างเรียบง่าย ทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้จะหมุนเวียนสับเปลี่ยนเพื่อลงในพื้นที่ ขณะเมื่ออยู่ในค่ายพัก (ค่ายจุฬาภรณ์) จะพักอาศัยตามหน่วยของตนเอง ซึ่งจะแบ่งเป็นอาคารห้องพักที่สร้างจากไม้และปูน และมีอาคารที่พักสำเร็จรูป พื้นที่ประมาณ 20 ตารางเมตร แต่ละห้องพักอาศัยอยู่ 1-2 คน ภายในห้องมีของใช้จำเป็น เช่น ตู้เย็น พัดลม เป็นต้น และของใช้ส่วนตัว มีห้องครัวสำหรับประกอบอาหารรับประทานเองบ้าง รอบ ๆ มีพื้นที่ส่วนกลางเป็นพื้นที่อเนกประสงค์ สามารถนั่งเล่น สันทนาการได้หรือประชุมหารือการทำงาน มีพื้นที่สำหรับปลูกผัก หรือเลี้ยงสัตว์ ตามที่กำลังพลสนใจ เมื่อต้องออกไปปฏิบัติหน้าที่นอกพื้นที่ฐาน เช่น วัด โรงเรียน หรือลาดตระเวนในพื้นที่ป่า จะตั้งที่พักจากการตั้งเต็นท์สนาม เพื่อใช้นอนในช่วงเวลาพักผ่อน บางที่อาจเป็นอาคารพักสำเร็จรูปชั่วคราว สำหรับอาหารทางหน่วยต้นสังกัดจะจัดอาหารกล่องแก่กำลังพลหรือกรณีลาดตระเวนในพื้นที่ป่า การทำอาหารใช้หม้อสนามทำอาหารรับประทานเองอย่างง่าย ๆ ในบางครั้งประชาชนในพื้นที่นำอาหารที่ทำเองมาให้รับประทาน

1.2 สภาพการปฏิบัติงาน ออกปฏิบัติงานเป็นทีม การปฏิบัติงานในทุกหน่วยจะจัดชุดปฏิบัติงาน เป็น 2-3 ชุดปฏิบัติการ แล้วแต่แผนงานของหน่วย สลับกันเพื่อออกไปทำงานในพื้นที่เสี่ยงภัย มีชุดปฏิบัติงานและชุดพัก เนื่องจากการทำงานมีลักษณะงานที่ต้องทำงานต่อเนื่องยาวนานจึงต้องสลับกันเพื่อปฏิบัติหน้าที่ให้ต่อเนื่อง และขณะออกไปปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่แต่ละคนจะได้รับการมอบหมายหน้าที่กันอย่างชัดเจน ซึ่งการทำงานจะประสานกัน และช่วยเหลือกันในทีมสามารถทำงานทดแทนกันได้หากเกิดเหตุฉุกเฉิน

1.3 สภาพพื้นที่ที่ปฏิบัติงาน ต้องทำงานในพื้นที่เสี่ยง และมีอันตราย ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีการก่อการร้าย การวางระเบิด การทำร้ายประชาชนรายวัน และการลอบทำร้ายทหารที่ปฏิบัติหน้าที่จำเป็นต้องดูแลและป้องกันไม่ให้เกิดอันตรายทั้งต่อตนเองและประชาชน มีการรับแจ้งข่าวสารเหตุการณ์และประเมินสถานการณ์รายวัน และเมื่อมีการแจ้งว่ามีสถานการณ์ต่าง ๆ จะต้องออกไปปฏิบัติหน้าที่ทันที

1.4 อันตรายจาการปฏิบัติงาน ทหารที่ปฏิบัติหน้าที่ตกเป็นเป้าหมายของผู้ก่อการร้าย เนื่องจากในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีการก่อการร้าย การลอบวางระเบิดรายวันและ การใช้ความรุนแรงและข่มขู่ประชาชนในพื้นที่ นอกจากนั้นยังมีการลอบทำร้ายเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทหารที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ต้องลาดตระเวนในพื้นที่ต่าง ๆ เช่น การลาดตระเวนในเมือง การลาดตระเวนในพื้นที่ห่างไหลจากตัวเมือง วัด โรงเรียน การลาดตระเวนในป่า ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นเป้าหมายของผู้ก่อการร้ายทั้งสิ้น เช่น ในแต่ละวันบางครั้งมีการลอบวางระเบิด 2-3 จุดต่อวัน มีการลอบทำร้ายเจ้าหน้าที่ทหารในช่วงเวลากลางคืน เป็นต้น

1.5 อุปกรณ์สำหรับปฏิบัติหน้าที่ ในการออกปฏิบัติหน้าที่ ทหารต้องสวมเสื้อเกราะและพกอาวุธเพื่อป้องกันตัวซึ่งมีน้ำหนักมาก ทำให้รู้สึกหนัก มีอาการปวดหลัง นอกจากนี้ยังลาดตระเวนต่อเนื่องยาวนานก่อให้เกิดความเหนื่อย สภาพอากาศที่ร้อน และพักผ่อนน้อย ทำให้ผู้ปฏิบัติงานรู้สึกเหนื่อยและอ่อนเพลีย

ผลการวิจัย พบว่า สภาพการปฏิบัติหน้าที่ของทหารเรือในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ต้องปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงและอันตรายและตกเป็นเป้าหมายของผู้ก่อการร้าย ดังเช่น เหตุการณ์ลอบวางระเบิด หรือการซุ่มทำร้ายเจ้าหน้าที่ ดังนั้นจึงต้องสวมเสื้อเกราะและพกอาวุธที่มีน้ำหนักมาก ตลอดในช่วงที่ออกปฏิบัติหน้าที่ที่มีความต่อเนื่องยาวนานแม้ในสภาพอากาศที่ร้อน ลักษณะการทำงานจะทำงานเป็นทีม มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการมอบหมายหน้าที่อย่างชัดเจน โดยรวมทหารที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่นั้นมีสภาพวิถีชีวิตความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย เพื่อให้สามารถเข้ากับสภาพทั้งสภาพการทำงานและสภาพแวดล้อมโดยรอบได้

2. ผลกระทบจากการปฏิบัติหน้าที่ของทหารเรือที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย

ผลการวิจัย พบว่า ผลกระทบจากการปฏิบัติหน้าที่ของทหารเรือในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีผลกระทบที่สำคัญ 3 ด้าน ดังนี้

2.1 ผลกระทบด้านสุขภาพ

การปฏิบัติหน้าที่ของทหารเรือในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีผลที่เกิดขึ้นกระทบต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิต ดังนี้

2.1.1 ผลกระทบต่อสุขภาพกาย ได้แก่ 1) การได้รับบาดเจ็บรุนแรงต่อตนเองหรือมีผู้ใกล้ชิดได้รับอันตราย 2) ได้รับบาดเจ็บเล็กน้อย 3) มีอาการปวดเมื่อย อ่อนล้า หรือเวียนศีรษะ ขณะลาดตระเวน 4) มีโรคหรือการเจ็บป่วย และ 5) ปฏิบัติหน้าที่ในที่มืดทำให้การมองเห็นไม่ชัดผลกระทบที่เกิดขึ้น ทำให้ร่างกายขาดความสมบูรณ์แข็งแรง ไม่กระฉับกระเฉง อ่อนเพลียจากการปฏิบัติหน้าที่เป็นเวลายาวนาน พักผ่อนไม่เพียงพอ และมีความเจ็บป่วยเกิดขึ้นจากการทำงานในสภาพแวดล้อมที่ร้อนหรือหนาวเกินไปและมีการระบาดของโรคต่าง ๆ การปฏิบัติงานในพื้นที่ที่มีอันตราย มีความเสี่ยงสูง มีภัยคุกคามจากฝ่ายตรงข้าม มีการสู้รบ อาจได้รับบาดเจ็บเล็กน้อยหรือรุนแรง ผลจากการปฏิบัติหน้าที่ทางทหารต่าง ๆ เช่น มีอาการปวดเมื่อยเนื่องจากจำเป็นต้องใส่เสื้อเกราะซึ่งมีน้ำหนักมาก หรือเวียนศีรษะจากการลาดตระเวนที่ต่อเนื่องยาวนานและพักผ่อนน้อย การมองเห็นไม่ชัดเนื่องจากต้องปฏิบัติหน้าที่ในที่มืด สิ่งเหล่านี้ทำให้ทหารเกิดความอ่อนล้าจากการรบเป็นผลตามธรรมชาติของการทำงานหนัก ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ต้องเผชิญกับภัยอันตรายในสถานการณ์ที่คับขัน ร่างกายเกิดความอ่อนล้า ซึ่งขึ้นอยู่กับระดับความสมบูรณ์ของร่างกายและประสบการณ์การฝึก อาการต่าง ๆ สามารถเกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วหรือล่าช้าก็ได้ จะดีขึ้นเมื่อได้พักผ่อนนอนหลับและรับประทานอาหารที่มีประโยชน์อย่างเต็มที่ นอกจากนั้นรูปแบบการใช้ชีวิตและพฤติกรรมส่วนบุคคล เช่น อาหาร กิจกรรมการทำงาน การสูบบุหรี่ การดื่มสุรา เหล่านี้ล้วนส่งผลต่อสุขภาพทั้งสิ้น

2.1.2 ผลกระทบต่อสุขภาพจิต เครียดและความวิตกกังวลในการปฏิบัติงาน เนื่องจากสภาพงานในพื้นที่ต้องเผชิญอันตรายด้านต่าง ๆ เกิดความกดดันและความเครียด รู้สึกไม่พร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ มีความกังวลใจหากตนเองได้รับอันตรายจะไม่มีใครคอยดูแลครอบครัว และรู้สึกเสียใจเมื่อผู้ร่วมงานหรือคนรู้จักเสียชีวิตขณะปฏิบัติหน้าที่หรือรู้สึกเสียใจต่อการกระทำของตนเองที่ทำให้ผู้อื่นต้องเสียชีวิต

2.2 ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ

ทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้รับผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจทั้งทางบวกและทางลบ ผลทางบวก พบว่า ทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ ได้รับค่าตอบแทนพิเศษตามข้อกำหนดของทางราชการ การเสียชีวิตหรือได้รับบาดเจ็บในพื้นที่จะทำให้ได้รับค่าตอบแทน จึงทำให้ทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ชายแดนภาคใต้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อการทำงาน ผลกระทบทางเศรษฐกิจในด้านลบ คือ เมื่อต้องกลับภูมิลำเนาต้องมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางสูง บางครั้งนั่งรถโดยสารใช้เวลานานจึงปรับการเดินทางมาเป็นการใช้เครื่องบินเพื่อลดระยะเวลาการเดินทางให้สั้นลงทำให้มีโอกาสอยู่กับครอบครัวได้นานขึ้น ทำให้มีค่าใช้จ่ายในการเดินทางสูงขึ้น

2.3 ผลกระทบทางด้านสังคม

ผลกระทบทางสังคมมีทั้งผลกระทบในทางบวกและทางลบ ผลกระทบในทางบวก คือ ในช่วงหยุดพักสามารถกลับไปหาครอบครัวที่อยู่ต่างจังหวัดไกล ๆ ได้ และมีความพึงพอใจสวัสดิการด้านอื่น ๆ เช่น การศึกษาของบุตร การได้รับพิจารณาการเลื่อนขั้น ส่งผลต่อการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน ด้านทัศนคติเห็นว่าหน้าที่ของทหาร คือ การรบ การรักษาอธิปไตยของชาติ เมื่อมีพื้นที่ให้ทำงานจะเป็นประสบการณ์ที่ดีของทหาร ส่วนผลกระทบทางลบทางสังคม คือ อุปสรรคในการปฏิบัติงานที่สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา

3. การปรับตัวและแนวทางการเตรียมความพร้อมของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย

3.1 การปรับตัวตามความต้องการด้านสรีระ เป็นการปรับตัวที่คงไว้ซึ่งความสมดุลและความมั่นคงทางร่างกาย ทหารที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ เช่น วิ่ง ว่ายน้ำ เข้าฟิตเนส และพยายามพักผ่อนอย่างเพียงพอ เพื่อให้ร่างกายมีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่อย่างต่อเนื่อง และพร้อมตลอดเวลาเมื่อต้องปฏิบัติงานในภาวะเร่งด่วน

3.2 การปรับตัวทางด้านอัตมโนทัศน์

3.2.1 การปรับตัวเมื่ออยู่ในภาวะเครียด มีการผ่อนคลายในการทำงาน แม้ทหารที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งจะมีความวิตกกังวลในเรื่องต่าง ๆ เช่น วิตกกังวลเกี่ยวข้องครอบครัว แต่จำเป็นต้องออกไปปฏิบัติหน้าที่ มีวิธีการจัดการกับปัญหาอย่างเหมาะสม การปรับตัวต่อสภาวะกดดันต่าง ๆ เพื่อให้ตนเองรู้สึกสบายใจและสามารถปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่อง จึงมีการปรับความคิดการจัดการกับความรู้สึกเครียด ความวิตกกังวลของตนเอง และเมื่ออยู่ในช่วงเวลาพักผ่อน กำลังพลทำกิจกรรมที่ตนเองสนใจเพื่อเป็นการผ่อนคลายความเครียด เช่น การดู

โทรทัศน์ การออกกำลังกาย การดูหนัง ฟังเพลง ทำงานอดิเรกที่ตัวเองชอบ การเลี้ยงสัตว์ ปลูกผัก สังสรรค์กับเพื่อนร่วมงาน การช่วยกันดูแลความสะอาดที่พักอาศัยและจัดสิ่งแวดล้อมโดยรอบ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ตนเองอยู่ในภาวะที่จิตใจสุขสมบูรณ์

3.2.2 มีความเชื่อมั่นในตนเอง การมองตนเองอย่างมีคุณค่าสามารถยอมรับกับปัญหาต่างๆได้ดีมีความเชื่อมั่นในตนเอง และเพื่อนร่วมงานว่าสามารถฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ ไปได้ การปรับความคิดของตนเองให้มองอันตรายที่เกิดกับเพื่อนร่วมงานหรืออันตรายที่อาจเกิดกับตนเองว่าเป็นเรื่องธรรมดาเมื่อต้องปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่เสี่ยงภัย การปฏิบัติงานอย่างรอบคอบจะทำให้ตนเองปลอดภัย ยอมรับปัญหาที่เกิดขึ้นว่าปัญหาสามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา และจะสามารถแก้ไขปัญหาและผ่านพ้นไปได้

3.2.3 สร้างความภาคภูมิใจในการทำงาน มีการปรับทัศนคติในการทำงาน มีความภูมิใจในการทำงานคิดว่าทหารมีหน้าที่ในการปกป้องประเทศ ทำงานเพื่อชาติและเพื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

3.2.4 การปรับตัวด้านชีวิตความเป็นอยู่ การปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีวัฒนธรรม ภาษาท้องถิ่น อาหาร สภาพความเป็นอยู่ที่แตกต่างออกไป ช่วงแรกผู้ให้ข้อมูลบางรายมีความรู้สึกอึดอัด และใช้เวลาในการปรับตัวระยะหนึ่งจึงยอมรับได้ ใช้ชีวิตความเป็นอยู่ และรับประทานอาหารอย่างง่าย ๆ เพื่อปรับให้เข้ากับสภาพของพื้นที่ได้

3.2.5 การปรับตัวด้านทักษะและประสบการณ์ในการทำงาน มีการเพิ่มทักษะและประประสบการณ์ในการทำงานเพื่อให้เกิดความมั่นใจในการทำงาน มีความมั่นใจว่าจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความปลอดภัย ไม่ได้รับอันตรายต่าง ๆ

3.3 การปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่

การปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัดและปฏิบัติตามสิ่งที่ตนเองได้รับมอบหมายตามหน้าที่และอยู่ในระเบียบวินัย มีการแบ่งหน้าที่การทำงานกันอย่างชัดเจนและทำหน้าที่ของตนอย่างเต็มความสามารถ

3.4 การปรับตัวด้านความสัมพันธ์ด้านการพึ่งพากัน เป็นการสนับสนุนทางสังคม โดยมีทั้งการสนับสนุนจากหน่วยงานและครอบครัว ดังนี้

3.4.1 การทำงานอย่างเป็นพี่น้อง ผู้ร่วมงานสามารถพูดคุยทำความเข้าใจกันได้ง่าย มีการว่ากล่าวตักเตือนในฐานะพี่สอนน้องทำให้ไม่เกิดภาวะกดดัน มีความรู้สึกเกรงใจกันและกัน

3.4.2 การช่วยเหลือกันระหว่างเพื่อนร่วมงาน มีความร่วมมือกันในการปฏิบัติหน้าที่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และผู้ใต้บังคับบัญชา

3.4.3 ความรู้สึกผูกพันกันในครอบครัว การปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งอยู่ห่างไกลจากครอบครัว ทำให้เกิดความรู้สึกคิดถึงครอบครัวเมื่อต้องอยู่ห่างไกล แต่สามารถติดต่อกับครอบครัวได้เสมอ เนื่องจากปัจจุบันการติดต่อสื่อสารไม่ลำบาก และสามารถติดต่อได้หลายวิธี เช่น อินเตอร์เน็ต คุยผ่านกล้องทำให้เห็นหน้าคนในครอบครัวได้ ทำให้รู้สึกหายคิดถึง

3.4.4 สิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ ทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ เช่น กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ (เสด็จเตี่ย) พระเครื่อง และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ตนเองเคารพนับถือ นำติดตัวไปเมื่อปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้รู้สึกอุ่นใจและมีกำลังใจเมื่อต้องปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่เสี่ยง

4. การเตรียมความพร้อมของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม พบว่าทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีการเตรียมความพร้อมมีดังนี้

4.1 การเตรียมความพร้อมทางการทหาร

การเตรียมความพร้อมทางการทหาร การฝึกที่ได้รับจากกองทัพเรือ คือ การฝึกทบทวนกำลังพลเพื่อเตรียมผลัดเปลี่ยนหน่วยในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ห้วงเวลาการฝึกจำนวน 45 วัน โดยแบ่งการฝึกออกเป็น 2 ขั้น คือ ขั้นการฝึกภาคที่ตั้ง และขั้นการฝึกภาคสนามและจัดให้มีการฝึกทบทวนอยู่ตลอดเวลา เพื่อเตรียมตัวลงไปปฏิบัติงาน โดยเฉพาะการฝึกในเรื่องของการรบในเมืองและการรบในป่า การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน การเตรียมข้อมูลการปฏิบัติงานให้เป็นปัจจุบัน การใช้ภาษาประจำถิ่น คือภาษามลายูและวัฒนธรรมของท้องถิ่นโดยเฉพาะวัฒนธรรมชาวไทยมุสลิม โดยการฝึกนี้ถือเป็นพื้นฐานและเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่จะช่วยป้องกันการสูญเสีย และสามารถช่วยให้แก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉินได้อย่างทันท่วงที เมื่อเกิดอันตราย รวมทั้งเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับกำลังพลในการปฏิบัติงาน การได้รับการฝึกทักษะต่าง ๆ ก่อนลงพื้นที่ จำเป็นต้องมีความสอดคล้องกับการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่ มีการจัดแบ่งหน้าที่การทำงานอย่างชัดเจน มีความทันสมัย รวมถึงการใช้เทคโนโลยีทางการทหารใหม่ ๆ หรือเทคนิควิธีการสอดคล้องกับสถานการณ์การก่อความไม่สงบในพื้นที่ มีการทดสอบ และประเมินความรู้ความสามารถอย่างต่อเนื่อง

4.2 การเตรียมตัวส่วนบุคคล

4.2.1 การเตรียมร่างกาย จิตใจ และสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ การเตรียมตัวส่วนบุคคลจะมีการเตรียมตัวทางด้านร่างกาย ออกกำลังกายอยู่เสมอเมื่อกำลังพลได้ทราบว่าตนเองต้องมาปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื่องจากการปฏิบัติงานเป็นการปฏิบัติงานต่อเนื่องยาวนาน

และมีห้วงเวลาพักหลังจากปฏิบัติงาน ร่างกายจึงต้องแข็งแรง ไม่มีโรคประจำตัวร้ายแรงที่จะเป็นอันตรายต่อชีวิต การเตรียมด้านจิตใจ คือ เข้าใจบริบทของพื้นที่ สอบถามจากผู้มีประสบการณ์ทำให้ลดความวิตกกังวลและการนำสิ่งยึดเหนี่ยวหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่นับถือติดตัวลงไปทำให้เกิดความมั่นใจมากขึ้น

4.2.2 การเตรียมความรู้และอุปกรณ์หรือของใช้ส่วนบุคคล มีการเตรียมความรู้ของตนเองเพื่อนำไปใช้ในหน่วยงานเฉพาะด้าน เช่น ความรู้ด้านวัตถุระเบิด ความรู้ในการลาดตระเวนใต้น้ำ ความรู้ในการลาดตระเวนบนภูเขา การเตรียมอุปกรณ์ทั่วไปส่วนบุคคลหรืออุปกรณ์ส่วนบุคคลที่นำไปใช้ในการทำงาน

4.2.3 การเตรียมทัศนคติในการทำงาน หน่วยงานให้ข้อมูลแก่กำลังพลได้รับทราบสถานการณ์ ที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งบางครั้งภาพข่าวที่ได้รับจากสื่อมีความน่ากลัวและต่อเนื่องยาวนาน จึงทำให้กำลังพลและครอบครัวเกิดความวิตกกังวล สร้างความภูมิใจในอาชีพทหาร และคิดว่าเป็นหน้าที่ของทหารที่จะปกป้องและรักษาประเทศชาติ

4.2.4 การจัดการเกี่ยวกับเอกสารและการเตรียมการด้านมรดก เตรียมเอกสารส่วนบุคคลและเตรียมการด้านมรดกจึงเป็นสิ่งที่ทหารที่ลงพื้นที่ภาคใต้ให้ความสำคัญ เนื่องจากอาจได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติงานมีการบาดเจ็บหรือเสียชีวิต จึงจำเป็นต้องจัดการด้านเอกสารให้เรียบร้อยเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในภายหลัง นอกเหนือจากที่ทางส่วนราชการจัดให้ กำลังพลบางส่วนมีการเตรียม ทำประกันชีวิตจากบริษัทประกันภัยของเอกชนไว้ให้แก่ครอบครัวด้วย

4.2.5 การวางแผนด้านเศรษฐกิจของครอบครัว และแผนการดำเนินชีวิต เนื่องจากตนเองไม่สามารถดูแลครอบครัวได้ตลอดเวลา มีการหาบุคคลที่สามารถให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจหรือแหล่งประโยชน์ทางการเงินเมื่อเกิดภาระที่ต้องใช้จ่ายเงินอย่างเร่งด่วน รวมถึงการมอบหมายหน้าที่ที่ตนเคยทำให้ผู้อื่นทำหน้าที่แทนกรณีเมื่อตนเองไม่สามารถทำได้ ทหารที่ลงมาปฏิบัติงานในพื้นที่ภาคใต้ส่วนใหญ่มีบทบาทเป็นหัวหน้าครอบครัว เป็นผู้ดูแลในการอุปการะเลี้ยงดูครอบครัว มีจำเป็นต้องการวางแผนการใช้เงินในครอบครัวและหาบุคคลที่สามารถช่วยเหลือทางการเงินได้เมื่อประสบปัญหาเร่งด่วน

4.2.6 การมอบหมายหน้าที่ที่ตนเคยทำให้ผู้อื่นทำหน้าที่แทน เนื่องจากลักษณะของงานและระยะทางที่ห่างไกล ทำให้ไม่สามารถดูแลหรือคงบทบาทในครอบครัวได้ จึงจำเป็นต้องมอบหมายบทบาทของตนให้ผู้อื่นดูแลคนในครอบครัว เช่น การมอบหมายให้ภรรยาทำหน้าที่ดูแลและตัดสินใจเมื่อตนเองไม่อยู่ การให้ญาติพี่น้องดูแลคนในครอบครัวของตนเมื่อต้องการความช่วยเหลือ หรือการขอความช่วยเหลือจากผู้บังคับบัญชาเมื่อครอบครัวต้องการความช่วยเหลือในกรณีเร่งด่วน

แนวทางการเตรียมความพร้อมของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เหมาะสม จากการสนทนากลุ่ม มีรายละเอียด ดังนี้

1. การเตรียมความพร้อมทางการทหาร

จากการศึกษาการปฏิบัติหน้าที่และแนวทางในการศึกษาฝึกอบรมทางการทหาร การได้รับการฝึก และทักษะต่าง ๆ ก่อนลงพื้นที่นั้นจำเป็นต้องมีความสอดคล้องกันการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่ภาคใต้ มีการจัดแบ่งหน้าที่การทำงานอย่างชัดเจน การฝึกอบรมจะต้องมีความทันสมัย รวมถึงการใช้เทคโนโลยีทางการทหารใหม่ๆหรือเทคนิควิธีการสอดคล้องกับสถานการณ์การก่อความไม่สงบในพื้นที่มีการทดสอบ และประเมินความรู้ความสามารถอย่างต่อเนื่อง

2. การเตรียมตัวส่วนบุคคล

2.1 การเตรียมด้านร่างกาย การปฏิบัติการทางทหารของกำลังพลกองทัพเรือในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีผลกระทบ ทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ ดังนั้นผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่มีความจำเป็นต้องมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงอยู่เสมอ และเมื่อพบว่าตนเองเจ็บป่วยควรรีบมาพบแพทย์เพื่อรักษาและป้องกันไม่ให้เกิดอาการรุนแรงขึ้น

2.2 การเตรียมการด้านจิตใจ การเตรียมความพร้อมด้านจิตใจมีความสำคัญเนื่องจากขณะปฏิบัติหน้าที่อาจเกิดอันตรายขึ้นได้ตลอดเวลา การฝึกการควบคุมสติในการทำงาน เมื่อเกิดเหตุการณ์รุนแรงจะทำให้สามารถปฏิบัติงานได้ด้วยความระมัดระวังรอบคอบ วิธีการจัดการเมื่อตกอยู่ในสภาวะคับขัน การเรียนรู้วิธีการผ่อนคลายความเครียดและการตัดความกังวลใจขณะปฏิบัติงาน นอกจากนั้นการมีสิ่งยึดเหนี่ยวที่ตนเองนับถือจะเป็นกำลังใจต่อการปฏิบัติงานด้วยเช่นกัน

2.3 การเตรียมการด้านความรู้ส่วนบุคคล กำลังพลที่ปฏิบัติหน้าที่มีสามารถเตรียมความรู้ส่วนบุคคลตามความสนใจของตนเองเพื่อนำมาประยุกต์กับการทำงานได้ ทั้งความรู้ทางทหารและอุปกรณ์พิเศษต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์สูงสุดแก่ตนเอง

2.4 การเตรียมทัศนคติในการทำงาน การเตรียมทัศนคติในการทำงานนับเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดแรงจูงใจในการทำงาน ความเข้าในในสถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่ตามความเป็นจริง ทำให้ลดความกลัว ความกังวลใจทั้งต่อตนเองและครอบครัว การเตรียมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวด้านประเพณีวัฒนธรรมที่แตกต่างจากชาวไทยพุทธเพื่อไม่ให้เกิดความรู้สึกแบ่งแยกหรือแตกต่าง ๆ นอกจากนี้ การให้ข้อมูลด้านสวัสดิการที่ได้รับจะเป็นการสร้างแรงจูงใจแก่กำลังพล รวมถึงการสร้างคุณค่าในการทำงานของตนเอง

2.5 การจัดการเกี่ยวกับครอบครัวและเอกสารส่วนบุคคล การทำความเข้าใจกับครอบครัวให้เข้าใจถึงลักษณะการทำงาน เพื่อลดความวิตกกังวลของครอบครัว มีการเตรียมแหล่งเงินเมื่อครอบครัวประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ การหาบุคคลที่คอยให้ความช่วยเหลือครอบครัวเกิดภาวะฉุกเฉิน หรือการพูดคุยกับผู้บังคับบัญชาให้ทราบถึงปัญหาของครอบครัว เพื่อหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน รวมทั้งการจัดการเอกสารต่างๆให้เรียบร้อยก่อนลงมาปฏิบัติงานในพื้นที่ ทั้งเอกสารของทางราชการและเอกสารส่วนบุคคล

2.6 การปรับตัวในการปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ การปรับตัวในการทำงานต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับสภาพทางกายภาพ สภาพของพื้นที่ ประชาชาชนในพื้นที่และสร้างความสัมพันธ์กับประชาชนในพื้นที่ การปรับตัวส่วนบุคคล เช่น การรับประทานอาหารความเป็นอยู่โดยทั่วไป การดูแลตนเองไม่ให้เจ็บป่วย และการปรับความคิดทัศนคติด้านการทำงานเพื่อให้รู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง วิธีการจัดการกับปัญหาอย่างเหมาะสม การปรับตัวต่อสภาวะกดดันต่าง ๆ เพื่อให้ตนเองรู้สึกสบายใจและสามารถปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย นำไปสู่การอภิปราย ดังนี้

1. สภาพการปฏิบัติหน้าที่ของทหารเรือในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย

สภาพการปฏิบัติหน้าที่ของทหารในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ใช้ชีวิตความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย ไม่ว่าจะเป็นที่พักอาศัย ความเป็นอยู่หลับนอน การรับประทานอาหารอย่างง่าย ๆ หรือที่ทางหน่วยจัดให้ไว้รับประทาน เนื่องจากการปฏิบัติงานที่ต้องมีความพร้อม ตื่นตัวตลอดเวลาเมื่อปฏิบัติหน้าที่จะมีการทำงานเป็นทีมโดย การศึกษาของชิดชนก ชัยธนามี (2552) พบว่า ทหารที่ทำงานชุดลาดตระเวนเส้นทาง ชุดคุ้มครอง ครูและประชาชนและชุดมวลชนสัมพันธ์มีการสลับสับเปลี่ยนหมุนเวียนกันออกปฏิบัติงาน และจะทำงานเป็นทีม การปฏิบัติงานในพื้นที่เสี่ยงอันตรายนั้นทหารที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ตกเป็นเป้าหมายของผู้ก่อการร้าย เช่น เกิดเหตุการณ์การลอบทำร้ายเจ้าหน้าที่ของรัฐ การลอบวางระเบิดรายวัน เป็นต้น การทำงานเพื่อให้เกิดความปลอดภัยนั้น จำเป็นที่ทหารจะต้องมีอุปกรณ์ป้องกันตนเอง เช่น เสื้อเกราะกันกระสุน อาวุธปืน ซึ่งอุปกรณ์เหล่านี้มีน้ำหนักมากส่งผลให้เกิดปัญหาสุขภาพทางกายตามมา

2. ผลกระทบจากการปฏิบัติหน้าที่ของทหารเรือที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผลกระทบจากการปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย คือ ผลกระทบต่อสุขภาพ ประกอบด้วย ผลกระทบต่อสุขภาพกาย และผลกระทบต่อสุขภาพจิต ผลกระทบนั้นเป็นผลจากการปฏิบัติหน้าที่ คือ การปฏิบัติงานในสิ่งแวดล้อมที่ไม่คุ้นเคยและเสี่ยง

ต่ออันตราย การที่ต้องพร้อมเคลื่อนที่ตลอดเวลา และมีโอกาสเผชิญกับภัยคุกคามต่าง ๆ ได้แก่ ภัยคุกคามจากการกระทำของฝ่ายตรงข้าม ภัยจากการใช้อาวุธสู้รบทำให้เกิดการบาดเจ็บแก่ตนเองหรือผู้ร่วมงาน ซึ่งสามารถเกิดได้ในระดับเล็กน้อย จนถึงบาดเจ็บรุนแรงและเสียชีวิต นอกจากนี้ยังมีภัยที่เกิดจากสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ทางกายภาพ เช่น เสียงดัง อุณหภูมิอากาศที่สูงหรือต่ำเกิน ภัยจากสารเคมี เช่น ระเบิด แก๊สพิษ ภัยทางชีวภาพ เช่น เชื้อโรค สัตว์มีพิษ สัตว์นำโรค ภัยที่เกิดจากลักษณะการทำงานในการฝึกการปฏิบัติหน้าที่ทางทหาร เช่น การทำงานที่เกี่ยวข้องกับเครื่องจักร การทำงานในที่แคบ ข้อพลิก กระดูกหัก เป็นต้น (เอกสารอ้างอิงกองทัพเรือทางด้านการแพทย์ อทร. 9301, 2556, หน้า 1-3) ผลกระทบต่อสุขภาพจิต คือ ผลกระทบที่มีผลต่อความผาสุกของบุคคลและสัมพันธภาพที่ดีงามกับบุคคลอื่น ซึ่งเป็นศักยภาพของบุคคลต่อการจัดการกับความเครียดในชีวิตประจำวัน สุขภาพจิตทหาร คือ การที่ทหารสามารถปฏิบัติภารกิจตามสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวเข้ากับกลุ่มของตนได้ไม่เกิดความวุ่นวายใจ สามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพจิต มีทั้งปัจจัยภายนอก เช่น การลาดตระเวนในสภาพอากาศที่ร้อน และในที่มืดมองเห็นสิ่งต่าง ๆ ไม่ชัด และสิ่งกระทบกระเทือนต่าง ๆ ปัจจัยเหล่านี้สามารถจะก่อให้เกิดความเครียดได้ ถ้ามีมากเกินไปอาจเป็นอันตรายต่อมนุษย์ ปัจจัยภายใน เช่น ความรู้สึกนึกคิด ความรู้สึกโดดเดี่ยว ความรู้สึกเหงา ความเชื่อมั่นในตนเองต่ำ ความรู้สึกสิ้นหวัง การแยกจากครอบครัว ความรู้สึกเสียใจเมื่อผู้ร่วมงาน คนรู้จักเสียชีวิตขณะปฏิบัติหน้าที่ รู้สึกเสียใจต่อการกระทำของตนเองที่ทำให้ผู้อื่นต้องเสียชีวิต เกิดความกดดันและความเครียด รู้สึกไม่พร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ เป็นต้น ปัจจัยจากลักษณะงานสภาพการทำงาน ผู้ร่วมงาน และการจัดสภาพงานเป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ของคนที่มีต่อลักษณะงาน กระบวนการทำงาน และสิ่งแวดล้อม เช่น งานที่เร่งรัดทำแข่งกับเวลา การทำงานที่มีชั่วโมงการทำงานยาวนาน การทำงานหนักเกินไป การทำงานที่จำเจซ้ำซาก การทำงานที่ไม่เหมาะสมกับความสามารถของร่างกายและจิตใจ การใช้เครื่องมือที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพจิตทั้งสิ้น บุคคลจะมีกลไกการตอบสนองความเครียดสามารถแบ่งได้ 2 ลักษณะ คือ ในส่วนที่ก่อให้เกิดประโยชน์และก่อให้เกิดโทษ ความเครียดที่ก่อให้เกิดประโยชน์ ได้แก่ ส่วนที่เป็นประสบการณ์ที่คนยอมรับได้ อีกทั้งยังช่วยเป็นประสบการณ์ที่ดีของบุคคล เกิดทักษะ เกิดประสบการณ์การระวังป้องกันอันตราย ในกรณีเช่นนี้ถ้าความเครียดเพิ่มขึ้นจะทำให้ได้ผลลัพธ์ดีเพิ่มขึ้น สำหรับความเครียดที่ก่อให้เกิดโทษ จะเป็นส่วนที่บุคคลยอมรับไม่ได้อีกทั้งยังก่อให้เกิดความเจ็บป่วย การมีสุขภาพไม่ดี ผลลัพธ์จากการปฏิบัติงานลดลง เป็นต้น สอดคล้องกับแนวคิดผลกระทบต่อสุขภาพ คือ ผลต่อสภาวะที่สมบูรณ์ ทั้งทางกายภาพ ทางจิตใจ และทางสังคม การมีสุขภาพดี จึงต้องประกอบด้วย สุขภาพทางกาย (Physical health) สุขภาพทางจิต (Mental health) สุขภาวะทางสังคมและสุขภาวะ

ทางจิตวิญญาณ (กุลวดี โรจน์ไพศาลกิจ และวรากร เกรียงไกรศักดา, 2549, หน้า 9; ประเวศ วะสี, 2548, หน้า 31-32)

ผลกระทบทางเศรษฐกิจ มีผลกระทบทางบวก คือ ข้าราชการที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ภาคใต้จะได้รับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ได้รับสวัสดิการ ทำให้ลดค่าใช้จ่ายและมีเงินออม ได้รับค่าตอบแทนพิเศษ และการได้รับพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน ผลกระทบทางลบ คือ มีค่าใช้จ่ายสูงในการกลับไปดูแลครอบครัวในช่วงเวลาพัก ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดด้านเศรษฐกิจ คือ เศรษฐกิจของบุคคลประกอบด้วย รายได้และรายจ่ายที่สามารถประเมินมูลค่าออกมาเป็นหน่วย เช่น ค่าจ้าง เงินเดือน รายจ่ายที่เป็นของตนเองและการใช้จ่ายเพื่อดูแลครอบครัว เศรษฐกิจจึงมีความสำคัญต่อบุคคล เพราะเศรษฐกิจเป็นเรื่องเกี่ยวกับการทำมาหากินของมนุษย์เพื่อการดำรงชีพ ถ้าบุคคลใดมีเศรษฐกิจดี สามารถทำงานมีรายได้เพียงพอที่จะหาซื้อสิ่งที่มีความจำเป็นไม่มีหนี้สิน มีเงินออม และทรัพย์สิน การดำเนินชีวิตก็จะมีความสุข แต่ถ้าเศรษฐกิจไม่ดี มีรายได้ไม่เพียงพอ มีหนี้สิน ไม่มีงานทำ การดำเนินชีวิตของบุคคลนั้นจึงไม่มีความสุข (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2531, หน้า 2; จรีพร ชีรานนท์, 2526, หน้า 14; สมศักดิ์ สามัคคีธรรม, 2533, หน้า 18)

ผลกระทบทางสังคม พบว่า การปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ชายแดนภาคใต้มีผลกระทบทางสังคมทั้งทางบวกและทางลบ ผลกระทบทางบวก คือ การได้รับประสบการณ์และทักษะที่จำเป็นในการทำงาน ทำให้การทำงานราบรื่น และเกิดความปลอดภัย ทำให้ครอบครัวได้รับการดูแลจากหน่วยงาน เช่น บุตรได้รับทุนการศึกษา มีโอกาสกลับไปดูแลครอบครัว และเกิดความภาคภูมิใจในงาน ผู้บังคับบัญชาเห็นผลงาน เป็นต้น ผลทางลบ คือ อุปสรรคในการปฏิบัติงานเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา เช่น การพลัดเปลี่ยนบุคคลากรทำให้ขาดความต่อเนื่องในการปฏิบัติงาน ขาดความชำนาญและยังไม่คุ้นเคยกับพื้นที่ ความไม่พร้อมของอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานหรืออุปกรณ์ไม่เพียงพอต่อการทำงาน การปฏิบัติงานที่ไม่ตรงกับความชำนาญ เป็นต้น อุปสรรคทางด้านภาษาและวัฒนธรรมในการสื่อสารกับประชาชน สอดคล้องกับแนวคิด ผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม มี 2 ลักษณะ คือ ผลกระทบทางบวก มีหลายประการ หากมองจากแง่ของการพัฒนาตนเอง บุคคลอาจจะมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเครื่องอุปโภคบริโภค ได้แก่ อาหารการกิน บ้านเรือนที่อยู่อาศัย รวมทั้งการได้รับการบริการทางด้านสาธารณสุขต่าง ๆ อย่างเพียงพอ ส่วนในแง่อื่น ๆ นั้น บุคคลอาจได้รับการศึกษาที่ดีขึ้น มีความรู้ ความคิดกว้างไกลกว่าเดิม มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและได้รับการยอมรับนับถือในวงสังคม มีผลต่อมนุษย์และสังคมอาทิ เช่น ทำให้มนุษย์เกิดความสะดวกสบาย ก่อให้เกิดการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของมนุษย์ในแต่ละสังคม มีผลให้วิถีชีวิตของคนในสังคมเปลี่ยนไปจากเดิม เป็นต้น

ผลกระทบทางลบ เป็นผลที่เกิดจากการปรับตัวไม่ทัน รวมทั้งไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จนกลายเป็นการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ ได้ และถ้าหากผู้ที่ไม่ยอมรับความเปลี่ยนแปลงนั้น ผลที่เกิดขึ้นตามมาคือ เป็นรอยร้าวที่ไม่อาจเชื่อมต่อกันได้ นำสู่ปัญหาสังคม เช่น ปัญหาความขัดแย้งในหน่วยงาน และปัญหาความเสื่อมโทรมของครอบครัว เป็นต้น (วราคม ทีสุกะ, 2527, หน้า 72; สนธยา พลศรี, 2541, หน้า 120) การได้รับผลกระทบทางลบ เป็นผลต่อร่างกาย เช่น บาดเจ็บจากการโดนสะเก็ดระเบิด หรือบาดเจ็บจากการถูกลอบทำร้าย หรือมีอาการเจ็บป่วยอื่น ๆ เช่น ขณะลาดตระเวนมีอาการปวดหลังจากการใส่เสื้อเกราะที่มีน้ำหนักมาก เป็นไข้เลือดออกจากการลาดตระเวนในป่า การพักผ่อนไม่เพียงพอ เป็นต้น ถือเป็นอันตรายที่เกิดจากการทำงาน คือ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นขณะทำงานทำให้เกิดการบาดเจ็บเล็กน้อย จนถึงพิการทุพพลภาพหรือเป็นคุกคามสวัสดิภาพทางกาย ทางใจ ทำให้เกิดความไม่สบายใจ (สมถวิล เมืองพระ, 2537; สมชัย บวรกิตติ และคณะ, 2542) การได้รับผลกระทบทางจิตใจ เช่น ได้รับความกดดันขณะปฏิบัติหน้าที่ เช่น ความกดดันเมื่อต้องนำผู้ใต้บังคับบัญชาไปปฏิบัติงานที่มีความเสี่ยงสูง เกิดความเครียดจากการทำงาน บุคลากรไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานที่มีความต่อเนื่อง ผลกระทบทางสังคม ได้แก่ ผลกระทบต่อครอบครัว เช่น ต้องเลิกกับคนรัก ครอบครัวเป็นห่วงไม่สบายใจเมื่อเกิดเหตุการณ์รุนแรง ไม่สามารถช่วยเหลือครอบครัวเมื่อครอบครัวต้องการความช่วยเหลือเร่งด่วนทำให้การทำหน้าที่ในครอบครัวบกพร่อง มีภาระค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปหาครอบครัวสูงทำให้เงินไม่พอใช้ และต้องใช้เวลานานเพื่อกลับไปหาครอบครัวสัมพันธ์กับการศึกษาของประเวศสุทธิ สุทธิประภา (2552) พบว่า ปัญหาในการสร้างขวัญและกำลังใจ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ปริมาณงานมาก มีกำลังพลไม่เพียงพอ สวัสดิการไม่เหมาะสมกับค่าครองชีพ อาวุธยุทโธปกรณ์ไม่ครบ ขาดอุปกรณ์ป้องกันตนเอง การเดินทางใช้เวลากลับนานไม่ปลอดภัยและความห่างไกลครอบครัว และการศึกษาของสุนีย์ เครานวล และคณะ (2552) ได้ศึกษาผลกระทบของสถานการณ์ความไม่สงบส่งผลต่อพยาบาลที่ปฏิบัติหน้าที่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการศึกษาได้สะท้อนผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวันและการปฏิบัติหน้าที่ในเหตุการณ์ไม่สงบ คือ มีเวลาอยู่กับครอบครัวน้อยลง และใช้สิทธิ์ลาราชการไม่ได้ และสอดคล้องกับศึกษาของราณี หัสสรังสี (2552) ฝนกลางไฟ: พลังชีวิต พลังใจ ห้าสิบเสียงจากผู้หญิงชายแดนใต้ สัมภาษณ์ผู้หญิงหลากหลายสาขาอาชีพ เช่น ครูอาจารย์ นักวิชาการ แพทย์ พยาบาล นักพัฒนา นักอนุรักษ์ ครูสอนศาสนา นักการเมือง ข้าราชการหน่วยงานต่าง ๆ ผู้นำท้องถิ่น กลุ่มอาชีพ พนักงาน บริษัท และเจ้าหน้าที่องค์กรเอกชน ที่อยู่หรือที่ลงมาปฏิบัติงานในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยกล่าวถึงผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบ หลายคนจะกล่าวถึงความกังวลเรื่องความปลอดภัยของตนเองและ/ หรือครอบครัว การสัญจรไปมาต้องระมัดระวังโดยเฉพาะเวลากลางคืน การทำหน้าที่

การปฏิบัติงานโดยรวม ยากลำบากกว่าเดิม การที่ต้องรีบกลับจากการทำงานก่อนเวลาค่ำ ทำให้เวลาปฏิบัติงานมีจำกัด มีความกังวล โดยเฉพาะการปฏิบัติงานนอกสถานที่หรือการลงพื้นที่ โดยเฉพาะเวลากลางคืน รวมถึงมีความหวาดระแวงระหว่างกันและกันมากขึ้น โดยเฉพาะคนที่มีศาสนาต่างกันและคนแปลกหน้า

การปฏิบัติหน้าที่ของทหารเรือในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้นับเป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงและอันตรายต่อผู้ปฏิบัติงาน สามารถเกิดเหตุการณ์ที่มีผลต่อร่างกาย จิตใจ อาจทำให้เกิดการสูญเสียชีวิต ทรัพย์สินหรือกระทบภาวะทางจิต สอดคล้องกับการศึกษาของนงนุช บุญยัง, ประไพพรรณ ศิริพันธ์บุญ, และศศิธร พุมดวง (2549) ที่กล่าวว่า สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีผลต่อความเครียด การปรับตัวต่อความเครียด และคุณภาพชีวิต ตรงกับแนวคิดทางด้านผลกระทบ คือ ผลที่จะเกิดขึ้นหรือคาดว่าจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามทางเลือกต่าง ๆ เป็นสิ่งที่สามารถเกิดขึ้นใหม่โดยที่มนุษย์สร้างเองหรือเกิดเองโดยธรรมชาติหรือจากการบริหารงานขององค์กร เป็นสิ่งที่สามารถเกิดขึ้น เกิดได้ทั้งในปัจจุบันและอนาคต มีผลทั้งทางบวกและทางลบ ทางตรงและทางอ้อม มีผลต่อผู้เกี่ยวข้อง และต่อสภาวะเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิต (ประสิทธิ์ ตงยิ่งศิริ, 2542, หน้า 10; อำนวย วงษ์พานิช, 2549, หน้า 15; ชวลิต โภชพันธ์, 2543, หน้า 8; ณรงค์ โพธิ์พฤกษานันท์, 2555, หน้า 442)

3. การปรับตัวของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

การปรับตัวของทหารที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความสำคัญมาก เนื่องจาก เป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงและอันตรายต่อผู้ปฏิบัติงาน ทั้งความเสี่ยงต่อการซุ่มโจมตี การลอบยิง และการลอบวางระเบิดทั้ง โดยการทำงานจะต้องพร้อมทำงานตลอดเวลาเมื่อมีภารกิจหรือเมื่อมีการร้องขอ ทั้งยังมีความรู้สึกคิดถึงครอบครัวที่อยู่ห่างไกล แม้ว่าขณะออกไปปฏิบัติงานจะเกิดความวิตกกังวลทำให้ไม่มีสมาธิในการทำงานก็จำเป็นต้องตัดความกังวลออกไปและต้องปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง เจ้าหน้าที่บางรายที่มีเพื่อนร่วมงานที่ได้รับการบาดเจ็บจากการปฏิบัติงานมีผลทำให้ตนเองเกิดความหวาดระแวงและความกลัวขึ้นมา โดยจะปรับความคิดของตนเองให้มองอันตรายที่เกิดกับเพื่อนร่วมงานหรืออันตรายที่อาจเกิดกับตนเองว่าเป็นเรื่องธรรมดา และคิดว่าเราไม่สามารถแก้ปัญหาได้ทุกปัญหา ด้านการปฏิบัติงานเมื่อปฏิบัติงานไประยะหนึ่งเกิดประสบการณ์การทำงานมากขึ้น เกิดการปรับตัวต่อลักษณะงานที่ทำก็จะเกิดทักษะต่าง ๆ เช่น ทักษะการสังเกตเมื่อมีสิ่งผิดปกติ การสังเกตสิ่งแวดล้อมและบริบทของพื้นที่ ทำให้การทำงานเกิดความคล่องตัวปลอดภัยมากยิ่งขึ้น ซึ่งเดวิส และลอฟควิสท์ (Dawis & Lofquitst, 1984) ได้กล่าวถึงความต้องการของบุคคลที่สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมของงานที่จะนำไปสู่ความพึงพอใจในงาน ความสอดคล้องนี้เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของงาน (Work personality) กับสิ่งแวดล้อมของงาน (Work

environment) ปัจจัยทั้งสองนี้มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โดยบุคคลมีการตอบสนองความต้องการของงานและงานตอบสนองความต้องการของบุคคล กระบวนการจะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและไม่หยุดนิ่ง เนื่องจากบุคคลจะปรับตัวให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมตลอดเวลา การเพิ่มความสอดคล้องจึงเป็นการเพิ่มความพึงพอใจ หากลดความสอดคล้องเป็นการก่อให้เกิดความไม่พึงพอใจในงานได้

สอดคล้องกับการศึกษาของปิ่นกนก วงศ์ปิ่นเพ็ชร์ (2551) พบว่า ความพึงพอใจในการทำงานมีอิทธิพลต่อการปรับตัว ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของทหารและยังส่งผลทางตรงกับความผูกพันกับองค์กรทหารด้วย และกมล สดมณี (2551) พบว่าความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยปัจจัยด้านความสำเร็จในงานมีความสัมพันธ์สูงที่สุด และความรับผิดชอบที่มีต่อประเทศชาติและประชาชนมีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ของทหารใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในระดับสูง และดิเรก พรมบาง (2551) กล่าวถึงปัจจัยในการทำงานที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับขวัญของกำลังพล ตามลำดับจากมากที่สุด คือ ความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน รองลงมาคือโอกาสในการทำงาน การได้รับยุทโธปกรณ์พิเศษเพิ่มเติม ด้านสิทธิกำลังพล ด้านการตรวจเยี่ยมของผู้บังคับบัญชาชั้นสูง ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ และด้านสถานการณ์ในพื้นที่ปฏิบัติงาน

ตามแนวคิดของรอย (Roy, 1984) กล่าวถึงบุคคลว่า บุคคลเป็นระบบของการปรับตัว (Adaptive system) บุคคลเป็นระบบของสิ่งมีชีวิต (Living system) บุคคลเป็นระบบเปิด (Open system) ซึ่งมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกบุคคลตลอดเวลา ดังนั้น บุคคลจำเป็นต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ระบบการปรับตัวของบุคคลประกอบด้วย สิ่งนำเข้า (Input) ตัวควบคุมกระบวนการ (Control process) สิ่งนำออก (Out put) และปฏิกิริยาย้อนกลับ (Feedback) จากการสัมภาษณ์ พบการปรับตัวของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้มี 4 ด้าน คือ

3.1 การปรับตัวทางด้านความต้องการทางด้านสรีระ

ทหารที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ร่างกายมีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่อย่างต่อเนื่อง และพร้อมตลอดเวลาเมื่อต้องปฏิบัติงานในภาวะเร่งด่วน และเมื่อต้องสังสรรค์กับเพื่อนร่วมงานก็จะปฏิบัติอยู่ในกรอบและไม่ขัดต่อการปฏิบัติงานของทางราชการ เมื่อถึงเวลาพักผ่อนก็จะพยายามพักผ่อนอย่างเต็มที่เพื่อให้สามารถทำงานได้และไม่เป็นภาระเพื่อนร่วมงานหรือผู้บังคับบัญชา สอดคล้องกับแอนดริว และรอย (Andrews & Roy, 1984) กล่าวว่า คนเป็นระบบชีวิตแบบระบบเปิด ที่จะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา จึงทำให้บุคคลต้องปรับตัวเพื่อตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อม

ที่เปลี่ยนแปลงไป การที่บุคคลจะปรับตัวได้หรือไม่ได้นั้นขึ้นอยู่กับระดับการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม โดย รอย (Roy) ได้กล่าวถึงว่าการออกกำลังกายและการพักผ่อน (Activity and rest) เป็นการรักษาสมดุลของร่างกายและคงไว้ซึ่งหน้าที่ทางด้านสรีระของส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย จัดเป็นการปรับตัวตามความต้องการด้านสรีระ (Physiological needs)

3.2 การปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์

ทหารที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความรู้สึกคิดถึงครอบครัวที่อยู่ห่างไกล แม้ว่าขณะออกไปปฏิบัติงานจะเกิดความวิตกกังวล ทำให้ไม่มีสมาธิในการทำงาน ก็จำเป็นต้องตัดความกังวลออกไปและต้องปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง และประสบการณ์ที่ได้รับการบาดเจ็บจากการปฏิบัติงานหรือบุคคลใกล้ชิดเคยได้รับอันตรายจากการทำงานมีผลทำให้ตนเองเกิดความหวาดระแวงและความกลัวขึ้นมา โดยจะพยายามปรับความคิดของตนเองให้มองอันตรายที่เกิดกับเพื่อนร่วมงานหรืออันตรายที่อาจเกิดกับตนเองว่าเป็นเรื่องธรรมดา และคิดว่าเราไม่สามารถแก้ปัญหาได้ทุกปัญหา เพียงแต่ทำงานตามที่ได้รับมอบหมายให้ดีที่สุด และการทำงานของตนเองเป็นงานเพื่อประเทศชาติ มีความภูมิใจในงานที่ทำ เยาวชนและสังคมให้ความสำคัญ สอดคล้องกับ รอย (Roy, 1984) ที่กล่าว่า การปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์เป็นการปรับความเชื่อหรือความรู้สึกที่บุคคลมีต่อตนเอง เป็นการประเมินทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวกับตนเอง ตามสภาวการณ์เกิดขึ้น ทำให้เกิดความเชื่อมั่นและเห็นคุณค่าในตนเอง สัมพันธ์กับวีระ ไชยศรีสุข (2539) ที่กล่าวว่า วัยผู้ใหญ่มักพบกับปัญหาความยากลำบากต่าง ๆ และเกิดความกดดันจากสิ่งแวดล้อมจนไม่สามารถควบคุมความคิด อารมณ์ พฤติกรรม และการทำงานตามปกติ ได้แก่ ความตึงเครียดของชีวิตครอบครัว ความตึงเครียดของการเลี้ยงชีพ เช่น รายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่ายทำให้เกิดการกู้หนี้ยืมสิน ตามแนวคิดของลาซารัส และโฟลคแมน (Lazarus & Folkman, 1984) ได้กล่าวถึงสาเหตุความเครียดว่าแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ 1) ปัจจัยด้านตัวบุคคล มี 2 ลักษณะ คือ 1.1) บุคลิกลักษณะประจำตัวการที่บุคคลที่มักจะเกิดความเครียดต่อตนเองได้ง่าย และ 1.2) ลักษณะส่วนบุคคล เช่น อายุ สถานภาพสมรส เพศ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 2) ปัจจัยด้านสภาพเหตุการณ์หรือสิ่งแวดล้อม คือ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับบุคคลนั้นจึงก่อให้เกิดความเครียดเช่น การหย่าร้าง การเปลี่ยนแปลงสภาพการทำงาน หรือเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน เป็นต้น

ด้านการปฏิบัติหน้าที่เมื่อปฏิบัติหน้าที่ไประยะหนึ่งเกิดประสบการณ์การทำงานมากขึ้น เกิดการปรับตัวต่อลักษณะงานที่ทำก็จะเกิดทักษะต่าง ๆ เช่น ทักษะการสังเกตเมื่อมีสิ่งผิดปกติ การสังเกตสิ่งแวดล้อมและบริบทของพื้นที่ ทำให้การทำงานเกิดความคล่องตัว ปลอดภัยมากยิ่งขึ้น และเกิดปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างทหารกับประชาชนในพื้นที่ ซึ่ง เชา (Chao, 2005) กล่าวว่า การปรับตัวทางด้านการทำงานที่ดีมีผลต่อการปฏิบัติงาน ประสบการณ์การทำงานเป็นการถ่ายทอด

ทางสังคมในการทำงานเป็นการสร้างประสิทธิภาพไปสู่การทำงาน เนื่องจากบุคคลได้เรียนรู้เจตคติต่าง ๆ ที่เหมาะสมและความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานจนก่อให้เกิดการรับรู้สิ่งต่าง ๆ มีการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมการทำงานที่ดีก่อให้เกิดสัมพันธภาพทางสังคมในการทำงาน และไพบูลย์ ชาวสวนศรีเจริญ (2555) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคะแนนความสุข โดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมสันทนาการ เช่น การดูโทรทัศน์ การออกกำลังกายเพื่อให้ร่างกายแข็งแรงพร้อมทำงาน การดูหนัง ฟังเพลง ทำงานอดิเรกที่ตัวเองชอบ การเลี้ยงสัตว์ ปลูกผัก สังสรรค์กับเพื่อนร่วมงาน การช่วยกันดูแลความสะอาดที่พักอาศัยและจัดสิ่งแวดล้อมโดยรอบ เป็นกิจกรรมที่ทำให้เกิดการผ่อนคลาย ลดความวิตกกังวล ซึ่งนับเป็นการปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์ที่บุคคลสามารถรับรู้สภาพร่างกายของตนเองสามารถจัดการกับความเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม ถ้าบุคคลบุคคลมีความวิตกกังวลสูงจะรับรู้ว่ามีสิ่งคุกคามเกิดขึ้นจะนำมาซึ่งความระแวงสงสัย ขวัญและกำลังใจต่ำ และมักจะรู้คุณค่าตนเองต่ำด้วย ภาวะที่บุคคลรับรู้คุณค่าในตนเองต่ำจะกลายเป็นคนมีปมด้อย ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง มองโลกในแง่ร้าย ไม่ไว้วางใจผู้อื่น มีพฤติกรรมเรียกร้อง หงุดหงิดโมโหง่าย เอาแต่ใจตนเองและอาจถึงกับแยกตัวเองได้

3.3 การปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่ การปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ที่อันตรายมีความเสี่ยงสูง ทหารที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้จำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีความเคร่งครัดต่อระเบียบวินัยและรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ตนเองได้รับ ซึ่ง รอบบินส์ (Robbins, 2000) กล่าวว่า ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดความเครียดในการทำงาน คือ ปัจจัยด้านองค์กร ประกอบด้วย 1) ปัจจัยในงาน คือ งานที่บุคคลได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบ เงื่อนไขในการปฏิบัติงาน และสิ่งแวดล้อมรอบตัว เช่น ห้องที่แคบ อากาศที่ร้อนเกินไป จะทำให้เกิดความเครียดได้ 2) บทบาทในการทำงาน การทำงานเกินบทบาทของตนเองหรือขัดแย้งกับบทบาทที่ได้รับทำให้เกิดความเครียดในการทำงาน 3) ความสัมพันธ์กับบุคลากรในหน่วยงาน หากความสัมพันธ์กับบุคคลในองค์กรไม่ดีจะก่อให้เกิดความเครียดในการทำงานสูง การปรับตัวต่อความเครียดในการทำงานจึงเป็นสิ่งสำคัญ โดย เดวิส และลอฟควิสท์ (Dawis & Lofquitst, 1984) ได้กล่าวถึงการปรับตัวในการทำงาน ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 2 ประการ คือ 1) การปรับตัวให้เข้ากับความต้องการขององค์การ เป็นความสามารถในการปรับตัวในการทำงานโดยพิจารณาจากความรู้ความสามารถ ทักษะในการทำงาน และบุคลิกภาพที่เหมาะสมได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการ และความคาดหวังขององค์การ และ 2) การปรับตัวให้เข้ากับความต้องการส่วนบุคคล หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่จะปฏิบัติงานอย่างมีความมุ่งหวังและให้ความใส่ใจในความสำเร็จของงาน และมีโอกาสได้ใช้ความเป็นตัวของตัวเองเข้าไปเสริมการทำงาน การเป็นส่วนหนึ่งของสังคม การมีเกียรติและศักดิ์ศรี การมีความเข้าใจและ

รู้จักตนเอง เป็นไปตาม แนวคิดการปรับตัวของรอย (Roy, 1984) ที่กล่าวว่า บุคคลต้องมีการปรับตัวในนบทบาทหน้าที่เพื่อให้เกิดความมั่นคงทางสังคม บุคคลจะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขขึ้นอยู่กับปฏิสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับผู้อื่น จึงขึ้นอยู่กับว่าบุคคลนั้นมีบทบาทหรือตำแหน่งอะไรในสังคม และสามารถแสดงบทบาทของตนเองได้ดีมากน้อยเพียงไร เป็นที่ยอมรับของสังคมหรือผู้ที่เกี่ยวข้องหรือไม่ ซึ่งบทบาทของแต่ละบุคคลในสังคมจะแตกต่างกันออกไป

3.4 การปรับตัวด้านความสัมพันธ์ด้านการพึ่งพากัน

การปรับตัวด้านความสัมพันธ์ด้านการพึ่งพากัน เป็นการได้รับการสนับสนุนทางสังคม ทั้งด้านการทำงานและครอบครัว การปฏิบัติหน้าที่ของทหารในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีการทำงานแบบเป็นพี่น้องทำให้สามารถพูดคุยทำความเข้าใจกันได้ง่าย มี การช่วยเหลือกันระหว่างเพื่อนร่วมงานทำให้เกิดความร่วมมือกันในการปฏิบัติหน้าที่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และผู้ใต้บังคับบัญชา การปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ซึ่งอยู่ห่างไกลจากครอบครัว ทำให้เกิดความรู้สึกคิดถึงครอบครัวเมื่อต้องอยู่ห่างไกลจึงพยายามติดต่อกลับอยู่เสมอ แม้ตนเองจะไม่สามารถดำรงบทบาทหัวหน้าครอบครัวได้ แต่มีผู้ดำรงบทบาทแทน เช่น ภรรยาทำหน้าที่เป็นหัวหน้าครอบครัว หรือภรรยาและบุตรได้รับการดูแล จากพี่น้อง ญาติ เพื่อนสนิท หรือผู้บังคับบัญชาเมื่อตนเองไม่อยู่ นอกจากนี้ ยังมีสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ เช่น กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ (เสด็จเตี่ย) พระเครื่อง และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ตนเองเคารพนับถือ โดยจะนำติดตัวไปเมื่อปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้รู้สึกอุ่นใจและมีกำลังใจ สอดคล้องกับรอย (Roy, 1984) ที่กล่าวว่า การปรับตัวด้านความสัมพันธ์ด้านการพึ่งพากัน เป็นการปรับตัวเพื่อความมั่นคงทางสังคม โดยธรรมชาติของการอยู่ร่วมกันบุคคลจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ดังนั้น บุคคลจึงต้องการผู้ที่รู้ใจหรือสนิทสนมเป็นพิเศษ เพื่อให้การช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน การช่วยเหลือเกื้อกูลนี้หมายถึง การให้ความรัก ความเคารพ การยกย่องให้เกียรติซึ่งกันและกัน โดยทั้ง 2 ฝ่ายจะต้องเป็นผู้ให้และผู้รับพร้อม ๆ กัน ด้วยความเต็มใจ ถ้าความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นไปอย่างสมดุลดังกล่าว การอยู่ร่วมกันในสังคมจะเป็นไปอย่างราบรื่น

4. แนวทางการเตรียมความพร้อมของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เหมาะสม

4.1 การเตรียมความพร้อมทางการทหาร ความรู้วัฒนธรรมในพื้นที่และความรู้เฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานทางทหาร ก่อนที่ทหารจะลงไปปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ กองทัพเรือได้จัดการฝึกทบทวนกำลังพลเพื่อเตรียมผลัดเปลี่ยนหน่วยในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ห้วงเวลาการฝึกจำนวน 45 วัน โดยแบ่งการฝึกออกเป็น 2 ขั้น คือ ขั้นการฝึกภาคที่ตั้ง และขั้นการฝึกภาคสนาม แก่กำลังพลเพื่อให้การปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัด

ชายแดนภาคใต้ในการป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบ ประสบผลสำเร็จ ตลอดจน กำลังพลที่เข้าร่วมการฝึกได้มีขวัญและกำลังใจ เกิดความเชื่อมั่น เมื่อจะต้องเผชิญกับสถานการณ์จริง หน่วยงานมีการปรับปรุงการฝึกของกำลังพลเพื่อให้ทันสมัยต่อสถานการณ์และจัดให้มีการฝึกทบทวนอยู่ตลอดเวลา เพื่อเตรียมตัวลงไปปฏิบัติงาน โดยเฉพาะการฝึกในเรื่องของการรบในเมืองและการรบในป่า การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน การเข้าใจภาษาและวัฒนธรรม ซึ่งถือเป็นพื้นฐานและเป็นความรู้ที่ความสำคัญที่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ สรวุท ชวนะ (2550) กล่าวว่า มีปัจจัยที่บ่งชี้ได้ว่าการปฏิบัติการให้เกิดประสิทธิภาพอย่างเป็นรูปธรรมต่อการปฏิบัติงานใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น ปัจจัยเรื่องความรู้ความเข้าใจในบริบทการทำงานใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งทหารส่วนใหญ่ไม่ใช่คนในพื้นที่ สอดคล้องกับลักษณะผู้นำทางทหารที่พึงประสงค์ของกองทัพไทย (ภัคพล สนิทสม และณัฐพล จารัตน์, 2558) คือ จะต้องมีสติปัญญาและความสามารถความรอบรู้ในวิชาชีพของตน มีความสามารถทางเทคนิคและยุทธวิธีของตนเมื่ออยู่กลางสมรภูมิ มีการวางแผนการปฏิบัติงานอย่างมีระบบ ซึ่งอภินันท์ แจ่มแจ้ง (2553) ได้ศึกษาการพัฒนาสมรรถนะและตัวชี้วัดของอาสาสมัครทหารพรานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า มีตัวชี้วัดสรรถนะสำหรับอาสาสมัครทหารพรานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ 1) มีการประพฤติตนตามแบบธรรมเนียมของทหาร 2) เชื่อฟังคำสั่งผู้บังคับบัญชาอย่างเคร่งครัด 3) ทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีจนได้รับการยอมรับนับถือ 4) กล้ารับผิดในการกระทำของตน 5) มีความรู้ความชำนาญในหน้าที่ของตนเป็นอย่างดี 6) ประสิทธิภาพในการสร้างผลงานตามภารกิจ

การจะนำมาซึ่งความรู้ของทหารที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีหลายรูปแบบ เช่น การบรรยาย การฝึกปฏิบัติจริง การถ่ายทอดจากการเล่าประสบการณ์เพื่อให้ทหารได้เรียนรู้เข้าใจได้มากที่สุดและสามารถนำไปใช้เมื่อปฏิบัติงานจริงได้ ซึ่ง สอดคล้องกับ วิธีสอนผู้ใหญ่ตามหลักการศึกษาของผู้ใหญ่ (Andragogy) ของโนเลส (Knowles) ประกอบไปด้วย 1) มโนทัศน์ของผู้เรียน (Self concept of learner and teacher) ควรคำนึงถึงบรรยากาศการเรียนรู้ การวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้ การวางแผนร่วมกัน การนำประสบการณ์การเรียนรู้มาใช้ในการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนรู้ 2) ประสบการณ์ของผู้เรียน (The rule of experience) ควรคำนึงถึง ความสำคัญของประสบการณ์มาใช้ในการเรียนการสอน ความสำคัญของการ นำประสบการณ์ไปปฏิบัติ และการเรียนรู้ด้วยตนเองจากประสบการณ์ 3) ความพร้อมที่จะเรียน (Readiness to learn) คือ เวลาในการเรียนรู้ และการจัดกลุ่มในการเรียนรู้ และ 4) แนวทางการเรียนรู้ (Orientation to learning) คือ มีแนวทางของการเรียนรู้แบบต่าง ๆ แนวทางการเรียนรู้หลักสูตรและการออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้ นอกจากนี้ สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2555) กล่าวถึงการเรียนรู้ว่าการเรียนรู้เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลง (Change) การได้รับลักษณะนิสัย ความรู้ และทัศนคติ

ทั้งหลาย การเรียนรู้จึงทำให้บุคคลมีการปรับตัวทั้งในด้านส่วนตัว และทางด้านสังคม หลักการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ จึงควรพิจารณาและให้ความสำคัญกับ แรงจูงใจในการเรียน สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ มีความเหมาะสม ตลอดจนได้รับความไว้วางใจและการให้เกียรติผู้เรียน การคำนึงถึงความต้องการในการเรียนของแต่ละบุคคล และรูปแบบ ของการเรียนรู้ ที่มีความหลากหลาย คำนึงถึง ความรู้เดิมและประสบการณ์อันมีคุณค่า มีให้มีเวลาอย่างพอเพียงในการเรียนรู้โดยเฉพาะการเรียนรู้ข้อมูลใหม่ ๆ ทักษะใหม่ ๆ และการเปลี่ยนแปลงทัศนคติให้โอกาสในการ ฝึกภาคปฏิบัติจนเกิดผลดีหรือการนำความรู้ไปประยุกต์ได้

4.2 การเตรียมความพร้อมส่วนบุคคล

การเตรียมความพร้อมที่ดีจำเป็นต้องตอบสนองต่อความต้องการของบุคคล มาสโลว์ (Maslow, 1970) ได้กล่าวถึงความต้องการของมนุษย์ โดยที่มองเห็นว่ามนุษย์ทุกคนล้วน แต่มีความต้องการที่จะสนองความต้องการให้กับตนเองทั้งสิ้น ซึ่งความต้องการของมนุษย์นี้ มีมากมายหลายอย่างด้วยกัน ความต้องการความปลอดภัย ถ้าความต้องการทางด้านร่างกาย ได้รับการตอบสนองอย่างเพียงพอ มนุษย์ก็จะมีความต้องการในเรื่องอื่นต่อไปอีก คือ ความต้องการความปลอดภัย ได้แก่ ความมั่นคงปลอดภัย ความเป็นปึกแผ่น ความต้องการการคุ้มครองปกป้อง ความรู้สึกที่ปลอดจากการคุกคาม ปลอดจากความวิตกกังวล ความต้องการที่จะอยู่ในระเบียบ ความต้องการกฎหมายคุ้มครอง ล้วนแต่ต้องการความมั่นคงปลอดภัย การที่แต่ละคนมุ่งทำงาน เพื่อสะสมเงินทองเอาไว้ก็ด้วยความรู้สึก ที่ต้องการความมั่นคงปลอดภัย ต้องการเป็นปึกแผ่นเช่นกัน การเตรียมความพร้อมที่ดีจะสร้างความสามารถในการดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ ให้บรรลุผลสำเร็จในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง โดยอาศัยปัจจัยหลายประการ ได้แก่ วุฒิทางร่างกาย จิตใจ ปัจจัยแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ และประสบการณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ ประกอบกัน (เอมอร เสียงใหญ่, 2541, หน้า 12; รวีนาฎ โพธิ์ทอง, 2547, หน้า 20; รัตยา พัฒนารักษ์, 2549, หน้า 36-37) ความพร้อมทางร่างกาย ได้แก่ การบรรลุนิติภาวะทางด้านร่างกาย รวมถึงความคล่องแคล่วว่องไว และอวัยวะที่ทำให้เกิดการปฏิบัติได้ดี ความพร้อมทางสติปัญญา ได้แก่ ความสามารถในการรับรู้ ความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุมีผล ความพร้อมทางจิตใจ อารมณ์ แรงจูงใจ และบุคลิกภาพ ได้แก่ ความมั่นคงทางอารมณ์ ความสนใจที่จะเรียนรู้ และความกระตือรือร้น ความพร้อมทางด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การได้รับการอบรม การได้รับประสบการณ์ทางสังคม และความมั่นคงในครอบครัว สัมพันธ์กับกองทัพเรือมีแนวคิดด้านความพร้อมรบ นอกจากการมีอาวุธยุทโธปกรณ์ที่พร้อม และมีกำลังรบที่มีความเชี่ยวชาญชำนาญศึกแล้วยังมีองค์ประกอบที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ การเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพของกำลังรบ การบริการสุขภาพเพื่อความพร้อมของกองทัพเรือ มีเป้าหมายหลัก คือ การดำรงรักษาพลังกายและพลังใจของกำลังรบให้สามารถปฏิบัติภารกิจได้จนบรรลุวัตถุประสงค์ ตามยุทธศาสตร์ของ

กองทัพเรือ (เอกสารอ้างอิงกองทัพเรือทางด้านการแพทย์ อทร. 9301, 2556, หน้า 1-3) มีการสร้างเสริมสุขภาพ การมีสุขภาพดีทั้ง ทางกาย ทางใจ ทางเศรษฐกิจ สังคม และทางภูมิปัญญา จะเป็นพื้นฐานที่ทำให้กำลังพลของกองทัพเรือ สามารถพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งด้านอื่น ๆ ได้อย่างดี ซึ่งสัมพันธ์กับการให้ความหมายของความพร้อม คือ การที่บุคคลมีลักษณะความคล่องตัว กระตือรือร้น ในการทำงานมีความสามารถในการดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ ให้บรรลุผลสำเร็จในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง โดยอาศัยปัจจัยหลายประการ ได้แก่ วุฒิทางร่างกาย จิตใจ ปัจจัยแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ และประสบการณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ ประกอบกัน (เอมอร เสียงใหญ่, 2541, หน้า 12; รวีนาฎ โพธิ์ทอง, 2547, หน้า 20; รัตยา พัฒนารักษ์, 2549, หน้า 36-37) โดยองค์ประกอบของความพร้อม (วิมล ฉวีวงศ์พงษ์เดช, 2545, หน้า 31; พงษ์ศรี นวลสาร, 2550) ได้แก่ 1) ความพร้อมทางร่างกาย ได้แก่ การบรรลุนิติภาวะทางด้านร่างกาย รวมถึงความคล่องแคล่วว่องไว และอวัยวะที่ทำให้เกิดการปฏิบัติได้ดี 2) ความพร้อมทางสติปัญญา ได้แก่ ความสามารถในการรับรู้ ความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุมีผล 3) ความพร้อมทางจิตใจ อารมณ์ แรงจูงใจ และบุคลิกภาพ ได้แก่ ความมั่นคงทางอารมณ์ ความสนใจที่จะเรียนรู้ และความกระตือรือร้น และ 4) ความพร้อมทางด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การได้รับการอบรม การได้รับประสบการณ์ทางสังคม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรการเตรียมความพร้อมในด้านการทหาร ความรู้วัฒนธรรมในพื้นที่ และเตรียมความพร้อมส่วนบุคคลอย่างครบถ้วน

2. ทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรมีการปรับตัวทั้งด้านร่างกายและจิตใจให้เข้มแข็ง และหน่วยงานต้นสังกัดต้องมีระบบการให้คำปรึกษาอย่างทั่วถึง

3. กองทัพเรือควรออกแบบหรือจัดหา อาวุธยุทโธปกรณ์ที่มีความทันสมัย สะดวกต่อการใช้งาน และไม่ส่งผลกระทบต่อกำลังพล

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาการเตรียมความพร้อมของทหารที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยทั้ง 3 เหล่าทัพ เพื่อบูรณาการการเตรียมความพร้อมให้เป็นแนวทางร่วมกัน

2. ควรศึกษาความต้องการของข้าราชการทหารที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

3. ควรศึกษานโยบายในการจัดการสวัสดิการแก่ทหารที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ชายแดนให้สอดคล้องกับความต้องการและสภาพสังคม

บรรณานุกรม

กมล สดมณี. (2551). *ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ใน3จังหวัดชายแดนภาคใต้ กองพลทหารราบที่ 2 กองพันทหารราบที่ 1 รักษาพระองค์*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการโครงการ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

กรมแพทย์ทหารเรือ. (2556). *ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพจิตและยาเสพติดสำหรับกำลังพลสายแพทย์*. กรุงเทพฯ: กรมแพทย์ทหารเรือ.

กระทรวงกลาโหม. (2551). *การป้องกันประเทศไทย*. สถาบันวิจัยทางยุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการกองทัพไทย.

กฤษฎา บุญประกอบ. (2551). *ศึกษาความเครียดในการปฏิบัติงานของทหารสังกัดมณฑลทหารบกที่ 42 ในพื้นที่3 จังหวัดชายแดนภาคใต้*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.

กองทัพเรือ. (2552). *แผนยุทธศาสตร์กองทัพเรือ 2553-2556*. เข้าถึงได้จาก http://www.navy.mi.th/ncd/main/knowledge/store_knowledge/p181209111635.pdf

กองทัพเรือ. (2556). *เอกสารอ้างอิงกองทัพเรือทางด้านการแพทย์ อทร. 9301*. ม.ป.ท.

กองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด. (2552). *ประวัติกองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด*. เข้าถึงได้จาก http://www.ctbdc.navy.mi.th/index_11.php

กันยา สุวรรณแสง. (2533). *การพัฒนาบุคลิกภาพและการปรับตัว*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บำรุงสาส์น.

กุนนที นวลสุวรรณ, อายุพร ประสิทธิเวชชากูร, และองค์อร ประจันเขตต์. (2555). ความเครียดและวิธีเผชิญความเครียดของพลทหารใหม่. *วารสารพยาบาลทหารบก, 13*(2), 72-81.

โกศล วงศ์สวรรค์ และสถิต วงศ์สวรรค์. (2543). *ปัญหาสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.

คณาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย. (2555). *เศรษฐศาสตรในชีวิตประจำวัน*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.

คณิน ชุมวรฐายี และภิสักก์ ก้อนเมฆ. (2553). *ระบบบริการสุขภาพเพื่อความพร้อมของกองทัพเรือ*. กรุงเทพฯ: กรมแพทย์ทหารเรือ.

จรัส รัชกุล. (2549). *ทัศนะต่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการแสดงบทบาทและการปรับตัวของอาสาสมครสาธารณสุข กรณีศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

จินตนา ศิริศักดิ์วุฒิกร. (2549). *ประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ทฤษฎีการปรับตัวของรอยในมารดาวัยรุ่น วิทยาลัยแพทยศาสตร์กรุงเทพมหานครและวชิรพยาบาล*. ปริญญานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสุขศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

จิระสุข สุขสวัสดิ์ และอรัญญา ตุ้ยคัมภีร์. (2553). ประสบการณ์ความรุนแรง การเผชิญปัญหาและความสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย: การวิจัยนำร่องแบบผสานวิธี. *วารสารประชากรศาสตร์, 26*(1) 22-48.

จีระศักดิ์ เจริญพันธ์. (2553). *การจัดการสาธารณสุขในชุมชน* (พิมพ์ครั้งที่ 8). มหาสารคาม: สารคามการพิมพ์.

ฉวีวรรณ สัตยธรรม. (2541). *การพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต* (พิมพ์ครั้งที่3). นนทบุรี: โครงการสวัสดิการวิชาการสถาบันพระบรมราชชนก.

ชวลิต โภชพันธ์. (2543). *ผลการดำเนินการแก้ไขปัญหาผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและสังคมมาจากการดำเนินนโยบายพัฒนานิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด: ศึกษากรณีโรงเรียนมาบตาพุดพันพิทยาคาร*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการนโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.

ชาย โพธิสิตา. (2549). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 2) กรุงเทพฯ: อัมรินทร์พริ้นติ้ง.

ชิดชนก ชัยธนามี. (2552). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับกำลังขวัญในการปฏิบัติงานราชการสนาม 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ยะลา ปัตตานี นราธิวาส) ของข้าราชการตำรวจตระเวนชายแดน กองบังคับการสนับสนุนทางอากาศ (ค่ายนเรศวร) กรณีศึกษา กองกำกับการสนับสนุนทางอากาศ*. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ชูเกียรติ จงเกียรติสกุล. (2553). *กระบวนการปรับตัวของทหารผ่านศึกพิการ*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรเพื่อความมั่นคง, คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.

ฐาศุกร์ จันประเสริฐ และณัฐพงษ์ ธรรมรักษาสิทธิ์. (2557). การถ่ายทอดทางสังคมเชิงวิชาชีพ: กระบวนการพัฒนาสู่ความเป็นมืออาชีพในชีวิตการทำงาน. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์*, *21*(1), 194-205.

ณรงค์ โพธิ์พฤกษานันท์. (2555). *สังคมกับเศรษฐกิจ*. ปทุมธานี: พูลสวัสดิ์ พับลิสชิ่ง.

ดวลพงศ์ พงศ์สยาม. (2552). *มานุษยวิทยาสุขภาพ*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พริ้นติ้ง เฮาส์.

ดิเรก พรมบาง. (2551). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อขวัญของกำลังพลกองทัพบกที่ปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.

เด่นเดชา ประทุมเพ็ชร. (2544). สุขภาพจิตในกองทัพเรือ. *วารสารนาวิกศาสตร์, 48*(12), 47-51.

ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. (2556). *ทฤษฎีองค์กร มุมมองต่างกระบวนทัศน์*. กรุงเทพฯ: ดี เค ปริ้นติ้งเวิลด์.

เทอดศักดิ์ เดชคง. (2542). ความฉลาดทางอารมณ์กับการศึกษายุคใหม่. *วารสารวิชาการ, 2*(1), 62.

ธีระ กรใหม่. (2553). *การจัดการเชิงกลยุทธ์ของทหารในจังหวัดชายแดนภาคใต้*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

นงนุช บุญยัง, ประไพพรรณ ศิริพันธ์บุญ, และศศิธร พุมดวง. (2549). *รายงานการวิจัยผลกระทบของสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อความเครียด การปรับตัวต่อความเครียด คุณภาพชีวิตและการบริหารการพยาบาลตามการรับรู้ของผู้บริหารการพยาบาลในจังหวัดชายแดนภาคใต้*. สงขลา: ภาควิชาบริหารการศึกษาพยาบาลและบริการการพยาบาล มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

นพมาศ อุ้งพระ (ธีระเวคิน). (2551). *ทฤษฎีบุคลิกภาพและการปรับตัว* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

นภดล ปัญญาโฉม. (2558). วันคล้ายวันสถาปนาศูนย์การฝึก หน่วยบัญชาการนาวิโยธิน ครบรอบปีที่ 59. *วารสารนาวิกโยธิน, 59*(7), 8-10.

นิภา นิธยายน. (2530). *การปรับตัวและบุคลิกภาพจิตวิทยาเพื่อการศึกษาและชีวิต*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

นิศาชล กิจชระภูมิ. (2556). *การเตรียมความพร้อมเพื่อรับเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำผิดกลับสู่ชุมชน กรณีศึกษา ศูนย์ฝึกและอบรมเยาวชน เขต 5 (จังหวัดอุบลราชธานี)*. วิทยานิพนธ์คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

นุชนาถ แก้วมาตร. (2556). *แนวคิดพื้นฐานทางด้านสุขภาพจิต*. ชลบุรี: คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

บุญเลิศ สดสุภาพ. (2551). *มานุษยวิทยาสุขภาพ*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พริ้นติ้ง เฮาส์.

ปนัดดา ดิสสกุล. (2550). การน้อมนำพระราชดำรัส “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ในการเข้าใจในสถานการณ์และแนวทางแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้.ใน *เอกสารแสดงผลงานคำขอประเมินเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษาด้านความมั่นคง*.

ปนัดดา ภู่เจริญศิลป์, เยาวลักษณ์ อภิชาตวัลลภ, และ ดุษฎี อายุวัฒน์. (2555). การจัดการความเสี่ยงทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของชุมชนชายแดนไทย-ลาว. *วารสารสังคมลุ่มน้ำโขง, 8*(2), 47-70.

ประเวศ วะสี. (2543). *สุขภาพในฐานะอุดมการณ์ของมนุษย์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพ.

ประเวศสุทธิ สุทธิประภา. (2552). *ปัจจัยที่มีผลต่อขวัญและกำลังใจของทหารที่ไปปฏิบัติงานใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้: หน่วยเฉพาะกิจปัตตานี 23 จังหวัดปัตตานี*. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

ประสาน เห็นประเสริฐ. (2553). *ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของทหารที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนใต้ กรณีศึกษากองพลทหารราบที่ 4 ที่ปฏิบัติภารกิจในจังหวัดชายแดนภาคใต้*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ประสิทธิ์ ตงยิ่งศิริ. (2542). *การวิเคราะห์ผลกระทบของโครงการต่อสิ่งแวดล้อม*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ปิ่นกนก วงศ์ปิ่นเพ็ชร. (2551). *สภาพแวดล้อมในการทำงานและคุณลักษณะส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผลลัพธ์ของการปรับตัวในการทำงานของนายทหารชั้นประทวนของกองทัพบกที่บรรจุเข้ารับราชการใหม่สังกัดเหล่ากำลังรบ: การศึกษา 3 ระยะ*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2530). *สุขภาพจิตเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตการพิมพ์.

ผู้จัดการออนไลน์. (2555). *ผลวิจัยเผย "ทหารอเมริกัน" ฆ่าตัวตายเพิ่ม 80% หลังเกิดสงครามอิรัก*. เข้าถึงได้จาก http://maneger.co.th/ around/ viewnews.aspx?News

ผู้จัดการออนไลน์. (2556). *งานวิจัยชี้ ทหารมะกัน"ฆ่าตัวตาย" มากขึ้นเรื่อย ๆ เพราะ"ป่วยทางจิต"*. เข้าถึงได้จาก http://maneger.co.th/ around/ viewnews.aspx?News

พงษ์ศรี นวลสาร. (2550). *การศึกษาทัศนะของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ที่มีต่อการเตรียมความพร้อมด้านการฝึกอาชีพให้แก่ผู้ต้องขังพ้นโทษ*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารงานยุติธรรม, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พจนา เปลี่ยนเกิด. (2552). *ปัจจัยทำนายความเครียดของทหารที่ปฏิบัติงานในอำเภอศรีสาคร จังหวัดนราธิวาส*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พวงเพ็ญ ชุณหปราณ และสุกัญญา แสงมุกข์. (2543). *การปรับตัวของสตรีที่เลี้ยงบุตรตามลำพังในชุมชนเมือง กรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

พัทยา สายหู. (2526). *ความเข้าใจเกี่ยวกับกลไกของสังคม*. กรุงเทพฯ: พิฆเณศ.

พิชญาวดี กงบุราณ. (2551). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของพลทหารใหม่กองประจำการสังกัดกองพันทหารราบที่ 3 กรมทหารราบที่1 มหาดเล็กรักษาพระองค์*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พิชัย ผกาทอง. (2547). *มนุษย์กับสังคม*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พิบูล ทีปะปาล. (2550). *พฤติกรรมองค์การสมัยใหม่*. กรุงเทพฯ: อมรการพิมพ์.

พิมพ์พรรณ ศิลปะสุวรรณ. (2548). *แนวคิดหลักการ การพยาบาลอาชีวอนามัย ทฤษฎีและการปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: เจริญดีการพิมพ์.

ไพบูลย์ ชาวสวนศรีเจริญ. (2555). ปัจจัยที่มีผลต่อความสุขในการปฏิบัติงานของกำลังคนด้านสุขภาพในพื้นที่3จังหวัดชายแดนภาคใต้. *วารสารการพยาบาลและการศึกษา, 5*(2), 14-28.

ภัคพล สนิทสม และณัฐพล จารัตน์. (2558). คุณลักษณะผู้นำทางทหารที่พึงประสงค์ของกองทัพไทย. *วารสารนักบริหาร, 35*(1), 75-86.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2533). *จิตวิทยาและสังคมวิทยาพื้นฐานเพื่อการแนะแนว*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อความมั่นคงของชาติ. (2555). *ยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อความมั่นคงของชาติ พ.ศ. 2555-2559*. เข้าถึงได้จาก http://www.nsc.go.th

รวีนาฏ โพธิ์ทอง. (2547). *แนวทางพัฒนาการเตรียมความพร้อม ในการประกอบอาชีพในสถานสงเคราะห์เด็กและเยาวชน สังกัดป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้าหญิงและเด็ก*. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

รัตยา พัฒนรักษ์. (2549). *ความพร้อมในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของชุมชน: ศึกษากรณีเฉพาะชุมชนบ้านนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา*. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ราชบัณฑิตสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.

ราณี หัสสรังสี. (2552). *ฝนกลางไฟ: พลังชีวิต พลังใจ ห้าสิบเสียงจากผู้หญิงชายแดนใต้* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: คณะทำงานวาระทางสังคม สถาบันวิจัยทางสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วนิภา ว่องวัจนะ. (2535). *ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพการทำงาน ความเครียดในงาน ภูมิหลัง กับความสามารถในการทำงานตามการรับรู้ของตนเองของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล, คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์. (2548). *จิตวิทยาการปรับตัว* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.

วสุธร ตันวัฒนกุล. (2547). *สุขภาพและการพัฒนาสุขภาพ*. ชลบุรี: คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

วันชัย ศรีวงษ์ญาติดี .(2554). *ที่มีผลต่อการขับเคลื่อนหมู่บ้านในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีความเข้มแข็ง*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารจัดการสาธารณะ, คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วิฑูรย์ สิมะโชคดี และวีรพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์. (2548). *วิศวกรรมและการบริหารความปลอดภัยในโรงงาน* (พิมพ์ครั้งที่ 20). กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรกลุ่มการป้องกันประเทศ. (2548). เอกสารกลุ่มคลังสมองเพื่อสังคม. *ใน สรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการทางสมองมหาดไทยเพื่อแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้*. ม.ป.ท.

วิมล ฉวีวงศ์พงษ์เดช. (2545). *ความพร้อมในการดำเนินชีวิตภายนอกของผู้ต้องขังเรือนจำกลางคลองเปรมก่อนได้รับการปล่อย*. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วิไลพร มณีพรรณ. (2539). *ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและสภาพแวดล้อมในการทำงานกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ของพยาบาลประจำการโรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล, คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา. (2555). *สุขวิทยาจิต*. กรุงเทพฯ: พริ้นท์ (1991).

วีณา เที่ยงธรรม. (2548). *การวิจัยทางการพยาบาล: แนวคิดและการปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: สร้างสื่อ.

วีระ เขื่องศิริกุล. (2554). จิตเวชศาสตร์ทหาร. *วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย, 56*(4), 339-344.

วีระ ไชยศรีสุข. (2539). *สุขภาพจิต*. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อแกรมมี่.

ศศินา ภารา. (2550). *ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: เอ็กซเปอร์เน็ท.

ศิระวุธ วะน้ำค้าง. (2550). *ขวัญและกำลังใจของครอบครัวนายทหารชั้นประทวนซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ศึกษากรณี: กรมทหารราบที่ 21 รักษาพระองค์ฯ*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.

สนธยา พลศรี. (2541). *สังคมวิทยาเบื้องต้น*. สงขลา: สถาบันราชภัฏสงขลา.

สมชัย บวรกิตติ, โยธิน เบญจวัง, และปฐม สวรรค์ปัญญาเลิศ. (2542). *ตำราอาชีวเวชศาสตร์*. กรุงเทพฯ: เจ เอส เค การพิมพ์.

สมถวิล เมืองพระ. (2537). *การศึกษาพฤติกรรมอนามัยของคนงานในระดับปฏิบัติการเรื่องการป้องกันอุบัติเหตุเนื่องจากการทำงาน: ศึกษาเฉพาะกรณีอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์จากโลหะ เครื่องจักร และอุปกรณ์ เขตอำเภอบางประกง จังหวัดฉะเชิงเทรา*. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สมพงษ์ ชูมาก. (2540). *ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศยุคปัจจุบัน (ทศวรรษ 1990 และแนวโน้ม)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมหมาย แจ่มกระจ่าง. (2548). *การบริหารและการจัดการโครงการฝึกอบรม*. ชลบุรี: ภาควิชาการศึกษานอกระบบ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

สรวุท ชวนะ. (2550). *ทหารกับการแก้ปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารจัดการสาธารณะสำหรับนักบริหาร, คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สาคร สุขศรีวงศ์. (2550). *การจัดการ: จากมุมมองนักบริหาร* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: จี พี ไซเบอร์พริ้นท์.

สำนักราชเลขาธิการ. (2539). *ประมวลพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

สำนักสภาความมั่นคงแห่งชาติ. (2555). *ยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อความมั่นคงของชาติ พ.ศ. 2555-2559*. เข้าถึงได้จาก http://www.nsc.go.th

สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า. (2552). *รายงานปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้: บทวิเคราะห์และแนวทางแก้ปัญหาเชิงรุกที่ยั่งยืนด้วยสันติวิธี* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ส.เจริญการพิมพ์.

สินี นวนเปียน, ปราโมทย์ ทองสุข, และจิรพรรณ พีรวุฒิ. (2556). ผลกระทบจากการปฏิบัติงานของพยาบาลงานอุบัติเหตุ-ฉุกเฉิน ภายใต้สถานการณ์ไม่สงบในโรงพยาบาลชุมชนสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย และการรับรู้การจัดความปลอดภัยของหัวหน้างาน. *วารสารวิจัยสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 6*(1), 81-90.

สุจิตรา เหลืองอมรเลิศ. (2537). *ทฤษฎีการปรับตัวของรอย: แนวคิดการนำไปใช้*. ขอนแก่น: ภาควิชาการพยาบาลศาสตร์อายุรศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สุชา จันทร์เอม. (2544). *จิตวิทยาทั่วไป* (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพาณิชย์.

สุทิน สนองผัน. (2555). กระบวนการแห่งความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย, 4*(2), 31-45.

สุนีย์ เครานวล, อุไร หัตถกิจ, และอุมาพร ปุญญโสพรรณ. (2552). ผลกระทบของสถานการณ์ความไม่สงบส่งผลต่อพยาบาลที่ปฏิบัติหน้าที่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. *วารสารรามาธิบดี, 15*(2), 284-298.

สุรชาติ บำรุงสุข. (2546). *สงครามใหม่: กระบวนทัศน์ความมั่นคงไทยในโลกที่เปลี่ยนแปลง*. กรุงเทพฯ: อนิเมท พริ้นท์ แอนด์ ดีไซน์.

สุวัจน์ สงวนวงศ์. (2540). *สิ่งแวดล้อมและการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มิตรสยาม.

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2555). *จิตวิทยาเพื่อการฝึกอบรมผู้ใหญ่* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อนามัย เทศกะทึก. (2555). *การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อภินันท์ แจ่มแจ้ง. (2553). *การพัฒนาสมรรถนะและตัวชี้วัดของอาสาสมัครทหารพรานในพื้นที่จังหวัด ชายแดนภาคใต้*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐศาสตร์, คณะรัฐประศาสนศาสตร์, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

อรอนงค์ น้อยวงศ์. (2541). *กัมพูชานโยบายต่างประเทศสมัย พลเอกเปรม ติณสูลานนท์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

อัมพร สุคันธวณิช และศรีรัฐ โกวงศ์. (2552). *มนุษย์กังสังคม* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อารีวรรณ อ่วมตานี. (2553). *การวิจัยเชิงคุณภาพทางการพยาบาล* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อำนวย วงษ์พานิช. (2549). *การศึกษาผลกระทบทางสังคมอันเนื่องมาจากโครงการก่อสร้างท่อส่งก๊าซธรรมชาติที่มีผลต่อประชาชนตามแนววางท่อส่งก๊าซธรรมชาติ: กรณีศึกษาในพื้นที่อำเภอพานทองและอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.

อำพล จินดาวัฒนะ. (2547). *การสร้างสุขภาพประชาชนไทย อดีตสู่อนาคต*. นนทบุรี: สถาบันพระบรมราชชนก.

อิสรา รักษ์กุล. (2554). ภาวะสุขภาพจิตและทัศนคติของกำลังพลกองทัพบกที่ปฏิบัติภารกิจในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้. *เวชสารแพทย์ทหารบก, 64*(2), 67-74.

อุบลพรรณ ธีระศิลป์. (2549). ความเครียด ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดและการจัดการกับความเครียดในกลุ่มที่สามีไปราชการสนาม. *วารสารพยาบาลกองทัพบก, 7*(1), 76.

เอมอร เสียงใหญ่. (2541). *การเตรียมความพร้อมให้ผู้ต้องขังเพื่อกลับเข้าสู่สังคมปกติ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.

Alderfer, C. P. (1972). *Existence: Relatedness and growth, human needs in organizational setting*. New York: Free Press.

Andrew, H., & Roy, S. C. (1991). *The Roy's adaptation model: The definitive statement*. California: Appleton & Lange.

Anderson, J. (2002). *Transnational democracy political spaces and border crossings.* London: Routledge.

Arkoff, A. (1968). *Adjustment and mental health*. New York: McGraw-Hill.

Bass, B. M. (1960). *Leadership psychology and organizational behavior*. New York: Harper and Row.

Brown, A. W., & Moberg, D. J. (1980). *Organization theory and management: A nacro approach*. New York: John Wiley and Son.

Burghardt, A. F. (1996). *Boundaries: Setting limits to political areas.* n.p.

Coleman, J. C., & Hammen. (1981). *Abnormal psychology and modern life*. Bombay: D.B. Tarapore vala.

Dawis, R. V. (1994). *The minnesota theory of work adjustment.* Minneapolis: University of Minnesota Press.

Dubrin, A. (1990). *Effective business psychology*. Reston: Reston.

Dye, T. R. (1982). *Understanding public policy*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

Fromm, E. (1955). *The sane society*. New York: Holt, Rinehart & Winston.

Herzberg, F. B., Mausmner, & Synderman, B. B. (1959). *The motivation to work*. New York: John Wiley and Sons.

Jensen, P. S. (1996). Practical approaches to research with children in violent setting. New Haven: Yale University Press.

Knowles, M. (1984). *The adult learner: A neglected species.* Houston: Gulf.

Lasarus, R. S. (1969). *Pattern of adjustment and human effectiveness*. New York: McGraw-Hill.

Lasarus, R. S., & Folkman, S. (1984). *Stress appraisal and coping*. New York: Springer.

Lijun Xiao., Jing Han., & Jian Han. (2011). The adjustment of New Recruits to military life in the Chinese: The longitudinal predictive power of MMPI-2. *Journal of Career Assessment, 19*(4), 392-404.

Linccoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. Beverly Hills, California: Sage.

Lisa, M. (2013). What pre-deployment and early post-deployment factor predict health function after combat deployment?: A prospective longitudinal study of operation enduring freedom (OIF) soldiers. *Health and Quality of life outcomes, 11*, 1-9.

Maslow, A. H. (1970). *Motivation and personality*. New York: Harper and Row.

McKim, S. J. (2003). Health work environment. *Nurse leader (July-August),*15-22.

Morrhead, G., & Griffin, R. W. (1998). *Organization behavior.* Boston and New York: Houghton Miffin.

Owen, K.S., Hoffmam, R. R., & Knapp, D. J. (2005). U*.S. Army force selection and classification research*. Arlington, USA: U.S. Army research Institute for the Behavioral and Social Sciences.

Padden, D. L. (2006). *The effect of perceived stress, coping behavior, previous deployment separation and defined health promoting behaviors on general well being in female spouses of active duty military personnel during deployment separation.* Retrieved from http://proquest.umi.com

Roy, C., & Roberts, S. (1981). Theory construction in nursing: An adaptation model. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

Robbins, S. P. (2000). *Organization behavior*. New Jersey: Prentice-Hall.

Roy, C. (1984). *Introduction to nursing: An adaptation model* (2nd ed.). Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

Roy, Callista., & Andrews, H. A. (2009). *The Roy adaptation model* (3rd ed.). New Jersey: Pearson Education.

Selye, H. (1976). *The stress of life*. New York: McGraw-Hill.

Simmons, A., & Yoder, L. (2013). *Military resilience: A concept analysis*. *Nursing Forum, 48*(1), 148.

Strauss, A., & Corbin, J. (1998). *Basics qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory*. Thousand Oaks: Sage.

The Government of Ontario. (2002). *What is a hazard?*. Retrieved from http://www.worksmartontario.gov

Warshaw, J. L. (1979). *Managing Stress*. New York: John Wiley.

Watts, J. (2000). Japan's hibakusha battle the effects of US nuclear bombs. *Journal of Nursing,* 16, 1009.

Winichakul, T. (1994). *Siam mapped: A history of the geo-body of a nation*. Chiang Mai: Silkworm.

Worchel, S., & Goethalo, G. R. (1989). *Adjustment path way to personal growth*. New Jersey: Prentice Hall.

Yamada, M., & Izumi, S. (2002). Psychiatric squeal in atomic bomb survivors in Hiroshima and Nagasaki two decades after the explosions. *Social Psychiatrist Epidemiology, 37*, 409-415.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- ตารางแสดงรายละเอียดผู้ให้ข้อมูล
- แบบรายงานผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย
- ใบอนุญาตในการขอเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย
- ใบยินยอมให้ใช้ชื่อสถาบันและเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ตารางที่ 2 แสดงรายละเอียดผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1-13 ประกอบด้วยข้อมูลส่วนบุคคล และการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

ผู้ให้ข้อมูล	ข้อมูลส่วนบุคคล	การปฏิบัติหน้าที่
ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1	1. ข้าราชการทหารชั้นสัญญาบัตร 2. อายุ 45 ปี 3. สถานภาพ คู่ 4. บทบาทในครอบครัว หัวหน้าครอบครัว 5. ระดับการศึกษา ปริญญาตรี 6. ศาสนาพุทธ 7. ภูมิลำเนาเดิม ภาคเหนือ 8. ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่เป็นระยะเวลารวม 5 ปี 9. รายได้รวม 70,000-80,000 บาท/ เดือน	การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย 1. ผู้บังคับการกอง นายทหารยุทธการ 2. การดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและการพัฒนาสภาพแวดล้อมของชุมชน โดยทำงานด้านพัฒนาร่วมกับอำเภอ เจ้าหน้าที่ตำรวจและหน่วยงานของรัฐอื่น ๆ ในพื้นที่ 3. ดูแลด้านการบริหารงานและนโยบายของหน่วยและ ควบคุมกำกับการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา
ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2	1. ข้าราชการทหารชั้นสัญญาบัตร 2. อายุ 45 ปี 3. สถานภาพ คู่ 4. บทบาทในครอบครัว หัวหน้าครอบครัว 5. ระดับการศึกษาปริญญาตรี 6. ศาสนาพุทธ 7. ภูมิลำเนาเดิม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย 1. ผู้บังคับหมวดปืนเล็ก ดูแลตำบลบาเจาะ ตำบลกาเยาะมาดี ดูแลความปลอดภัยเส้นทางหลัก เส้นทางรอง ตลอดจนในอำเภอที่รับผิดชอบ 2. การทำถนนให้ปลอดภัย ช่วงเวลา 06.30-09.00 น. วันจันทร์ ถึงวันศุกร์ เป็นงานปฏิบัติประจำวัน เป็นช่วงเวลาที่เด็กต้องไปโรงเรียนและมีการเรียนการสอน และเป็นช่วงเวลาทำงาน ของประชาชน ลาดตระเวนตรวจถนนเพื่อดูวัตถุต้องสงสัยและวางกำลังในจุดเสี่ยง และดูแลในช่วงเวลา 15.00-17.00 น. เป็นช่วงเวลาเลิกงาน มีการดูแลถนนอีกครั้ง

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ผู้ให้ข้อมูล	ข้อมูลส่วนบุคคล	การปฏิบัติหน้าที่
	8. ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ระยะเวลารวม 7 ปี 9. รายได้รวมของครอบครัว 40,000 บาท /เดือน	มีการเฝ้าครูและโรงเรียน และดูและความสงบโดยทั่วไป นอกจากนี้ต้องดูแลความปลอดภัยของครูกรณีที่มีภารกิจไปสถานที่ทั้งในและนอกเวลาราชการ, ดูแลการบิณฑบาตของพระสงฆ์ในเขตตัวเมือง (ถ้าไม่ใช่เขตในเมืองจะงดบิณฑบาต) กรณีถ้ามีกิจนิมนต์ก็ต้องดูแลระหว่างไปกิจนิมนต์ร่วมด้วย โรงเรียนที่มีครูพุทธอยู่จะเน้นดูแลเป็นพิเศษ จัดกำลังทหารพื้นที่ละ 8 คน และแบ่งกำลังไปตามพื้นที่ นอกจากนี้ยังรับมอบภารกิจการปฏิบัติหน้าที่จากผู้บังคับบัญชาและแจกจ่ายให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาด้วย
ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3	1. ข้าราชการทหารชั้นประทวน 2. อายุ 40 ปี 3. สถานภาพ หย่า 4. บทบาทในครอบครัว สมาชิกในครอบครัว 5. ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 6 6. ศาสนาพุทธ 7. ภูมิลำเนาเดิม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 8. ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ระยะเวลารวม 8 ปี 9. รายได้รวม 20,000 บาท/เดือน	การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย 1. เสมียนกองร้อย และธุรการด้านการข่าว 2. งานด้านพิมพ์ข่าว ส่งถึงหน่วยแม่โดยตรง ทำงานด้านการข่าวต้องรู้เชิงลึก ต้องหาข่าวพื้นที่ ข่าวสารจากหน่วยเหนือ หน่วยข้างเคียง ข่าวสารจากผู้ก่อการร้ายที่กลับใจ เพื่อนำมาประมวลผล เพื่อให้หัวหน้า สายข่าวมาประมวลข่าวอีกครั้ง เพื่อนำมาเตรียมการวางแผน ประเมินสถานการณ์ว่าจะเกิดอะไรขึ้นที่ไหนเมื่อไหร่ อย่างไรและจะมีการเตรียมการไว้ล่วงหน้า งานข่าว เป็นงานที่มีความเสี่ยง มีการปลอมตัวไปหาข่าวในพื้นที่เสี่ยง 3. งานด้านการลาดตระเวนในช่วงเวลา เช้าและช่วงเวลาบ่าย ปฏิบัติหน้าที่นอกฐาน เช่น ตั้งฐานที่พักบริเวณ วัด โรงเรียน หรือตามที่หน่วยกำหนด

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ผู้ให้ข้อมูล	ข้อมูลส่วนบุคคล	การปฏิบัติหน้าที่
ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4	1. ข้าราชการทหารชั้นประทวน 2. อายุ 36 ปี 3. สถานภาพ โสด 4. บทบาทในครอบครัวหัวหน้าครอบครัว 5. ระดับการศึกษา ปริญญาตรี 6. ศาสนาพุทธ 7. ภูมิลำเนาเดิม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 8. ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ระยะเวลารวม 7 ปี 9. รายได้รวม 20,000 บาท/เดือน	การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย 1. หัวหน้าชุดปฏิบัติงานการลาดตระเวน 2. จัดชุดหมุนเวียน การ รักษาความปลอดภัยครูและคนทั่วไป ตรวจถนน ตรวจเส้นทาง อยู่ในพื้นที่ห้วงเวลา 07.00-09.00 น. และ 15.00-17.00 น.รักษาความปลอดภัยช่วงเย็น เมื่อมีภารกิจพิเศษโดยการตรวจถนนหรือรักษาความปลอดภัย ณ สถานที่ที่จัดงานต่าง ๆ มีชุดปฏิบัติงานทั้งหมด 3 ชุด ปฏิบัติงานอาทิตย์ละประมาณ 3 ครั้ง หมุนเวียนกันไป มีการรักษาความปลอดภัยทุกวัน วันจันทร์ถึงวันอาทิตย์ กรณีมีการปิดล้อมพื้นที่ต้องเข้าไปทำหน้าที่ปิดล้อม เข้าไปตรวจค้นบ้านผู้ต้องสงสัย และทำหน้าที่ปฏิบัติการจิตวิทยาสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน กรณีเป็นชุดปฏิบัติการอยู่ฐานจะทำการเฝ้าฐานที่ตั้งฟังวิทยุและข่าวสารต่าง ๆ เพื่อประเมินสถานการณ์
ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5	1. ข้าราชการทหารชั้นสัญญาบัตร 2. อายุ 45 ปี 3. สถานภาพ คู่ 4. บทบาทในครอบครัวหัวหน้าครอบครัว 5. ระดับการศึกษา ปวส. 6. ศาสนาพุทธ	การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย 1. หัวหน้าชุดลาดตระเวน 2. ทำงานเป็นหน่วยรักษาความปลอดภัย บุคคลสำคัญ และคอยดูแลผู้ใหญ่เมื่อไปสถานที่ต่าง ๆ ให้การรักษาความปลอดภัยแก่ชุดอำนวยการของหน่วยในการปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่นอกหน่วยโดยปฏิบัติตามแผนงานที่ได้ระบุตามตารางงาน การรักษา

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ผู้ให้ข้อมูล	ข้อมูลส่วนบุคคล	การปฏิบัติหน้าที่
	7. ภูมิลำเนาเดิม ภาคตะวันออก 8. ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ ระยะเวลารวม 7 ปี 9. รายได้รวม 40,000 บาท/เดือน	ความปลอดภัย ในเขตรับผิดชอบของตัวเอง ทั้งนอกฐานที่ตั้งและในฐานที่ตั้ง และรักษาความปลอดภัยเส้นทางการเดินทาง
ผู้ให้ข้อมูล รายที่ 6	1. ข้าราชการทหาร ชั้นสัญญาบัตร 2. อายุ 42 ปี 3. สถานภาพ คู่ 4. บทบาทในครอบครัว หัวหน้าครอบครัว 5. ระดับการศึกษา ปริญญาตรี 6. ศาสนาพุทธ 7. ภูมิลำเนาเดิม ภาคเหนือ 8. ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ ระยะเวลารวม 7 เดือน 9. รายได้รวม 35,000 บาท/เดือน	การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย 1. รองหัวหน้าชุดทำลายล้างวัตถุระเบิด 2. กรณีถ้ามีวัตถุระเบิดหรือวัตถุต้องสงสัย ก็จะมีการแจ้งมาทางหน่วย เช่น พบวัตถุระเบิด หรือวัตถุต้องสงสัย จากนั้นทางหน่วยจะจัดเข้าหน้าที่ชุดปฏิบัติการออกไปตรวจสอบและเก็บกู้ระเบิด นอกจากนี้ มีการประสานงานร่วมกับส่วนราชการภายนอกกองทัพเรือด้วย
ผู้ให้ข้อมูล รายที่ 7	1. ข้าราชการทหาร ชั้นประทวน 2. อายุ 26 ปี 3. สถานภาพ โสด 4. บทบาทในครอบครัว สมาชิกในครอบครัว 5. ระดับการศึกษา ปริญญาตรี 6. ศาสนาพุทธ	การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย 1. ชุดปืนเล็ก 2. หน้าที่ตรวจเส้นทาง ลาดตระเวน ปิดล้อม เวลามีคำสั่งการปิดล้อม ปฏิบัติงานชุดดูแลครู หรือเมื่อมีคำสั่งพิเศษ

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ผู้ให้ข้อมูล	ข้อมูลส่วนบุคคล	การปฏิบัติหน้าที่
	7. ภูมิลำเนาเดิม ภาคตะวันออก 8. ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ ระยะเวลารวม 5 ปี 9. รายได้รวม 15,000 บาท/เดือน	3. ปฏิบัติหน้าที่ชุดกิจการพลเรือนทำหน้าที่เข้าไปพบปะประชาชนตามหมู่บ้าน หรือพบปะผู้นำท้องถิ่น สร้างความสัมพันธ์กับประชาชนในพื้นที่
ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8	1. ข้าราชการทหาร ชั้นประทวน 2. อายุ 44 ปี 3. สถานภาพ คู่ 4. บทบาทในครอบครัว สมาชิกในครอบครัว 5. ระดับการศึกษา ปริญญาตรี 6. ศาสนาพุทธ 7. ภูมิลำเนาเดิม ภาคตะวันออก 8. ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ ระยะเวลารวม 5 ปี 9. รายได้รวม 15,000 บาท/เดือน	การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย 1. ชุดปืนเล็ก 2. หน้าที่ตรวจเส้นทาง ลาดตระเวน ปิดล้อม เวลามีคำสั่งการปิดล้อม ปฏิบัติงานชุดดูแลครู หรือเมื่อมีคำสั่งพิเศษ 3. ปฏิบัติหน้าที่ชุดกิจการพลเรือนทำหน้าที่เข้าไปพบปะประชาชนตามหมู่บ้าน หรือพบปะผู้นำท้องถิ่น สร้างความสัมพันธ์กับประชาชนในพื้นที่
ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 9	1. ข้าราชการทหาร ชั้นประทวน 2. อายุ 52 ปี 3. สถานภาพ คู่ 4. บทบาทในครอบครัว หัวหน้าครอบครัว 5. ระดับการศึกษา ปริญญาตรี	การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย 1. หัวหน้าหน่วยปฏิบัติงานทางน้ำ 2. ดูแลการจัดกำลังพลเพื่อปฏิบัติหน้าที่ลาดตระเวน พิสูจน์ทราบ และปฏิบัติการทางน้ำ การให้การดูแลเมื่อกองทัพเรือร้องขอมีการดูแลช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางน้ำ การรักษาความปลอดภัยแก่พระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ผู้ให้ข้อมูล	ข้อมูลส่วนบุคคล	การปฏิบัติหน้าที่
	6. ศาสนาพุทธ 7. ภูมิลำเนาเดิมภาคตะวันออก 8. ปฏิบัติหน้าที่ในพื้น ระยะเวลา 1 ปี 9. รายได้รวม 35,000 บาท/ เดือน	
ผู้ให้ข้อมูล รายที่ 10	1. ข้าราชการทหาร ชั้นประทวน 2. อายุ 34 ปี 3. สถานภาพ คู่ 4. บทบาทในครอบครัว หัวหน้าครอบครัว 5. ระดับการศึกษา ปวส. 6. ศาสนาพุทธ 7. ภูมิลำเนาเดิมภาคตะวันออก 8. ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ ระยะเวลารวม 3 ปี 9. รายได้รวม 35,000 บาท / เดือน	การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย 1. ชุดรักษาความปลอดภัย หน่วยเคลื่อนที่เร็ว 2. การรักษาความปลอดภัย สำหรับบุคคลสำคัญ เช่น นายกรัฐมนตรี และเชื้อพระวงศ์ รักษาความปลอดภัยของบุคคลในค่าย (ค่ายจุฬาภรณ์) ให้การรักษาความปลอดภัย แก่ผู้บังคับบัญชาและฝ่ายอำนวยการเมื่อออก ปฏิบัติหน้าที่นอกพื้นที่ การรักษา ความปลอดภัยให้แก่หน่วยเก็บกู้วัตถุระเบิด กรณีออกไปเก็บกู้วัตถุระเบิดตามพื้นที่ต่าง ๆ ในหนึ่งชุดปฏิบัติงานมีเจ้าหน้าที่ประมาณ 5 คน ประกอบด้วย หัวหน้าชุด มีรองหัวหน้า ชุด เจ้าหน้าที่ลาดตระเวน และพลขับสำหรับ ขับรถหุ้มเกราะ
ผู้ให้ข้อมูล รายที่ 11	1. ข้าราชการทหาร ชั้นประทวน 2. อายุ 37 ปี 3. สถานภาพ โสด 4. บทบาทในครอบครัว สมาชิกครอบครัว 5. ระดับการศึกษา ปวส.	การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย 1. ชุดรักษาความปลอดภัย 2. รักษาความปลอดภัยวีไอพี หรือรักษา ความปลอดภัยผู้บังคับกรม รักษา ความปลอดภัยหน่วยเก็บกู้วัตถุระเบิด และทหารช่างที่เข้าทำการตรวจวัตถุระเบิด การปฏิบัติงานนอกพื้นที่ก็จะปิดล้อม

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ผู้ให้ข้อมูล	ข้อมูลส่วนบุคคล	การปฏิบัติหน้าที่
	6. ศาสนาพุทธ 7. ภูมิลำเนาเดิม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 8. ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ ระยะเวลารวม 4 ปี 9. รายได้รวม 20,000 บาท/เดือน	บ้านที่มีคำสั่งให้มีการปิดล้อมตรวจค้น และรักษาความปลอดภัยแก่ชุดแพทย์เมื่อออกไปปฏิบัติหน้าที่นอกหน่วย
ผู้ให้ข้อมูล รายที่ 12	1. ข้าราชการทหาร ชั้นประทวน 2. อายุ 44 ปี 3. สถานภาพ คู่ 4. บทบาทในครอบครัว หัวหน้าครอบครัว 5. ระดับการศึกษา ปริญญาตรี 6. ศาสนาพุทธ 7. ภูมิลำเนาเดิมภาคตะวันออก 8. ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ ระยะเวลารวม 2 ปี 9. รายได้รวม 27,000 บาท/เดือน	การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย 1. เจ้าหน้าที่ชุดลาดตระเวน 2. ชุดปฏิบัติงานการลาดตระเวน การปฏิบัติงานแต่ละครั้งจะได้รับมอบหมายหน้าที่โดยได้รับจากแต่หัวหน้าชุด หรือ เช่นถ้าออกลาดตระเวนในสถานที่ต่าง ๆ ต้องเตรียมอุปกรณ์พิเศษต่าง ๆ ตามความเหมาะสม เช่น ปืนที่เหมาะกับภารกิจ และได้รับหน้าที่เจ้าหน้าที่วิทยุสำหรับติดต่อสื่อสาร ในชุดปฏิบัติงานได้รับหน้าที่แตกต่างกันไป
ผู้ให้ข้อมูล รายที่ 13	1. ข้าราชการทหาร ชั้นประทวน 2. อายุ 42 ปี 3. สถานภาพ คู่ 4. บทบาทในครอบครัว หัวหน้าครอบครัว 5. ระดับการศึกษา ปริญญาตรี	การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย 1. เจ้าหน้าที่สื่อสาร 2. ดูแลงานด้านเอกสาร และข่าวสาร นอกจากนี้เมื่อปฏิบัติหน้าที่ในชุดปฏิบัติงานนอกพื้นที่จะทำงานด้านการติดต่อสื่อสารเกี่ยวกับการใช้รหัสลับในการติดติดต่อสื่อสาร ขณะปฏิบัติงานในพื้นที่เสี่ยงภัยร่วมด้วย

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ผู้ให้ข้อมูล	ข้อมูลส่วนบุคคล	การปฏิบัติหน้าที่
	6. ศาสนาพุทธ 7. ภูมิลำเนาเดิม ภาคใต้ 8. ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ระยะเวลารวม 4 ปี 9. รายได้รวม 25,000 บาท/เดือน	

แบบเสนอขอพิจารณาจริยธรรมการวิจัย **Ethic 01**

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

จริยธรรมการวิจัย คณะศึกษาศาสตร์
รับ.....วันที่.....
เวลา.....
ประชุม ครั้งที่...../.....

ชื่อนิสิต/ Name นางสาวโสภิดา ล่อใจ

หลักสูตร/ Program การศึกษาและการพัฒนาสังคม

☑ภาคปกติ/ Ordinary program ☐ภาคพิเศษ/ Special program

รหัสประจำตัว/ ID.No51811186 ภาควิชา/ Department.....

1. ขออนุมัติทำวิทยานิพนธ์ที่ Request to carry on thesis that

☑ ใช้มนุษย์หรือสัตว์ทดลองเป็นกลุ่มศึกษา/ Needs human or animal subjects to work with or affected by the study (ระบุ/ Specify).....

☐ *ไม่ใช้*มนุษย์หรือสัตว์ทดลองเป็นกลุ่มศึกษา (*ไม่ต้องทำข้อ 12-19*) Does not need human or animal

☑ *ไม่มี* ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม/ Does not affect to the environment

☐ *มี* ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น ใช้สารเคมีอันตราย สารกัมมันตรังสี เป็นต้น/ Effect to the environment

2. ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ (ภาษาไทย) Thesis title (in Thai) การเตรียมความพร้อมของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

3. ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ (ภาษาอังกฤษ) Thesis title (in English) Royal Thai Navy personnel preparation for mission in the southern province.

4. คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์/ Thesis advisory committee

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก/ Major advisor รศ.ดร.ศรีวรรณ ยอดนิล

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม/ Co-advisor รศ.ดร.สมมหาย แจ่มกระจ่าง

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม/ Co-advisor -

วันที่ส่งเค้าโครงฉบับสมบูรณ์ ณ คณะศึกษาศาสตร์/ Date of submission of the final copy of thesis proposal at the faculty of education 10 กุมภาพันธ์ 2559

5. ที่มาปัญหาการวิจัย/ Research rationale (ไม่เกิน 20 บรรทัด)

ทหารเป็นผู้ที่มีเกียรติและเป็นที่ยอมรับจากสังคมจะว่าต้องเป็นบุคคลที่มีความเสียสละและรับผิดชอบต่อสังคม หน้าที่หนึ่งที่สำคัญของทหารคือการป้องกันรักษาประเทศและพร้อมที่จะเสียสละชีวิตในการปฏิบัติหน้าที่ อย่างไรก็ตาม ภารกิจของทหารนั้นยังมีอีกมากมาย ครอบคลุมหลายมิติหลายด้านเพื่อความสงบสุขของสังคมและประเทศชาติ กองทัพเรือถือเป็นหน่วยงานหลักที่มีบทบาทในการป้องกันประเทศและความมั่นคงของรัฐ โดยเฉพาะความมั่นคงด้านเกาะแก่งและชายฝั่งทะเล กองทัพเรือมีการจัดวางกำลังดูแลทั้งทางทะเลด้านอ่าวไทยและทะเลอันดามัน รวมถึงพื้นที่ทางบก เพื่อรักษาผลประโยชน์ของชาติ รักษากฎหมาย ตั้งแต่เหนือสุดถึงใต้สุดของประเทศ ทั้งพื้นที่ทางทะเล และพื้นที่ทางบก โดยเฉพาะพื้นที่ชายแดนภาคใต้ซึ่งนับว่าเป็นพื้นที่ที่เข้าถึงได้ยาก ทั้งยังเป็นพื้นที่ล่อแหลมและอันตราย เป็นแหล่งรวมของปัญหาภัยคุกคามรูปแบบต่าง ๆ ทั้งจากภายนอกประเทศหรือภายในประเทศเองซึ่งเป็นอุปสรรคต่อความปกติสุขของประชาชน ดังเช่น เหตุการณ์รุนแรงในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ที่มีผู้บาดเจ็บ และเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก นับว่าเป็นพื้นที่ชายแดนที่รัฐบาลทุกรัฐบาลที่ผ่านมาให้ความสำคัญเร่งแก้ปัญหา ทหารที่ปฏิบัติงานตามแนวชายแดนนั้นต้องเผชิญเหตุการณ์หลายอย่าง เกิดความเครียดในระดับค่อนข้างสูง มีความคิดอัตโนมัติด้านลบ เกิดปัญหาด้านการจัดการกับอารมณ์ ความกลัว วิตกกังวลและขาดความมั่นคงในชีวิต บางรายพบภาวะผิดปกติทางจิต พบปัญหาที่ทำให้เกิดความเครียดความวิตกกังวล ได้แก่ เป็นห่วงครอบครัว การสื่อสารลำบาก ไม่สามารถติดต่อครอบครัวได้อย่างต่อเนื่องและความเสี่ยงในการปฏิบัติหน้าที่ในระดับสูง กองทัพเรือได้มีการจัดกำลังพลหมุนเวียนกันปฏิบัติราชการในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยเช่นกัน ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าการจะแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นกับทหารให้ลดน้อยลงนั้น ควรมีการเตรียมความพร้อมก่อนไปปฏิบัติการทางทหารให้แก่ทหารแต่ละนายและครอบครัว ซึ่งส่งผลดีทั้งด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิตของทหารเอง นำมาซึ่งความสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่ต่อตนเอง สังคม และกองทัพ ผลลัพธ์ดังกล่าวจะส่งผลต่อความมั่นคงของประเทศต่อไป

6. วัตถุประสงค์การวิจัย/ Objective

1. เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติหน้าที่ของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย

2. เพื่อศึกษาผลกระทบจากการปฏิบัติหน้าที่ของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย

3. เพื่อศึกษาการปรับตัวและแนวทางการเตรียมความพร้อมของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย

7. จำนวนและลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง/ Amount and characteristics of sample groups

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก

1.1 ผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์เชิงลึก

1.1.1 ข้าราชการทหารชั้นสัญญาบัตร ชั้นยศ เรือตรีถึงชั้นยศนาวาเอก โดยเป็นผู้ที่กำลังปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่มาแล้วไม่น้อยกว่า 6 เดือนหรือเคยปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่มาแล้วไม่น้อยกว่า 6 เดือน

1.1.2 ข้าราชการทหารชั้นประทวนชั้นยศจ่าตรีถึงพันจ่าเอกโดยเป็นผู้ที่กำลังปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่มาแล้วไม่น้อยกว่า 6 เดือนหรือเคยปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่มาแล้วไม่น้อยกว่า 6 เดือน

1.1.3 ครอบครัวของข้าราชการทหารสังกัดกองทัพเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่พักอาศัยตามภูมิลำเนา

1.1.4 ผู้ร่วมงานของข้าราชการทหารสังกัดกองทัพเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

1.1.5 ผู้บังคับบัญชาของข้าราชการทหารสังกัดกองทัพเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

1.2 ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) จำนวน 10 คน ประกอบด้วย จิตแพทย์ผู้ปฏิบัติงานหรือเคยปฏิบัติงานในการดูแลทหารที่ปฏิบัติราชการในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ จำนวน 1 คน พยาบาลที่ได้รับการอบรมเฉพาะทางสาขาจิตเวชศาสตร์ จำนวน 1 คน พยาบาลวิชาชีพประจำการผู้ปฏิบัติงานหรือเคยปฏิบัติงานในการดูแลทหารที่ปฏิบัติราชการในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ จำนวน 2 คน นักจิตวิทยาคลินิกผู้ปฏิบัติงานในการดูแลทหารที่ปฏิบัติราชการในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่ฝึกกำลังพลหลักสูตรนาวิกโยธิน จำนวน 1 คน และผู้ปฏิบัติงาน/ ผู้ที่เคยปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มาแล้วไม่น้อยกว่า 6 เดือน จำนวน 4 คน

8. ช่วงเวลาของการเก็บข้อมูล/ Time interval for data collection

เมษายน-พฤษภาคม 2559

9. สถานที่เก็บข้อมูล/ Places to perform the experiments

หน่วยเฉพาะกิจนาวิกโยธิน (ฉก.นย.ทร./ ฉก.นย.ภต.) กรมทหารราบที่ 3 กองพลนาวิกโยธิน ค่ายจุฬาภรณ์ จังหวัดนราธิวาส รับผิดชอบพื้นที่ จังหวัดปัตตานี ประกอบด้วย อำเภอไม้แก่น อำเภอสายบุรี และจังหวัดนราธิวาส ประกอบด้วย อำเภอเมือง อำเภอยี่งอ และอำเภอบาเจาะ

10. วิธีดำเนินการเก็บข้อมูล/ Method for data collection

ตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการปฏิบัติหน้าที่และผลกระทบของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย

1. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร (Documentary study) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการหาข้อมูลเบื้องต้นที่จะใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษา

2. การสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลหลัก

ตอนที่ 2 ศึกษาการปรับตัว และแนวทางการเตรียมความพร้อมของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย โดยการจัดการดำเนินการสนทนากลุ่ม มีการสรุปการประชุมเพื่อกำหนดแนวทางการปรับตัวและแนวทางการเตรียมความพร้อมของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ชายแดนภาคใต้

11. ค่าตอบแทนการเข้าร่วมเป็นกลุ่มตัวอย่าง/ Payment requires to act as a participant in the study

☑ ไม่มี/ No

☐ มี ระบุ/ Yes, specify…….....

12. การถอนตัวจากการเป็นกลุ่มตัวอย่าง (ระบุว่าในกรณีที่กลุ่มตัวอย่างประสงค์จะขอถอนตัวกลุ่มตัวอย่างจะต้องทำอย่างไร)/ To withdraw from the sample group, what shall the participant have to do? แจ้งแก่ผู้ให้ข้อมูลหลักในการเข้าร่วมการวิจัย คือ สามารถถอนตัวได้ทันทีที่มีความประสงค์จะขอถอนตัวจากการเป็นกลุ่มตัวอย่าง

13. การบาดเจ็บและอันตรายต่อร่างกาย ซึ่งอาจเกิดจากการวิจัย (ระบุว่าในกรณีที่มีอันตรายและบาดเจ็บเกิดขึ้นกับร่างกายของกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยจะดำเนินการอย่างไร)/ Dangerous or defects that may occur during the experimental study. Describe the procedure. การวิจัยนี้ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อร่างกายของผู้ให้ข้อมูล

14. การเก็บรักษาและการประกันมิให้ข้อมูลที่เก็บได้ถูกนำออกเผยแพร่โดยมิได้รับอนุญาตจากกลุ่มตัวอย่าง/ The method for the confidential protection of the information (ระบุวิธีการและระยะเวลาการเก็บรักษาข้อมูล/ Specify)

ผู้วิจัยสร้างสัมพันธภาพกับผู้ให้ข้อมูลเพื่อให้เกิดความไว้วางใจระหว่างผู้วิจัยและผู้ให้ข้อมูล และสอบถามความสมัครใจในการเข้าร่วมวิจัยครั้งนี้ จากผู้ให้ข้อมูลทุกราย ผู้วิจัยได้ชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัย ขั้นตอนการเก็บข้อมูลโดยไม่ปิดบัง บอกให้ทราบเกี่ยวกับการสนทนาแบบเจาะลึก การขออนุญาตการบันทึกเสียงสนทนาแต่ละครั้ง จำนวนครั้งในการสัมภาษณ์ ระยะเวลาและสถานที่ที่ใช้ในการสัมภาษณ์ในแต่ละครั้งและให้ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้เลือกสถานที่ในการสนทนาที่ทำให้ตนเองรู้สึกสบายใจ การขอให้ตรวจสอบความถูกต้องของ

ข้อมูล การมีสิทธิ์ตอบหรือไม่ตอบคำถามใด ๆ ของการวิจัยได้ การรักษาความลับของผู้ให้ข้อมูล และไม่เผยความลับของผู้ให้ข้อมูลก่อนได้รับอนุญาต ไม่เปิดเผยนามจริง และข้อมูลที่อาจเกิดผลเสียหายต่อผู้ให้ข้อมูลข้อมูลทุกอย่างที่ได้จากการพูดคุยและบอกเล่าเรื่องราวประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลทั้งจากการบันทึกเทป การสนทนาหรือการจดบันทึก จะถูกเก็บเป็นความลับระหว่างผู้ให้ข้อมูลกับผู้วิจัยเท่านั้น

15. ความเสี่ยงของกลุ่มตัวอย่างด้านร่างกาย/ Risk of physical damages

☑ ไม่มี / No

☐ มี (ระบุ)/ Yes, specify

การเตรียมการเพื่อลดความเสี่ยง/ The preparation to avoid risk

16. ความเสี่ยงของกลุ่มตัวอย่างด้านจิตใจ/ Risk of psychological damages

☑ ไม่มี / No

☐ มี (ระบุ)/ Yes, specify

การเตรียมการเพื่อลดความเสี่ยง/ The preparation to avoid risk

17. ความเสี่ยงของกลุ่มตัวอย่างด้านสังคม / Risk of the damage to the society

☑ ไม่มี / No

☐ มี (ระบุ)/ Yes, specify

การเตรียมการเพื่อลดความเสี่ยง/ The preparation to avoid risk

18. ความเสี่ยงของกลุ่มตัวอย่างด้านกฎหมาย/ Risk of the violation of human rights

☑ ไม่มี / No

☐ มี (ระบุ)/ Yes, specify

การเตรียมการเพื่อลดความเสี่ยง/ The preparation to avoid risk

19. ความเสี่ยงของกลุ่มตัวอย่างด้านอื่น ๆ/ Risk of sample groups to other relevant factors

☑ ไม่มี / No

☐ มี (ระบุ)/ Yes, specify

การเตรียมการเพื่อลดความเสี่ยง/ The preparation to avoid risk

20. ความเสี่ยงต่อสิ่งแวดล้อม เช่นสารเคมี สารกัมมันตรังสี/ Risk of exposure to hazardous factors (ระบุ/ Specify) การวิจัยนี้ไม่มีความเสี่ยงต่อวิ่งแวดล้อม

การเตรียมการเพื่อลดความเสี่ยง/ The preparation to avoid risk

21. การเก็บรักษาและการทำลายสัตว์ทดลอง (กรณีไม่ใช้มนุษย์เป็นกลุ่มตัวอย่าง)/ The maintenance and eradication of the experimental animals

การวิจัยนี้ไม่มีการเก็บรักษาและการทำลายสัตว์ทดลอง

22. ปัญหาและข้อสงสัย (ในกรณีที่กลุ่มตัวอย่างมีปัญหา ข้อขัดข้อง ข้อสงสัย จะติดต่อผู้วิจัยได้)
If the sample have any question relevant to this experiment please contect-Researcher contact detail

ชื่อ/ Name นางสาวโสภิดา ล่อใจ โทรศัพท์ / Tel.....094-5509913.....

โทรสาร/ Fax .....ไม่มี.....e-mailsopidalorjai@hotmail.com

23. การรับรองของนิสิตและคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ :ข้อมูลที่ระบุในเอกสารนี้เป็นความจริงทุกประการ/ I certifythat all information is the truth.

ชื่อนิสิต/ Name ..... วันที่ / Date.....
(.....)

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก/ ..... วันที่ / Date.....
Major advisor (.....)

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม/ ..... วันที่ / Date.....
Co-advisor (.....)

ลงนาม
ประธานคณะกรรมการประจำหลักสูตร.....

…….....
(.....)
วันที่.....

หมายเหตุ

ในกรณีที่ปรึกษาร่วมไม่สามารถลงลายมือชื่อได้ ให้เขียนเหตุผลความจำเป็น ถ้ามี

.....

งานบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ รับเอกสารสมบูรณ์ฉบับนี้เมื่อวันที่.....

คณะกรรมการ **“จริยธรรมการวิจัย”** พิจารณาเมื่อวันที่.....

ผลการพิจารณา

- ❑ อนุมัติให้ดำเนินการวิจัยได้
- ❑ รอการอนุมัติโดยให้แก้ไข ปรับปรุงดังนี้

.....

.....

ลงนาม .....

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิชิต สุรัตน์เรืองชัย)

ประธานคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

วันที่.....

ที่ ศธ ๖๖๒๑/ ๐๖๑๘

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๑๔ มีนาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้บัญชาการกองพลนาวิกโยธิน

ด้วยนางสาวโสภิดา ล่อใจ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยบูรพา รหัสประจำตัว ๕๑๘๑๑๑๘๖ ได้รับอนุมัติให้ทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง การเตรียมความพร้อมของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในความควบคุมดูแลของรองศาสตราจารย์ ดร.ศรีวรรณ ยอดนิล อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์จากท่าน ระหว่างวันที่ ๑ เมษายน ถึงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ อนึ่ง โครงการวิจัยนี้ได้ผ่านขั้นตอนการพิจารณาทางจริยธรรมการวิจัยเรียบร้อยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ์ ศิริสวัสดิ์)
รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา ปฏิบัติการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน
ผู้รักษาการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม
โทรศัพท์ ๐๓๘ - ๑๐๒๐๖๗

ใบยินยอมให้ใช้ชื่อสถาบันและเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

อนุญาตให้ นางสาวโสภิดา ล่อใจ นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ขณะนี้อยู่ระหว่างการทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง การเตรียมความพร้อมของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.ศรีวรรณ ยอดนิล เป็นประธานกรรมการควบคุมดุษฎีนิพนธ์ เพื่อให้การวิจัยดังกล่าวเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ คณะศึกษาศาสตร์ จึงมีความประสงค์ขออนุญาตใช้ชื่อสถาบันและเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยกับบุคลากรในสถาบันของท่าน

☑ อนุญาต
☐ ไม่อนุญาต

.....

ลงนาม พล.ร.ต.
(กล้านรงค์ เพียรมีศรี)
ตำแหน่ง ผู้บัญชาการกองพลนาวิกโยธิน
วันที่ 25 มิ.ย. 62

ประทับตราสถาบัน (ถ้ามี)

ภาคผนวก ข

- คำชี้แจงสำหรับผู้เข้าร่วมการวิจัย
- ใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัย
- ประเด็นคำถามเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์

Ethic 02

คำชี้แจงสำหรับผู้เข้าร่วมการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การเตรียมความพร้อมของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

เรียน ผู้เข้าร่วมการวิจัย

ท่านเป็นบุคคลหนึ่งที่ได้รับเชิญเข้าเป็นผู้ร่วมในการวิจัยซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติหน้าที่ของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย 2. เพื่อศึกษาผลกระทบจากการปฏิบัติหน้าที่ของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย 3. เพื่อศึกษาการปรับตัวและแนวทางการเตรียมความพร้อมของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยซึ่งผู้วิจัยเตรียมไว้ให้พร้อมแบบสอบถามแล้วการวิจัยครั้งนี้ผู้เข้าร่วมวิจัยไม่มีความเสี่ยงด้านร่างกาย จิตใจ สังคม กฎหมายและความเสี่ยงด้านอื่น ๆ ตลอดจนไม่ก่อให้เกิดการบาดเจ็บหรือเป็นอันตรายต่อผู้ร่วมการวิจัยใด ๆ ทั้งสิ้น ผู้เข้าร่วมวิจัยจะได้รับประโยชน์ทางอ้อมเมื่อการวิจัยเสร็จสิ้น โดยนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางและใช้หลักในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้เข้าร่วมวิจัยไม่มีค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น ผู้วิจัยเป็นผู้จัดเตรียมให้ผู้เข้าร่วมการวิจัย ผู้เข้าร่วมการวิจัยมีสิทธิ์จะถอนตัวหรือบอกเลิกการเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ และการบอกเลิกการเข้าร่วมการวิจัยนี้จะไม่มีผลกระทบใด ๆ กับผู้เข้าร่วมการวิจัย

ผลการวิจัยนี้จะใช้สำหรับวัตถุประสงค์ทางวิชาการเท่านั้น โดยข้อมูลจะถูกเก็บรักษาไว้ในรูปแบบเอกสารและในระบบคอมพิวเตอร์ จะไม่มีชื่อหลักฐานแสดงลักษณะเฉพาะของผู้เข้าร่วมวิจัย ข้อมูลที่ตอบเป็นรายบุคคลจะเก็บไว้เป็นความลับ ผู้ที่จะเข้าถึงได้คือผู้วิจัยเพียงคนเดียว และจะไม่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของผู้เข้าร่วมวิจัยและข้อมูลจะถูกทำลายหลังงานวิจัยเสร็จสมบูรณ์แล้ว 6 เดือน

ผู้วิจัยรับรองว่าจะตอบคำถามต่าง ๆ ที่ผู้เข้าร่วมวิจัยสงสัยด้วยความเต็มใจ ไม่ปิดบังซ่อนเร้นจนผู้เข้าร่วมวิจัยพอใจ ข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวผู้เข้าร่วมวิจัยจะถูกเก็บเป็นความลับและจะเปิดเผยในภาพรวมที่เป็นการสรุปผลการวิจัย

หากมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการหรือมีข้อมูลใหม่เพิ่มเติม ผู้วิจัยจะแจ้งผู้เข้าร่วมวิจัยทางไปรษณีย์และหากผู้เข้าร่วมวิจัยมีปัญหาหรือข้อสงสัยประการใด สามารถสอบถามได้โดยตรงจากผู้วิจัย นางสาวโสภิดา ล่อใจ หรือ e-mailsopidalorjai@hotmail.com

ผู้วิจัยขอขอบคุณท่านเป็นอย่างยิ่ง ในความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้

(นางสาว โสภิดา ล่อใจ)
ผู้วิจัย

หมายเหตุ ข้อความในเอกสารฉบับนี้ควรประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์งานวิจัย ประโยชน์ของงานวิจัย การขอความร่วมมือ ระยะเวลา การถอนตัว การเก็บความลับ ข้อมูลอื่น ๆ (ถ้ามี) สิทธิในการถอนตัว การเก็บข้อมูลเป็นความลับ

Ethic 03

ใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การเตรียมความพร้อมของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

วันให้คำยินยอม วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....
ก่อนที่จะลงนามในใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัยนี้ ข้าพเจ้าได้รับการอธิบายจากผู้วิจัยถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัย ประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการวิจัยอย่างละเอียดและมีความเข้าใจดีแล้ว ข้าพเจ้ายินดีเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ด้วยความสมัครใจ และข้าพเจ้ามีสิทธิที่จะบอกเลิกการเข้าร่วมในโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ และการบอกเลิกการเข้าร่วมการวิจัยนี้ จะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อข้าพเจ้า

ผู้วิจัยรับรองว่าจะตอบคำถามต่าง ๆ ที่ข้าพเจ้าสงสัยด้วยความเต็มใจ ไม่ปิดบัง ซ่อนเร้น จนข้าพเจ้าพอใจ ข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าจะถูกเก็บเป็นความลับและจะเปิดเผยในภาพรวมที่เป็นการสรุปผลการวิจัย

ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความข้างต้นแล้ว และมีความเข้าใจดีทุกประการ และได้ลงนามในใบยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

ลงนาม.....ผู้ยินยอม
(.....)

ลงนาม.....พยาน
(.....)

ลงนาม.....ผู้ทำวิจัย
(.....)

Ethic 03

ข้าพเจ้าไม่สามารถอ่านหนังสือได้ แต่ผู้วิจัยได้อ่านข้อความในใบยินยอมนี้ให้ข้าพเจ้าฟัง จนข้าพเจ้าเข้าใจดีแล้ว ข้าพเจ้าจึงลงนามหรือประทับลายนิ้วหัวแม่มือของข้าพเจ้าในใบยินยอมนี้ ด้วยความเต็มใจ

ลงนาม.....ผู้ยินยอม
(.....)

ลงนาม.....พยาน
(.....)

ลงนาม.....พยาน
(.....)

ลงนาม.....ผู้ทำวิจัย
(.....)

ในกรณีที่ผู้ถูกทดลองยังไม่บรรลุนิติภาวะ จะต้องได้รับการยินยอมจากผู้ปกครอง หรือผู้แทนโดยชอบธรรม

ลงนาม.....ผู้ปกครอง/ ผู้แทน
(.....) โดยชอบธรรม

ลงนาม.....พยาน
(.....)

ลงนาม.....ผู้ทำวิจัย
(.....)

หมายเหตุ กรณีที่ผู้เข้าร่วมวิจัยสามารถอ่านหนังสือได้ และ/หรือบรรลุนิติภาวะแล้ว ให้ตัดการลงนามในส่วนนี้ออก ตามความเหมาะสม

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

คำชี้แจง เครื่องมือในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้โดยมีแนวคำถาม 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 สภาพการปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ส่วนที่ 3 อุปสรรค/ ปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ส่วนที่ 4 การปรับตัว

ส่วนที่ 5 ผลกระทบจากการปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

2. บันทึกการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

3. แนวทางการสัมภาษณ์ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และครอบครัว

แนวทางการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

รหัส ..... ชื่อ-นามสกุล.....อายุ ..... ปี

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1.1 ประวัติส่วนตัว

- ภูมิลำเนาเดิม.....
- ระดับการศึกษา .....
- ศาสนา.....
- รายได้รวมต่อเดือนของครอบครัว .....
- สถานภาพสมรส .....
- จำนวนบุตร/ ธิดา.....
- ตำแหน่ง/ หน้าที่ที่ปฏิบัติงานจริง.....
- ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้.....
- บทบาทในครอบครัว.....

ส่วนที่ 2 สภาพการปฏิบัติหน้าที่ตามแนวชายแดน

- การปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของท่านมีลักษณะอย่างไรอย่างไร

.....

- จุดมุ่งหมายของการทำงานของท่านในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้คืออะไร เพราะเหตุใด

.....

- ท่านเคยมีความต้องการย้ายหน่วยงานหรือเปลี่ยนแปลงการทำงานหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

ส่วนที่ 3 อุปสรรค/ ปัญหา ในการปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

- ท่านพบปัญหา/ อุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ หรือไม่ หากมี พบประเด็นใดบ้าง.....

- ท่านมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาอย่างไรเมื่อพบปัญหา/อุปสรรค ในการปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้.....

- ข้อแนะนำ/ การเตรียมตัว สำหรับผู้ที่จะมาปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ควรมีอย่างไรบ้าง.....

ส่วนที่ 4 แนวทางในการปรับตัว

- ท่านมีการปรับตัวทางด้านร่างกาย อย่างไร เช่น การรับประทานอาหาร การออกกำลังกาย การพักผ่อน การขับถ่าย หรือการปรับตัวเมื่อต้องเจอสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลง เป็นต้น.....

- ท่านมีความเชื่อ ความรู้สึกต่อตนเองอย่างไรเมื่อต้องปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้.....

- ท่านมีความคิดอย่างไรในการได้มอบหมายหน้าที่จากหน่วยงาน.....

- ท่านมีการปฏิบัติตนต่อบุคคลรอบข้างอย่างไร เช่น ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานและครอบครัว เมื่อท่านต้องปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้.....

ส่วนที่ 5 ผลกระทบจากการปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ผลกระทบด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต

- ท่านคิดว่าการปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีผลกระทบต่อสุขภาพกายหรือสุขภาพจิตของท่านหรือไม่ อย่างไร (สามารถตอบได้ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ).....

- มีหลักจริยธรรมหรือแนวทางในการดำเนินชีวิต อย่างไรบ้าง.....

- ในเวลาว่างท่านชอบทำกิจกรรมอะไรเป็นพิเศษ เพราะอะไร .....

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

- การปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีผลกระทบต่อการใช้จ่ายส่วนตัวหรือในครอบครัวของท่านหรือไม่ อย่างไร.....

- เมื่อท่านต้องมาปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้การใช้จ่ายในครอบครัวของท่านเป็นอย่างไร.....

- มีปัญหาด้านเศรษฐกิจในครอบครัวหรือไม่ อย่างไร.....

- ได้วางแผนเรื่องเศรษฐกิจในอนาคตหรือไม่ อย่างไร.....

- ท่านคิดว่าหากท่านมีปัญหาค่าใช้จ่ายภายในครอบครัว ท่านจะมีวิธีการแก้ไขอย่างไร

.....

ผลกระทบด้านสังคม

- เมื่อท่านต้องมาปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีผลกระทบต่อชีวิตประจำวันรอบตัวของท่านหรือไม่ อย่างไร เช่น ครอบครัว ความสัมพันธ์ต่อบุคคลรอบข้าง สภาพแวดล้อมรอบตัวที่เปลี่ยนไปจากเดิม เป็นต้น.....

- ขณะที่ท่านปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ท่านได้ติดต่อ สัมพันธ์กับพ่อแม่ญาติพี่น้องของตนเองอย่างสม่ำเสมอหรือไม่.....

- ขณะที่ท่านปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ครอบครัว/ เครือญาติ ของท่านมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันหรือไม่ อย่างไร.....

- สภาพที่อยู่อาศัย และสภาพแวดล้อมที่ท่าขณะที่ท่านปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นอย่างไร มีผลกระทบต่อตัวท่านหรือไม่อย่างไร.....

บันทึกการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม
ในการปฏิบัติหน้าที่ของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

วันที่.....ตั้งแต่ เวลา..... เดือน .....ปี 2559

ข้อมูลการสังเกตพฤติกรรม

1. ใคร.....
2. สถานที่.....
3. กิจกรรมที่สังเกต.....
4. จุดประสงค์.....
5. การตีความ.....
6. บริบทแวดล้อม/ ประวัติความเป็นมา.....
7. ผลลัพธ์.....
8. ประเด็นเพิ่มเติม.....

.....

.....

แนวทางการสัมภาษณ์
ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และครอบครัว

---

1. ในฐานะผู้บังคับบัญชา ท่านคิดว่ามีสิ่งใดบ้างที่มีความสำคัญต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามแนวชายแดนให้บรรลุวัตถุประสงค์และเกิดประสิทธิภาพในการทำงาน.....
2. ท่านคิดว่าคุณลักษณะด้านการทำงานของผู้ร่วมงานของท่านควรเป็นอย่างไร.....
3. ท่านคิดว่าขณะที่ญาติของท่านปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ท่านควรมีการดูแลหรือเตรียมการต่อครอบครัวของท่านอย่างไร.....

ภาคผนวก ค

- รายนามผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม
- หนังสือเชิญผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม
- ภาพจากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม

รายนามผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

1. ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มรายที่ 1 ตำแหน่งจิตแพทย์
2. ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มรายที่ 2 ตำแหน่ง นักจิตวิทยาคลินิค
3. ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มรายที่ 3 ตำแหน่ง พยาบาลวิชาชีพ
4. ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มรายที่ 4 ตำแหน่ง พยาบาลเฉพาะทางสาขาจิตเวชศาสตร์
5. ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มรายที่ 5 ตำแหน่ง พยาบาลวิชาชีพ
6. ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มรายที่ 6 ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่ฝึกกำลังพลหลักสูตรนาวิกโยธิน
7. ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มรายที่ 7 ตำแหน่ง ปฏิบัติงานด้านการข่าวพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
8. ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มรายที่ 8 ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่เก็บกู้วัตถุระเบิด
9. ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มรายที่ 9 ตำแหน่ง ฝ่ายอำนวยการด้านกิจการพลเรือน
10. ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มรายที่ 10 ตำแหน่ง ฝ่ายอำนวยการด้านกำลังพล

คำชี้แจงสำหรับท่านที่รับเชิญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม

การวิจัยเรื่อง การเตรียมความพร้อมของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

เรียน .....

ดิฉัน นางสาวโสภิดา ล่อใจ นิสิตหลักสูตรการศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ขณะนี้อยู่ระหว่างการทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง การเตรียมความพร้อมของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติหน้าที่ของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย 2. เพื่อศึกษาผลกระทบจากการปฏิบัติหน้าที่ของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย 3. เพื่อศึกษาการปรับตัวและแนวทางการเตรียมความพร้อมของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย

จากรูปแบบโครงร่างของดุษฎีนิพนธ์ที่ประกอบด้วยการดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน คือ การสัมภาษณ์เชิงลึกทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้และสนทนากลุ่ม ซึ่งในขั้นตอนแรกได้มีการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในเขตพื้นที่ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี และ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส เป็นที่เรียบร้อยแล้ว และได้ข้อมูลที่เป็นผลจากการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 เพื่อนำมาประกอบดำเนินงานในขั้นตอนที่ 2 คือ แนวทางการเตรียมความพร้อมของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

โดยที่ท่านเป็นหนึ่งที่มีความสำคัญเนื่องจากเป็นผู้ปฏิบัติงานจริงและสามารถร่วมสร้างแนวทางการเตรียมความพร้อมเพื่อการปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ ดิฉันจึงขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วมสนทนากลุ่มเพื่อสร้างแนวทางการเตรียมความพร้อมของทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในวันที่ 1 พฤษภาคม 2559 เวลา 13.30-15.30 น. ณ. สโมสรร่มเกล้า ค่ายจุฬาภรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาว โสภิดา ล่อใจ)

นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการศึกษาและพัฒนาสังคม

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

<u>หมายเหตุ</u> กรุณายืนยันการเข้าร่วมสนทนามายังดิฉันด้วยภายหลังได้รับเอกสาร จะเป็นพระคุณยิ่ง

โทร. 09-4550-9913

ภาพสภาพที่อยู่อาศัย

นธ.4007
หยุด
ตรวจ